

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

SITUAČNÍ A VÝHLEDOVÁ ZPRÁVA OBILOVINY

2023/24

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

ZDROJE INFORMACÍ, ZPRACOVATELÉ PODKLADŮ:

Agrotest fyto, s.r.o. Kroměříž
Český hydrometeorologický ústav (ČHMÚ)
Český statistický úřad (ČSÚ)
Evropská komise (EK)
Generální ředitelství cel ČR
International Grain Council (IGC)
Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky (MPO)
Ministerstvo zemědělství České republiky (MZe)
Ministerstvo zemědělství USA (USDA)
Ministerstvo životního prostředí České republiky (MŽP)
Sdružení pro výrobu bionafty (SVB)
Státní zemědělský intervenční fond (SZIF)
Svaz lihovarů České republiky
Úřad pro publikace Evropské unie (EUR-Lex)
Ústav zemědělské ekonomiky a informací (ÚZEI)
Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (ÚKZÚZ)
Výzkumný ústav pivovarský a sladařský, a. s. (VÚPS)
Výzkumný ústav zemědělské techniky, v.v.i. (VÚZT)

Odbor rostlinných komodit MZe

Odpovědná odborná redaktorka:

Ing. Anna Heřmanská, Ph.D., MZe

Ředitel Odboru rostlinných komodit:

Ing. Zdeněk Trnka, MZe

Autorka touto cestou děkuje za spolupráci všem uvedeným organizacím a jejich odborným pracovníkům.

Termín **hospodářský rok**, který je ve zprávě používán, začíná pro komoditu **obiloviny 1. 7.** a končí **30. 6. následujícího kalendářního roku**.

Situační a výhledové zprávy jsou pro všechny zájemce z řad odborné i laické veřejnosti k dispozici také na internetu na adrese: www.mze.gov.cz.

Autorka fotografie:

Ing. Anna Heřmanská, Ph.D.

Vydalo: Ministerstvo zemědělství, Těšnov 65/17, 110 00 Praha 1
Internet: www.mze.gov.cz, e-mail: info@mze.gov.cz

ISBN 978-80-7434-784-9, ISSN 1211-7692, MK ČR E 11003

SITUAČNÍ
A VÝHLEDOVÁ
ZPRÁVA
OBILOVINY

LEDEN
2025

OBSAH

Úvod	3
Seznam vybraných zkratk	3
Souhrn	5
Zásahy státu a EU u komodity obiloviny	7
1. Pravidla agrárního obchodu ČR	7
2. Vnější obchodní politika EU ve vztahu k obilovinám	11
3. Legislativa ČR a EU vztahující se ke komoditě obilovin	14
4. Podpůrná a dotační politika MZe pro rok 2023	18
Mezinárodní trh s obilovinami	26
Světová produkce obilovin	26
Produkce obilovin v EU	33
Pěstování, zpracování a spotřeba obilovin v České republice.	38
Hodnocení kvality potravinářských obilovin ze sklizně roku 2023	39
Výskyt škodlivých organismů v porostech obilnin v roce 2023 a 2024	43
Klimatologická charakteristika roku 2023 na území ČR	46
Cenový vývoj u komodity obilovin	51
Zahraniční obchod ČR s obilovinami celkem.	53
Pšenice	56
Žito.	63
Ječmen	67
Oves	74
Triticale.	79
Kukuřice	82
Ostatní obiloviny	88
Pěstování obilnin v ekologickém zemědělství.	91
Nepotravinářské užití obilovin	95
Přílohy	98

ÚVOD

Předkládaná Situační a výhledová zpráva Obiloviny (dále jen SVZ) navazuje na zprávu vydanou v září 2023 a přináší souhrnné informace o zásazích státu a EU v oblasti obilovin a zaměřuje se na výrobu, trh a spotřebu obilovin v České republice. Zpráva zahrnuje převážně údaje z hospodářského roku 2023/24, shrnuje údaje i za hospodářský rok předešlý 2022/23 a nastiňuje výhled sklizně obilovin pro hospodářský rok 2024/25. Vychází zejména z informací dostupných do 30. 11. 2024.

Termín hospodářský rok (dále převážně jen HR), který je ve zprávě používán, začíná pro komoditu obiloviny 1. 7. a končí 30. 6. následujícího kalendářního roku.

Cílem SVZ je informovat veřejnost o důležitých skutečnostech a základních údajích v odvětví obilovin. V první části zprávy je popsána zemědělská politika ČR a EU týkající se komodity obilovin, ve druhé části stav zahraničního obchodu s obilovinami, ve třetí části situace s jednotlivými pěstovanými obilovinami v České republice, čtvrtá část je zaměřena na pěstování obilovin v ekologickém zemědělství a na nepotravinářské užití obilovin. Součástí SVZ jsou přílohy, obsahující dlouhodobější data týkající se vývoje osevních ploch, výnosů, produkce a cen obilovin. SVZ Obiloviny využívá za účelem vyšší objektivnosti více zdrojů informací.

SVZ jsou k dispozici pro všechny zájemce z řad odborné i laické veřejnosti také v elektronické podobě, a to na webovém portálu www.mze.gov.cz/public/portal/mze/publikace/situačni-vyhledove-zpravy.

SEZNAM VYBRANÝCH ZKRATEK

BISS	Základní podpora příjmu pro udržitelnost
CIS	Podpora příjmu vázaná na produkci (dříve VCS)
CRIS	Doplňková redistributivní podpora příjmu pro udržitelnost
CZV	Ceny zemědělských výrobců
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav
ČSN	Česká technická norma
ČSÚ	Český statistický úřad
DON	Deoxynivalenol
DPB	Díl půdního bloku
DPH	Daň z přidané hodnoty
DZES	Dobrý zemědělský a environmentální stav
EK	Evropská komise
ESVO	Evropské sdružení volného obchodu
ETBE	Etyl-terc-butyl-éter
EU	Evropská unie
EUR	Euro (€), společná měna Evropské měnové unie
EZ	Ekologické zemědělství
EZFRV	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
FUMO	Fumonisin
GMO	Geneticky modifikovaný organismus
GŘC	Generální ředitelství cel
HR	Hospodářský rok
CHZO	Chráněné zeměpisné označení
JŽ	Jednotná žádost
IGC	International Grains Council, Mezinárodní rada pro obiloviny

LPIS	Veřejný registr půdy
MJ	Měrná jednotka
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MZe	Ministerstvo zemědělství
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NGT	Nové genomické techniky
OZE	Obnovitelné zdroje energie
PGRLF	Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond
PRV	Program rozvoje venkova
SOT	Společná organizace trhu
SP SZP	Strategický plán Společné zemědělské politiky
SSHR	Správa státních hmotných rezerv
SVB	Sdružení pro výrobu bionafty
SVZ	Situační a výhledová zpráva
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
SZP	Společná zemědělská politika
USD	Americký dolar, měnová jednotka USA
USDA	U. S. Department of Agriculture, Ministerstvo zemědělství USA
ÚZEI	Ústav zemědělské ekonomiky a informací
VÚZT	Výzkumný ústav zemědělské techniky
ZEA	Zearalenon
ZPCSV	Zrnové příměsi částečně sladařsky využitelné
ZPSN	Zrnové příměsi sladařsky nevyužitelné

SOUHRN

Sklizňová plocha **obilovin celkem** (včetně kukuřice na zrno a ostatních obilovin) se v roce 2023 meziročně snížila o 68,8 tis. ha, tj. o 5,0 % na 1 317 204 ha. Celková sklizeň ve výši 7 995 524 tun byla oproti předešlému roku nižší o 222,9 tis. tun, tj. o 2,7 %. Nad úrovní roku 2022 byla sklizeň pšenice ozimé, ječmene ozimého a triticales. Základních obilovin bylo sklizeno celkově méně než v roce minulém. Průměrný hektarový výnos obilovin 6,07 t/ha byl ve srovnání s předchozím rokem vyšší o 0,14 t/ha, tj. o 2,4 %.

Celková osevní plocha **pšenice** v roce 2023 meziročně poklesla o 36,7 tis. ha, tj. o 4,3 % a dosáhla výměry 817 762 ha. Tento pokles osevních ploch způsobila jak pšenice ozimá, tak i pšenice jarní. Osevní plocha ozimé pšenice meziročně klesla o 22,6 tis. ha na 778 972 ha a u pšenice jarní byl zaznamenán pokles o téměř 17,5 tis. ha na 35 321 ha. Produkce pšenice ze sklizně v roce 2023 byla v celkovém množství 5 262 361 tun. Z tohoto množství zaujímala 5 106 909 tun pšenice ozimá a pouhých 136 240 tun pšenice jarní. Celková výroba pšenice meziročně mírně vzrostla o 73 674 tun, tj. o 1,4 %. Průměrný hektarový výnos pšenice byl ve výši 6,44 t/ha, což představuje ve srovnání s předchozím rokem navýšení o 0,37 t/ha, tj. o 6,1 %. U ozimé pšenice byl průměrný výnos ve výši 6,56 t/ha a u jarní pšenice 3,86 t/ha. Průměrná roční CZV pšenice potravinářské kvality dosáhla v roce 2023 úrovně 5 825 Kč/t a cena pšenice krmné 5 313 Kč/t.

Celková osevní plocha **ječmene** pro rok 2023 dosáhla výměry 321 133 ha, meziročně se plocha mírně snížila o zhruba 13,4 tis. ha, tj. o 4,0 %. Zastoupení osevních ploch ječmene ozimého meziročně vzrostlo o 5,0 %, tj. o 6,1 tis. ha a činilo 128 740 ha. U ječmene jarního naopak výměra klesla o 9,2 %, tj. o 19,5 tis. ha a dosáhla 192 393 ha. Celková sklizeň ječmene byla v roce 2023 na úrovni 1 764 205 tun. Z celkového sklizeného množství bylo 813 806 tun ječmene ozimého a 950 399 tun ječmene jarního. Celková výroba ječmene se snížila proti skutečnosti předchozího roku o 113,2 tis. tun, tj. o 6,0 %. Průměrný hektarový výnos ječmene ve sklizňovém roce 2023 dosáhl hodnoty 5,49 t/ha, přičemž u ječmene ozimého činil 6,32 t/ha a u jarního 4,94 t/ha. Oproti předchozímu roku jde o mírné snížení průměrného hektarového výnosu ječmene celkem o 0,12 t/ha, tj. meziročně o 2,1 %. U ozimého ječmene došlo k meziročnímu navýšení výnosu o 0,19 t/ha, tj. o 3,1 % a u jarního ječmene došlo naopak ke snížení o 0,37 t/ha, tj. o 7,0 %. Průměrná roční CZV ječmene sladovnického dosáhla v roce 2023 hodnoty 6 910 Kč/t, cena ječmene potravinářské kvality 6 244 Kč/t a cena ječmene krmného 4 550 Kč/t.

Žito se v roce 2023 pěstovalo na výměře 24 653 ha. Ve srovnání s rokem předešlým došlo k mírnému navýšení osevních ploch, a to o 529 ha, tj. 2,2 %. Sklizeň žita při průměrném hektarovém výnosu 5,07 t/ha dosáhla produkce 124 950 tun. Meziročně došlo k poklesu, u výnosu o 0,24 t/ha, tj. o 4,5 % a u výroby o 3 204 tun, tj. o 2,5 %. Průměrná roční CZV žita potravinářské kvality v roce 2023 byla na hodnotě 5 814 Kč/t.

Osevní plocha **ovsa** v roce 2023 zaznamenala pokles výměry o 2 150 ha, tj. o 4,8 % na 42 997 ha. Produkce ovsu dosáhla výše 1 18 593 tun, meziročně o 49,4 tis. tun méně, tj. o 29,4 %. Průměrný hektarový výnos ovsu se po několika letech propadl pod úroveň 3 t/ha na 2,76 t/ha, meziročně byl nižší o 0,96 t/ha, tj. o 25,8 %. Průměrná roční CZV ovsu potravinářské kvality dosáhla v roce 2023 hodnoty 7 374 Kč/t a cena ovsu krmného činila 5 186 Kč/t.

Pěstební plocha **triticales** pro sklizeň roku 2023 dosáhla 42 010 ha, meziročně došlo k navýšení výměry o 1 444 ha, tj. o 3,6 %. Sklizeň **triticales** při průměrném hektarovém výnosu 4,98 t/ha byla ve výši 209 126 tun. Oproti předešlému roku se hektarový výnos snížil o 0,14 t/ha, tj. o 2,7 %. U produkce došlo k navýšení o 1 505 tun, tj. o 0,7 %. Průměrná roční CZV triticales se v roce 2023 pohybovala na úrovni 5 034 Kč/t.

Kukuřice na zrno ve sklizňovém roce 2023 zaznamenala výrazný propad sklizně, výroba klesla o 131,9 tis. tun, tj. o 20,6 % a dosáhla pouze úrovně 507 540 tun. Sklizňová plocha kukuřice na zrno se meziročně propadla o 20,0 %, tj. o 16 084 ha na výměru 64 369 ha. Průměrný hektarový výnos kukuřice na zrno dosáhl výše 7,88 t/ha, meziročně o 0,9 % méně, tj. o 0,07 t/ha. U kukuřice krmné se průměrná roční CZV v roce 2023 dostala na hodnotu 5 890 Kč/t.

Skupina **ostatních obilovin** na zrno zahrnující zejména proso, lesknici kanárskou, čirok, pohanku a další minoritní obilniny byla pěstována na ploše 4 232 ha. Při průměrném hektarovém výnosu 2,17 t/ha u pohanky a 1,91 t/ha u ostatních obilovin dosáhla produkce na celkovou výši 8 660 tun.

Výhled sklizně obilovin pro hospodářský rok 2024/25

Podle dat z posledního zářijového odhadu sklizně dle ČSÚ se v České republice očekává podprůměrná sklizeň u většiny **základních obilovin**. Úroda základních obilovin je zatím na úrovni 6 848 tis. tun a jedná se tak o nejnižší úroveň sklizně za posledních pět let. V porovnání s minulým rokem, tedy s HR 2023/24 a sklizní roku 2023, se jedná o pokles o 8,4 %, a to z důvodu poklesu jak osevních ploch o 2,7 % na 1 215 tis. ha, tak i hektarového výnosu o 5,9 % na 5,64 t/ha. Oproti pětiletému průměru se pak jedná o pokles sklizně o 6,4 %, osevních ploch o 3,7 % a hektarového výnosu o 2,8 %. Meziročně méně se pravděpodobně sklídí pšenice, ječmene, žita a triticales, více naopak ovesa a kukuřice. Meziročně nejvýrazněji pravděpodobně poklesne sklizeň pšenice jarní, a to o 29,3 %, ječmene ozimého o 21,1 %, žita o 18,1 %, dále je očekáván pokles u pšenice ozimé o 11,2 % a triticales o 1,8 %. Naopak meziročně pravděpodobně nejvýrazněji vzroste sklizeň ovesa o 73,2 %, dále pšenice tvrdé o 29,2 %, kukuřice na zrno o 11,3 % a jarního ječmene o 8,8 %. Odhadovaná **celková sklizeň obilovin** včetně kukuřice na zrno dosáhne úrovně 7 412 tis. tun a je nižší ve srovnání se sklizní roku 2023 o 7,2 % i nižší s pětiletým průměrem, a to o 7,7 %. Jednalo by se tak o nejnižší sklizeň obilovin od roku 2018. I přes nižší úroveň produkce bude sklizeň roku 2024 dostatečná pro pokrytí domácích potřeb s přebytky pro vývoz u většiny komodit.

U **pšenice** celkem se počítá s produkcí 4 659 tis. tun, tj. ve srovnání s loňskou sklizní o 11,5 % nižší a s hektarovým výnosem 6,0 t/ha, což je meziročně o 6,8 % méně. Pšenice ozimé, nejpěstovanější obilniny, se sklídí 4 537 tis. tun s meziročně nižším hektarovým výnosem 6,07 t/ha. Pšenice jarní se sklídí 96 tis. tun s meziročně vyšším hektarovým výnosem 4,0 t/ha a pšenice tvrdé 25 tis. tun s meziročně nižším hektarovým výnosem 5,07 t/ha.

Dle odhadu bude sklizeno 1 676 tis. tun **ječmene** celkem, což je meziročně o 5,0 % méně. Ječmene jarního, druhé nejrozšířenější obilniny, se dle odhadu sklídí 1 034 tis. tun, meziročně o 8,8 % více. Hektarový výnos se očekává na úrovni 5,44 t/ha, tj. meziročně o 10,2 % více. Osevní plocha 190,0 tis. ha je meziročně téměř na stejné úrovni (-1,2 %). Ječmene ozimého se sklídí 642 tis. tun, meziročně o 21,1 % méně, s výnosem 5,05 t/ha, tj. meziročně o 20,1 % méně. Osevní plocha 127,1 tis. ha je meziročně také na téměř stejné úrovni (-1,3 %).

Dle zářijového odhadu sklizní se očekává sklizeň **žita** na úrovni 102,3 tis. tun, tj. meziročně o 18,1 % méně. Hektarový výnos na 4,21 t/ha, meziročně nižší o 16,9 %. Osevní plocha se očekává na úrovni 24,3 tis. ha, což je meziročně o 1,4 % méně.

Dle posledního odhadu sklizně ze září roku 2024 se očekává výrazné navýšení produkce **ovsa**, a to na 205,4 tis. tun. Meziročně se jedná o nárůst o 73,2 %, především v důsledku rozšíření osevních ploch na 52,6 tis. ha (meziročně o 22,4 % více) a vyššího hektarového výnosu 3,90 t/ha (meziročně o 41,6 % více).

U **kukuřice** na zrno se očekává meziroční nárůst produkce o 11,3 % na 564,8 tis. tun z důvodu rozšíření osevních ploch o 17,2 % na 75,5 tis. ha. Hektarový výnos je naopak meziročně nižší, a to o 5,1 % a měl by dosáhnout 7,48 t/ha.

Definitivní data ze sklizně roku 2024, tj. průměrné hektarové výnosy a produkci obilovin zveřejní ČSÚ v únoru roku 2025.

ZÁSAHY STÁTU A EU U KOMODITY OBILOVINY

Do zásahů státu a EU u komodity obiloviny jsou zahrnuty:

1. Pravidla agrárního obchodu ČR
2. Vnější obchodní politika EU ve vztahu k obilovinám
3. Legislativa ČR a EU vztahující se ke komoditě obilovin
4. Podpůrná a dotační politika MZe pro rok 2023

I. Pravidla agrárního obchodu ČR

Společná zemědělská politika a společná obchodní politika EU

Česká republika, jako člen EU, je povinna dodržovat principy a pravidla Společné zemědělské politiky (SZP), která zabezpečují regulaci trhu s obilovinami zejména prostřednictvím společné organizace trhu (SOT) s obilovinami. SZP v podstatě spočívá na třech principech. Jedná se o princip jednotného trhu, princip preference Společenství a princip finanční solidarity.

Princip jednotného trhu představuje volný pohyb zemědělských produktů mezi jednotlivými členskými státy. Zemědělský trh je součástí velkého jednotného vnitřního trhu, z něhož jsou vyloučena taková opatření, která doprovázejí běžný zahraniční obchod jako jsou cla, obchodní omezení, vývozní dotace apod. Aby jednotný trh mohl fungovat, bylo nezbytné zavést jednotné předpisy a jednotná pravidla hospodářské soutěže. Princip jednotného trhu vyplývá z používání jednotlivých nástrojů na území všech členských států. Vyžaduje jednotný tržní management a předpokládá rovněž jednotnou ochranu na vnějších hranicích.

Princip preference Společenství je logickým následkem vytvoření jednotného zemědělského trhu. Je to v podstatě prosazení zásad, které poskytují přednost odbytu produktům vyrobeným v členských zemích. Tento princip je velmi důležitý, protože chrání vnitřní trh před levnými dovozy a před nadměrným kolísáním světového trhu. Dosáhnutí je možné za pomoci různých zemědělsko-politických nástrojů, ty při dovozech a vývozech působí jako určitá zdymadla, která na hranicích zachycují a vyrovnávají cenové výkyvy.

Princip finanční solidarity je základním pilířem SZP. Její vytvoření znamená, že náklady na její fungování musí být hrazeny společně a dotace z EU jsou tak poskytovány v rámci SZP.

SOT s obilovinami je v rámci pravidel daných základním nařízením Rady č. 1308/2013, kterým se stanoví společná organizace trhu a zvláštní opatření pro některé zemědělské produkty, řízena EK. Přijímaná opatření jsou předkládána ke schválení Výboru pro společnou organizaci trhů (VSOT), který je tvořen zástupci EK a jednotlivých členských států. Má za úkol vyjadřovat se k předkládaným návrhům nařízení a schvalovat návrhy opatření k řízení trhu, které jsou předkládány EK. Zejména zprostředkovává kontakt a výměnu informací mezi členskými státy a Komisí. Nástrojem pro realizaci SOT s obilovinami v ČR, na národní úrovni, je Státní zemědělský intervenční fond (SZIF).

EU praktikuje jednak SZP a jednak společnou obchodní politiku. Obě tyto politiky zcela zásadně ovlivňují agrární obchod České republiky. Vstupem České republiky do EU, se zahraničním obchodem stal pouze obchod se zeměmi mimo EU, tzv. třetími zeměmi. Obchod mezi současnými členskými státy je v rámci jednotného trhu EU obchodem vnitřním. Povinností všech členských zemí EU je uskutečňovat jak SZP, tak i společnou obchodní politiku a řídit se jednotnými právními předpisy v rámci těchto politik vydaných EU. Jedna z prvních společných organizací trhu byla zavedena již v roce 1962 pro obiloviny. SZP uplatňuje jednotné zásady, pokud jde o přístup na trh v podobě preferenčních ujednání. Pro dovozy do EU platí společný celní sazebník EU včetně jednotných celních preferencí a preferenčních celních kvót.

Společná obchodní politika je založena na jednotných zásadách, zejména pokud jde o úpravy celních sazeb, uzavírání celních a obchodních dohod, o liberalizační opatření, vývozní politiku, ochranná obchodní opatření apod.

Na začátku roku 2020, po skončení programového období na léta 2014–2020, představila EK návrh na jednoleté přechodné období při přechodu na novou SZP, což považovala ČR za důležitý posun v jednání. Nicméně pro zemědělce i členské státy šlo o nereálně krátkou lhůtu. S ohledem na potřebné nastavení podmínek nových dotačních pravidel i související nastavení platebních systémů bylo však třeba, aby přechodné období bylo dvouleté. Jedině tak se jednotlivé národní platební agentury stihnou řádně připravit a neohrozí výplatu podpor pro zemědělce.

Reforma SZP vede ke spravedlivější, ekologičtější a výkonnější SZP, která usiluje o zajištění udržitelné budoucnosti evropských zemědělců. Nová politika podporuje opatření v oblasti životního prostředí a zahrnuje i opatření k zajištění cílenější podpory pro menší farmy, pomoci má také mladým zemědělcům v zahájení jejich činnosti. Dohoda představuje modernizovanou SZP, která podporuje přechod k hospodaření šetrnějšímu ke klimatu a ekologičtějšímu zemědělství, posiluje dodržování sociálních a pracovních práv a zajišťuje konkurenceschopnost zemědělců. SZP po roce 2020 klade větší důraz na sociální rozměr zemědělství, stanoví řadu opatření, zaměřených na motivaci zemědělců k přijetí „zelenějších“ zemědělských postupů, pomoc zemědělcům při řešení rizik a krizí, větší transparentnost k ochraně fondů EU a stanovuje vyšší sankce za opakovaná porušení předpisů. Reforma rovněž zahrnuje posun od zaměření na dodržování předpisů k SZP, založené na výkonnosti. Nová SZP pokrývá období 2023–2027, do té doby nadále platilo přechodné opatření dohodnuté v roce 2020.

Rozdělení odpovědnosti SZIF a celní správy při provádění obchodních mechanismů

SZIF jako platební agentura ČR úzce spolupracuje s celní správou. Předávají si vzájemně potřebné informace k, pokud možno, bezproblémovému provádění obchodních mechanismů a k zajištění regulace obchodu s třetími zeměmi v rámci pravidel SZP. Platební agentury v některých zemích EU rovněž mohou část svých činností a pravomocí delegovat na orgány celní správy, jsou však zodpovědné za řádné informování Komise o aktivitách vztahujících se k obchodním mechanismům.

Odpovědnost SZIF (platební agentury) v oblasti SZP

- Zveřejňuje informace o zboží, na jehož dovoz nebo vývoz je povinná dovozní nebo vývozní licence a o podmínkách podávání žádostí.
- Vydává vývozní a dovozní licence a výpisy z nich.
- Přijímá záruky požadované v rámci SZP pro dovozní a vývozní licence.

Odpovědnost celní správy v oblasti SZP

- Přijímání (uznávání) dovozních a vývozních prohlášení.
- Ověřování tarifní klasifikace zboží při dovozu a vývozu.
- Ověřování dovozních a vývozních licencí a odepisování vyvážených/dovážených množství na licencích.
- Vybírání poplatků při dovozu (cla a jim ekvivalentní poplatky).
- Provádí fyzickou kontrolu zahrnující zkoušení a odebrání vzorků.
- Kontroluje zboží z jiných členských států, na které jsou v těchto státech udělovány produkční podpory.
- Potvrzuje vývoz zboží do určených míst (destinací), pro které je vývoz určen.

Zásady SZIF

Právní úprava činnosti SZIF

Státní zemědělský intervenční fond (SZIF) je právnickou osobou se sídlem v Praze a jeho činnost se řídí zákonem o Státním zemědělském intervenčním fondu č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském intervenčním fondu a o změně některých dalších zákonů (zákon o Státním zemědělském intervenčním fondu, ve znění pozdějších předpisů) a prováděcími právními předpisy ve formě nařízení vlády.

SZIF je akreditovanou platební agenturou – zprostředkovatelem finanční podpory z EU a národních zdrojů. Dotace z EU jsou v rámci SZP poskytovány z Evropského zemědělského záručního fondu (EZZF) a Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) a v rámci Společné rybářské politiky z Evropského námořního, rybářského a akvakulturního fondu (ENRAF). Program rozvoje venkova (PRV), který čerpá finanční prostředky z EZFRV, nahradil Horizontální plán rozvoje venkova (HRDP) a Operační program rozvoje venkova a multifunkční zemědělství (OP RVMZ).

V rámci SZP se v EU uplatňují tři zásady, a to společný trh pro zemědělské produkty při společných cenách, zvýhodnění produkce ze zemí Unie na úkor vnější konkurence a finanční solidarita, tj. financování ze společného fondu do něhož všichni přispívají.

Pilířem poskytovaných finančních podpor jsou přímé platby vyplácené zjednodušeným systémem, tj. na hektar obhospodařované plochy. Velké možnosti pro zemědělství představuje PRV, který byl spuštěn v roce 2007. Stejně nezanedbatelnou finanční pomocí jsou pak rovněž tržní opatření SOT, které řeší výkyvy poptávky a nabídky na trhu a zabezpečují zemědělským podnikatelům větší jistotu a lepší stabilitu v podnikání.

Regulace společného trhu s obilovinami v HR 2022/23

Pravidla režimu intervenčního nákupu jsou platná pro všechny členské státy EU. Pro HR 2022/23 byl v rámci všech členských států EU 27 stanoven množstevní strop pro intervenční nákup pšenice seté v souhrnném objemu 3 miliony tun, které mohly být nakupovány za pevnou cenu 101,31 EUR/t. Pro ječmen setý a kukuřici setou byl platný množstevní strop 0 tun. Ke každé nabídce pšenice byl nabízející povinen složit na účet SZIF v české měně nabídkovou záruku ve výši 20 EUR na každou nabídnutou tunu. Intervenční nákup obilovin v ČR vycházel ze základních nařízení, která upravovala provádění SOT s obilovinami. Jednalo se o nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013 ze dne 17. prosince 2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty, dále nařízení Rady (EU) č. 1370/2013 ze dne 16. prosince 2013, kterým se určují opatření týkající se stanovení některých podpor a náhrad v souvislosti se společnou organizací trhů se zemědělskými produkty, nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2016/1238 ze dne 18. května 2016, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o veřejnou intervenci a podporu soukromého skladování, prováděcí nařízení Komise (EU) 2016/1240 ze dne 18. května 2016, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o veřejnou intervenci a podporu soukromého skladování a nařízení vlády ČR č. 180/2004 Sb., kterým se stanoví bližší podmínky při provádění opatření společné organizace trhu s obilovinami.

V tomto HR nebyl realizován žádný intervenční nákup či prodej pšenice ze sklizně roku 2022.

Regulace společného trhu s obilovinami v HR 2023/24

Realizace intervenčního nákupu obilovin v HR 2023/24 je předepsána nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013 ze dne 17. prosince 2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty, nařízením Rady (EU) č. 1370/2013 ze dne 16. prosince 2013, kterým se určují opatření týkající se stanovení některých podpor a náhrad v souvislosti se společnou organizací trhů se zemědělskými produkty, a nařízením Komise v přenesené pravomoci (EU) 2016/1238 ze dne 18. května 2016, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o veřejnou intervenci a podporu soukromého skladování a dále prováděcím nařízením Komise

(EU) 2016/1240 ze dne 18. května 2016, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o veřejnou intervenci a podporu soukromého skladování. V ČR je intervenční nákup obilovin realizován dle nařízení vlády ČR č. 180/2004 Sb., kterým se stanoví bližší podmínky při provádění opatření SOT.

V HR 2023/24 byl otevřen intervenční nákup pšenice s množstevním omezením 3 mil. tun pro celou EU 27 a minimální množství pro podání jedné nabídky pšenice činilo 160 tun. Ke každé nabídce pšenice byl nabízející povinen složit na účet SZIF v české měně nabídkovou záruku ve výši 20 EUR na každou nabídnutou tunu. Nebyl však realizován žádný intervenční nákup či prodej pšenice ze sklizně roku 2023.

Intervenční skladování obilovin

SZIF neevidoval v HR 2022/23 žádné intervenční zásoby obilovin. Celková smluvní skladová kapacita pro intervenční skladování obilovin v ČR ke dni 31. října 2023 vykazovala 535 tis. tun, z toho Loco vlastní činí 383 tis. tun, Loco cizí 33 tis. tun, Destinace 119 tis. tun. SZIF měl ke dni 31. října 2023 uzavřeno 46 smluv v 80 skladech. U 26 smluv běží výpovědní lhůta na smluvní kapacitu v souhrnné výši 357 315 tun. Od podzimu 2024 tak dojde ke snížení počtu skladů na 27 a smluvní skladovací kapacita klesne na 178 tis. tun. Všechny smlouvy jsou dlouhodobého charakteru. Skladovatelé mohou operativně snižovat či navyšovat smluvní skladové kapacity. Za držení volných skladových kapacit SZIF skladovatelům nehradí žádné poplatky

Licenční politika

Systém dovozních a vývozních licencí je založen na Nařízení Komise č. 1237/2016 a 1239/2016, která stanoví společná prováděcí pravidla k aplikaci licencí v členských státech EU. Smyslem licenčního režimu je získávat údaje pro analýzu a kontrolu dovozu a vývozu (a následné řízení trhu), zajišťovat systém celních kvót a zabezpečit dodržování závazků GATT/WTO (Všeobecná dohoda o clech a obchodu/ Světová obchodní organizace) v oblasti dovozu a vývozu.

Dovozní a vývozní licence představují oprávnění, ale zároveň i závazek, pro vývoz nebo dovoz určitého množství konkrétního výrobku v daném období platnosti licence.

Licence pro obiloviny vydává SZIF jako platební agentura. Licence pro obchodování s obilovinami s třetími zeměmi jsou povinné pouze v případě, když obchodník hodlá dovážet nebo vyvážet za celně zvýhodněných podmínek v rámci celních kvót řízených DG AGRI. Společná prováděcí pravidla k režimu dovozních a vývozních licencí pro zemědělské produkty jsou stanovena v Nařízení Komise č. 1237/2016 a 1239/2016.

Celní opatření v ČR

Celní kvóty jsou určeny množstvím zboží (vyjádřené hmotností, objemem nebo hodnotou), které je propuštěno do volného oběhu na území EU za sníženou celní sazbu. Celní kvóty stanovené v rámci EU jsou společné pro všechny členské státy EU. Jsou řízeny Generálním ředitelstvím pro daně a celní unii – DG TAXUD v Bruselu. Pravidla řízení (administrace) uvedených celních kvót v EU jsou upravena Nařízením Komise (EHS) č. 952/2013.

Prováděcí předpis k Nařízení Rady (EHS) č. 2015/2447, kterým se vydává celní kodex Společenství v platném znění.

Národní předpisy pro implementaci celního zákona a vnitřních předpisů jsou následující:

- Celní zákon č. 242/2016 Sb.
- Vyhláška č. 245/2016 Sb., k provedení některých ustanovení celního zákona.
- Vyhláška č. 199/2004 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení celního zákona a kterou se zrušují některé vyhlášky upravující osvobození od dovozního cla a nepreferenční původ zboží.
- Vyhláška č. 201/2005 Sb., o statistice dováženého a vyváženého zboží a způsobu sdělování údajů o obchodu mezi Českou republikou a ostatními členskými státy Evropských společenství.

Kvóty v rámci společné zemědělské politiky

Vzhledem k tomu, že se na každý produkt vztahují určitá obchodní opatření, která zahrnují i celní kvóty, musí být definována opatřeními (Nařízení Komise nebo Rady EU). Tam, kde je opatření pro celní kvóty, musí být kvóty jasně definovány šestimístným číselným kódem, známými jako „order number“ (ON). Celní kvóty uplatňované v rámci společné zemědělské politiky a vztahující se na dovoz některých zemědělských komodit jsou spravovány na základě licencí. Dovozce, který požaduje uplatnění snížené celní sazby v rámci těchto kvót, musí kromě vyplnění příslušných údajů do dovozního doprovodného dokladu při propouštění zboží do volného oběhu předložit platnou licenci.

Získáním licence má deklarant rezervovanou část celní kvóty pro příslušný kalendářní rok. Licence se uděluje na základě písemné žádosti a splnění ostatních podmínek. Jednou z podmínek pro udělení licence je složení záruky, která se držiteli licence vrací v případě využití licence, tzn. dovozu požadovaného množství zboží. Licence mohou být obchodovatelné. Licence vydaná v jednom členském státu EU platí i v ostatních členských státech EU. V ČR tyto licence v rámci SZP vydává SZIF.

Administrace zemědělských celních kvót řízených licencemi spadá v rámci EK do působnosti DG AGRI. V některých případech došlo k převedení řízení z DG AGRI do DG TAXUD. Kvóty řízené DG TAXUD, tj. spadající pod celní správu jsou založeny na časovém pořadí a nejsou pro ně vyžadovány vývozní nebo dovozní licence vydávané SZIF. Ostatní licence, nevztahující se na dovoz a vývoz zemědělských komodit, bude i nadále vydávat licenční správa MPO.

Intrastat

Intrastat je statistický systém sledující pohyb zboží mezi členskými státy EU, tj. mezi ČR a ostatními členskými státy EU. Sledování se týká zboží, které bylo odesláno z ČR do jiného členského státu EU nebo bylo přijato do ČR z jiného členského státu EU, v obou případech přestoupilo státní hranici. Povinnosti vykazování údajů do Intrastatu jsou upraveny národními předpisy a předpisy EU.

Daňová politika

ČR je jako člen EU povinna uplatňovat DPH v souladu s pravidly, která existují v rámci EU. Základní principy pro zdanění daní z přidané hodnoty jsou obsaženy v 6. směrnici Rady EU č. 77/388/EHS, ve znění pozdějších předpisů. Tyto principy jsou členské státy povinny implementovat do svých národních právních předpisů. V ČR to je zákon o DPH č. 235/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

2. Vnější obchodní politika EU ve vztahu k obilovinám

Obchodní vztahy EU se třetími zeměmi charakterizuje velký počet preferenčních dohod, meziregionálních iniciativ a jiných významných ujednání. Existují i samostatná obchodní ujednání o obchodu s některými zemědělskými výrobky.

Obiloviny představují poměrně citlivou položku mezinárodního obchodu, z čehož také vyplývá zvýšená míra ochrany produktů spadajících do této skupiny. To se odráží i ve vyšší hladině dovozních cel a uplatňování celních preferenčních kvót u obilovin. Od vstupu České republiky do EU určuje výši dovozních cel Integrovaný tarif EU (TARIC), vydávaný v souladu s Nařízením Rady (EHS č. 2658/87 v aktuálním znění). Na vnitřním trhu EU pohyb zboží nepodléhá žádným tarifním opatřením.

Privilegované jsou vztahy s geograficky a historicky nejbližšími partnery, především s členskými státy Evropského sdružení volného obchodu (ESVO), které zahrnuje Švýcarsko, Norsko, Island a Lichtenštejnsko. U obilovin je v jednotlivých zemích ESVO situace rozdílná. **Norsko** ponechává clo na dovoz z EU u všech produktů pšenice a žita (s výjimkou bezcelní kvóty 5 tis. tun pro pšenici a žito pro produkci těstovin), ječmene a ovsa a některých ostatních obilovin (například triticales). Kukuřice, rýže a čirok jsou tímto clem zatíženy jen při jejich použití pro krmné účely s tím, že na dovoz kukuřice pro krmné účely je pro dovoz z EU stanovena celní kvóta 15 tis. tun, v rámci které je clo nulové. Dovozní cla Norska

na dovoz obilovin z EU se tak pohybují v rozmezí 0 až 178 EUR/t v závislosti na produktu. **Island** neuplatňuje dovozní cla na obiloviny z EU žádná. **Švýcarsko** si pro dovoz z EU clo zachovalo u většiny obilovin, a to v rozmezí od 0 do 55 CHF/100 kg (nulová cla jsou například u některých položek rýže a ovsu). Nulové je clo z EU do Švýcarska také u některých obilovin pro technické a krmné účely. Na některé obiloviny Švýcarsko při dovozu z EU poskytuje celní kvóty, při dovozech nad rámec těchto kvót se clo zvyšuje. Zatím se nedá předpokládat další odstranění cel ani u jedné ze zmíněných zemí ESVO. Jednání o další liberalizaci cel s Norskem probíhají velmi nepravidelně a u Islandu také nelze předpokládat změnu. Švýcarsko v květnu 2021 odmítlo přijmout Institucionální rámcovou dohodu s EU a na základě tohoto kroku EU zastavila veškerá jednání o novelizaci stávajících dohod a schvalování nových vzájemných dohod. Na přelomu let 2023 a 2024 sice došlo k obnovení jednání mezi EU a Švýcarskem o vzájemných dohodách, avšak otázka liberalizace zemědělských produktů je stále velice nejistá.

K 31. 1. 2020 vystoupila z EU **Velká Británie** a v květnu 2021 vstoupila v platnost Dohoda o obchodu a spolupráci s EU. Díky této dohodě se podařilo ve vzájemném obchodě zachovat nulová cla a bezkvótový přístup pro všechny produkty splňující pravidla původu EU. Obchod však poznamenala zvýšená administrativní a finanční zátěž z důvodu zavedení celního řízení a dalších standardních pravidel obchodu se třetími zeměmi.

Preferenční obchodní dohody uzavřela EU také s kandidátskými balkánskými zeměmi. **Albánie** ponechává u dovozu některých položek obilovin z EU dovozní cla ve výši 2 % (například tvrdá pšenice určená k setí, žito, ječmen, oves a kukuřice), ostatní jsou nulová i když u některých položek pouze v rámci celní preferenční kvóty (například u pšenice určené k setí je bezcelní kvóta pro dovoz z EU 42 tisíc tun a u kukuřice neurčené k setí 10 tisíc tun). **Srbsko** má pro dovoz obilovin z EU stanoveno clo pouze u jedné položky pšenice (po vyčerpání celní preferenční kvóty s nulovým clem 300 tun) a tří položek kukuřice. **Severní Makedonie** uplatňuje dovozní clo pouze u rýže neurčené k setí (35 % ad valorem¹⁾ a některých položek pšenice (15 % + 0,1 EUR/kg, avšak ne více než 75 %). Dovoz obilovin z EU do **Bosny a Hercegoviny** a **Černé Hory** probíhá bezcelně.

Významnou oblastí, kde má EU sjednány dohody typu zóny volného obchodu, je Středomoří. Například **Alžírsko** uplatňuje pro dovoz z EU cla pro ječmen, žito, oves nebo čirok a dovoz některých dalších položek (jako například pšenice, ovsu, kukuřice určených k setí a rýže) je bezcelní pouze v rámci celních preferenčních kvót. Mimo preferenční kvóty se dovozní clo z EU u těchto produktů pohybuje v rozmezí 5 až 30 %. **Maroko** u většiny obilovin neuplatňuje pro dovozy z EU clo vůbec. Výjimku představují dvě položky pšenice, u kterých je dovozní clo 2,5 % uplatňováno buď v závislosti na ročním období nebo na hodnotě dovážené položky. Mezi Marokem a EU se zatím poslední jednání o liberalizaci obchodu uskutečnila v dubnu 2014. Dovoz některých položek obilovin do **Turecka** z EU je zvýhodněn preferenčními celními kvótami. Produkty určené k setí jsou dováženy bezcelně. U produktů neurčených k setí se dovozní cla mimo kvóty pohybují od 13 do 130 %. Specifická je rýže, kde je dovozní clo stanoveno v rozmezí 13 až 45 % s tím, že u položek s nejvyšším clem je otevřena bezcelní preferenční kvóta. **Egypt** a **Jordánsko** dovozní cla na obiloviny z EU neuplatňují. Jednání s Egyptem o liberalizaci obchodu v dalších oblastech, která byla zahájena v roce 2013, jsou v současnosti pozastavena. **Izrael** má při dovozu obilovin z EU zavedeny bezcelní preferenční kvóty pouze u pšenice (při dovozu nad rámec těchto kvót se clo zvedá na 50 %) a jedné položky kukuřice, jinak jsou cla při dovozu obilovin nulová. **Tunisko** v sektoru obilovin z EU uplatňuje buď nulové dovozní clo (pšenice, kukuřice, rýže) nebo clo v rozmezí 15 až 36 % (žito, ječmen, oves, čirok a ostatní obiloviny). Mezi Tuniskem a EU probíhala do května 2019 liberalizační jednání o prohloubené dohodě o volném obchodu. Další pokračování bylo zatím přerušeno z politických důvodů na straně Tuniska.

V letech 2013 až 2017 vstoupily v platnost dohody o volném obchodu se státy Andského společenství a Střední Ameriky (Peru, Kolumbie, Panama, Guatemala, Honduras, Kostarika, Nikaragua, Salvador). Dohoda s **Peru** je prozatímne prováděna od března 2013 a přispěla k výrazné redukci dovozních cel u obilovin. V současnosti jsou všechna dovozní cla na obiloviny z EU nulová. Dohoda s **Kolumbií**, která

1) Stanovení celní sazby ad valorem znamená její určení procentním podílem z celní hodnoty (ceny). Dále v textu jsou celní sazby uváděny bez dodatku ad valorem.

je prozatímně prováděna od srpna 2013, odstranila pro vývozce z EU dovozní cla do Kolumbie na pšenici, žito, ječmen, oves a ostatní obiloviny (položka KN 1008). Kukuřice, rýže a zrna čiroku určená k lidské spotřebě byly z liberalizace kolumbijských dovozních cel vyjmuty. Cla na tyto položky při dovozu z EU do Kolumbie tak mohou zůstat v rozmezí 5–80 %. Položky těchto komodit určené k setí mají cla nižší, a to 0–5 %. V červenci 2014 byla úspěšně dokončena jednání o dohodě o volném obchodu s **Ekvádorem** a ten se v lednu 2017 formálně připojil k provádění dohod mezi EU a Peru s Kolumbií. Po jejím vstupu v platnost dojde u dovozu pšenice, žita, ječmene, ovsu a také kukuřice a rýže určené k setí z EU do Ekvádoru k odstranění cel do 5 let. I když je dohoda stále prováděna prozatímně, jsou při dovozu z EU do Ekvádoru v současnosti zachována pouze dovozní cla na kukuřici neurčenou k setí (15 %) a rýži (20–67,5 %). Dohody s **Hondurasem**, **Nikaraguou** a **Panamou** jsou prozatímně prováděny od srpna 2013. V říjnu 2013 se k nim připojila **Kostarika** a **Salvador** a v prosinci téhož roku také **Guatemala**. Podobně jako u Kolumbie i pro ně platí, že dovozní cla na kukuřici a rýži pocházející z EU a neurčenou k setí jsou vyjmuta z liberalizace. Dovozy pšenice, žita, ječmene a ovsu z EU do těchto zemí probíhají bezcelně.

Dohoda o volném obchodu mezi Evropskou unií a **Jižní Koreou** vstoupila v platnost v červenci 2016. Většina cel na dovoz obilovin do Jižní Koreje je postupně snižována v rozmezí 4 až 15 let od vstupu dohody v platnost. Výjimku tvoří rýže, která byla z liberalizace zcela vyjmuta a dvě položky ječmene, u kterých cla mohou zůstat na současné úrovni. V současnosti jsou pro dovoz obilovin z EU do Jižní Koreje uplatňována nulová cla na pšenici, žito, oves, kukuřici, čirok a proso. Na dovoz rýže z EU poskytuje Jižní Korea preferenční kvótu 408 700 tun, v rámci které je clo 5 %. Po jejím vyčerpání se clo zvyšuje na 513 %.

V prosinci 2014 byla dokončena jednání o dohodě o volném obchodu mezi EU a **Singapurem** a dohoda vstoupila v platnost v listopadu 2019. Dohoda stanovuje, že dovoz všech zemědělských komodit a potravin z EU do Singapuru nepodléhá clu. U položek obilovin však Singapur již dříve poskytoval MFN²⁾ cla ve výši 0 % a uzavřením dohody se proto situace nezměnila.

V říjnu 2013 bylo dokončeno liberalizační jednání EU s **Kanadou**. Obchodní část Dohody je prozatímně prováděna od září 2017. V současnosti probíhá dovoz všech obilovin z EU do Kanady bezcelně.

Dohoda o volném obchodu mezi EU a **Ukrajinou** je v plném rozsahu uplatňována od září 2017. Cla při dovozu obilovin z EU na Ukrajinu jsou v současnosti nulová.

K uzavření dohod o volném obchodu s **Moldavskem** a **Gruzií** došlo v listopadu 2013. Díky tomu byla odstraněna veškerá dovozní cla mezi EU a Gruzií.

V únoru 2019 vstoupila v platnost Dohoda o hospodářském partnerství mezi EU a **Japonskem**. Cla při dovozu obilovin z EU do Japonska jsou různá. U některých položek bylo clo díky Dohodě odstraněno úplně (například žito, oves, čirok a většina položek kukuřice a ostatních obilovin). Naopak především u pšenice, ječmene, rýže a jedné položky kukuřice zůstala cla nezměněna s tím, že jsou vyloučena z liberalizace a že na některé položky například poskytuje Japonsko celní preferenční kvótu ve výši 270 tun s minimální prodejní cenou stanovenou v jenech.

V červnu 2019 bylo dosaženo rámcové Dohody o volném obchodu mezi EU a jihoamerickými zeměmi ze sdružení Mercosur (**Argentina, Brazílie, Paraguay, Uruguay**). Dohoda je připravena k podpisu, stále však zůstává nedořešený požadavek některých členských států na silnější závazky Mercosuru v environmentální oblasti. Po vstupu dohody v platnost dojde k odstranění cel u většiny položek vzájemného obchodu. V současnosti tyto země uplatňují na dovoz obilovin z EU cla nejčastěji ve výši mezi 7,2 až 10,8 %. Dovozy obilovin určených k setí probíhá bezcelně.

V červnu 2016 bylo zahájeno jednání mezi EU a **Mexikem** o revizi Dohody o volném obchodu, které bylo uzavřeno v dubnu 2018. V červnu 2023 došlo ke vzájemnému potvrzení zájmu dokončit dohodu co nejdříve. Po vstupu dohody v platnost dojde k odstranění cel na obiloviny při dovozu z EU do Mexika

²⁾ MFN – tzv. doložka nejvyšších výhod, která znemožňuje, aby členské státy Světové obchodní organizace (WTO) proti sobě používaly diskriminující praktiky a aby všechny výhody, které získá jeden člen, se vztahovaly i na všechny ostatní. ČR je členem WTO od roku 1995.

maximálně do 7 let. Dovozy obilovin z EU do Mexika jsou ale již v současnosti bezcelní s výjimkou většiny položek rýže, kde je dovozní clo nejčastěji ve výši 20 %.

V listopadu 2017 se uskutečnilo první kolo jednání o revizi Dohody o volném obchodu EU a **Chile**. Dohoda byla podepsána v prosinci 2023 a nyní probíhá její ratifikace. Dovoz obilovin z EU do Chile je bezcelní již nyní kromě většiny položek pšenice, na které je uplatňováno clo ve výši 6 %.

V roce 2007 bylo zahájeno projednávání Dohody o volném obchodu s **Indií**. Do roku 2013 se uskutečnilo 12 vyjednávacích kol, ale proces se poté prakticky zastavil. Na přelomu června a července 2022 bylo jednání obnoveno a dosud proběhlo dalších sedm kol. Indie v současnosti uplatňuje pro dovoz obilovin MFN dovozní clo mezi 0 a 100 % (vyšší cla jsou například na pšenici a rýži).

V roce 2010 a 2012 se rozběhla jednání o prohloubených a komplexních dohodách o volném obchodu (DCFTA) s Malajsií a Vietnamem. Zatímco v případě **Malajsie** se čeká na vyjádření malajské strany k možnosti obnovení dalších rozhovorů, dohoda s **Vietnamem** vstoupila v platnost v srpnu 2020, čímž došlo k okamžitému odstranění cel na dovoz žita, ječmene, ovsa a čiroku z EU do Vietnamu. Na pšenici, kukuřici neurčenou k setí, rýži a některé položky ostatních obilovin budou dovozní cla Vietnamu do EU odstraněna v rozmezí 4 až 11 let po vstupu dohody v platnost. V současnosti jsou při dovozu obilovin z EU do Vietnamu uplatňována cla na kukuřici, rýži a některé ostatní obiloviny, a to v rozmezí 0,8 až 21,8 %.

V roce 2013 bylo dále zahájeno jednání s **Thajskem** a poslední negociační kolo se uskutečnilo v dubnu 2014. Z důvodu vnitropolitické situace v Thajsku následně došlo k zastavení dalších jednání. V březnu 2023 však EU a Thajsko oznámily záměr obnovit jednání o moderní dohodě o volném obchodu a v červnu 2024 proběhlo již třetí kolo jednání. Další se uskuteční v listopadu 2024. Aktuálně Thajsko uplatňuje u obilovin MFN dovozní cla v rozmezí 0–71 EUR/t.

V prosinci 2015 byla oficiálně zahájena jednání o dohodě o volném obchodu s **Filipínami** a v únoru 2017 proběhlo druhé kolo jednání. V březnu 2024 se EU a Filipíny dohodly na znovuoobnovení jednání. Další kolo by mělo proběhnout v druhé polovině roku 2024. Při dovozu většiny položek obilovin z EU na Filipíny je uplatňováno MFN dovozní clo v rozmezí 0–7 %. Výjimku tvoří většina položek rýže, u kterých jsou dovozní cla nejčastěji 15 % a také většina položek kukuřice neurčené k setí s dovozními cly 5–15 %.

V září 2016 se uskutečnilo úvodní kolo jednání o Dohodě o volném obchodu s **Indonésií** a v červenci 2024 proběhlo kolo devatenácté. Indonésie při dovozu obilovin uplatňuje MFN cla nejčastěji ve výši 0–5 %. Výjimkou je rýže, u které je dovozní clo do Indonésie ve výši zhruba 26 EUR/t.

Jednání s **Austrálií** a **Novým Zélandem** o Dohodě o volném obchodu byla formálně zahájena v červnu 2018 a první kola rozhovorů proběhla v červenci 2018. Po pěti letech byla jednání ze strany Austrálie přerušena s tím, že se nepodařilo dospět k akceptovatelnému výsledku. V případě Nového Zélandu byla jednání o Dohodě o volném obchodu dokončena v červnu 2022. Dohoda byla podepsána v červenci 2023 a vstoupila v platnost v květnu 2024. Austrálie ani Nový Zéland však žádná cla na dovoz obilovin v současnosti neuplatňují.

3. Legislativa ČR a EU vztahující se ke komoditě obilovin

Významná nařízení EU k společné organizaci trhu v odvětví obilovin

Pravidla režimu intervenčního obchodu s obilovinami stanovuje EK a jsou platná pro všechny členské státy EU. Zde jsou uvedena základní nařízení pro sektor obiloviny, nařízení jsou průběžně novelizována.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1307/2013,

kterým se stanoví pravidla pro přímé platby zemědělcům v režimech podpory v rámci společné zemědělské politiky a kterým se zrušují nařízení Rady (ES) č. 637/2008 a nařízení Rady (ES) č. 73/2009, v platném znění.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013,

kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty a zrušují se nařízení Rady (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007, v platném znění.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2115,

kterým se stanoví pravidla podpory pro strategické plány, jež mají být vypracovány členskými státy v rámci společné zemědělské politiky (strategické plány SZP) a financovány Evropským zemědělským záručním fondem (EZZF) a Evropským zemědělským fondem pro rozvoj venkova (EZFRV), a kterým se zrušují nařízení (EU) č. 1305/2013 a (EU) č. 1307/2013, v platném znění.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2021/2116,

o financování, řízení a sledování společné zemědělské politiky a o zrušení nařízení (EU) č. 1306/2013, v platném znění.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2117,

kterým se mění nařízení (EU) č. 1308/2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty, nařízení (EU) č. 1151/2012 o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin, nařízení (EU) č. 251/2014 o definici, popisu, obchodní úpravě, označování a ochraně zeměpisných označení aromatizovaných vinných výrobků a nařízení (EU) č. 228/2013, kterým se stanoví zvláštní opatření v oblasti zemědělství ve prospěch nejvzdálenějších regionů Unie, v platném znění.

Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2016/1237,

kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o pravidla k režimu dovozních a vývozních licencí, a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1306/2013, pokud jde o pravidla týkající se uvolnění a propadnutí jistot složených za tyto licence, a kterým se mění nařízení Komise (ES) č. 2535/2001, (ES) č. 1342/2003, (ES) č. 2336/2003, (ES) č. 951/2006, (ES) č. 341/2007 a (ES) č. 382/2008 a kterým se zrušuje nařízení Komise (ES) č. 2390/98, (ES) č. 1345/2005, (ES) č. 376/2008 a (ES) č. 507/2008, v platném znění.

Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2016/1238,

kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o veřejnou intervenci a podporu soukromého skladování, v platném znění.

Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 2022/127,

kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2021/2116 o pravidla týkající se platebních agentur a dalších subjektů, finančního řízení, schválení účetní uzávěrky, jistot a použití eura, v platném znění.

Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2023/207,

kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/848, pokud jde o vzor certifikátu, který potvrzuje soulad s pravidly ekologické produkce.

Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2023/2835,

kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o pravidla dovozu v odvětví rýže, obilovin, cukru a chmele, a kterým se zrušují nařízení Komise (ES) č. 3330/94, (ES) č. 2810/95, (ES) č. 951/2006, (ES) č. 972/2006, (ES) č. 504/2007, (ES) č. 1375/2007, (ES) č. 402/2008, (ES) č. 1295/2008, (ES) č. 1312/2008 a (EU) č. 642/2010, (EHS) č. 1361/76, (EHS) č. 1842/81, (EHS) č. 3556/87, (EHS) č. 3846/87, (EHS) č. 815/89, (ES) č. 765/2002, (ES) č. 1993/2005, (ES) č. 1670/2006, (ES) č. 1731/2006, (ES) č. 1741/2006, (ES) č. 433/2007, (ES) č. 1359/2007, (ES) č. 1454/2007, (ES) č. 508/2008, (ES) č. 903/2008, (ES) č. 147/2009, (ES) č. 612/2009, (EU) č. 817/2010, (EU) č. 1178/2010, (EU) č. 90/2011 a prováděcí nařízení Komise (EU) č. 1373/2013.

Prováděcí nařízení Komise (EU) 2016/1239,

kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o režim dovozních a vývozních licencí, v platném znění.

Prováděcí nařízení Komise (EU) 2016/1240,

kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o veřejnou intervenci a podporu soukromého skladování, v platném znění.

Prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/1185,

kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1307/2013 a (EU) č. 1308/2013, pokud jde o oznamování informací a dokumentů Komisi, a kterým se mění a ruší několik nařízení Komise, v platném znění.

Prováděcí nařízení Komise (EU) 2023/2834,

kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o dovoz v odvětví rýže, obilovin, cukru a chmele.

Harmonizované, revidované nebo nové ČSN vztahující se k obilovinám

Harmonizované nebo nové technické normy pro obiloviny jsou vydávány Českým normalizačním institutem v Praze. Technické normy (včetně jejich změn) se nevztahují na obiloviny, luštěniny a olejninu nakupované SZIF a dále pro skladování v zemědělských veřejných skladech.

ČSN 46 1100-2 Obiloviny potravinářské – Část 2: Pšenice potravinářská. Platnost od 1. 7. 2001.

ČSN 46 1100-3 Obiloviny potravinářské – Část 3: Pšenice tvrdá (*Triticum durum*). Platnost od 1. 7. 2001.

ČSN 46 1100-4 Obiloviny potravinářské – Část 4: Žito. Platnost od 1. 7. 2001.

ČSN 46 1100-5 Obiloviny potravinářské – Část 5: Ječmen sladovnický. Platnost od 1. 1. 2006.

ČSN 46 1100-7 Obiloviny potravinářské – Část 7: Oves potravinářský. Platnost od 1. 7. 2001.

ČSN 46 1100-8 Obiloviny potravinářské – Část 8: Kukuřice potravinářská pro mlýnské zpracování. Platnost od 1. 7. 2020.

ČSN 46 1200-2 Obiloviny – Část 2: Pšenice. Platnost od 1. 7. 2002.

ČSN 46 1200-3 Obiloviny – Část 3: Ječmen. Platnost od 1. 7. 2002.

ČSN 46 1200-4 Obiloviny – Část 4: Oves. Platnost od 1. 7. 2002.

ČSN 46 1200-5 Obiloviny – Část 5: Žitovec (triticale). Platnost od 1. 7. 2002.

ČSN 46 1200-6 Obiloviny – Část 6: Kukuřice. Platnost od 1. 7. 2002.

ČSN 46 1200-7 Obiloviny – Část 7: Proso. Platnost od 1. 11. 2003.

ČSN 46 1200-8 Obiloviny – Část 8: Pohanka. Platnost od 1. 11. 2003.

ČSN 46 1200-9 Obiloviny – Část 9: Mohár a čumíza. Platnost od 1. 11. 2003.

ČSN 46 1200-10 Obiloviny – Část 10: Čirok. Platnost od 1. 2. 2003.

ČSN 46 1011-6 Zkoušení obilovin, luštěnin a olejnin – Část 6: Zkoušení obilovin – Stanovení obsahu příměsí a nečistot. Platnost od 1. 7. 2002.

ČSN 46 1011-11 Zkoušení obilovin, luštěnin a olejnin – Část 11: Zkoušení obilovin – Stanovení podílu zrn se sníženou sklovitostí u pšenice tvrdé (*Triticum durum*). Platnost od 1. 2. 2003.

ČSN 46 1011-18 Zkoušení obilovin, luštěnin a olejnin – Část 18: Zkoušení obilovin – Stanovení obsahu dusíkatých látek. Platnost od 1. 3. 2003.

ČSN 46 1011-12 Zkoušení obilovin, luštěnin a olejnin – Část 12: Zkoušení obilovin – Třídění sladovnického ječmene – Praktická metoda. Platnost od 1. 1. 2006.

ČSN 46 1011-13 Zkoušení obilovin, luštěnin a olejnin – Část 13: Zkoušení obilovin – Stanovení klíčivosti sladovnického ječmene. Platnost od 1. 1. 2006.

ČSN 46 1011-14 Zkoušení obilovin, luštěnin a olejnin – Část 14: Zkoušení obilovin – Stanovení energie klíčivosti sladovnického ječmene. Platnost od 1. 1. 2006.

ČSN ISO 5223+Amd.1 (46 1012) Zkušební síta pro obiloviny. Platnost od 1. 7. 2002. Norma je českou verzí mezinárodní normy ISO 5223:1995 včetně změny ISO 5223:1995/Amd.1:1999.

ČSN ISO 712 (46 1014) Obiloviny a výrobky z obilovin – Stanovení vlhkosti – Praktická referenční metoda. Platnost od 1. 2. 2003.

ČSN ISO 6644 (46 1015) Tekoucí obiloviny a mlýnské výrobky – Automatický odběr vzorků mechanickými vzorkovači. Platnost od února 2006.

ČSN ISO 5529 (46 1022) Pšenice – Stanovení sedimentačního indexu – Zeleného test. Platnost od listopadu 2000. Norma je českou verzí mezinárodní normy ISO 5529:1992.

ČSN ISO 9648 (46 1023) Čirok – Stanovení obsahu taninu. Platnost od 1. 2. 2003. Norma je českou verzí mezinárodní normy ISO 9648:1988.

ČSN ISO 7971-2 (46 1013) Obiloviny – Stanovení objemové hmotnosti zvané „hektolitrová váha“ – Část 2: Praktická metoda. Platnost od 1. 4. 2004.

ČSN ISO 13690 (46 1024) Obiloviny, luštěniny a mlýnské výrobky – Odběr vzorků ze statických dávek. Platnost od 1. 2. 2004. Norma je českou verzí mezinárodní normy ISO 13690:1999.

ČSN EN ISO 3093 (46 1026) Pšenice, žito, pšeničná a žitná mouka, pšenice tvrdá (durum) a semolina z pšenice tvrdé – Stanovení čísla poklesu podle Hagberga-Pertena. Platnost od 1. 1. 2008. Norma je českou verzí mezinárodní normy ISO 3093:2004.

ČSN ISO 2171 (46 1019) Obiloviny, luštěniny a výrobky z nich – Stanovení obsahu popela spalováním. Platnost od 1. 1. 2009. Norma je českou verzí mezinárodní normy ISO 2171:2007.

Změna Z1 k ČSN 46 1011-7 Zkoušení obilovin, luštěnin a olejnin – Část 7: Zkoušení obilovin – Stanovení podílu plných zrn. Platnost od 1. 11. 2002.

Změna Z1 k ČSN 46 1100-1 Obilí potravinářské – Část 1. Platnost od 1. 7. 2002.

Změna Z1 k ČSN 46 1200-1 Obiloviny – Část 1. Platnost od 1. 7. 2002.

Změna Z2 k ČSN 46 1200-1 Obiloviny – Část 1. Platnost od 1. 9. 2002.

Změna Z1 k ČSN 46 1100-5 Obiloviny potravinářské – Část 5: Ječmen sladovnický. Platnost od 1. 2. 2006.

Změna Z1 k ČSN 46 12006-6 Obiloviny – Část 6: Kukuřice. Platnost od 1. 12. 2007.

Změna Z1 k ČSN 46 1200-10 Obiloviny – Část 10: Čirok. Platnost od 1. 12. 2007.

Změna Z1 k ČSN 46 1100-3 Obiloviny potravinářské – Část 3: Pšenice tvrdá (*Triticum durum*). Platnost od 1. 10. 2004.

4. Podpůrná a dotační politika MZe pro rok 2023

Systém podpor do zemědělství v ČR představuje pro zemědělce možnost přístupu do značně širokého spektra podpůrných prostředků.

- Systém podpor lze rozdělit na:
- I. Přímé platby**
 - II. Program rozvoje venkova na období 2014–2020 a přechodné období 2021–2022, Strategický plán SZP na období 2023–2027**
 - III. Zemědělské národní dotace**

I. Přímé platby

V rámci I. pilíře (přímé platby) SZP EU je v ČR podporována rostlinná i živočišná výroba několika dotačními tituly.

Přímé platby jsou od roku 2023 součástí Strategického plánu Společné zemědělské politiky pro období 2023–2027 a jsou poskytovány v souladu s podmínkami v něm definovanými. V rámci I. pilíře SZP je z Evropského zemědělského záručního fondu poskytována Základní podpora příjmu pro udržitelnost (BISS) a k ní Doplnková redistributivní podpora příjmu pro udržitelnost (CRISS). Pro zemědělce do 40 let věku je vyplácena Doplnková podpora příjmu pro mladé zemědělce (CIS-YF). Platba pro malé zemědělce (s hospodářstvím o velikosti do 10 hektarů) se vyplácí na 4 hektary a nahrazuje všechny ostatní přímé platby. Platbou cílenou na postupy prospěšné pro životní prostředí a klima je podpora „Režimy pro klima a životní prostředí.“

V rámci I. pilíře se kromě výše uvedených plateb oddělených od produkce poskytují i Podpory příjmu vázané na produkci (CIS, dříve VCS). Stejně jako v minulých letech zemědělci získají příspěvky na takzvané citlivé komodity, které čelí určitým obtížím a jsou obzvláště důležité z hospodářských, sociálních nebo environmentálních důvodů.

Konkrétní podmínky poskytování přímých plateb upravuje nařízení vlády č. 83/2023 Sb., o stanovení podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům v návaznosti na podmínky definované ve SP SZP.

Základním předpokladem pro poskytnutí přímých plateb je být evidován jako zemědělský podnikatel a plnit podmínky jednotlivých podpor, spolu s dodržováním podmínek dobrého zemědělského a environmentálního stavu (DZES) a povinných požadavků na hospodaření (PPH), které jsou společně známy jako podmíněnost.

Reformovaná SZP obsahuje řadu nových prvků, které dosud nebyly v oblasti přímých plateb aplikovány (např. kritérium aktivního zemědělce, které má za cíl poskytnout platby pouze těm zemědělcům, kteří zemědělské činnosti opravdu vykonávají) a současně mění dosavadní charakter přímých plateb na vícesložkovou přímou platbu, složenou z:

- BISS, která představuje necelých 31 % z celkové obálky na přímé platby,
- Platby pro malé zemědělce,
- CRISS – 23 % obálky přímých plateb,
- Doplnková podpora příjmu pro mladé zemědělce,
- Platby na režimy pro klima a životní prostředí (Celofaremní ekoplatba, udržitelné hospodaření se živinami) – 30 % obálky,
- Podpory vázané na produkci poskytované citlivým sektorům (CIS) – 15 % obálky.

Žádost o poskytnutí podpor z přímých plateb je podávána elektronickou formou v rámci tzv. Jednotné žádosti (JŽ) prostřednictvím Portálu Farmáře na webových stránkách SZIF, a to do 15. května příslušného

kalendářního roku. Opožděné podání žádosti je možné do 25 kalendářních dnů se snížením platby o 1 % za každý den prodlení. Tento portál nabízí možnosti, které mají žadatelům o dotace především zjednodušit a zrychlit provádění některých úkonů spojených s JŽ.

Základní podpora příjmu pro udržitelnost (BISS)

Konkrétní podmínky poskytnutí této platby jsou uvedeny v NV č. 83/2023 Sb. Žadatel o tuto platbu musí být od roku 2023 aktivním zemědělcem podle čl. 4 odst. 5 nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 2021/2115 a současně zemědělským podnikatelem ve smyslu § 2e–2ha zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství. Další důležitou podmínkou je dodržení minimální výměry, která činí v součtu všech dílů půdních bloků (DPB) v žádosti nejméně 1 ha. Dotčené DPB musí být vedeny na žadatele v Evidenci využití půdy podle užívatelských vztahů (tzv. LPIS) nejméně od data podání žádosti do 31. srpna kalendářního roku, ve kterém žádá o platbu.

Poskytnutí platby BISS je mimo jiné podmíněno řádným obhospodařováním zemědělské půdy, dodržováním podmínek DZES a povinných požadavků na hospodaření (SMR), které dohromady tvoří podmínky podmíněnosti CC. Tato platba je poskytována výhradně z rozpočtu EU.

Výše obálky a sazby BISS

Rok	Nařízení vlády	Úroveň plateb EU-15	Obálka SAPS (mil. EUR)	Sazba (EUR/ha)	Směnný kurz (CZK/EUR)	Sazba (CZK/ha)
2023	83/2023	100 %	254,232	72,48	24,00	1 760,44

Pramen: MZe.

Platba pro malé zemědělce

Cílem dotačního titulu je podpořit a stabilizovat malé zemědělce s výměrou do 10 ha půdy evidované v evidenci zemědělské půdy LPIS ke dni podání žádosti. Platba je však poskytována na maximálně 4 ha půdy. Tato dotace nahrazuje všechny ostatní přímé platby, nelze o ni tedy žádat společně s jinou přímou platbou. Zemědělec si může sám vybrat, co je pro něj výhodnější, zda platba pro malé zemědělce nebo zda raději požádá o ostatní přímé platby zvlášť.

Sazba platby pro malé zemědělce pro rok 2023 byla stanovena ve výši 6 845,34 Kč/ha. Velikost obálky pro rok 2023 činila cca 99 mil. Kč.

Doplňková redistributivní podpora příjmu pro udržitelnost (CRISS)

Podpora řeší některé slabé stránky českého zemědělství. Především dlouhodobě nižší příjmy menších podniků, které by bez podpory nebyly životaschopné. Smyslem platby je lepší zacílení přímých plateb na malé a střední zemědělce, a to vzhledem ke všeobecně uznávané nutnosti prosazovat vyváženější rozdělování podpory malým a středně velkým subjektům.

Platba je poskytována všem žadatelům na prvních 150 hektarů formou roční platby na hektar využívané zemědělské plochy. Podmínkou je nárok na základní platbu BISS. Nárok na tuto platbu bude mít každý žadatel bez ohledu na celkovou velikost obhospodařované zemědělské plochy.

Sazba CRISS pro rok 2023 byla stanovena ve výši 3 536,47 Kč/ha. Výše roční obálky pro rok 2023 činila cca 4,6 mld. Kč.

Platba pro mladé zemědělce (MZ)

Jedná se o roční platbu na způsobilý hektar pro mladé zemědělce, kteří poprvé založili nový zemědělský podnik a kteří mají nárok na platbu v rámci základní podpory příjmu. Podpora se poskytuje pouze na prvních 90 hektarů. Jedná se o doplňkový příjem po zahájení činnosti, který pomůže stabilizovat příjem mladých začínajících zemědělců. Tato platba je nastavena tak, aby novým mladým začínajícím zemědělcům zvýšila příjem na úroveň zaručující zachování životaschopnosti a konkurenceschopnosti jejich hospodářství. Jedná se tedy o doplňkovou platbu k ostatním přímým platbám. Toto se týká žadatelů,

kteří podali první žádost o platbu v roce 2023. Ve spojení s ostatními přímými platbami se bude jednat o výrazně vyšší přímou platbu na hektar, která může přilákat k podnikání v zemědělství více nových mladých začínajících zemědělců. Žádost o tuto platbu je možné podávat po dobu pěti po sobě jdoucích let. V závislosti na roku, kdy byla poprvé podána žádost o platbu, existují dvě skupiny žadatelů s odlišnými podmínkami způsobilosti.

Sazba pro mladé zemědělce pro rok 2023 byla stanovena ve výši 2 255,01 Kč/ha. Výše roční obálky pro rok 2023 činila cca 140 mil. Kč.

Režimy pro klima a životní prostředí (Ekoschémat, tzv. ekoplatby)

Ekoschémat jsou novým nástrojem I. pilíře společné zemědělské politiky, který je pro zemědělce dobrovolný. Ekoschémat v České republice obsahují Celofaremní ekoplatbu ve dvou úrovních, základní a prémiové a dále Ekoplatbu na podporu udržitelného hospodaření se živinami. Jejich cílem je podpořit způsoby obhospodařování zemědělské půdy, které vedou k ochraně a zlepšování životního prostředí a krajiny a které v neposlední řadě představují udržitelné hospodaření s přírodními zdroji.

Celofaremní ekoplatba – základní stupeň celofaremní ekoplatby obsahuje řadu požadavků (podmínek), které si nelze volit samostatně a které zemědělec pro získání platby musí splnit na všech zemědělských kulturách, které obhospodařuje. Žadatel se dobrovolně zavazuje k plnění povinností základní celofaremní ekoplatby na celé jeho výměře a všemi zemědělskými kulturami, které obhospodařuje, tzn. pro účely provádění a platby základní celofaremní ekoplatby si nelze selektivně vybrat zemědělské kultury ani díly půdního bloku či jeho části. Při splnění podmínek má žadatel nárok na platbu na celou výměru, kterou obhospodařuje.

Cílem prémiové celofaremní ekoplatby je navýšení zastoupení neproduktivních ploch v zemědělské krajině a přispění k ochraně vodních toků. Jedná se o nadstavbu celofaremní ekoplatby, žadatel současně plní podmínky základního stupně celofaremní ekoplatby.

Pro poskytnutí prémiové celofaremní ekoplatby je zapotřebí, aby žadatel splnil podmínky pro poskytnutí základní celofaremní ekoplatby a zároveň vyčlenil z výměry zemědělské kultury standardní orná půda, travní porost nebo úhor na úrovni zemědělského podniku minimální podíl neproduktivních ploch 7 % ve stanovené kvalitě neproduktivních ploch. Žadatel o celofaremní prémiovou ekoplatbu musí podmínky vyčlenění neproduktivních ploch naplnit kompletně (jak požadované % neproduktivních ploch, tak i včetně všech stanovených podmínek), tzn. výjimka týkající se neproduktivních ploch platná pro základní celofaremní ekoplatbu neplatí pro podmínky platby prémiové celofaremní ekoplatby. V případě, že žadatel žádá o poskytnutí prémiové celofaremní ekoplatby a byl mu Fondem v evidenci využití půdy na části plochy DPB s druhem standardní orné půdy vymezen ochranný pás podél vodního toku, vyčlenění výhradně ochranné pásy podél vody typu prémiový. Žadatel dodržuje pravidla podmíněnosti a minimální požadavky pro použití hnojiv a přípravků na ochranu rostlin podle nařízení vlády upravujícího pravidla podmíněnosti plateb zemědělcům po celý kalendářní rok.

Podpora příjmu vázaná na produkci (CIS)

ČR dlouhodobě podporuje citlivé sektory rostlinné a živočišné výroby v rámci přímých plateb. Mechanismus umožňuje podporu vázat na skutečnou aktuální produkci, nikoliv historické údaje, a je u něj tedy zaručeno, že podpora bude alokována tzv. „živým producentům“.

Pro období 2023–2027 finanční prostředky v celkové výši 15 % roční obálky na přímé platby (průměrná roční částka cca 3,4 mld. Kč) směřují na podporu: brambor určených pro výrobu škrobu, chmele, ovocných druhů s velmi vysokou pracností, ovocných druhů s vysokou pracností, zeleninových druhů s velmi vysokou pracností, zeleninových druhů s vysokou pracností, cukrové řepy, bílkovinných plodin podmíněné chovem hospodářských zvířat, chov telete masného typu, krávy chované v systému chovu s tržní produkcí mléka, chov bahnice nebo chov kozy.

II. Program rozvoje venkova na období 2014–2020 a přechodné období 2021–2022, Strategický plán SZP na období 2023–2027

Z Programu rozvoje venkova ČR (PRV) na období 2014–2020, s přechodným obdobím do roku 2022, mohli pěstitelé obilnin čerpat dotace na investice do výstavby i rekonstrukce zemědělských staveb, na pořízení potřebných technologií i na pořízení mobilních strojů. Podpory bylo možné čerpat zejména z operace 4.1.1 Investice do zemědělských podniků a z operace 6.1.1 Zahájení činnosti mladých zemědělců.

Poskytování podpor se řídí Pravidly, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotace na projekty Programu rozvoje venkova na období 2014–2020, která vydává MZe ČR na základě nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1305/2013 ze dne 17. prosince 2013 o podpoře pro rozvoj venkova z EZFRV a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1698/2005.

Operace 4.1.1 Investice do zemědělských podniků

V 1., 3. a 5. kole příjmu žádostí mohli dotace z této operace čerpat všichni zemědělstí podnikatelé na projekty od 100 tis. do 150 mil. Kč výdajů, ze kterých je stanovena dotace. V 7. kole příjmu pak mohli čerpat na projekty od 100 tis. do 75 mil. Kč výdajů, ze kterých je stanovena dotace. Základní míra dotace byla 40 %, a tu bylo možné u mladých začínajících zemědělců a žadatelů hospodařících ve znevýhodněných (ANC) oblastech o 10 % navýšit. Maximální míra dotace byla 60 %.

Pro pěstování obilnin se v 1., 3., 5. a 7. kole příjmu žádostí dotovaly zejména investice do pořízení čistících a sušících i dalších potřebných technologií a na mobilní stroje. Z investičních dotací nebylo možné dotovat stavební náklady na sklady obilovin.

Operace byla rozdělena na záměry podle jednotlivých sektorů, podle velikosti projektů a podle velikosti obhospodařované půdy. Na pěstování obilnin tak bylo možné čerpat z těchto záměrů:

- b) Rostlinná výroba – projekty do 1 000 000 Kč, žadatelé, kteří hospodaří na max. 150 ha,
- g) Rostlinná výroba – projekty do 5 000 000 Kč (nezáleží na výměře obhospodařované půdy),
- l) Rostlinná výroba – projekty nad 5 000 000 Kč do 75 000 000 Kč (nezáleží na výměře obhospodařované půdy).

Celkem proběhlo v operaci 6 kol příjmu žádostí o dotaci.

Na obiloviny bylo možné žádat v 1., 3., 5. a 7. kole příjmu žádostí. V 10. a 12. kole příjmu žádostí byla podpora vyhrazena pouze pro citlivé sektory. Celkem bylo podáno 887 žádostí o dotaci na projekty zaměřené na obiloviny s požadavkem na dotaci celkem 1 048 mil. Kč. Z toho bylo 234 projektů s požadavkem na dotaci 280 mil. Kč schváleno k podpoře a proplaceno.

Operace 6.1.1 Zahájení činnosti mladých zemědělců

Podpora byla určena pro mladé začínající zemědělce, tedy osoby do 40 let včetně, které nepodnikají v zemědělství déle než 2 roky. Dotace se poskytovala na realizaci podnikatelského plánu ve výši maximálně 45 tis. EUR, což činilo cca 1,2 mil. Kč.

V této operaci proběhlo celkem 5 kol příjmu žádostí o dotaci. Podáno bylo celkem 1 910 žádostí s požadavkem na dotaci 2,3 mld. Kč. K podpoře bylo schváleno a proplaceno 1 228 žádostí s požadavkem na dotaci ve výši 1,5 mld. Kč.

Další možnost poskytovala operace **16.2.1 Podpora vývoje nových produktů, postupů a technologií v zemědělské prvovýrobě**, tzv. zemědělské inovace, podpora poskytovaná na výzkum a vývoj a na investice spojené s vyvíjeným produktem, postupem či technologií. Podpora na zpracování obilovin, tj. operace **4.2.1 Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů**, podpora poskytovaná na investice do potřebných technologií, strojů i staveb.

Strategický plán SZP 2023–2027

Podpora obilovin je od roku 2023 možná z intervencí rozvoje venkova v rámci Strategického plánu SZP pro ČR na období 2023–2027. Konkrétně zejména z intervencí 33.73 Investice do zemědělských podniků a 49.75 Zahájení činnosti mladého zemědělce.

Poskytování podpor se řídí Pravidly, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotace na projekty rozvoje venkova v rámci SP SZP na období 2023–2027, která vydává MZe ČR na základě nařízení Evropského parlamentu a Rady č. (EU) 2021/2115 ze dne 2. prosince 2021. Tato Pravidla jsou zveřejněna na internetových stránkách MZe www.mze.gov.cz/spszp a SZIF <https://szif.gov.cz>.

Intervence 33.73 Investice do zemědělských podniků

Způsobilým žadatelem je zemědělský podnikatel, který podniká v zemědělské výrobě v souladu se zákonem č. 252/1997 Sb. Výše dotace je 40 % výdajů, ze kterých je stanovena dotace, kterou lze navýšit o 10 % pro mladé začínající zemědělce a o dalších 10 % pro ekologické podnikatele. Maximální výše dotace na jeden projekt je 30 mil. Kč.

Intervence je rozdělena na jednotlivé záměry, přičemž pěstitelé obilnin mohou žádat v těchto záměrech: b) projekty do 2 000 000 Kč včetně, žadatel hospodaří na maximálně 150 ha a splňuje definici MSP, Rostlinná výroba a g) Rostlinná výroba.

Pro pěstování obilnin je možné žádat na tyto investice – pořízení technologií skladování, mobilní stroje, nádrže na zadržení srážkových vod ze střech a retenční nádrže.

Intervence 49.75 Zahájení činnosti mladého zemědělce

Podpora je určena pro zemědělské podnikatele (evidované v Evidenci zemědělského podnikatele), kteří nedosáhli 41 let, a kteří v zemědělství podnikají max. 5 let před podáním Žádosti o dotaci. Dotace je poskytována na realizaci podnikatelského plánu, přičemž jeho realizace musí být dokončena do 2 let od podpisu Dohody o poskytnutí dotace. Dotace je poskytována ve 2 sazbách. Základní sazba dotace činí 1 500 000 Kč. V případě, že bude předmětem podnikatelského plánu zpracování vlastní produkce, jehož výstupem je produkt (potravina) uvedený v příloze I Smlouvy o fungování EU, bude sazba činit 2 030 000 Kč. Dotace bude poskytnuta dle zvolené sazby v 1 splátce, a to již po podpisu Dohody o poskytnutí dotace.

Intervence 34.73 Investice do zpracování zemědělských produktů je další podpora pro zpracovatele a zájemce o zahájení zpracování zemědělských produktů.

III. Zemědělské národní dotace

Z národních zdrojů podporuje Česká republika prostřednictvím cílených programů celou řadu potřebných aktivit. Těmito dotačními programy přispívá k udržování výrobního potenciálu zemědělství a jeho podílu na rozvoji venkovského prostoru.

- 1) Dotační programy Ministerstva zemědělství (MZe)
- 2) Podpory Podpůrného a garančního rolnického a lesnického fondu (PGRLF)

1) Dotační programy MZe

Dotační programy zemědělských národních dotací jsou realizovány na základě změny zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů a změny zákona č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském intervenčním fondu a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Od roku 2020 přešla administrace dotačních programů dle Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací na základě § 1, § 2 a § 2d zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů (s výjimkou dotačního programu na genetické zdroje, které provádí MZe) plně do kompetence SZIF. Žádosti o dotaci, veškeré přílohy a doklady prokazující nárok na dotaci se podávají prostřednictvím

Portálu farmáře SZIF. SZIF se při poskytování dotací řídí zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů a také podle ministerstvem vydaných Zásad.

Ačkoliv jsou zemědělské národní dotace financovány výhradně z národních zdrojů, legislativa EU upravuje povinnost členských států oznámit (notifikovat) Evropské komisi v předstihu veškeré záměry na poskytnutí státní podpory. Hlavním smyslem těchto ustanovení je snaha, aby tyto národní podpory nepřispívaly k narušování hospodářské soutěže společného trhu.

Hlavním cílem zemědělských národních dotací je podpora restrukturalizace a zvýšení konkurenceschopnosti českého agrárního sektoru spolu s rozvojem venkovského prostoru.

Spektrum dotačních programů každoročně udržuje kontinuitu s programy realizovanými v předešlých letech.

V roce 2023 bylo na zemědělské národní dotace vyplaceno celkem 3,9 mld. Kč. Za HR 2023/24 tj. necelých 3,5 mld. Kč.

Dle Zásad, vydaných v roce 2023, byly administrovány následující dotační programy, které se dotýkají oblasti obilovin:

3. Podpora ozdravování polních a speciálních plodin

Účelem podpory je zvýšení kvality rostlinné produkce cestou náhrady chemického ošetření a prevence proti šíření hospodářsky závažných virových a bakteriálních chorob a chorob přenosných osivem a sadbou.

Pro dotační program 3. Podpora ozdravování polních a speciálních plodin bylo v roce 2023 celkem z 1 454 přijatých žádostí na 1 402 přijatých formulářů s doklady prokazujícími nárok na dotaci.

3.a. Biologická ochrana rostlin jako náhrada chemické ochrany

Předmětem dotace jsou náklady na pořízení biologické ochrany rostlin jako náhrady za aplikování chemické ochrany rostlin.

Výše dotace:

- do výše 25 % skutečně vynaložených uznatelných nákladů souvisejících s pořízením biologické ochrany rostlin a odborného servisu u polních plodin/u skupiny polních plodin, maximálně však do výše u druhu kukuřice 450 Kč/ha a obiloviny 518 Kč/ha.

3.d. Podpora tvorby rostlinných genotypů s vysokou rezistencí k biotickým i abiotickým faktorům a diferencovanou kvalitou obilovin včetně kukuřice, malých zrnin, olejnin, luskovin, brambor, píce, zelenin, léčivých, aromatických a kořeninových rostlin, chmele, révy a ovocných dřevin a ozdravování genotypů révy, chmele a ovocných plodin

Předmětem dotace je podpora tvorby rostlinných genotypů s vysokou rezistencí k biotickým i abiotickým faktorům a diferencovanou kvalitou obilovin včetně kukuřice a malých zrnin.

Podpora do výše 70 % skutečně vynaložených uznatelných nákladů na projekty u obilovin včetně kukuřice a malých zrnin.

3.i. Použité uznané osivo lnu, technického konopí, kukuřice, cukrové řepy, luskovin a použité uznané nebo zkoušené osivo vyjmenovaných píce (zařazených do jednotlivých skupin) odrůd registrovaných nebo uvedených ve Společném katalogu odrůd EU pro osev produkčních ploch

Předmětem dotace je použité uznané osivo kukuřice. Žadatel z tohoto osiva musí vypěstovat kukuřici potravinářskou pouze pro mlýnské zpracování podle příslušné české technické normy.

Výše dotace u osiva kukuřice do výše 3 000 Kč/50 000 semen uznaného osiva kukuřice.

9. Poradenství a vzdělávání

9.A.b. Speciální poradenství pro rostlinnou výrobu

Speciální poradenství založené na pořádání propagačních opatření za účelem zvýšení informovanosti širší veřejnosti o zemědělských produktech rostlinné výroby.

9.F. Podpora poradenství v zemědělství

Konzultační a metodická pomoc zemědělským podnikům formou šíření informací při realizaci společné zemědělské politiky; transfer výsledků výzkumu a vývoje do praxe.

9.H. Podpora účasti na mezinárodních veletrzích a výstavách v zahraničí

Podpora účasti vystavovatelů na mezinárodních zemědělských, potravinářských, lesnických a zahradnických veletrzích a výstavách v zahraničí prezentující své výrobky.

2) Podpory PGRLF

Hlavním předmětem činnosti PGRLF je v současné době subvencování části úroků z úvěrů, finanční podpora pojištění a poskytování úvěrů podnikatelským subjektům v oblasti zemědělské prvovýroby, zpracování zemědělských produktů, lesního hospodářství a zpracování dřeva.

V roce 2023 byly Fondem mj. poskytovány podpory v následujících podpůrných programech:

Podpora komerčních úvěrů (Investiční programy)

Formou podpory je poskytování finančních prostředků určených pro snížení úrokového zatížení, snížení jistiny úvěrů nebo vydávání garancí na zajištění úvěrů poskytovaných komerčními bankami a jinými financujícími subjekty. Většina z programů pro podporu komerčních úvěrů je zaměřena na podporu investic, tedy zejména na realizaci dlouhodobých investičních záměrů s cílem restrukturalizace a zvýšení efektivnosti, modernizace, snížení výrobních nákladů, zlepšení jakosti a dalšího rozvoje, zejména zemědělských subjektů a zpracovatelů zemědělských produktů.

Program Zemědělec

Program určený pro oblast zemědělské prvovýroby.

V rámci programu Zemědělec je poskytována podpora ve formě finančních prostředků určených pro snížení úrokového zatížení z úvěrů poskytnutých zemědělským podnikatelům, a to na nákup techniky do zemědělské prvovýroby a na výstavbu, pořízení nebo zhodnocení nemovitého majetku v zemědělských podnicích.

Celkový objem úvěrových prostředků, na které bylo možné poskytnout podporu jednomu žadateli za dané období příjmu žádostí, byl stanoven v roce 2023 v částce nejvýše 10 mil. Kč v případě investice do zemědělské techniky a 50 mil. Kč v případě investic do nemovitostí. Doba splatnosti úvěru v případě investice do zemědělské techniky nesměla přesáhnout 8 let a v případě investic do nemovitostí 20 let. Sazba podpory byla pro rok 2023 stanovena po ukončení příjmu žádostí pro dané období, a to ve výši max. 3,7 % s 1% navýšením pro mladé zemědělce.

Program Podpory nákupu půdy

Program určený na podporu nákupu půdy.

V rámci programu Podpora nákupu půdy je poskytována podpora ve formě finančních prostředků určených pro snížení úrokového zatížení z úvěrů poskytnutých podnikatelům v oblasti zemědělství, a to na nákup zemědělské půdy.

Podpora je poskytována v režimu de minimis, kdy maximální výše podpory je korunový ekvivalent částky 20 000 EUR. Program je určen pro malé a střední podniky. V roce 2023 byl příjem žádostí v tomto programu otevřen po celý kalendářní rok. Podpora je poskytována ve výši sazby stanovené

ze strany PGRLF za každé ukončené čtvrtletí daného roku, ve kterém jsou žádosti přijímány, na základě ekonomického vyhodnocení přijatých žádostí s tím, že maximální procentní sazba podpory je 5 % p. a. Úrokové zatížení příjemce podpory však musí činit minimálně 0,5 % p. a. Nakupovaná půda, k níž se vztahuje žádost o podporu, nesmí být ve vlastnictví státu.

Program Potravináři

Program je určen pro podnikatele působící v oblasti potravinářské výroby, kteří jsou zařazeni do kategorie malého nebo středního podniku. Předmětem podpory je snížení jistiny provozních úvěrů poskytnutých komerčními subjekty na provozní financování podnikatelů za účelem dočasného snížení provozních nákladů v důsledku působení dočasně vysokých cen energií a dalších vstupních nákladů.

Program Zpracovatel

V rámci programu Zpracovatel jsou podporovány investice na pořízení investičního majetku, který souvisí se zpracováním zemědělského produktu k výrobě krmiv pro hospodářská zvířata. Nákup půdy je způsobilým nákladem pouze tehdy, pokud nepřevyší 10 % z celkových způsobilých nákladů investice.

Podpora pojištění (Eliminace rizik zemědělského a lesnického podnikání)

Program Finanční podpora pojištění

Cílem programu na podporu pojištění je zpřístupnění pojistné ochrany zemědělců a tím dosažení vyššího zajištění podnikatelských aktivit proti nepředvídatelným rizikům. Formou podpory je částečná kompenzace pojistného, vynaloženého na zemědělské pojištění s cílem dosažení vyšší propojištěnosti.

Program je určen zemědělským prvovýrobcům, kteří si sjednali pojištění plodin na ztráty způsobené přírodními pohromami, nepříznivými klimatickými jevy či škůdci nebo pojištění hospodářských zvířat na ztráty způsobené chorobami zvířat, přírodními pohromami či nepříznivými klimatickými jevy. Program je určen pouze pro malé nebo střední podniky.

Výše podpory se stanoví v rozmezí 35–65 % uhrazených nákladů na pojištění speciálních plodin a 10–50 % uhrazených nákladů na pojištění ostatních plodin. Procentní výše podpory byly pro rok 2023 stanoveny ve výši 52 % pro pojištění speciálních plodin a 40 % pro pojištění ostatních plodin.

Úvěry poskytované PGRLF

Program Investiční úvěry Zemědělec

Podporou se v tomto programu rozumí poskytnutí úročeného úvěru Fondem, a to s možností snížení jistiny úvěru. Úvěr může být poskytnut na pořízení investičního majetku, který souvisí se zemědělskou prvovýrobou, přičemž podporovaná investice musí vést ke zlepšení celkové výkonnosti a udržitelnosti zemědělského podniku, zejména snížením výrobních nákladů nebo zlepšením a dalším rozvinutím produkce zemědělského prvovýrobce.

Program je určen zemědělským podnikatelům působícím v oblasti zemědělské prvovýroby, kteří jsou řazeni v kategorii pouze malých a středních podniků.

Podpora snížení jistiny úvěru může činit max. 400 000 Kč a zároveň max. 30 % z celkové výše poskytnutého úvěru. U začínajících podnikatelů, kteří nejsou zapsáni v evidenci zemědělských podnikatelů déle než 24 měsíců před podáním žádosti, může činit podpora na snížení jistiny úvěru maximálně 40 % z celkové výše poskytnutého úvěru. Úvěr lze poskytnout ve výši od 100 tis. Kč do 10 mil. Kč a doba jeho splatnosti je vždy minimálně 2 roky a nepřesáhne 15 let. Příjem žádostí v jednotlivých kolech je ukončen okamžikem, kdy je zaregistrováno prvních 250 žádostí.

MEZINÁRODNÍ TRH S OBILOVINAMI

Světová produkce obilovin

Podle údajů IGC z července 2024 činila světová produkce pšenice v hospodářském roce (dále jen HR) 2022/23 celkem 803,4 mil. tun, světová produkce rýže 516,6 mil. tun a světová produkce ostatních obilovin mimo pšenici a rýži 1 463,8 mil. tun. Dohromady tak globální produkce obilovin dosahovala 2,78 mld. tun.

Předpokladem pro HR 2023/24 je pokles světové produkce pšenice na 793,3 mil. tun a vzestup produkce ostatních obilovin (kromě pšenice a rýže) na 1 505,9 mil. tun. Produkce rýže by měla stoupnout na 520,8 mil. tun. Globální produkce obilovin by tak podle uvedených předpokladů měla celkově stoupnout až na 2,83 mld. tun.

Podle údajů lze uvést celosvětovou spotřebu obilovin včetně rýže za HR 2022/23 ve výši 2,79 mld. tun a pro HR 2023/24 činí předpoklad zhruba 2,84 mld. tun. Z uvedených dat vyplývá mírný nárůst světové spotřeby obilovin.

Podle předpokladu by světová produkce obilovin (bez rýže) měla v HR 2023/24 vzrůst na 2 299,2 mil. tun, což je o 32 mil. tun (+1,41 %) více než v předchozím HR roce (2 267,2 mil. tun v HR 2022/23). Příčinou tohoto nárůstu světové produkce obilovin je meziroční vzestup produkce kukuřice na rekordní úroveň. Meziroční vzestup produkce obilovin je očekáván dle odhadu IGC v USA, Argentině, EU, Číně, Rusku a na Ukrajině. Pokles produkce obilovin je naopak předpokládán v Austrálii, Kanadě a Kazachstánu. Největší meziroční propad sklizně byl zaznamenán u ovsa, kde se předpokládá dle USDA meziroční snížení o 23,35 % a v menší míře i u ječmene, kde se předpokládá meziroční snížení o 5,69 %.

Na základě odhadu IGC se předpokládá pro HR 2023/24 záporná světová bilance obilovin s produkcí na nižší úrovni než dosahuje celková spotřeba. Světová spotřeba obilovin (bez rýže), odhadovaná IGC v HR 2023/24 na 2,31 mld. tun, znamená vzestup na dosud rekordní úroveň a meziroční zvýšení o 1,5 %. Hlavní podíl na tomto nárůstu by v HR 2023/24 měl mít zejména vzestup užití na krmné účely (1 047,1 mil. tun, +2,45 %), průmyslové účely (375,9 mil. tun, +3,3 %) a v menší míře též na potravinářské účely (765,2 mil. tun, +6 %). Pokud jde o poptávku po krmivech, očekává se nárůst zastoupení podílu kukuřice díky její vyšší nabídce.

Vzhledem k předpokladu nižší světové produkce obilovin, v porovnání s jejich spotřebou, by měly klesnout i světové zásoby obilovin jejichž úroveň na konci HR 2023/24 je dle IGC odhadována na 589,3 mil. tun. Tento pokles je způsoben zejména snížením zásob pšenice. Pokles zásob na konci roku se očekává v Austrálii, Kanadě, EU, Kazachstánu, Rusku, Indii a na Ukrajině. Naopak vzestup světových zásob se očekává v Argentině, USA a Číně.

Prognóza globální úrovně obchodu s obilovinami dosahující dle předpokladu IGC 448,1 mil. tun je rekordní. Meziročně se jedná o vzestup o 4,3 %. Výrazný meziroční vzestup obchodu byl zaznamenán zejména u kukuřice (o 6,6 %), v menší míře též u pšenice a ječmene.

Významný dopad na světový obchod obilovin měla i nadále válka na Ukrajině. Dle IGC vývozy pšenice z Ukrajiny meziročně vzrostly o 6,4 %, vývozy kukuřice poklesly o 4 % a vývozy ječmene poklesly o 3,7 %.

V průběhu roku 2023 světové ceny většiny obilovin zaznamenaly převážně pokles pod tlakem vysoké nabídky na trhu a pozitivního výhledu pro HR 2023/24. Ceny obilovin po eskalaci černomořských obilných dohod byly více volatilní. V HR 2023/24 zaznamenaly světové ceny obilovin převážně pokles s několika obdobími krátkodobých nárůstů, které byly způsobeny specifickými tržními podmínkami (obavy z vývoje počasí) a geopolitickými událostmi (především v souvislosti s válkou na Ukrajině). Sestupný cenový trend byl ovlivněn vysokou nabídkou a silnou exportní konkurencí na trhu, což vedlo ke snížení cen na úroveň nižší v porovnání s předchozími roky. Ceny obilovin z černomořské oblasti byly v tomto období nejvíce konkurenceschopné (nejnižší).

V HR 2023/24 dosáhl obilný cenový index FAO (Cereal Price Index – CPI) několika výrazných změn. CPI začal na úrovni 125,9 bodu v červenci 2023 a postupně klesal, dosáhl minima 110,8 bodů v březnu 2024. Naopak maximum CPI bylo dosaženo v září 2023, kdy index vzrostl na 126,3 bodů zejména pod vlivem geopolitického napětí po eskalaci černomořských obilných dohod. Tento nárůst však byl krátkodobý, jelikož následné zlepšení sklizňových podmínek a pokračující silná konkurence mezi exportéry vedly k opětovnému poklesu cen. Celkově došlo k meziročnímu poklesu obilného cenového indexu o 11,4 bodu (-9 %) v červnu 2024 ve srovnání s červnem 2023, což odráží převládající tendenci poklesu cen obilovin na světových trzích.

V období HR 2023/24 se reprezentativní cena pšenice (US SRW Gulf) pohybovala v rozmezí 216–278 USD/t, cena pšenice z EU (I. třída Francie Rouen) v rozmezí 209–279 USD/t a cena pšenice z Ukrajiny (potravinařská kvalita) v rozmezí 171–228 USD/t. Cena krmného ječmene z EU (Rouen) se pohybovala v rozmezí 194–268 USD/t a cena krmného ječmene (Černé moře) v rozmezí 169–205 USD/t. Cena krmné kukuřice z USA (US 3YC Gulf) se pohybovala v rozmezí 187–245 USD/t, cena krmné kukuřice (Černé moře) v rozmezí 166–205 USD/t a cena krmné kukuřice z EU (Francie Bordeaux) v rozmezí 192–287 USD/t. Maximální hodnoty dosahovaly ceny obilovin většinou v červenci roku 2023, minimální hodnoty pak na přelomu února a března 2024.

Odhad světové bilance pšenice a ostatních obilovin (mil. tun)

Ukazatel		2021/22	2022/23 ¹⁾	2023/24 ²⁾	Změna 2023/24 oproti 2022/23 (%)
Pšenice					
Sklizeň – svět		779,70	803,40	793,30	-1,26
z toho	USA	44,80	44,90	49,30	9,80
	EU	137,50	133,30	133,10	-0,15
	Rusko	75,00	95,40	91,00	-4,61
Dovoz – svět		197,60	208,70	211,70	1,44
z toho	USA	3,00	3,60	3,90	8,33
	EU	5,70	13,20	13,50	2,27
	Rusko	0,20	0,20	0,10	-50,00
Spotřeba – svět		783,80	796,30	804,40	1,02
z toho	USA	30,40	30,40	30,20	-0,66
	EU	106,30	109,00	110,00	0,92
	Rusko	42,50	43,50	41,60	-4,37
Zásoby na konci hospodářského roku – svět		276,80	281,00	270,00	-3,91
z toho	USA	18,40	15,50	19,10	23,23
	EU	16,70	19,20	20,50	6,77
	Rusko	11,80	15,70	9,90	-36,94
Obiloviny kromě pšenice a rýže					
Sklizeň – svět		1 514,20	1 463,80	1 505,90	2,88
z toho	USA	377,20	356,90	403,30	13,00
	EU	154,00	134,70	136,80	1,56
	Rusko	39,70	45,20	43,00	-4,87
Dovoz – svět		173,70	220,30	236,40	7,31
z toho	USA	3,00	3,70	3,10	-16,22
	EU	25,20	28,20	22,20	-21,28
	Rusko	0,20	0,00	0,10	-

Ukazatel		2021/22	2022/23 ¹⁾	2023/24 ²⁾	Změna 2023/24 oproti 2022/23 (%)
Spotřeba – svět		1 492,60	1 480,60	1 508,70	1,90
z toho	USA	317,70	315,30	329,70	4,57
	EU	176,90	153,10	148,10	-3,27
	Rusko	28,90	32,20	31,00	-3,73
Zásoby na konci hospodářského roku – svět		329,50	322,10	319,30	-0,87
z toho	USA	38,30	37,10	50,40	35,85
	EU	24,90	20,40	16,40	-19,61
	Rusko	2,30	4,30	4,20	-2,33

Pramen: IGC, data k 7/2024.

Poznámka: Procenta jsou vypočtená ze zaokrouhlených údajů. ¹⁾ 2022/23 předběžné údaje, ²⁾ 2023/24 odhady.

Světový trh s pšenicí

Na základě odhadů IGC globální produkce pšenice v **HR 2022/23** vzrostla o 3 % ve srovnání s HR 2021/22 na 803 mil. tun. Dle USDA bylo ze sklizňové plochy 219,58 mil. ha sklizeno celkem 789,01 mil. tun pšenice při průměrném výnosu 3,59 t/ha.

Nejvíce pšenice v HR 2022/23 bylo sklizeno v Číně (137,7 mil. tun), EU (133,3 mil. tun), Indii (107,7 mil. tun), Rusku (95,4 mil. tun), USA (44,9 mil. tun), Austrálii (40,5 mil. tun), Kanadě (34,3 mil. tun), na Ukrajině (26,8 mil. tun), v Kazachstánu (16,4 mil. tun) a Argentině (12,6 mil. tun). Z hlavních světových producentů byla sklizeň pšenice oproti minulému roku vyšší v Kanadě, Rusku, Austrálii, USA, Kazachstánu a Číně. Naopak pokles produkce byl zaznamenán v Argentině, EU, Indii a na Ukrajině, kde byla sklizeň významně ovlivněna probíhající invazí Ruska na Ukrajinu.

Celková nabídka pšenice na mezinárodním trhu vzhledem k nárůstu produkce vzrostla na rekordních 1 077,3 mil. tun. Světová spotřeba pšenice také vzrostla na 796,3 mil. tun. Došlo ke vzestupu potravinářského užití pšenice v předpokládané výši 549,7 mil. tun oproti úrovni roku předchozího (545,4 mil. tun) a k menšímu poklesu spotřeby pšenice k průmyslovému užití na 23,9 mil. tun oproti úrovni předchozího roku (24,2 mil. tun). K nárůstu došlo i u ostatní spotřeby (34,6 mil. tun). K mírnému nárůstu došlo u spotřeby na krmivářské účely na 150,1 mil. tun oproti úrovni předchozího roku (149,0 mil. tun). Největší spotřebu pšenice zaznamenalo IGC v HR 2022/23 v Číně (142,8 mil. tun), Indii (110,8 mil. tun), EU (109,0 mil. tun), Rusku (43,5 mil. tun) a USA (30,4 mil. tun).

Z uvedených dat vyplývá pro HR 2022/23 přebyteková globální bilance pšenice s vyšší úrovní produkce ve srovnání se spotřebou. Světové zásoby pšenice na konci HR vzrostly na 281,0 mil. tun (272,7 mil. tun v HR 2021/22). V USA, Indii, Kanadě a na Ukrajině zásoby meziročně poklesly, zatímco v EU, Argentině, Austrálii, Kazachstánu, Rusku a Číně došlo k nárůstu zásob pšenice. Odhady světového obchodu s pšenicí na základě uvedeného předpokladu IGC činí 208,7 mil. tun, což představuje mírný meziroční nárůst o 5,6 %.

V **HR 2023/24** bylo podle odhadu USDA z července 2024 ze sklizňové plochy 222,8 mil. ha sklizeno 789,0 mil. tun pšenice (dle IGC 793,3 mil. tun) při průměrném výnosu 3,54 t/ha. Nejvíce pšenice na základě odhadů IGC v HR 2023/24 sklídily Čína (136,6 mil. tun), EU (133,1 mil. tun), Indie (110,6 mil. tun), Rusko (91 mil. tun), USA (49,3 mil. tun), Kanada (32,0 mil. tun), Ukrajina (28,4 mil. tun), Austrálie (26 mil. tun), Argentina (15,9 mil. tun) a Kazachstán (12,1 mil. tun). Celosvětová sklizeň pšenice tak meziročně mírně poklesla o 1,3 %. Z hlavních světových producentů byla sklizeň pšenice oproti minulému roku vyšší v Argentině, USA, Indii a na Ukrajině. Naopak pokles produkce byl zaznamenán v Austrálii, Kanadě, EU, Kazachstánu, Rusku a Číně.

Celková nabídka pšenice na mezinárodním trhu dle předpokladu IGC, díky meziročně nižší světové produkci, poklesla na 1 074,3 mil. tun. Zároveň je však očekáván mírný nárůst světové spotřeby pšenice

o 1,02 % na rekordních 804,4 mil. tun, a to zejména dle předpokladu zvýšení potravinářského užití o 1,3 % na rekordních 556,9 mil. tun a krmivářského užití o 2,3 % na rekordních 153,9 mil. tun. Průmyslové užití by mělo taktéž zaznamenat mírný nárůst na 24,8 mil. tun (23,9 mil. tun v roce minulém). Největší spotřebu pšenice předpokládá IGC v Číně (149,8 mil. tun), EU (110 mil. tun), Indii (113,5 mil. tun), Rusku (41,6 mil. tun) a USA (30,2 mil. tun).

Předpoklad světové spotřeby pšenice ve výši 804,4 mil. tun je ve srovnání se světovou produkcí odhadovanou ve výši 793,3 mil. tun vyšší. Světová bilance pšenice by proto v tomto HR měla být deficitní a světové zásoby pšenice by na konci roku měly poklesnout o 3,91 % na 270,0 mil. tun. Konečné zásoby pšenice by měly v HR 2023/24 vzrůst v Argentině, USA a EU. Klesnout by naopak měly v Austrálii, Kanadě, Kazachstánu, Rusku, Číně, Indii a na Ukrajině.

Odhady světového obchodu s pšenicí na základě uvedeného předpokladu IGC činí 211,7 mil. tun, což je dosud rekordní úroveň a je vyšší o 1,44 % oproti úrovni zaznamenané v předchozím HR (208,7 mil. tun). Na světovém dovozu pšenice se dle USDA letos budou podílet především státy severní Afriky (30,55 mil. tun), jihovýchodní Asie (29 mil. tun), Blízkého východu (19,95 mil. tun) a Čína (14 mil. tun), Bangladěš (6,5 mil. tun), Brazílie (6 mil. tun), Japonsko (5,30 mil. tun) a Nigérie (4,8 mil. tun). Nejvyšší vývozy pšenice se dle předpovědi IGC předpokládají z Ruska (55,3 mil. tun), EU (35,3 mil. tun), Kanady (25,0 mil. tun), Austrálie (21,0 mil. tun), USA (19,4 mil. tun), Ukrajiny (18,3 mil. tun) a Argentiny (9 mil. tun). Největší meziroční propad vývozu pšenice se očekává v tomto HR v Austrálii, z 31,8 mil. tun na 21 mil. tun. Výrazný nárůst vývozu pšenice, ze 48,2 mil. tun na 55,3 mil. tun, je předpokládán z Ruska, které se tak i v aktuálním roce drží na pozici největšího světového vývozce pšenice.

Sklizeň pšenice u hlavních světových producentů

Ukazatel	Výměra (mil. ha)		Průměrné výnosy (t/ha)		Produkce (mil. tun)	
Země / HR	2022/23	2023/24 ¹⁾	2022/23	2023/24 ¹⁾	2022/23	2023/24 ¹⁾
Argentina	5,50	5,58	2,28	2,84	12,55	15,85
Austrálie	13,05	12,50	3,11	2,08	40,55	26,00
EU	24,40	24,20	5,50	5,54	134,29	134,15
Kanada	10,08	10,68	3,41	2,99	34,34	31,95
Kazachstán	12,81	13,13	1,28	0,92	16,40	12,11
Rusko	29,00	28,83	3,17	3,17	92,00	91,50
Ukrajina	5,60	5,01	3,84	4,59	21,50	23,00
USA	14,36	15,08	3,13	3,27	44,90	49,31
Svět celkem	219,58	222,77	3,59	3,54	789,01	788,95

Pramen: USDA, data k 7/2024.

Poznámka: ¹⁾ odhad.

Produkce a vývoz pšenice ve vybraných zemích světa

Ukazatel	Produkce (mil. tun)			Vývoz (mil. tun)		
Země / HR	2021/22	2022/23 ¹⁾	2023/24 ²⁾	2021/22	2022/23 ¹⁾	2023/24 ²⁾
Rusko	75,0	95,4	91,0	33,1	48,2	55,3
Ukrajina	33,0	26,8	28,4	18,9	17,1	18,3
Čína	136,9	137,7	136,6	1,1	1,1	1,2
Indie	109,6	107,7	110,6	8,0	5,4	0,3
EU	137,5	133,3	133,1	32,3	35,0	35,3
Kanada	22,4	34,3	32,0	15,3	25,8	25,0
USA	44,8	44,9	49,3	22,0	20,9	19,4
Austrálie	36,2	40,5	26,0	27,6	31,8	21,0
Argentina	22,1	12,6	15,9	16,8	3,9	9,0

Pramen: IGC, data k 7/2024.

Poznámka: ¹⁾ 2022/23 předběžné údaje, ²⁾ 2023/24 odhad.

Světová bilance pšenice (v mil. tun)

Ukazatel	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23 ¹⁾	2023/24 ²⁾
Počáteční zásoby	207,2	226,4	247,0	266,3	260,2	277,0	276,8	272,7	280,0
Produkce	739,7	757,0	761,7	732,1	760,8	773,0	779,7	803,6	793,1
Dovoz	166,1	176,5	176,4	169,1	185,5	190,6	197,6	208,7	209,5
Nabídka celkem	946,9	983,4	1 008,8	998,4	1 021,1	1 050,0	1 056,5	1 076,2	1 073,1
Potravinářské užití	497,3	507,0	514,6	517,9	523,9	533,5	545,4	549,7	556,7
Průmyslové užití	22,1	22,8	23,6	24,3	24,4	23,1	24,2	23,9	24,8
Krmivářské užití	140,5	145,9	143,9	138,2	134,3	150,5	149,0	150,1	155,0
Osiva	35,8	36,5	36,3	36,5	36,9	38,0	37,9	37,9	37,5
Ostatní spotřeba	24,8	24,1	24,1	21,2	24,6	28,1	27,4	34,6	31,2
Spotřeba celkem	720,5	736,3	742,5	738,1	744,0	773,3	783,8	796,2	805,2
Vývoz	166,1	176,5	176,4	169,1	185,5	190,6	197,6	208,7	209,5
Konečné zásoby	226,4	247,0	266,3	260,2	277,0	276,8	272,7	280,0	267,9

Pramen: IGC, data k 7/2024.

Poznámka: ¹⁾ 2022/23 předběžné údaje, ²⁾ 2023/24 odhad.

Světový trh ostatních obilovin (bez pšenice a rýže)

Podle údajů IGC z července 2024 činila v **HR 2022/23** globální produkce ostatních obilovin celkem 1 463,8 mil. tun. Ve srovnání s předchozím rokem se jedná o pokles produkce o 3,3 % především v důsledku předpokládaného globálního poklesu produkce kukuřice. Největší část celkového sklizeného množství zaujímala produkce ostatních obilovin v USA ve výši 356,9 mil. tun, dále produkce Číny 286,6 mil. tun a produkce zemí EU ve výši 134,7 mil. tun.

Světová sklizeň vybraných ostatních obilovin

Ukazatel	Výměra (mil. ha)		Průměrný výnos (t/ha)		Produkce (mil. tun)	
	2022/23 ¹⁾	2023/24 ²⁾	2022/23 ¹⁾	2023/24 ²⁾	2022/23 ¹⁾	2023/24 ²⁾
Kukuřice	200,72	203,14	5,78	6,03	1 159,60	1 225,45
Ječmen	47,12	46,65	3,20	3,05	150,87	142,29
Oves	9,39	8,35	2,70	2,32	25,32	19,41
Čirok	40,64	40,18	1,42	1,45	57,60	58,37
Žito	3,68	3,61	3,30	3,23	12,13	11,65

Pramen: USDA, data k 7/2024.

Poznámka: ¹⁾ 2022/23 předběžné údaje, ²⁾ 2023/24 odhad.

Světová produkce ostatních obilovin v **HR 2023/24** činila 1 505,9 mil. tun, což znamená ve srovnání s předchozím rokem nárůst o 42,1 mil. tun, tj. o 2,88 % v důsledku předpokládaného globálního nárůstu produkce kukuřice.

Největší celková produkce ostatních obilovin byla dosažena tradičně v USA ve výši 403,3 mil. tun (z toho 389,7 mil. tun kukuřice a 4,0 mil. tun ječmene), dále v Číně 298,1 mil. tun (288,8 mil. tun kukuřice a 2,0 mil. tun ječmene), zemích EU 136,8 mil. tun (62,0 mil. tun kukuřice a 47,5 mil. tun ječmene), Brazílii 121,8 mil. tun (115,9 mil. tun kukuřice), Argentině 63,5 mil. tun (41,4 mil. tun kukuřice a 5,1 mil. tun ječmene), Indii 56,1 mil. tun (37,5 mil. tun kukuřice a 1,9 mil. tun ječmene), Rusku 43,0 mil. tun (16,6 mil. tun kukuřice a 20,5 mil. tun ječmene) a na Ukrajině 38,8 mil. tun (31,0 mil. tun kukuřice a 6,7 mil. tun ječmene).

Světová spotřeba ostatních obilovin je odhadována na 1 508,7 mil. tun, tj. o 28,1 mil. tun více (1,9 %) než byla spotřeba předchozího roku. Světová spotřeba je vyšší než produkce, a to především

v důsledku předpokladu převisu spotřeby nad produkcí u ječmene a ovsa. U kukuřice je v tomto roce naopak patrný převis produkce nad spotřebou. Konečné zásoby ostatních obilovin (zejména ječmene a ovsa) by se měly meziročně snížit na úroveň 319,3 mil. tun (z toho 282,4 mil. tun kukuřice a 23,0 mil. tun ječmene). Celosvětový obchod s ostatními obilovinami je v tomto roce odhadován dle IGC ve výši 236,4 mil. tun. Dle USDA je celosvětový vývoz předpokládán ve výši 244,42 mil. tun, přičemž největšími vývozci by měly být USA (62,89 mil. tun), Argentina (41,60 mil. tun), Brazílie (50,14 mil. tun), Ukrajina (30,56 mil. tun) a Rusko (12,61 mil. tun). Dle USDA je celosvětový dovoz předpokládán ve výši 231,33 mil. tun, přičemž největšími dovozci by v tomto roce měly být Čína (45,40 mil. tun), státy severní Afriky a Blízkého východu (36,43 mil. tun), Mexiko (22,85 mil. tun), EU (22,70 mil. tun), státy jihovýchodní Asie (18,81 mil. tun) a Japonsko (16,98 mil. tun).

Světová produkce **ječmene** podle odhadů USDA z července 2024 činila 142,29 mil. tun (dle IGC 144,4 mil. tun), což znamená mírně podprůměrnou sklizeň. Toto množství znamená meziroční snížení světové produkce o 8,6 mil. tun (-5,7 %) oproti předchozímu roku (150,87 mil. tun). Meziroční snížení produkce je výsledkem nižšího světového průměrného výnosu i nižší výměry. Celková světová plocha ječmene tak poklesla o 1 % na 46,65 mil. ha a průměrný výnos klesl o 4,6 % na 3,05 t/ha.

Mezi hlavní světové producenty a většinou i hlavní vývozce ječmene patřila dle IGC EU (47,5 mil. tun), dále Rusko (20,5 mil. tun), Austrálie (10,8 mil. tun), Kanada (8,9 mil. tun), Ukrajina (6,7 mil. tun), Velká Británie (7,0 mil. tun), Turecko (9,2 mil. tun) a Argentina (5,1 mil. tun). Meziroční nárůst produkce je dle odhadu IGC očekáván v Argentině (+10,9 %), Turecku (+8,2 %) a na Ukrajině (+1,5 %), zatímco pokles produkce ječmene je očekáván v EU (-7,8 %), Velké Británii (-5,4 %), Rusku (-7,2 %), Austrálii (-23,4 %) a Kanadě (-11 %).

Světová spotřeba ječmene by měla podle odhadu IGC meziročně klesnout o 3,2 % na 146,8 mil. tun především v důsledku snížení předpokladu krmivářského a ostatního užití. Úroveň celosvětové spotřeby ječmene je vyšší než produkce ječmene a celosvětové konečné zásoby ječmene by tak měly výrazně klesnout (o 9,4 %) na podprůměrnou úroveň 23,0 mil. tun. Pokles konečných zásob je očekáván zejména v EU, Austrálii, Velké Británii a na Ukrajině. Naopak nárůst konečných zásob je očekáván v Rusku, Kanadě, Turecku a Argentině.

V HR 2023/24 se očekává meziroční zvýšení obchodu s ječmenem o 5,3 %, který by dle IGC měl dosáhnout hodnoty 31,7 mil. tun. Vyšší úroveň obchodu se předpokládá zejména díky zvýšení vývozu z Ruska a zvýšení dovozů do Číny. Největšími světovými vývozci ječmene jsou EU (10,2 mil. tun), Austrálie (7,3 mil. tun) a Rusko (6 mil. tun).

Sklizeň ječmene u hlavních světových producentů

Ukazatel	Výměra (mil. ha)		Průměrné výnosy (t/ha)		Produkce (mil. tun)	
Země / HR	2022/23	2023/24 ¹⁾	2022/23	2023/24 ¹⁾	2022/23	2023/24 ¹⁾
Argentina	1,59	1,30	2,95	3,92	4,70	5,10
Austrálie	4,13	4,20	3,43	2,57	14,14	10,80
Kanada	2,64	2,70	3,79	3,30	9,99	8,90
EU	10,31	10,30	5,02	4,63	51,80	47,70
Kazachstán	2,18	2,43	1,51	1,08	3,29	2,61
Rusko	7,75	7,65	2,77	2,68	21,50	20,50
Ukrajina	1,95	1,68	3,13	3,78	6,10	6,35
USA	0,98	1,03	3,86	3,90	3,79	4,03
Svět celkem	47,12	46,65	3,20	3,05	150,87	142,29

Pramen: USDA, data k 7/2024.

Poznámka: ¹⁾ odhad.

Světová bilance ječmene (v mil. tun)

Ukazatel	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23 ¹⁾	2023/24 ²⁾
Počáteční zásoby	25,9	28,3	29,0	25,6	23,7	27,7	28,3	24,1	25,4
Produkce	149,4	148,0	143,5	140,3	159,0	160,8	146,4	152,9	144,4
Dovoz	29,4	28,4	29,8	24,5	27,1	34,9	32,5	30,1	31,7
Nabídka celkem	175,3	176,2	172,5	165,8	182,7	188,5	174,8	177,1	169,8
Potravinářské užití	7,3	7,3	6,6	6,4	7,0	7,0	6,9	6,7	6,8
Krmivářské užití	100,6	97,8	99,0	94,2	106,8	110,5	103,7	105,6	102,0
Průmyslové užití	29,4	31,0	31,2	30,8	30,9	31,8	28,6	27,6	28,1
Ostatní spotřeba	9,6	11,2	10,2	10,7	10,3	10,9	11,4	11,8	10,3
Spotřeba celkem	147,0	147,2	146,9	142,1	155,0	160,2	150,6	151,7	147,2
Vývoz	29,4	28,4	29,8	24,5	27,1	34,9	32,5	30,1	31,7
Konečné zásoby	28,3	29,0	25,6	23,7	27,7	28,3	24,1	25,4	22,6

Pramen: IGC, data k 6/2024.

Poznámka: ¹⁾ 2022/23 předběžné údaje, ²⁾ 2023/24 odhad.

Globální sklizeň **kukuřice** pro HR 2023/24 odhadlo USDA v červenci 2024 na 1 225,45 mil. tun (dle IGC 1 223,8 mil. tun), což znamená meziroční nárůst produkce o 65,85 mil. tun, tj. o 5,7 %. Meziroční nárůst produkce je výsledkem vyššího světového průměrného výnosu i vyšší celkové výměry. Celková světová plocha kukuřice vzrostla dle uvedeného odhadu o 1,2 % na 203,14 mil. ha a průměrný výnos se zvýšil o 4,3 % na 6,03 t/ha. Nárůst produkce je způsobena zejména výrazným vzestupem sklizně v Argentině, EU, USA, Číně a na Ukrajině. K výraznému meziročnímu poklesu produkce kukuřice došlo naopak v Brazílii.

IGC předpokládá, že díky vyššímu předpokladu zejména krmného užití (+3,82 %, 729,7 mil. tun) a průmyslového užití (+3,65 %, 315,2 mil. tun) by mělo dojít ke zvýšení globální spotřeby kukuřice o 3,4 % na 1 221,6 mil. tun. K mírnému zvýšení spotřeby by mělo dojít též u potravinářského užití kukuřice (+1,24 %, 138,9 mil. tun). Vzhledem k předpokládané mírné převaze produkce nad spotřebou by mělo dojít k mírnému zvýšení světových konečných zásob kukuřice o 0,7 % na 282,4 mil. tun (280,3 mil. tun v HR 2022/23). Zásoby kukuřice by měly meziročně poklesnout v Argentině (1,4 mil. tun), EU (8,6 mil. tun) a na Ukrajině (1,4 mil. tun). K jejich nárůstu by mělo dojít nejvíce v USA o 38 % (47,7 mil. tun) a dále též v Brazílii (9,2 mil. tun) a jižní Africe (2,2 mil. tun). V Číně, kde zásoby představují 64 % celkových světových zásob, zůstává jejich úroveň meziročně stabilní (180,3 mil. tun).

Úroveň globálního obchodu s kukuřicí je dle IGC předpokládána na rekordní úrovni 191,6 mil. tun, což je o 6,6 % vyšší úroveň oproti loňskému roku (179,9 mil. tun). Příčinou tohoto zvýšení je zejména meziročně výrazně vyšší vývoz z USA a Brazílie. Nejvíce kukuřice se v aktuálním období dovezlo do Číny (23,0 mil. tun), Mexika (21,1 mil. tun), EU (19,7 mil. tun) a Japonska (15,0 mil. tun). Nejvíce kukuřice se vyvezlo z USA (56,5 mil. tun), Brazílie (54,0 mil. tun), Argentiny (27,0 mil. tun) a Ukrajiny (27,0 mil. tun), jejichž vývoz by měl představovat cca 86 % světového vývozu kukuřice. Meziroční nárůst vývozu kukuřice je očekáván z USA a Brazílie, pokles vývozu kukuřice je naopak očekáván z Argentiny. Stabilní úroveň vývozu zaznamenaly EU, Ukrajina a jižní Afrika.

Sklizeň kukuřice ve vybraných zemích světa

Ukazatel	Výměra (mil. ha)		Průměrné výnosy (t/ha)		Produkce (mil. tun)	
Země / HR	2022/23	2023/24 ¹⁾	2022/23	2023/24 ¹⁾	2022/23	2023/24 ¹⁾
Argentina	6,75	7,00	5,33	7,43	36,00	52,00
Brazílie	22,40	21,50	6,12	5,67	137,00	122,00
EU	8,85	8,28	5,91	7,37	52,29	61,00
Ukrajina	4,05	4,00	6,67	7,75	27,00	31,00

Ukazatel	Výměra (mil. ha)		Průměrné výnosy (t/ha)		Produkce (mil. tun)	
Země / HR	2022/23	2023/24 ¹⁾	2022/23	2023/24 ¹⁾	2022/23	2023/24 ¹⁾
USA	31,85	35,01	10,89	11,13	346,74	389,69
Čína	43,07	44,22	6,44	6,53	277,20	288,84
Svět celkem	200,72	203,14	5,78	6,03	1 159,60	1 225,45

Pramen: USDA, data k 7/2024.

Poznámka: ¹⁾ odhad.

Světová bilance kukuřice (v mil. tun)

Ukazatel	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23 ¹⁾	2023/24 ²⁾
Počáteční zásoby	305,6	326,1	370,4	344,0	326,5	301,0	285,5	298,0	280,3
Produkce	1 024,4	1 136,0	1 094,6	1 133,9	1 131,1	1 137,2	1 223,2	1 163,3	1 224,8
Dovoz	136,3	137,4	153,3	164,8	175,1	188,2	180,9	179,9	189,8
Nabídka celkem	1 330,0	1 462,1	1 465,0	1 478,0	1 457,6	1 438,2	1 508,7	1 461,2	1 505,1
Potravinářské užití	113,7	123,7	129,0	130,3	134,9	136,4	136,3	137,2	138,8
Krmivářské užití	570,3	633,8	650,9	676,8	689,0	680,3	726,1	702,3	727,8
Průmyslové užití	282,1	293,4	304,3	305,1	294,1	298,6	309,0	304,1	315,1
Ostatní spotřeba	37,9	40,8	36,7	39,2	38,6	37,3	39,4	37,5	36,6
Spotřeba celkem	1 003,9	1 091,7	1 120,9	1 151,5	1 156,6	1 152,7	1 210,8	1 181,0	1 218,3
Vývoz	136,3	137,4	153,3	164,8	175,1	188,2	180,9	179,9	189,8
Konečné zásoby	326,1	370,4	344,0	326,5	301,0	285,5	298,0	280,3	286,8

Pramen: IGC, data k 6/2024.

Poznámka: ¹⁾ 2022/23 předběžné údaje, ²⁾ 2023/24 odhad.

Produkce obilovin v EU

Produkce obilovin v zemích EU za HR 2022/23 a 2023/24

Ukazatel	Výměra (mil. ha)		Průměrné výnosy (t/ha)		Produkce (mil. tun)	
	2022/23	2023/24 ¹⁾	2022/23	2023/24 ¹⁾	2022/23	2023/24 ¹⁾
Pšenice setá	21,9	21,8	5,74	5,77	125,8	125,5
Pšenice tvrdá	2,3	2,1	3,27	3,26	7,5	7,0
Ječmen	10,3	10,3	5,00	4,59	51,4	47,5
Kukuřice	8,8	8,4	6,01	7,48	53,1	62,7
Žito	1,8	1,9	4,16	3,98	7,3	7,4
Triticale	2,6	2,6	4,31	4,26	11,1	10,9
Oves	2,3	2,3	3,14	2,56	7,4	5,9
Čirok	0,1	0,2	3,95	4,93	0,5	0,8
Ostatní obiloviny	1,0	0,8	2,70	2,67	2,6	2,2
Obiloviny celkem	51,1	50,3	5,22	5,36	266,7	269,9

Pramen: EK, data k 7/2024.

Poznámka: ¹⁾ odhad.

Na základě výsledků statistického šetření EK bylo ve státech EU v **HR 2022/23** z celkové plochy 51,1 mil. ha sklizeno 266,7 mil. tun obilovin (využitelná produkce). Jednalo se o podprůměrnou produkci obilovin v EU, na které se jednotlivé obiloviny podílely následovně: 125,8 mil. tun pšenice seté, 7,5 mil. tun pšenice

tvrdé, 51,4 mil. tun ječmene, 53,1 mil. tun kukuřice, 7,3 mil. tun žita, 7,4 mil. tun ova, 11,1 mil. tun triticales, 0,5 mil. tun čiroku a 2,6 mil. tun ostatních obilovin. Celková využitelná produkce obilovin v EU oproti HR 2021/22 výrazně poklesla, zejména vzhledem k suchým a velmi teplým podmínkám počasí v letních měsících roku 2022. Sklizeno bylo celkem 266,7 mil. tun obilovin, tj. o 8,9 % méně než v předchozím roce. K poklesu produkce oproti předchozímu roku došlo u všech druhů obilovin, přičemž největších propadů zaznamenaly kukuřice (o 27,4 %) a pšenice (o 2,5 %). Zvýšený tlak byl v zemích EU patrný zejména v oblasti zajištění krmivové základny.

Velmi dobrých výsledků sklizně pšenice bylo dosaženo zejména v Irsku, Švédsku, Belgii, Nizozemí, Polsku, České republice, Rakousku, Estonsku, Litvě a Chorvatsku. Podprůměrných výsledků bylo vlivem nepřízní počasí naopak dosaženo ve Španělsku, Maďarsku, Řecku a Rumunsku.

Ječmene bylo sklizeno o 0,04 % méně než v roce předchozím. Nadprůměrných výsledků sklizně ječmene bylo dosaženo ve Švédsku, Dánsku, Belgii, Nizozemí, Německu, České republice, Estonsku, Maďarsku, Rumunsku, Bulharsku, Chorvatsku a Slovinsku. Podprůměrných výsledků bylo dosaženo ve Španělsku, Litvě, Polsku a Řecku.

Kukuřice bylo sklizeno o 27,4 % méně než v minulém roce. Nadprůměrných výsledků sklizně kukuřice bylo dosaženo pouze v Polsku, Belgii, Nizozemí, Dánsku a Litvě. Podprůměrných výsledků bylo dosaženo ve zbytku zemí EU.

Celková nabídka obilovin na trhu EU dosahující 354,3 mil. tun bohatě pokryla celkovou domácí spotřebu evropského trhu ve výši 255,1 mil. tun – krmné užití obilovin 156,4 mil. tun, potravinářské užití 58,9 mil. tun, průmyslové užití 29,2 mil. tun (z toho 10,8 mil. tun představuje užití na bioetanol). V rámci krmného využití došlo oproti předchozím letům ke snížení podílu kukuřice a zvýšení podílu pšenice. Vývoz obilovin z EU dosáhl celkového objemu 47,9 mil. tun obilovin, přičemž 68,0 % (32,7 mil. tun) bylo zastoupeno pšenicí a 20,9 % (10,0 mil. tun) ječmenem. Dovoz obilovin do EU dosáhl rekordních 40,3 mil. tun, z toho 64,8 % (26,1 mil. tun) tvořila kukuřice, 23,8 % (9,6 mil. tun) pšenice setá a 5,0 % (2,0 mil. tun) tvořily pšenice tvrdá a ječmen.

Na konci HR došlo k navýšení zásob obilovin v EU na 51,3 mil. tun oproti počátečním zásobám (47,3 mil. tun), přičemž nárůst zaznamenaly zásoby pšenice seté, ječmene, ova a kukuřice. Pokles naopak zaznamenaly zásoby pšenice tvrdé, žita, triticales, čiroku a ostatních obilovin.

Odhad bilance obilovin v EU pro hospodářský rok 2022/23 (v mil. tun)

Ukazatel	Pšenice setá	Ječmen	Pšenice tvrdá	Kukuřice	Žito	Oves	Triticale	Obiloviny Celkem
Počáteční zásoby	15,6	4,1	1,4	20,2	1,3	1,3	2,0	47,3
Využitelná produkce	125,8	51,4	7,5	53,1	7,3	7,4	11,1	266,7
Dovoz – třetí země	9,6	2,0	2,0	26,1	0,1	0,2	0,0	40,3
Celková nabídka	151,0	57,6	10,9	99,4	8,7	8,8	13,2	354,3
Celková domácí spotřeba	98,6	42,0	9,1	74,8	7,6	7,4	11,6	255,1
– potraviny	41,4	0,4	8,1	4,7	3,1	1,1	0,1	58,9
– osiva	4,6	2,1	0,4	0,4	0,3	0,4	0,5	9,0
– krmiva	43,1	32,5	0,5	58,0	2,7	5,8	10,5	156,4
– technické užití	8,8	6,7	0,1	11,4	1,5	0,1	0,4	29,2
z toho biopalivo	2,8	0,4	0,0	6,3	0,9	0,0	0,3	10,8
– ztráty	0,8	0,3	0,1	0,3	0,0	0,0	0,1	1,6
Vývoz – třetí země	32,7	10,0	0,9	4,2	0,2	0,1	0,0	47,9
Celkové užití	131,3	51,9	10,0	79,0	7,7	7,5	11,6	303,0
Konečné zásoby	19,7	5,7	0,9	20,4	1,0	1,3	1,6	51,3

Pramen: EK, data k 7/2024.

V průběhu let 2022 a 2023 došlo k významnému vzestupu dovozu obilovin z Ukrajiny do EU vzhledem k probíhající válce na Ukrajině a souvisejícím politickým iniciativám. Ve snaze podpořit vývozy zemědělských produktů z Ukrajiny v reakci na ozbrojený konflikt bylo v roce 2022 přijato s platností od 4. června 2022 do 5. června 2023 nařízení EP a Rady (EU) 2022/870 o dočasných opatření pro liberalizaci obchodu, která doplňují obchodní koncese použitelné pro ukrajinské produkty podle Dohody o přidružení mezi EU a Evropským společenstvím pro atomovou energii a jejich členskými státy na straně jedné a Ukrajinou na straně druhé, v rámci kterého došlo k pozastavení všech zbývajících dovozních cel (resp. zrušení stávajících tarifních kvót) u zemědělských produktů a zpracovaných zemědělských produktů. S platností od 6. června 2023 do 5. června 2024 došlo k prodloužení těchto opatření přijetím nařízení EP a Rady (EU) 2023/1077.

Zároveň v reakci na blokádu ukrajinských přístavů v Černém moři ze strany Ruska a za účelem usnadnění vývozu zemědělských produktů a podpory odolnosti ukrajinské ekonomiky vydala Evropská komise akční plán k vytvoření tzv. „Solidarity Lanes“ (koridorů solidarity) mezi EU a Ukrajinou. Vytvořeny tak byly alternativní logistické trasy k námořní dopravě po Černém moři využívající všechny druhy dopravy (silniční, železniční, říční), které spojují EU s Ukrajinou. S ohledem na ukončení platnosti černomořských dohod (platnost od 7/2022 do 7/2023) se tak zvýšil významně tlak na vývoz právě prostřednictvím Solidarity Lanes.

K nárůstu dovozů obilovin a olejnin z Ukrajiny a následným potížím došlo zejména v členských státech sousedících s Ukrajinou, tj. Polsko, Slovensko, Maďarsko, Bulharsko a Rumunsko. Zvýšený dovoz z Ukrajiny zde nadměrně zahlcoval skladovací kapacity a logistické řetězce. Tyto okolnosti ovlivnily ekonomickou životaschopnost a tržní perspektivy tamějších zemědělců. Komplikovaná situace ve státech sousedících s Ukrajinou vedla k přijetí různých dočasných restriktivních obchodních opatření, a to jak na úrovni EU (zejména ve formě tzv. dočasných Preventivních opatření), tak i jednostranných opatření ze strany některých členských států omezujících dovoz.

Ukrajina jako součást dohody s EK počátkem září 2023 představila návrh Akčního plánu, který měl riziko zahlcení příhraničních regionů EU eliminovat, jeho součástí jsou notifikace EK a dotčených členských států a povolování vývozu na základě licencí. Akční plán pro kontrolu exportu zemědělských produktů se týkal kontroly vývozu 4 citlivých komodit, a to pšenice, kukuřice, řepky a slunečnicového semene do 5 členských států sousedících s EU (Polsko, Slovensko, Maďarsko, Bulharsko a Rumunsko).

Evropská komise též reagovala v roce 2023 na složitou situaci na zemědělských trzích přijetím řady podpůrných opatření. V roce 2023 bylo přijato pět mimořádných opatření podle pravidel SOT, a to v souvislosti s válkou na Ukrajině, s dopady extrémních klimatických jevů a také s šířením nálezů zvířat. Zemědělská rezerva tak byla v roce 2023 zcela vyčerpána.

Intervence, která je omezena nulovým stropem pro nákup kukuřice a ječmene a množstevním stropem pro intervenční nákup pšenice seté ve výši 3,0 mil. tun byla formálně otevřena od 1. 11. 2022. Vzhledem k výši cen oproti ceně intervenční však opět v tomto roce nebylo intervenčních nákupů v EU využíváno stejně jako v roce předchozím.

Na základě odhadů EK z července 2024 bylo v **HR 2023/24** z celkové plochy 50,3 mil. ha sklizeno 269,9 mil. tun obilovin (využitelná produkce), z toho zaujímala pšenice setá 125,5 mil. tun, pšenice tvrdá 7,0 mil. tun, ječmen 47,5 mil. tun, kukuřice 62,7 mil. tun, žito 7,4 mil. tun, oves 5,9 mil. tun, triticales 10,9 mil. tun, čirok 808 tis. tun a ostatní obiloviny 2,2 mil. tun. Ve srovnání s minulým rokem se celková využitelná produkce obilovin v EU zvýšila o 1,2 %, jedná se však o podprůměrnou sklizeň (o 3,9 % nižší produkce oproti 5letému zkrácenému průměru). Výsledek sklizně obilovin byl podobně jako v předchozím roce poznamenán nepříznivým průběhem počasí. Řadu oblastí EU poznamenaly četné nepříznivé meteorologické jevy jako je sucho (Španělsko, Itálie a Portugalsko), povodně (Itálie, Slovinsko) či extrémní přívalem deště (Slovinsko, Řecko, Chorvatsko), které způsobily zemědělcům značné škody.

Nepříznivý výsledek sklizně byl ovlivněn zejména podprůměrnou produkcí kukuřice, které bylo v EU sklizeno o 18 % více než v roce 2022/23, stále však cca o 9 % méně oproti 5letému zkrácenému

průměru. Pšenice tvrdé bylo sklizeno o 6,3 % méně než v roce předešlém (cca o 8 % méně oproti 5letému zkrácenému průměru), ječmene méně o 7,6 % (resp. cca o 9 % méně), žito o 1,6 % více (avšak cca o 3 % méně) a ovesa o 20,4 % méně (cca o 18 % méně).

Pšenice seté bylo sklizeno o 0,2 % méně než v roce předchozím, což však stále znamená mírně nadprůměrnou sklizeň. Velmi dobrých výsledků sklizně pšenice bylo dosaženo zejména v Belgii, Nizozemí, Polsku, ČR, Maďarsku, Itálii, Bulharsku, Rumunsku a na Slovensku. Podprůměrných výsledků bylo vlivem nepřízně počasí naopak dosaženo v Irsku, Španělsku, Švédsku, Estonsku, Lotyšsku a Řecku.

Ječmene bylo sklizeno o 7,6 % méně než v roce předchozím. Nadprůměrných výsledků sklizně ječmene bylo dosaženo ve Francii, Belgii, Itálii, Maďarsku, Rumunsku a Bulharsku. Podprůměrných výsledků bylo dosaženo v Irsku, Španělsku, Dánsku, Švédsku, Finsku, Estonsku, Lotyšsku, Řecku a Chorvatsku.

Kukuřice bylo sklizeno o 18 % více než v minulém roce. Nadprůměrných výsledků sklizně kukuřice bylo dosaženo v Německu a Polsku. Podprůměrných či průměrných výsledků bylo dosaženo ve většině ostatních zemí EU.

Z hlavních producentů států produkce obilovin meziročně poklesla zejména ve Španělsku. Produkce obilovin celkem naopak meziročně vzrostla ve Francii, Rumunsku, Maďarsku a Itálii.

Sklizené obiloviny dosáhly průměrného výnosu 5,36 t/ha, což představuje mírné meziroční zvýšení o 2,7 %. Výnosy obilovin se oproti loňskému roku snížily u pšenice tvrdé, ječmene, triticales, ovesa, žita a ostatních obilovin. K jejich vzestupu došlo naopak u pšenice seté, kukuřice a čiroku.

Při odhadu dovozu ve výši asi 33,4 mil. tun a úrovni počátečních zásob 51,3 mil. tun činí celková nabídka obilovin na trhu EU dle odhadů EK cca 354,6 mil. tun. Celková domácí spotřeba je dle bilance EU odhadována na 257 mil. tun, vyšší o 1,9 mil. tun oproti předchozímu HR. Ve struktuře využití EK předpokládá podobné rozložení spotřeby obilovin na krmiva na úrovni 156,9 mil. tun, potravinářského užití na 59,2 mil. tun a průmyslového užití na 30,3 mil. tun, z čehož 12,1 mil. tun je předpokládáno k využití na biopaliva. K výrobě biopaliv je v EU počítáno především s využitím pšenice (3,4 mil. tun) a kukuřice (6,9 mil. tun). V rámci krmného využití dochází oproti předchozímu roku pouze k malému navýšení podílu kukuřice a dalšímu zvýšení podílu pšenice. U vývozu obilovin dochází k mírnému oživení oproti minulému roku, jeho celková výše je na konci HR 2023/24 odhadována EK na 49,4 mil. tun. I v tomto roce by měla obchodní bilance obilovin zůstat kladná a EU tak upevní svou tradiční pozici aktivního vývozce. Dovoz obilovin do EU odhadovaný ve výši 33,4 mil. tun je výrazně nižší než v loňském rekordním roce, zejména vzhledem k poklesu dovozu kukuřice (19,1 mil. tun). U dovozu pšenice a ječmene došlo oproti předchozímu roku pouze k mírnému snížení (9,5 mil. tun a 1,9 mil. tun). K meziročnímu zvýšení dovozu došlo u pšenice tvrdé (2,5 mil. tun). Dovozy obilovin z Ukrajiny do EU byly v HR 2023/24 stále vysoké, nicméně v rámci EU již tento dovoz směřoval převážně do tradičních dovozoových destinací, zejména do Španělska. Převážný podíl na tomto dovozu, okolo 70 %, měla kukuřice, zbývající podíl byl zastoupen především pšenicí a v menším množství ječmenem.

EU má být v HR 2023/24 čistým vývozcem asi 16 mil. tun obilovin s úrovní dovozu ve výši 33,4 mil. tun a vývozu 49,4 mil. tun. Hlavní složkou vyvážených obilovin je stejně jako v letech minulých pšenice setá (34,0 mil. tun) a ječmen (9,5 mil. tun).

V souladu s výše uvedenými předpoklady by zásoby obilovin v EU k 30. 6. 2024 měly poklesnout o 5,9 % na úroveň 48,3 mil. tun.

Odhad bilance obilovin v EU pro hospodářský rok 2023/24 (v mil. tun)

Ukazatel	Pšenice seté	Ječmen	Pšenice tvrdá	Kukuřice	Žito	Oves	Triticale	Obiloviny celkem
Počáteční zásoby	19,7	5,7	0,9	20,4	1,0	1,3	1,6	51,3
Využitelná produkce	125,5	47,5	7,0	62,7	7,4	5,9	10,9	269,9
Dovoz – třetí země	9,5	1,9	2,5	19,1	0,2	0,1	0,0	33,4
Celková nabídka	154,8	54,9	10,3	102,2	8,6	7,3	12,5	354,6

Ukazatel	Pšenice seté	Ječmen	Pšenice tvrdá	Kukuřice	Žito	Oves	Triticale	Obiloviny celkem
Celková domácí spotřeba	101,9	41,1	9,0	76,4	7,6	7,3	12,5	354,2
– potraviny	41,6	0,4	8,1	4,7	3,0	1,1	0,1	59,2
– osiva	4,6	2,1	0,4	0,4	0,3	0,4	0,5	9,0
– krmiva	45,8	31,5	0,3	58,9	2,7	4,8	10,0	156,9
– technické užití	9,2	6,8	0,1	12,0	1,5	0,1	0,4	30,3
z toho biopalivo	3,4	0,5	0,0	6,9	0,9	0,0	0,3	12,1
– ztráty	0,8	0,3	0,0	0,4	0,0	0,0	0,1	1,6
Vývoz – třetí země	34,0	9,5	1,0	4,5	0,2	0,2	0,0	49,4
Celkové užití	135,9	50,6	10,0	80,9	7,8	6,6	11,1	306,4
Konečné zásoby	18,9	4,4	0,4	21,3	0,8	0,7	1,5	48,3

Pramen: EK, data k 7/2024.

Zemědělské trhy EU procházejí v aktuálních letech velmi složitým obdobím. Pandemie Covid-19, výrazný nárůst cen energií a zemědělských vstupů, nižší výkupní ceny, nepříznivé povětrnostní podmínky a válka Ruska proti Ukrajině dostaly zemědělský sektor pod nebývalý tlak. Evropští zemědělci tak čelí výzvám spojeným s kombinací těchto faktorů, které vedou ke snížení ziskovosti. Nepříznivá ekonomická situace je i zdrojem frustrace zemědělců, která se projevila v protestech napříč celou EU.

V reflexi jejich obav ze zvýšených dovozů z Ukrajiny došlo od 6. 6. 2024 k posílení mechanismů na ochranu trhu EU, která jsou součástí autonomních obchodních opatření přijetím nařízení EP a Rady (EU) 2024/1392 o dočasných opatřeních pro liberalizaci obchodu, která doplňují obchodní koncese použitelné na ukrajinské produkty podle Dohody o přidružení mezi EU a Evropským společenstvím pro atomovou energii a jejich členskými státy na straně jedné a Ukrajinou na straně druhé s platností od 6. 6. 2024 do 5. 6. 2025. Z obilovin a obilných produktů došlo k zavedení automatických ochranných opatření u ovsa, kukuřice a krupice, pokud kumulativní objemy dovozu kteréhokoliv z těchto produktů dosáhnou příslušného aritmetického průměru objemů dovozu zaznamenaných v období od 1. července do 31. prosince 2021, v roce 2022 a v roce 2023. Pro dovoz obilovin z Ukrajiny do EU zároveň došlo k posílení jeho monitoringu a kontrolních mechanismů.

Dalším opatřením, které bylo přijato v souvislosti s válkou na Ukrajině je zavedení prohibitivních cel pro dovoz obilovin, olejnin, produktů z nich získaných a dalších produktů s platností od 1. 7. 2024 (nařízením Rady (EU) 2024/1652, kterým se mění příloha I nařízení (EEC) 2658/87 o tarifní a statistické nomenklatuře a společném celním sazebníku). Zavedená cla by měla být dostatečně vysoká na to, aby v praxi zastavila dovoz těchto výrobků do EU, ale nijak neovlivnila vývoz do třetích zemí.

Cílem opatření je zabránit destabilizaci trhu EU, bojovat proti ruskému vývozu nelegálně přivlastněného obilí vyprodukovaného na území Ukrajiny a zabránit Rusku, aby využívalo příjmy z vývozu ruských i nelegálně přivlastněných ukrajinských obilných produktů do EU k financování války proti Ukrajině.

Zásadním dopadem válečného konfliktu na Ukrajině je prudké navýšení cen zemědělských vstupů a energií, které se v některých zemědělských komoditách, včetně obilovin, nedaří promítnout do cen, za které zemědělci svou produkci prodávají. Na situaci v rostlinné výrobě mají významný vliv i vysoké ceny hnojiv, což může mít, díky jejich sníženému používání, negativní důsledky na výnosy a kvalitu produkce.

Navzdory poslednímu vývoji ve výrobních nákladech, kdy ceny hnojiv, energie a krmiv již poklesly, zůstávají výrobní náklady vysoké, zatímco výkupní ceny v EU výrazně poklesly. V sektoru obilovin přetrvává složitá situace, kde vlivem celkového nadbytku a silné konkurence na trhu, došlo v HR 2023/24 k výraznému poklesu cen, které neodpovídají vysokým vstupním nákladům.

Další faktory zhoršující situaci na zemědělských trzích zahrnují vysoké úrokové sazby a inflační tlaky, nepříznivé povětrnostní události, vysoké náklady na pracovní sílu a dopady válek na Ukrajině a na Blízkém Východě, které vytvářejí narušení na (regionálních) zemědělských trzích a vyvíjejí tlak na mezinárodní obchod.

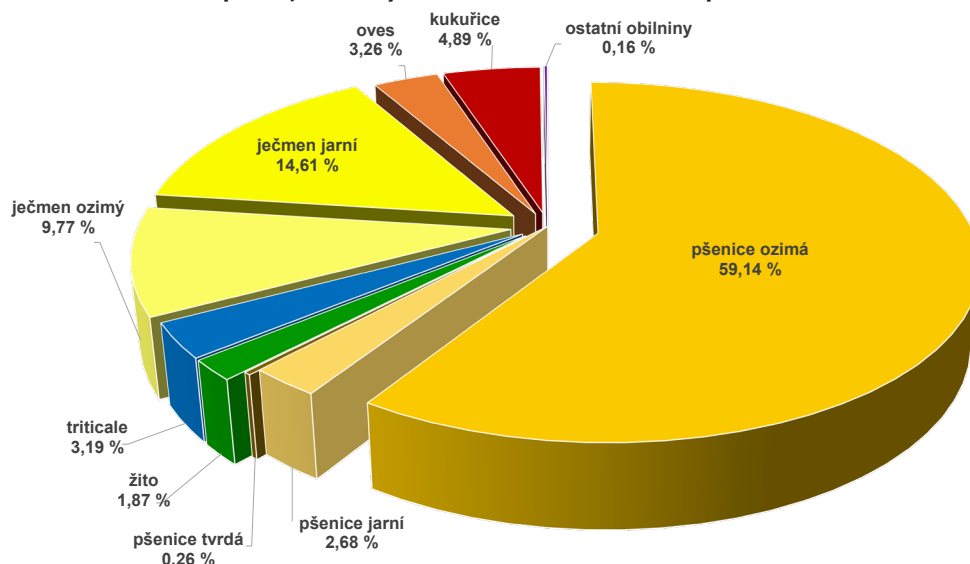
PĚSTOVÁNÍ, ZPRACOVÁNÍ A SPOTŘEBA OBILOVIN V ČESKÉ REPUBLICE

Česká republika je ve výrobě základních obilovin zcela soběstačná. Obiloviny jsou primárně využívány v potravinářském a v krmivářském sektoru, ale také pro technické využití k výrobě například etanolu.

Výměra všech obilnin na zrno pěstovaných pro sklizeň v roce 2023, tzn. v **HR 2023/24**, dosáhla **celkové rozlohy 1 317 204 ha**. Z dlouhodobého pohledu je znovu potvrzen trend určité stabilizace osevních ploch, kdy osevní plocha pěstovaných obilnin osciluje kolem výměry 1 320–1 400 tis. ha. V meziročním srovnání se jedná o pokles až o 68 807 ha, tj. o 5,0 %. Stále dominantní roli mezi obilninami hraje pšenice ozimá, která opětovně překročila hranici svého 50% zastoupení ve struktuře osevních ploch obilnin.

Celková sklizeň obilovin činila **7 995 524 tun** při **průměrném hektarovém výnosu 6,07 t/ha**. Jedná se meziročně o pokles produkce obilovin, a to o 222 892 tun, tj. o 2,7 %. Průměrný hektarový výnos byl meziročně o 0,14 t/ha vyšší, tj. o 2,4 %. Na konečnou produkci má, kromě obvyklé výměry pěstovaných obilnin, významný vliv také výše průměrného hektarového výnosu. Jedná se tak o sklizeň, která svým objemem zcela bez problémů zabezpečuje kvantitativní pokrytí domácí potřeby, která činí v dlouhodobém průměru 5 500–6 000 tis. tun obilovin celkem.

Struktura osevních ploch jednotlivých druhů obilnin v České republice v roce 2023

Pramen: ČSÚ.

Vývoj osevní plochy, průměrného hektarového výnosu a sklizně obilovin celkem

Rok sklizně	Osevní plocha (ha)	Výnos (t/ha)	Sklizeň (t)
2014	1 409 610	6,23	8 779 299
2015	1 389 827	5,89	8 183 512
2016	1 359 014	6,33	8 596 408
2017	1 354 682	5,50	7 456 779
2018	1 338 780	5,21	6 970 919
2019	1 352 530	5,65	7 646 148
2020	1 344 877	6,04	8 126 663
2021	1 345 835	6,11	8 227 107
2022	1 386 011	5,93	8 218 416
2023	1 317 204	6,07	7 995 524
2024	1 409 610	*	*

Pramen: ČSÚ, * data nejsou dosud k dispozici.

Hodnocení kvality potravinářských obilovin ze sklizně roku 2023

Sledování kvality obilovin k potravinářskému využití je každoročně zjišťováno u vzorků pšenice, žita, ječmene a kukuřice poskytované zemědělci. Sběr vzorků probíhá podle vzorkovacího plánu, kdy záměrem je získat dostatečný počet vzorků z jednotlivých pěstitelských regionů s významným podílem osevních ploch. Požadavkem je, aby vzorky nebyly upravovány, tj. vzorky „od kombajnu“ a v případě pšenice se jednalo o pekárenské odrůdy, tj. odrůdy tříd E, A, B určené pro výrobu potravin.

Celkem bylo analyzováno 490 vzorků **pšenice** seté (474 ozimé, 16 jarní) sklizených v rozmezí od 8. 7. do 23. 8. 2023. V souboru bylo zastoupeno celkem 89 odrůd. Jarní pšenice byly zastoupeny 9 odrůdami. Z celého souboru bylo na kvalitu samostatně hodnoceno 412 vzorků pekárenských pšenic (odrůdy kategorie E, A, B). Z pekárenských pšenic bylo 168 (41 %) sklizeno v Čechách a 244 (59 %) na Moravě. Nepekárenské pšenice (78 vzorků odrůd kategorie C a CK) byly kvalitativně hodnoceny jako samostatná skupina, do celkových výsledků nebyly zahrnuty.

Kvalitu pšenice, ale i ostatních obilovin ovlivnilo deštivé počasí v první dekádě měsíce srpna, které zastavilo sklizňové práce na dobu přibližně 10 dnů a významně zhoršilo kvalitu zrna na nesklizených plochách.

Požadavky na jakost pekárenské pšenice splnilo ve čtyřech hodnocených parametrech (objemová hmotnost, číslo poklesu, obsah bílkovin, Zelenyho test) pro celou ČR 35 % hodnocených vzorků, a to 32 % vzorků sklizených v Čechách a 37 % vzorků sklizených na Moravě. V roce 2022 byl podíl vyhovujících vzorků celkově výrazně vyšší (78 %), a to z Čech 78 % a z Moravy 77 %. Je to výrazně i pod průměrem předchozích 5 let, který je 64 % a kolísá v rozsahu 55 % (2020) až 80 % (2018). Průměrná objemová hmotnost pšenice byla 78,1 kg/hl (vyhovělo 73 % vzorků), číslo poklesu bylo v průměru 274 s (vyhovělo 74 % vzorků), obsah bílkovin (N-látky) 12,0 % (vyhovělo 64 % vzorků) a kvalita bílkovin (Zelenyho test) v průměru 35 ml (vyhovělo 73 % vzorků).

Výsledky hodnocení kvality pekárenské pšenice ze sklizně 2023

Ukazatel	Objemová hmotnost (kg/hl)	N-látky (%)	SEDI (ml)	Číslo poklesu (s)
Průměr	78,1	12,0	35	274
Medián	77,9	11,9	34	319
Min.	69,4	7,9	12	62
Max.	85,7	17,1	70	443
Vyhovuje (%)	73,3	63,8	73,1	73,5
Nevyhovuje (%)	26,7	36,2	26,9	26,5

Pramen: Agrotest fyto.

Poznámka: SEDI – sedimentační test prováděn složitějším Zelenyho testem v souladu s ČSN. Norma stanoví min. hodnotu pro potravinářskou pšenici 30 ml.

Ve srovnání s rokem 2022 byla kvalita sklizně 2023 horší v objemové hmotnosti, čísle poklesu, obsahu bílkovin i Zelenyho testu. Ve srovnání s průměry kvalitativních parametrů z 5 předcházejících let (2018–2022: objemová hmotnost 78,6 kg/hl, číslo poklesu 315 s, N-látky 13,3 %, Zelenyho test 43 ml) byla ve sklizni 2023 kvalita horší v čísle poklesu, obsahu bílkovin, Zelenyho testu a jen mírně horší v objemové hmotnosti.

Kvalita pšenice se výrazně lišila podle data sklizně. Před srážkami (přibližně do 3. 8.) bylo sklizeno 171 vzorků, po srážkách (od 10. 8.) 213 vzorků. U 28 vzorků spadalo datum sklizně do období mezi těmito daty. Pšenice, která byla sklizena před srážkami, měla velmi dobrou objemovou hmotnost (průměr 80,4 kg/hl, vyhovělo 98 % vzorků) i číslo poklesu (průměr 339 s, vyhovělo 98 % vzorků). Obsah dusíkatých látek (průměr 12,2 %, vyhovělo 67 % vzorků) byl nižší než v předešlém roce (průměr 2022: 13,0 %). Nižšímu obsahu dusíkatých látek odpovídaly i nižší hodnoty sedimentačního testu (průměr 36 ml, vyhovělo 72 % vzorků), průměr v roce 2022 byl 41 ml. Kvalita pšenice sklizená po srážkách byla výrazně horší, zejména

s ohledem na číslo poklesu (průměr 223 s, vyhovělo 53 % vzorků) a na objemovou hmotnost (průměr 76,2 kg/hl, vyhovělo 54 % vzorků). Obsah bílkovin u pšenice sklizené po srážkách byl v průměru 11,8 % (vyhovělo 62 % vzorků), sedimentační test 35 ml (vyhovělo 76 % vzorků).

Přítomnost příměsí a nečistot nemusí významně snižovat pekárenskou kvalitu zrna, protože před mlýnským zpracováním pšenice prochází čištěním. V celkovém obsahu příměsí a nečistot nevyhovělo 33 % vzorků. Z příměsí byl nejvýznamnější podíl zlomků zrn, limitu pro obsah zlomků (max. 3 %) nevyhovělo 39 % vzorků. Často se vyskytovala porostlá zrna, která byla zjištěna přibližně u poloviny analyzovaných vzorků pšenice (nejvyšší obsah 17,2 %, nevyhovělo 14 % vzorků).

Průměrné hodnoty kvality pšenice a procentický podíl vzorků vyhovujících hodnotám jakostních ukazatelů pro pekárenskou pšenici v období let 2018–2023

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Objemová hmotnost (kg/hl)	80,1	77,8	77,2	77,9	79,6	78,1
N-látky (%)	13,5	14,0	13,0	12,7	13,0	12,0
SEDI (ml)	45	45	42	42	41	35
Číslo poklesu (s)	329	346	300	280	322	274
Objemová hmotnost nejméně 76,0 kg/hl (%)	95	69	66	76	93	73
N-látky nejméně 11,5 % (%)	94	96	91	87	89	64
SEDI nejméně 30 ml (%)	90	92	90	93	89	73
Číslo poklesu nejméně 220 s (%)	97	96	88	82	97	74

Pramen: Agrotest fyto.

Naopak výskyt fuzariózních zrn byl v roce 2023 menší, více než 0,3 % fuzariózních zrn bylo zjištěno u 4 % vzorků, což je srovnatelné s rokem 2022 (3 %).

Celkem bylo analyzováno 34 vzorků **žita**, z toho bylo 9 vzorků sklizeno v Čechách a 25 na Moravě. Nejvíce zastoupena byla oblast Vysočiny a Moravskoslezského kraje. Požadavky normy splnilo ve třech sledovaných parametrech současně (objemová hmotnost, číslo poklesu, celkový obsah příměsí a nečistot) 44 % vzorků žita. Bez hodnocení příměsí a nečistot pak vyhovělo 47 % vzorků.

Výsledky hodnocení kvality žita ze sklizně 2023

Ukazatel	Objemová hmotnost (kg/hl)	Číslo poklesu (s)
Průměr	75,3	153
Medián	75,0	117
Min.	69,6	62
Max.	81,3	321
Vyhovuje (%)	97,1	47,1
Nevyhovuje (%)	2,9	52,9

Pramen: Agrotest fyto.

Objemovou hmotnost v rámci celé ČR splnilo 97 % vzorků žita, průměrná hodnota byla 75,3 kg/hl. Číslo poklesu splnilo 47 % vzorků, průměrná hodnota byla 153 s. V celkovém obsahu příměsí a nečistot vyhovělo 85 % vzorků, což ukazuje, že zrno většinou nebylo významně znečištěno. Nevhovující podíl porostlých zrn byl zjištěn pouze ve dvou případech (max. obsah 5,9 %), vyskytovala se však v 79 % vzorků. Námel byl zjištěn v šesti (18 %) vzorcích, jeho obsah se pohyboval mezi 0,01–0,04 %. V jednom (3 %) vzorku byl nevhovující obsah sklerocií podle nové legislativy (nejvýše 0,2 g/kg). Více než polovina žita sklizeného v roce 2023 nevyhovovala požadavkům na mlýnské zpracování. Celkový podíl vzorků žita vyhovujících požadavkům na pekárenské zpracování je ve srovnání s výsledky předcházejících let 2018–2022 výrazně podprůměrný. Souvisí s tím, že většina žita byla v roce 2023 sklizena po srážkách.

Průměrné hodnoty kvality žita a procentický podíl vzorků vyhovujících hodnotám jakostních ukazatelů pro žito určené k mlýnskému zpracování v období let 2018–2023

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Objemová hmotnost (kg/hl)	77,0	76,3	74,0	74,5	76,1	75,3
Číslo poklesu (s)	216	242	216	177	244	153
Objemová hmotnost nejméně 70,0 kg/hl (%)	100	100	86	100	100	97
Číslo poklesu nejméně 120 s (%)	96	98	91	80	100	47

Pramen: Agrotest fyto.

Souhrnný podíl vyhovujících vzorků pšenice a žita ve sklizních 2018–2023

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Pšenice (OH, N-látky, SEDI, ČP) v %	80	63	55	60	78	35
Žito (OH, ČP) v %	96	98	84	80	100	47

Pramen: Agrotest fyto.

Celkem bylo na kvalitu **sladovnického ječmene** hodnoceno 243 vzorků. V souboru bylo zastoupeno 51,9 % vzorků odrůd jarního ječmene doporučených pro výrobu piva s CHZO „České pivo“, 40,7 % vzorků ostatních sladovnických odrůd jarního ječmene, 4,9 % vzorků sladovnických odrůd ozimého ječmene a 2,5 % nesladovnických odrůd (z hodnocení vyřazeny). Analyzované vzorky ječmene byly sklizeny v období od 4. 7. do 25. 8. 2023. Soubor vzorků obsahoval 26 odrůd, z toho 19 jarních a 7 ozimých ječmenů.

Průměrné hodnoty kvality ječmene v období let 2018–2023

Ukazatel	Vlhkost (%)	Přepad (%)	ZPSN (%)	ZPCSV (%)	N-látky (%)	Klíčivost (%)
2018	11,9	92,1	2,5	6,1	12,5	98,6
2019	12,6	83,5	1,9	3,7	11,4	98,5
2020	12,6	85,2	1,8	9,0	11,6	98,2
2021	12,9	90,6	1,6	4,9	10,9	98,2
2022	11,8	92,2	1,8	5,8	11,3	98,2
2023	11,4	87,2	1,5	3,8	10,5	98,3

Pramen: Agrotest fyto.

Poznámka: ZPCSN – zrnové příměsi sladařsky nevyužitelné (zrna mechanicky poškozená, zrna fyziologicky poškozená, zrna tepelně poškozená, zrna biologicky poškozená, zlomky zrn, zrna zelená), ZPCSV – zrnové příměsi částečně sladařsky využitelné (zrna bez pluch, zrna se zahnědlými špičkami, zrna s osinou).

Z analyzovaných vzorků ječmene bylo zřejmé, že sklizňový ročník 2023 je charakteristický spíše nižším obsahem dusíkatých látek v zrně s poměrně širokým rozsahem hodnot od 7,8 % do 13,7 %. Méně příznivý byl přepad zrna nad sítem 2,5 mm, v průměru činil 87,2 %. Příznivý byl nižší obsah zrnových příměsí sladařsky nevyužitelných, nejvíce se vyskytovaly zlomky zrn. U zrnových příměsí částečně sladařsky využitelných se nejvíce vyskytovaly zrna s osinou nebo zrna nahá. Sklizeň začala později, než v minulém roce a koncem července byla výrazně zpomalena kvůli vydatným srážkám. U ječmene sklizeného po srážkách, tj. po 26. 7. 2023, byl častý výskyt černé plísně a viditelně i skrytě výskyt porostlých zrn. I přes příznivé hodnoty klíčivosti je nutné upozornit na riziko ztráty klíčivosti v průběhu skladování, z důvodu porostlosti.

Zrnové příměsi sladařsky nevyužitelné (ZPSN) zahrnují zrna ječmene, které jsou z hlediska sladařského znehodnocena, která s velkou pravděpodobností nevyklíčí. U analyzovaných vzorků byl zjištěn průměrný obsah ZPSN 1,5 % a požadavku normy (max. 3 %) nevyhovělo 6 % vzorků. U těchto zrn tvoří největší

podíl zlomky zrn a fyziologicky poškozená zrna. Do kategorie zrnové příměsi částečně sladařsky využitelné (ZPCSV) patří vady a poškození, které zrno ječmene nezbavují schopnosti klíčit, ale mohou způsobovat problémy při sladování. U analyzovaných vzorků byl zjištěn průměrný obsah ZPCSV 3,8 % a požadavkům normy (max. 6 %) nevyhovělo 17 % vzorků. Zde připadá největší podíl na zrna se zahnědlou špičkou a zrna s osinou. Průměrná vlhkost zrna ječmene byla příznivá a dosáhla průměrné hodnoty 11,4 %. Požadavku normy na vlhkost vyhověly všechny vzorky. Průměrná klíčivost zrna ječmene dosáhla hodnoty 98,3 %. Požadavkům na minimální klíčivost (min. 96 %) nevyhovělo 5 % vzorků.

Průměrná hodnota čísla poklesu byla 226 s (rozsah hodnot od 62 do 399 s) a 44,0 % vzorků ječmene bylo porostlých (s číslem poklesu nižším než 220 s). Nízké hodnoty pádového čísla měly vzorky ječmene sklizených hlavně po vydatných srážkách. Průměrný obsah dusíkatých látek byl 10,5 %, což je nejnižší obsah od roku 2016. Požadovanému rozsahu 10–12 % obsahu dusíkatých látek nevyhovělo 48 % vzorků, přičemž v nevyhovujících vzorcích převažují vzorky (36 %) s obsahem dusíkatých látek nižším než 10 %. Obsah ZPCSV byl nejnižší od roku 2016 a obsah ZPSN nejnižší od roku 2017. Průměrná hodnota přepadu na síť 2,5 mm byla 87,2 % (min. 37,9 %, max. 99,1 %). Požadavkům na hodnoty přepadu (min. 85 %) nevyhovělo 34 % vzorků. Průměrný obsah škrobu byl 64,0 % při rozsahu 60,5 % až 68,1 %.

Hodnocení výskytu fuzáriových mykotoxinů v obilovinách ze sklizně roku 2023

Fuzáriové mykotoxiny deoxynivalenol (DON), zearalenon (ZEA) a fumonisiny (FUMO) i námel podléhají značné ročníkové variabilitě. Výskyt mykotoxinů je podporován vlhkým počasím v období kvetení obilnin. Různé odrůdy obilnin jsou vůči napadení patogeny *Fusarium* různě citlivé, žádná z odrůd však není zcela odolná. Napadení klasů patogeny *Fusarium* a následnou kontaminaci zrna mykotoxiny podporuje hostitelská předplodina, zejména kukuřice, dále bezorebné zpracování půdy, polehlost, zaplevelenost, přehuštěný porost, nedostatky ve výživě a obecně horší kondice porostu.

Obsah mykotoxinů ze sklizně 2023 byl analyzován ve vzorcích zrna pšenice, ječmene, žita a kukuřice. Kontaminace mykotoxiny byla sledována v souvislosti s původem vzorků (kraj) a agrotechnikou pěstování (předplodina, odrůda). U všech vzorků pšenice a žita byl hodnocen i obsah námele. Na obsah DON a ZEA bylo analyzováno 100 vzorků pšenice, 50 vzorků ječmene a 10 vzorků žita. U kukuřice bylo analyzováno na obsah DON, ZEA a FUMO 22 vzorků zrna kukuřice.

Úroveň kontaminace **pšenice** mykotoxinem DON byla v roce 2023 ve srovnání s předcházejícími 5 lety 2018–2022 výrazně nižší. V roce 2023 byl DON zjištěn u 14 % vzorků pšenice, průměr 5 předchozích let byl 47 %. Nízké byly také hodnoty obsahu DON, nejvyšší zjištěný obsah byl 527 µg/kg, limitu pro potravinářské obiloviny vyhověly v roce 2023 všechny vzorky. V letech 2018–2022 se podíl vzorků pšenice s obsahem DON vyšším než 1250 µg/kg pohyboval mezi 1 % (2018, 2019) a 6 % (2020). Mykotoxin ZEA byl v roce 2023 zjištěn u 6 % vzorků pšenice, průměr let 2018–2022 byl 11 % (nejméně 2022: 3 %, nejvíce 2020: 27 %). Nejvyšší zjištěný obsah ZEA byl 82 µg/kg, limitu pro potravinářské obiloviny však vyhověly všechny vzorky pšenice.

Úroveň kontaminace **ječmene** oběma sledovanými fuzáriovými mykotoxiny byla v roce 2023 velmi nízká. DON byl zjištěn u 10 % vzorků ječmene, průměr let 2018–2022 byl 36 %. Nejvyšší zjištěný obsah DON byl u ječmene 113 µg/kg, limitu pro potravinářské obiloviny vyhověly všechny vzorky ječmene. ZEA nebyl u ječmene vůbec zjištěn, stejně jako v letech 2018 a 2022. V průměru 5 předchozích let byl ZEA zjištěn u 16 % vzorků ječmene.

Podíl vzorků **žita** se zjištěným obsahem DON byl 80 % a průměr let 2018–2022 byl 42 %. I když se DON u žita vyskytoval často, hodnoty obsahu byly nízké. V roce 2023 byla nejvyšší zjištěná hodnota 72 µg/kg, limitu pro potravinářské obiloviny vyhověly všechny vzorky žita. ZEA byl zjištěn u 10 % vzorků žita, což je pod průměrem let 2018–2022, činil 32 %. U žita nebylo překročení limitu pro potravinářské obiloviny za sledované období zjištěno u DON ani u ZEA.

U **kukuřice** je z víceletých výsledků zřejmé, že všechny sledované fuzáriové mykotoxiny jsou u nás běžnými kontaminanty kukuřice. Nejčastěji je ve vzorcích kukuřice nacházen DON. V roce 2023 to bylo u všech (100 %) vzorků, v průměru let 2018–2022 u 92 % vzorků (nejméně 2018: 62 %, nejvíce 2019, 2020 a 2022: 100 %). Obsah DON nad limitem pro potravinářskou kukuřici (1750 µg/kg) byl v roce 2023 zjištěn u 5 % vzorků, stejně jako v roce 2022, více to bylo v letech 2019 (u 15 % vzorků) a 2020 (28 %). Naopak v letech 2018 a 2021 limit splnily všechny sledované vzorky kukuřice. ZEA byl nacházen v průměru let 2018–2022 u 71 % vzorků (nejméně 2018: 33 %, nejvíce 2020: 100 %), v roce 2023 u 68 % vzorků kukuřice. Obsah ZEA nad limitem pro potravinářskou kukuřici (350 µg/kg) byl zjištěn jen v letech 2019 (5 % vzorků) a 2020 (52 %). Fumonisy byly nacházeny v průměru u 50 % vzorků, obsah nad limitem pro potravinářskou kukuřici (4000 µg/kg) byl zjištěn pouze v letech 2018 (10 %) a 2019 (5 %).

Sklerocia námele v nezpracovaných obilovinách – od roku 2021 platí přísnější limit pro maximální obsah námelových sklerocií v nezpracovaných obilovinách. Limit ve výši 0,5 g/kg (0,05 %) platil u pšenice do 31. 12. 2021, u žita platil až do 30. 6. 2024. Od 1. 1. 2022 u pšenice platí limit 0,2 mg/kg, pro žito vstoupil v platnost od 1. 7. 2024. Výsledky sledování obsahu sklerocií námele roku 2023 potvrzují, že námel je v našich podmínkách běžným kontaminantem žita, zatímco jeho výskyt v pšenici je velmi sporadický.

Ve vzorcích pšenice ze sklizně 2023 byla zjištěna sklerocia námele u 1 vzorku z analyzovaných 490, tj. u 0,2 % pšenice. Hodnota obsahu sklerocií u tohoto vzorku byla 0,1 g/kg, limit tedy nebyl překročen. Ve vzorcích žita byla sklerocia námele zjištěna u 7 z hodnocených 34 vzorků, tj. u 18 % vzorků. U žádného ze sledovaných vzorků nebyl obsah sklerocií vyšší než dosud platný limit 0,5 g/kg, u jednoho vzorku byl vyšší než nový limit 0,2 g/kg. Námel v žitě byl zjištěn ve všech sledovaných letech již od roku 2018, podíl vzorků žita obsahujících námel se pohyboval od 7 % (2018) do 44 % (2020).

Výskyt škodlivých organismů v porostech obilnin v roce 2023 a 2024

Vysoké úhrny srážek během srpna a září na některých lokalitách zkomplikovaly přípravu půdy, což zejména u ozimého ječmene vedlo k mírně opožděnému setí. Dostatek vláhy v půdě však měl naopak pozitivní vliv na další průběh podzimní vegetace, kdy i přes velmi teplé a suché počasí většina porostů rovnoměrně vzešla a odnožila, a tak porosty byly před zimou v dobré kondici. Během října a listopadu byly na některých lokalitách zjištěny škodlivé výskyty přenašečů viróz, zejména **kříška polního** (*Psammotettix alienus*). Jeho aktivita však byla nižší než v předchozích letech a výskyt virových onemocnění byl v pokusech ojedinělý. Zejména na Moravě byl na řadě lokalit pozorován již během podzimu škodlivý výskyt **hraboše polního** (*Microtus arvalis*). Během zimy došlo k častému střídání velmi teplých a naopak chladnějších period, přesto nedošlo k poškození porostů vyzimováním. Vlivem příznivých podmínek během podzimu a zimy však byly porosty na některých lokalitách velmi husté, což mělo za následek zvýšené riziko poléhání ve druhé polovině vegetace.

Neobvykle chladné a vlhké počasí v dubnu způsobilo mírné opoždění nástupu jarní vegetace, celkově však mělo na porosty pozitivní vliv a rozvoj většiny houbových chorob byl v tomto období velmi pomalý. Pouze v několika případech pak došlo k poškození špiček listů v důsledku silných jarních mrazů bez negativního dopadu na další vývoj rostlin. Po oteplení v průběhu května a června byl na většině lokalit zaznamenán škodlivý výskyt škůdců, zejména **mšic** (*Aphidoidea*) a **kohoutků** (*Oulema spp.*), proti kterým byla především v teplejších oblastech nutná opakovaná aplikace insekticidů. Zejména na Moravě se však velkým problémem stala gradace **hraboše polního** (*Microtus arvalis*), na nejvíce postižených lokalitách došlo i k silnému poškození porostů. Závěr vegetace byl ve znamení velmi vysokých teplot, které urychlily dozrávání. Tropické počasí však bylo doprovázeno četnými bouřkami se silným větrem, přívalovými srážkami nebo kroupami. U řady porostů se tak projevilo často i silné poléhání, lámavost stébla pod klasem, případně poškození klasů kroupami, vysoká vlhkost pak místy zkomplikovala sklizeň.

Pšenice ozimá

Velmi chladný průběh jara 2023 měl za následek pozdější nástup většiny houbových chorob. První symptomy se sice v některých případech objevily velmi brzy, k rozvoji infekce ale zpravidla došlo až po oteplení na konci května. Dominantní chorobou byla v uplynulém roce žlutá rzivost pšenice, ve vyšší míře se ale vyskytly i další listové choroby. Naopak nástup velmi vysokých teplot ve druhé polovině června výrazně omezil rozvoj napadení klasů houbovými patogeny. První výskyty **padlí pšenice** (*Blumeria graminis*) byly v teplejších oblastech ojediněle pozorovány již v listopadu nebo v průběhu zimy, na většině lokalit se však objevily až koncem března a v průběhu dubna. Další rozvoj pak nebyl vzhledem k průběhu teplot příliš intenzivní a k poškození více než 50 % listové plochy u náchylnějších odrůd došlo jen v nejteplejších oblastech. Během června se na několika lokalitách padlí objevilo i v klasech, ale intenzita napadení byla zpravidla nízká. Nejvýznamnější chorobou uplynulé sezony byla **žlutá rzivost pšenice** (*Puccinia striiformis*). První kupky urediospor byly v porostech pozorovány většinou v průběhu května, k maximálnímu rozvoji však došlo až začátkem června. Infekce měla charakter epidemického výskytu a u nejvíce náchylných odrůd způsobila i totální likvidaci listové plochy. Další významnou chorobou byly listové skvrnitosti (**feosferiová skvrnitost pšenice** – *Stagonospora nodorum*, **septoriová skvrnitost pšenice** – *Septoria tritici*, **pyrenoforová skvrnitost pšenice** – *Drechslera tritici-repentis*). První skvrny byly na listech pozorovány již koncem února a v březnu. K silnějšímu rozvoji ale došlo až po oteplení na konci jara. Intenzita napadení byla v řadě případů silná, často bylo pozorováno i poškození listové plochy kolem 50 %, typické byly poměrně velké rozdíly mezi odrůdami. Naproti tomu, vzhledem k chladnému průběhu jara, byl nástup **hnědé rzivosti pšenice** (*Puccinia recondita*) poměrně pozdní. První kupky byly v porostech pozorovány výjimečně již koncem května, většinou však až v průběhu června. Výrazné oteplení pak napomohlo dalšímu rozvoji infekce. Silné výskyty byly omezeny jen na teplejší lokality, naopak na řadě míst nebyla hnědá rzivost zaznamenána vůbec. Výskyt klasových chorob – **feosferiové skvrnitosti pšenice** (*Stagonospora nodorum*) i **růžovění klasů pšenice** (*Fusarium spp.*) byl v uplynulé sezoně minimální. První symptomy se v porostech objevily ve druhé polovině června. Další rozvoj infekce byl vzhledem k podmínkám velmi slabý a poškození více než 5 % klasů na nejvíce napadené odrůdě bylo zaznamenáno jen výjimečně. Na několika, většinou chladnějších lokalitách, byla v průběhu června pozorována běloklasost způsobená **chorobami pat stébel** (*Ramulispora herpotrichoides*, *Fusarium spp.*, *Gaeumannomyces graminis*), napadení však mělo charakter pouze slabého výskytu.

Žně v průběhu srpna byly komplikovány četnými srážkami. Celkově se výnosy pšenice pohybovaly nad průměrem.

Zakládání porostů v září a říjnu komplikovaly četné srážky. Porosty na podzim 2023 tak vzházely nepravidelně a byly hojně napadány virovými vektory, které nebylo možné díky nepříznivým podmínkám redukovat. Již na podzim se objevovaly v porostech symptomy **žluté rzivosti pšenice** a **padlí pšenice** nad prahem škodlivosti na většině pozorovaných ploch. Porosty vstupovaly do zimy jinak v dobré kondici.

Jaro 2024 bylo ve znamení četných srážek a velmi silných projevů **BYDV (barley yellow dwarf virus)**. Ztráty byly výraznější především v porostech ječmenů, ale i citlivější odrůdy pšenice zaznamenaly silné projevy téměř ve všech nadmořských výškách. Většina silně napadených porostů obilnin byla v průběhu května nahrazena osevy kukuřice. Vlhký průběh jara podpořil výskyt většiny houbových chorob, především výskytu **padlí pšenice** (*Blumeria graminis*), které se objevovalo v porostech již v březnu a v průběhu dubna. Během května se díky srážkám začaly v porostech citlivých odrůd objevovat silné projevy **žluté rzivosti pšenice** (*Puccinia striiformis*). Infekce měla charakter epidemického výskytu a u nejvíce náchylných odrůd způsobila i totální likvidaci listové plochy. Další významnou chorobou jara 2024 byly listové skvrnitosti (**feosferiová skvrnitost pšenice** – *Stagonospora nodorum*, **septoriová skvrnitost pšenice** – *Septoria tritici*, **pyrenoforová skvrnitost pšenice** – *Drechslera tritici-repentis*). Intenzita napadení byla v řadě případů silná, často bylo pozorováno i poškození listové plochy. Později byl pozorován výskyt klasových chorob – **feosferiové skvrnitosti pšenice** (*Stagonospora nodorum*) i **růžovění klasů pšenice** (*Fusarium spp.*).

Ječmen ozimý

První symptomy **padlí ječmene** (*Blumeria graminis*) se ojediněle objevily již v listopadu 2023, většinou však až během dubna. Vzhledem k průběhu počasí byl jeho další rozvoj pomalý a intenzita napadení měla charakter slabého až středního výskytu. Naopak jednou z významných chorob uplynulé sezony byla **hnědá rzivost ječmene** (*Puccinia hordei*). První kupky urediospor se v porostech objevily v dlouhém časovém úseku od poloviny dubna do poloviny května. Další rozvoj infekce byl velmi rozdílný v závislosti na lokalitě, ale zejména v teplejších oblastech došlo ke střednímu až silnému napadení listové plochy náchylnějších odrůd v sortimentu. Podobný průběh měl i výskyt **sít'ovité skvrnitosti ječmene** (*Drechslera teres*). První skvrny na listech byly v nejteplejších oblastech pozorovány již na přelomu října a listopadu, většinou však až ve druhé polovině dubna. K rychlejšímu rozvoji pak došlo po oteplení ve druhé polovině května a na většině lokalit tak bylo zaznamenáno střední poškození listové plochy. Naproti tomu výskyt **spály ječmene** (*Rhynchosporium secalis*) byl i přes poměrně příznivé podmínky pro rozvoj tohoto patogenu poměrně nízký. První symptomy se v porostech objevily rovněž v průběhu dubna, následný vývoj byl ale velmi pomalý a intenzita napadení tak měla charakter slabého výskytu. Pouze v ojedinělém případě bylo v západních Čechách pozorováno poškození až 50 % listové plochy u náchylnějších odrůd. V průběhu června se v klasech objevilo i **růžovění klasů ječmene** (*Fusarium spp.*). Podobně jako u ozimé pšenice byla intenzita napadení slabá nebo se choroba nevyskytla vůbec.

Žně v průběhu srpna byly komplikovány četnými srážkami. Celkově se výnosy ječmene pohybovaly pod průměrem roku 2022.

Zakládání porostů v září a říjnu roku 2023 komplikovaly četné srážky. Porosty vzházely nepravidelně a byly hojně napadány virovými vektory, které nebylo možné díky nepříznivým podmínkám redukovat. Již na podzim se objevovaly v porostech symptomy **padlí ječmene** a **hnědých skvrnitostí** nad prahem škodlivosti na většině pozorovaných ploch. Porosty vstupovaly do zimy jinak v dobré kondici.

Jaro 2024 bylo ve znamení četných srážek a velmi silných projevů **BYDV (barley yellow dwarf virus)**. Většina silně napadených porostů obilnin byla v průběhu května nahrazena osevy kukuřice. Vlhký průběh jara podpořil výskyt většiny houbových chorob, především výskytu **padlí ječmene** (*Blumeria graminis*), které se objevilo v porostech již v březnu a v průběhu dubna, napadení bylo lokálně masivní. Během března se začaly v porostech objevovat první kupky urediospor **hnědé rzivosti ječmene** (*Puccinia hordei*). Silnější výskyty byly podpořeny průběhem počasí a dosahovaly silných výskytů ve všech hospodářsky významných oblastech. Podobný průběh měl i výskyt **sít'ovité skvrnitosti ječmene** (*Drechslera teres*). První skvrny na listech byly detekovány již na podzim, tam kde došlo k jarní infekci, se začaly první symptomy objevovat již v březnu. K rychlejšímu rozvoji pak došlo po oteplení ve druhé polovině dubna a na většině lokalit bylo zaznamenáno střední poškození listové plochy. Další významnou chorobou byly **choroby pat stébel**, které se objevovaly již v březnu. S ohledem na průběh počasí v době kvetení ječmenů se očekávalo silnější napadení **růžověním klasů ječmene**.

Ječmen jarní

První symptomy **padlí ječmene** (*Blumeria graminis*) se v porostech objevily většinou až v průběhu sloupkování, jeho další rozvoj nebyl příliš intenzivní. Infekce měla charakter slabého až středního výskytu, často bylo napadeno jen několik náchylných odrůd v sortimentu. Pouze na jižní Moravě bylo zaznamenáno i silné poškození náchylných materiálů. Podobně jako u ozimého ječmene měla v uplynulé sezoně větší význam **hnědá rzivost ječmene** (*Puccinia hordei*). První kupky urediospor byly pozorovány v průběhu června. Další průběh infekce pak byl poměrně rychlý a na většině lokalit došlo k poškození kolem 25 % listové plochy na náchylnějších odrůdách. Druhou významnou chorobou byla **sít'ovitá skvrnitost ječmene** (*Drechslera teres*). První skvrny se na listech většinou objevily během května a další vývoj byl podobný jako u hnědé rzivosti, na většině lokalit dosáhla infekce střední intenzity. Výskyt další významné listové choroby, **spály ječmene** (*Rhynchosporium secalis*), byl o něco slabší. První příznaky se na listech objevily od druhé poloviny května až začátku června a zpravidla se jednalo pouze o slabé napadení,

na některých lokalitách se spála nevyskytla vůbec. Na přelomu června a července byl v několika pokusech pozorován ojedinělý výskyt **růžovění klasů ječmene** (*Fusarium spp.*). Vzhledem k vysokým teplotám a rychlému zasychání klasu však již k dalšímu rozvoji choroby nedošlo.

Kukuřice

Výsev kukuřice probíhal již v dubnu. Sucho a přízemní mrazíky v dubnu a místy i v květnu brzdily počáteční růst kukuřice. Další průběh vegetace byl již limitován pro většinu porostů jen množstvím vláhy. Aplikace herbicidů byla prováděna většinou postemergentně. Kukuřice se začínala sklízet v polovina října, ale občasné dešťové přeháňky přerušovaly sklizeň. Porosty nepoškozené kroupami byly většinou v dobré kondici, ale porosty na lehčích půdách delší dobu silně trpěly suchem. V roce 2023 byl zdravotní stav kukuřice dobrý. V porostech se objevovaly slabé až střední výskyty **obecné snětivosti kukuřice**.

Co se týče hmyzích škůdců, poškození **zavíječem kukuřičným** (*Ostrinia nubilalis*), bylo díky vlhkostním podmínkám v květnu slabší. Na Moravě díky namnoženému zavíječi z let minulých a nezvládnuté ochraně, ale lokálně způsoboval silné škody. V porostech bylo možné koncem září pozorovat polámaná stébla a poškozené palice rostlin ve vysoké míře. V souvislosti s vysokými úhrny srážek v druhé polovině sezóny a vyšší škodlivosti housenek zavíječe kukuřičného se na řadě míst objevilo také napadení palic **bělorůžovou hnilobou** (*Fusarium spp.*). Koncem června a především v červenci se začaly v porostech kukuřice objevovat dospělci **bázlivce kukuřičného** (*Diabrotica virgifera*), které pak především v oblastech jižní Moravy a jižních Čech způsobovaly díky monokulturnímu pěstování pravidelné problémy. Výnosy kukuřice na zrno byly v roce 2023 výrazně nižší ve srovnání s nadprůměrným rokem 2022.

Rok 2024 se k začátku sklizně zatím jevil jako optimální z pohledu srážek. Porosty kukuřice měly v průběhu května a začátkem června 2024 dostatek srážek, které nastartovaly optimální růst i pro porosty založené později díky náhradám za porosty obilnin napadených virovými zakrslostmi.

Klimatologická charakteristika roku 2023 na území ČR

Rok 2023 na území ČR hodnotíme jako teplotně silně nadnormální, průměrná roční teplota vzduchu 9,7 °C byla o 1,4 °C vyšší než normál 1991–2020. Rok 2023 se tak stal dle průměrné roční teploty vzduchu vůbec nejteplejším rokem zaznamenaným v období od roku 1961. Doposud nejteplejším rokem na území ČR byl rok 2018 s průměrnou roční teplotou 9,6 °C. V roce 2023 byla u všech měsíců, kromě dubna a května, odchylka průměrné měsíční teploty vzduchu na území ČR od normálu kladná. Výrazně teplé byly měsíce leden (odchylka +3,4 °C), září (odchylka +3,5 °C), říjen (odchylka +2,9 °C) a prosinec (odchylka +2,5 °C). Září bylo hodnoceno jako mimořádně nadnormální a bylo nejteplejším doposud zaznamenaným zářím na území ČR. Leden a říjen byly hodnoceny jako silně nadnormální, prosinec a také červenec (odchylka +1,3 °C) pak jako teplotně nadnormální. Velmi chladný byl naopak duben, s průměrnou teplotou 6,4 °C (odchylka -2,1 °C) byl hodnocen jako teplotně silně podnormální.

Srážkově se jednalo o normální rok, průměrný roční úhrn srážek 732 mm představuje 107 % normálu 1991–2020. Množství zásob vody ve sněhové pokrývce bylo hodnoceno jako výrazně podprůměrné.

Zima 2022/23 byla na území ČR jako celek velmi teplá. Průměrná teplota vzduchu za zimní sezonu (prosinec 2022 až únor 2023) byla +1,2 °C, což je o 1,9 °C vyšší než normál 1991–2020. Všechny zimní měsíce měly kladnou odchylku průměrné měsíční teploty vzduchu od normálu. **Prosinec 2022** byl hodnocen jako teplotně normální (odchylka průměrné teploty od normálu +0,7 °C). **Leden 2023** byl teplotně silně nadnormální, průměrná teplota vzduchu byla 2,0 °C (odchylka +3,4 °C). **Únor** byl hodnocen jako teplotně normální, průměrná únorová teplota vzduchu byla 1,2 °C (odchylka +1,6 °C).

Po chladné druhé prosincové dekádě následovalo dlouhé velmi teplé období 22. 12. 2022–17. 1. 2023 s výrazně kladnými odchylkami průměrné denní teploty od normálu. Nejtepleji bylo na přelomu roku 31. 12. a 1. 1., v těchto dnech denní maxima teploty vzduchu vystoupala na několika stanicích ČHMÚ

nad 18 °C. Dne 1. 1. 2023 bylo dokonce překonáno absolutní maximum teploty vzduchu pro měsíc leden, když na stanici Javorník (okres Jeseník) byla naměřena maximální denní teplota vzduchu 19,6 °C. Delší výrazně chladné období ve srovnání s normálem se vyskytlo ve dnech 5.–10. 2. Ve dnech 7. a 8. 2. spadla denní minima teploty vzduchu pod -10 °C na více než 100 stanicích standardní sítě ČHMÚ. Zbytek února, až na několik posledních dní, byl ve srovnání s normálem opět teplý.

Jaro bylo jako celek teplotně normální, průměrná teplota vzduchu 7,9 °C byla o 0,4 °C nižší než normál. **Březen** byl poměrně teplý, i když byl hodnocen ještě jako teplotně normální měsíc s průměrnou teplotou vzduchu 4,7 °C (odchylka +1,5 °C). **Duben** byl velmi chladný, průměrná měsíční teplota vzduchu 6,4 °C byla o 2,1 °C nižší než normál. **Květen** byl teplotně normální s průměrnou teplotou vzduchu 12,6 °C (odchylka -0,5 °C). V březnu se prudce střídala teplá a chladná období. Výrazně teplé byly dny 22.–24. 3., kdy denní maxima teploty vzduchu vystoupala na některých stanicích nad 20 °C. V dubnu a květnu byla teplota většinou pod nebo blízko hodnoty normálu. První letní den (den s maximální teplotou vzduchu 25 °C a vyšší) byl zaznamenán na našem území 5. 5., a to na stanici Plzeň, Bolevec (25,2 °C). Na větším počtu stanic bylo 25 °C a více naměřeno až 20. 5., kdy začínalo jediné krátké období během května s teplotou výrazněji nad hodnotou normálu.

Léto na území ČR s průměrnou teplotou vzduchu 18,5 °C bylo o 0,9 °C teplejší než normál. Všechny tři letní měsíce měly kladnou odchylku průměrné teploty od normálu. Měsíce **červen** s průměrnou měsíční teplotou vzduchu 17,2 °C a **srpen** s teplotou 18,6 °C byly hodnoceny jako teplotně normální, odchylka průměrné teploty od normálu byla pro oba měsíce shodně +0,7 °C. Červenec byl teplotně nadnormální, průměrná teplota vzduchu byla 19,6 °C a tedy o 1,3 °C vyšší než normál. Jedná se tak o 8. nejteplejší červenec od roku 1961. Nejvyšší červencová průměrná teplota vzduchu 21,3 °C byla naměřena v roce 2006. Naopak nejchladnější červenec byl v roce 1979 s průměrnou měsíční teplotou 14,6 °C.

V první polovině června průměrná teplota kolísala kolem hodnot normálu, ve druhé polovině měsíce byla převážně nad hodnotou normálu. První tropický den (den s maximální teplotou vzduchu 30 °C a vyšší) byl zaznamenán na našem území až 18. 6., kdy teplota vzduchu dosáhla 30 °C na stanicích Plzeň, Bolevec (30,3 °C) a Plzeň, Mikulka (30,0 °C). Výrazně teplé byly hlavně dny 20.–22. 6., kdy byly odchylky průměrné denní teploty od normálu vyšší než +5 °C a denní maxima teploty vzduchu překračovala hodnotu 30 °C na více než 100 stanicích standardní sítě ČHMÚ. V červenci se vyskytlo výrazně teplé období mezi 7.–19. 7., kdy denní maxima teploty vzduchu na stanicích často přesahovala 30 °C. V některých dnech tohoto období dokonce vystoupala teplota vzduchu na našem území až nad 35 °C. Ve dnech 25. 7. – 11. 8. se vyskytlo chladnější období s průměrnými teplotami pod hodnotou normálu. Nejchladněji bylo ve dnech 6.–10. 8., kdy průměrné denní teploty vzduchu byly o 4–6 °C nižší než normál a denní maxima teploty zůstala hluboko pod 25 °C. Poté přišlo opět dlouhé teplé období s denními maximy nad 30 °C, které trvalo až do 26. 8. Měsíc srpen se tak stal 9. nejteplejším srpnem od roku 1961. Nejvyšší srpnová průměrná teplota vzduchu 21,3 °C byla naměřena v roce 2015. Naopak nejchladnější srpen byl v roce 1978 s průměrnou měsíční teplotou 14,5 °C.

Podzim byl jako celek teplotně silně nadnormální, průměrná teplota 10,6 °C byla o 2,4 °C vyšší než normál. **Září** bylo mimořádně teplé, průměrná měsíční teplota vzduchu byla 16,5 °C a byla o 3,5 °C vyšší než normál. Jedná se tak o nejteplejší září v období od roku 1961. Dosud nejteplejší září nastalo v roce 1999 s průměrnou teplotou 16,0 °C. Naopak nejchladnější září bylo v roce 1996 s průměrnou měsíční teplotou 9,7 °C. Průměrná denní teplota vzduchu se téměř po celé září pohybovala nad hodnotou normálu. V 17 dnech měsíce byla odchylka průměrné denní teploty od normálu více než +3,0 °C. Denní maxima teploty vzduchu ve většině dní měsíce překračovala letních 25 °C. Ve dnech 8.–13. 9. a 17. a 18. 9. překročila na některých stanicích i tropických 30 °C.

Následoval teplotně silně nadnormální říjen (odchylka +2,9 °C) a teplotně normální listopad (odchylka +0,6 °C). Také v **říjnu** se teplota pohybovala většinou nad hodnotou normálu, průměrná teplota vzduchu byla 11,1 °C. V první polovině měsíce teplota značně kolísala, ale pohybovala se nad normálem. Dne 15. 10. došlo k výraznému ochlazení a teplota klesla na několik dní (15.–18. 10.) pod hodnoty normálu.

Ve dnech 17. a 18. 10. denní minima teploty vzduchu klesla pod 0 °C na většině území ČR. Zbytek měsíce byl ve srovnání s normálem opět velmi teplý. Také v prvních dvou dekádách **listopadu** se průměrná denní teplota vzduchu pohybovala většinou nad hodnotou normálu, průměrná teplota vzduchu byla 4,1 °C. Chladnější období ve srovnání s normálem nastalo v poslední dekádě měsíce. V těchto dnech denní minima teploty vzduchu klesla pod 0 °C téměř na celém území ČR. Dne 26., 29. a 30. 11. byl na více než 100 stanicích ČHMÚ zaznamenán ledový den (den, v němž maximální teplota vzduchu nedosáhla hodnoty 0,0 °C).

Prosinec 2023 byl na území ČR hodnocen jako teplotně nadnormální, průměrná měsíční teplota (2,1 °C) byla o 2,5 °C vyšší než normál. V první dekádě měsíce průměrná denní teplota vzduchu byla pod hodnotou normálu, poté se již pohybovala nad normálem až do konce měsíce. Ve dnech 1.–5. 12. panoval na většině stanic celodenní mráz. Velmi teplé bylo období 24.–31. 12., kdy průměrná denní teplota byla o 4–9,5 °C vyšší než normál.

Srážkově byl rok 2023 na území ČR normální, průměrný roční úhrn srážek 732 mm představuje 107 % normálu 1991–2020. V průběhu roku se střídaly na srážky bohaté a chudé měsíce. Srážkově silně nadnormální byly měsíce duben s úhrnem 68 mm (174 % normálu), srpen s úhrnem 135 mm (173 % normálu), listopad s úhrnem 90 mm (200 % normálu) a prosinec s úhrnem 92 mm (200 % normálu). Naopak velmi suché bylo září, kdy na území ČR spadlo v průměru pouze 18 mm srážek (30 % normálu). Srážkově podnormální byly dále měsíce květen a červen, kdy spadlo 61 resp. 56 % srážkového normálu. Na území Čech spadlo v roce 2023 v průměru 726 mm srážek (107 % normálu), na území Moravy a Slezska to bylo 743 mm (107 % normálu). Ve všech krajích byl roční úhrn srážek vyšší než normál. Nejvíce srážek ve srovnání s normálem spadlo v Libereckém a Královéhradeckém kraji, kde byly hodnoty ročního úhrnu srážek vyšší než 115 % normálu. Naopak nejméně srážek ve srovnání s normálem (méně než 105 % normálu) bylo v krajích Vysočina a Plzeňský, Ústecký a Praha se Středočeským.

V **lednu** spadlo na území ČR v průměru 43 mm srážek, což představuje 98 % normálu. Vyšší srážkové úhrny byly zaznamenány na východě našeho území. Nejvíce srážek (více než 150 % normálu) spadlo v průměru v krajích Zlínský a Moravskoslezský a nejméně v krajích Jihočeský a Plzeňský (69 a 70 % normálu). Srážky se vyskytovaly v průběhu celého měsíce. V noci ze 17. na 18. 1. se vyskytl nový sníh i v nižších polohách, sněžilo hlavně na pomezí Středočeského a Libereckého kraje. Další sněžení na většině území ČR, včetně nižších poloh, se vyskytlo ve dnech 20.–22. 1. a 30. 1. V **únoru** byl průměrný měsíční úhrn srážek 37 mm a činil 100 % normálu. Významné srážky se vyskytovaly v prvních dnech měsíce, kdy především v horských polohách byly zaznamenány vysoké úhrny nového sněhu. Poté se významnější srážky vyskytovaly také v druhé polovině měsíce. Ve dnech 1., 3. a 24. 2. byly na některých místech zaznamenány i zimní bouřky. Nejvíce sněhu (138 cm) leželo 4. 2. na stanici Labská Bouda.

Březen byl hodnocen jako srážkově normální (50 mm, 109 % normálu). Daleko více srážek bylo zaznamenáno na území Čech (60 mm, 128 % normálu) než Moravy a Slezska (29 mm, 64 % normálu). Srážky byly většinou dešťové, sněžení se na větší části našeho území vyskytlo pouze 10. a 27. 3. Následoval na srážky velmi bohatý **duben**, kdy na našem území spadlo v průměru 68 mm (174 % normálu) srážek. V krajích Jihočeský, Vysočina a Jihomoravský spadlo dokonce více než 230 % srážkového normálu. Na srážky bohatá byla především druhá dekáda měsíce. Nejvyšší srážky byly zaznamenány dne 14. 3., kdy na našem území spadlo v průměru téměř 20 mm srážek a na více než 100 stanicích byly naměřeny denní srážkové úhrny 30 mm a více. Naopak **květen** byl srážkově podnormální, měsíční úhrn srážek 43 mm činil 61 % normálu. Výrazně méně srážek spadlo v Čechách (30 mm, 44 % normálu) než na území Moravy a Slezska (68 mm, 92 % normálu). Velmi nízké úhrny byly zaznamenány především na severozápadě Čech, v Ústeckém kraji spadlo v průměru pouze 14 mm srážek (23 % normálu). Nejvíce srážek spadlo uprostřed měsíce ve dnech 14. a 16. 5. a dále 23. 5. Dne 16. 5. se srážky vyskytovaly především na východě našeho území, kde často denní úhrny překračovaly 30 mm.

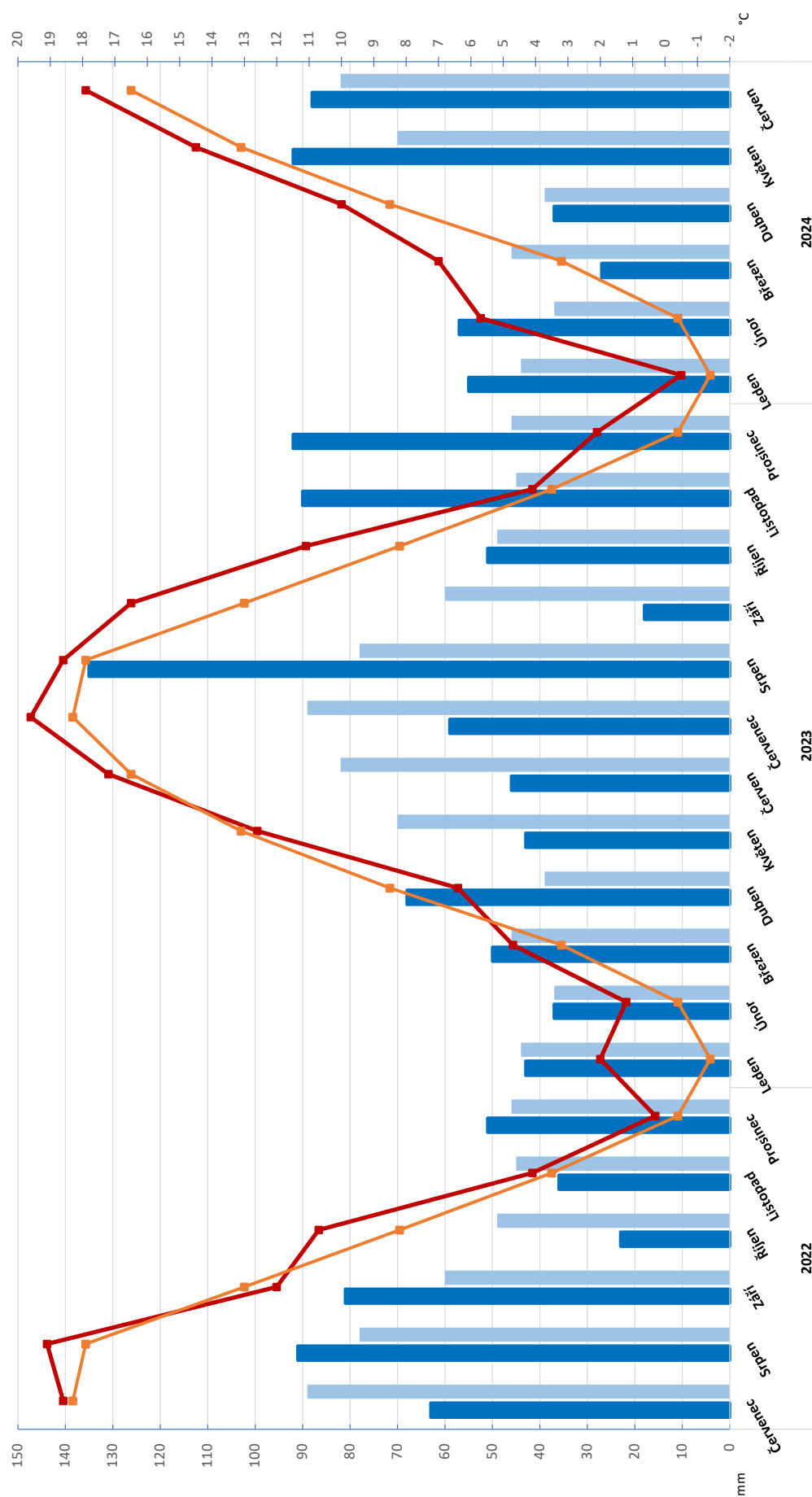
Letní měsíce červen a červenec byly na srážky poměrně chudé, následoval však srážkově nadnormální srpen. V **červnu** spadlo na našem území v průměru 46 mm (56 % normálu), v **červenci** to bylo 59 mm (66 % normálu). Srážky se v obou těchto měsících pohybovaly pod hodnotou normálu na celém území ČR.

V červnu spadlo ve srovnání s normálem nejméně srážek (méně než 50 % normálu) v krajích Olomouckém, Zlínském, Pardubickém a Jihomoravském. V červenci byly nejnižší úhrny (méně než 60 % normálu) zaznamenány v krajích Jihočeský, Pardubický, Vysočina a Jihomoravský. Srážky byly v červnu i červenci často spojeny s bouřkovou činností. V **srpnu** byl průměrný měsíční úhrn srážek 135 mm a činil 173 % normálu. Srážkové úhrny se v tomto měsíci pohybovaly výrazně nad hodnotou normálu po celém území ČR, nejvýrazněji to bylo v krajích Královéhradeckém, Pardubickém, Olomouckém a Zlínském, kde spadlo více než dvojnásobek srážkového normálu. Srážky se na našem území v tomto měsíci vyskytovaly poměrně často a i často byly spojené s bouřkami. Nejvyšší úhrny byly zaznamenány ve dnech 5.–7., 13.–16. a 26. a 28. 8., kdy byly v některých lokalitách zaznamenány denní úhrny vyšší než 50 mm. Nejvyšší úhrny srážek byly zaznamenány dne 26. 8. na stanici Brloh (okres Český Krumlov) 139,5 mm a Nýdek, Filipka (okres Frýdek-Místek) 101,3 mm.

Podzimní měsíce byly na srážky velmi nevyrovnané. Září bylo srážkově silně podnormální (18 mm, 30 % normálu), říjen (51 mm, 104 % normálu) byl normální a listopad (90 mm, 200 % normálu) hodnotíme jako srážkově silně nadnormální. V **září** se měsíční srážkové úhrny pohybovaly na celém našem území výrazně pod hodnotou normálu. Výrazněji tomu bylo v Čechách (14 mm, 25 % normálu) než na Moravě a ve Slezsku (26 mm, 39 % normálu). V **říjnu** byly vyšší srážkové úhrny zaznamenány v severní a západní části Čech a východní polovině Moravy a Slezska, kde měsíční úhrny byly vyšší než normál. Naopak nejnižší srážkový úhrn za říjen (méně než 80 % normálu) byl zaznamenán v krajích Jihočeský a Vysočina. Na srážky nejbohatší byla poslední dekáda měsíce. V **listopadu** byly měsíční úhrny srážek výrazně nad hodnotou normálu po celém území ČR, často byly více než dvojnásobné. Z počátku měsíce byly srážky převážně dešťové. Později občas ve vyšších polohách byly srážky smíšené nebo sněhové. Od 24. 11. sněžilo téměř na celém území.

Prosinec byl stejně jako předchozí měsíc na srážky velmi bohatý. Průměrný úhrn srážek na našem území 92 mm činil 200 % normálu. Srážky se během měsíce vyskytovaly ve formě deště i sněhu. Začátkem měsíce dne 1. a 2. 12. vydatně sněžilo na celém našem území. Další vydatnější sněžení bylo 22. a 23. 12. Od 24. 12. pršelo, a to i v horských polohách. Ve dnech 21. a 22. 12. byly na některých místech zaznamenány i zimní bouřky. Vydatné srážky v období 19.–26. 12. a tání významného množství sněhové pokrývky vedly k 3. stupni povodňové aktivity na velké části území ČR.

Průměrná teplota vzduchu a průměrné srážky v ČR za období 7/2022 – 6/2024 ve srovnání s dlouhodobým průměrem let 1991 až 2020

Pramen: ČHMÚ.

Cenový vývoj u komodity obilovin

Cenový vývoj jednotlivých druhů obilovin byl v posledních deseti letech značně rozkolísán, byl výrazně ovlivňován dosaženou výší produkce obilovin v ČR, ale také v zahraničí. Současný charakter trhu se zcela zákonitě promítl do cenového vývoje. Předpokládalo se, že posklizňový cenový vývoj v ČR bude reagovat jak na situaci na našem vnitřním trhu, tak především na vývoji cen v zahraničí, na světových burzách. Ceny obilovin v průběhu roku 2022 vykazovaly značnou volatilitu ve vztahu k měnícím se podmínkám sklizně, k počasí a geopolitickým událostem. Přes pokles patrný ve druhé polovině roku 2022 byla cenová hladina u většiny obilovin na konci roku 2022 stále nad úrovní cen z roku 2021.

S ohledem na celkovou situaci ve světě a pokračující válce na Ukrajině se nadále očekávalo, že cenový vývoj většiny potravinářských i krmných obilovin bude mít spíše stoupající trend vzhledem k nejistotě na trhu s obilovinami. To se však v následujícím HR 2023/24 nepotvrdilo a CZV postupně začaly klesat anebo stagnovaly.

Vysoká domácí produkce obilovin v ČR v roce 2023, pokračující válka na Ukrajině a pokračující černomořská obilní dohoda byla stále důvodem pro poptávku po kvalitních obilovinách. Proto ceny jak hlavních tržních obilovin, tak i ostatních obilovin v tomto období různě kolísaly. Dle predikce cen pro sklizeň roku 2024 se očekávalo, že měsíční průměrné ceny budou u většiny komodit spíše mírně klesat.

Ceny na tuzemském trhu jsou určovány vývojem cen na evropském, potažmo světovém trhu. Ceny zemědělských výrobců u obilovin na počátku válečného konfliktu stoupaly, postupně docházelo k jejich poklesu, dlouhodobě jsou ceny u většiny obilovin pod úrovní ceny před invazí (vyjma ovsa). Ke konci roku 2024 CZV zaznamenávají u některých obilovin mírný růst, ceny však nepokryjí přes stále vysoké ceny zemědělských vstupů náklady zemědělců.

CZV potravinářské pšenice během první poloviny roku 2024 převážně klesala, nejnižší CZV byla dosažena v červnu, a to 4 498 Kč/t. Od června CZV naopak rostla a v říjnu dosáhla 4 956 Kč/t, což je meziročně o 2,6 % méně. Vývoj CZV pšenice krmné byl v průběhu roku 2024 obdobný. Do května CZV klesala a dosáhla 3 956 Kč/t. Od června naopak CZV rostla a dosáhla 4 447 Kč/t v říjnu, což je meziročně o 0,9 % více.

CZV sladovnického ječmene se v první polovině roku 2024 držela na úrovni v průměru 6 306 Kč/t. V červnu CZV poklesla na 5 947 Kč/t, v červenci CZV opět vzrostla a pak dále klesala. Nejnižší úroveň CZV byla dosažena v srpnu, a to 5 223 Kč/t. V říjnu pak CZV dosáhla 5 497 Kč/t, což je meziročně o 9,4 % méně. CZV krmného ječmene klesala do dubna, přičemž dosáhla 3 426 Kč/t. Od května CZV rostla a nejvyšší hodnoty dosáhla v říjnu, a to 3 868 Kč/t, což je meziročně o 2,0 % více.

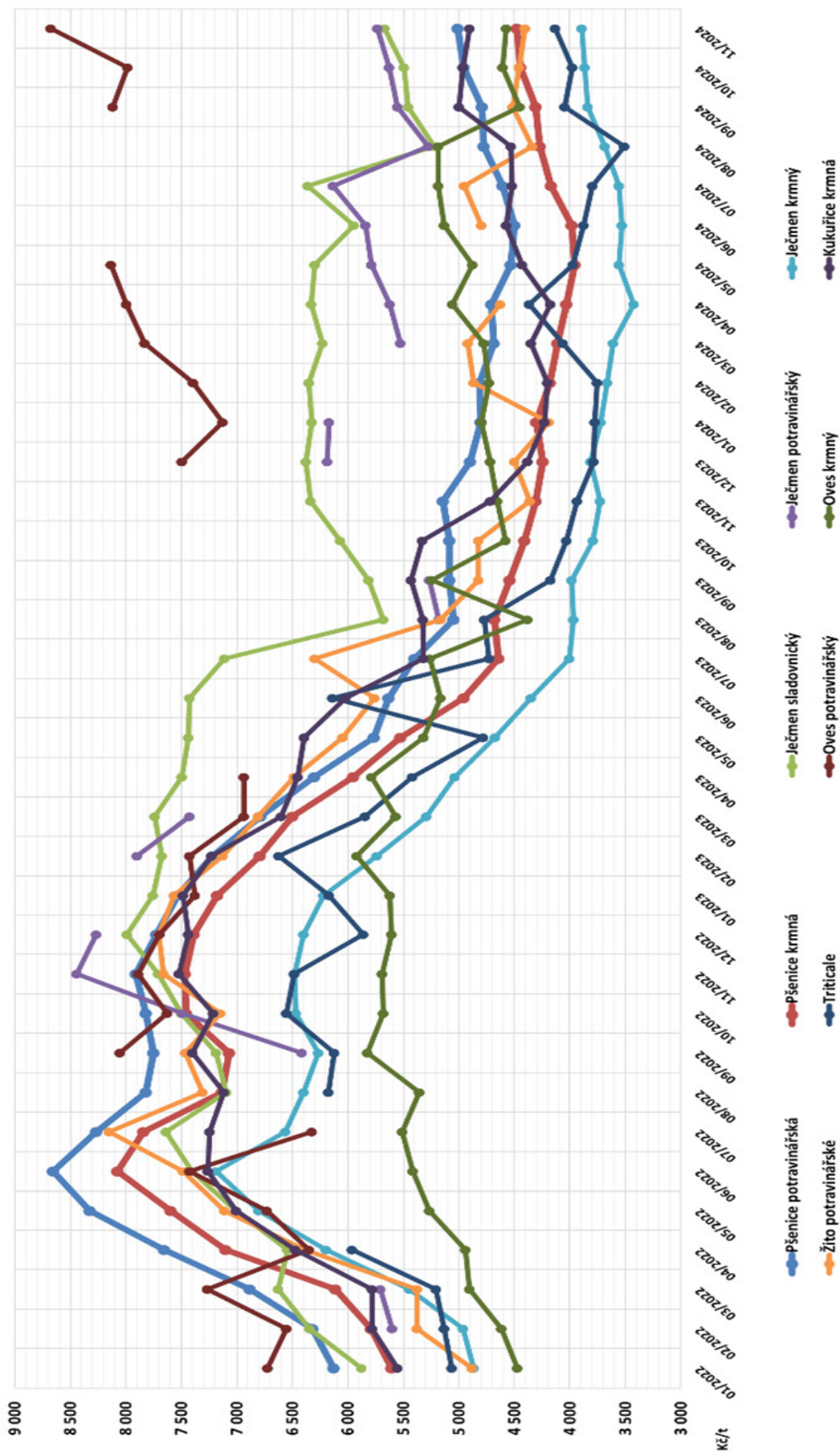
CZV potravinářského žita během roku 2024 kolísala. Nejnižší hodnoty dosáhla CZV v lednu, a to 4 189 Kč/t, nejvyšší naopak v červenci (4 950 Kč/t). V říjnu dosáhla CZV 4 456 Kč/t, což je meziročně o 7,7 % méně.

CZV potravinářského ovsa během roku 2024 kolísala, přičemž pro červen, červenec a srpen údaje o CZV nejsou k dispozici. Nejnižší úroveň dosáhla v lednu (7 130 Kč/t) a nejvyšší naopak v květnu (8 133 Kč/t). V říjnu dosáhla CZV 7 987 Kč/t. CZV krmného ovsa během roku převážně rostla. Nejnižší úroveň dosáhla CZV v září, a to 4 452 Kč/t, nejvyšší naopak v červenci (5 187 Kč/t). V říjnu dosáhla CZV 4 608 Kč/t, což je meziročně o 0,6 % více.

CZV krmné kukuřice během roku 2024 převážně rostla. Nejnižší hodnoty dosáhla CZV v dubnu, a to 4 175 Kč/t, nejvyšší hodnoty pak v září (5 001 Kč/t). V říjnu dosáhla CZV 4 962 Kč/t, což je meziročně o 6,9 % méně.

V posledním čtvrtletí roku 2024 lze zatím dle dosavadního vývoje na trhu očekávat spíše mírný nárůst či stagnaci CZV u komodity obilovin.

Vývoj průměrných měsíčních CZV obilovin v letech 2022–2024

Pramen: ČSÚ.

Poznámka: U některých komodit v daném měsíci nejsou data k dispozici. Ceny jsou v Kč/t a bez DPH.

Zahraniční obchod ČR s obilovinami celkem

Podstatná část dovozu se uskutečňuje v rámci vnitrouniního obchodu (Polsko, Slovensko, Rakousko, Německo). Především se dováží kukuřice a pšenice včetně pšenice tvrdé. Ze zpracovaných obilovin se nejvíce dováží pšeničná mouka a ovesné vločky.

Většina vývozu obilovin z ČR, cca 99 %, se uskutečňuje v rámci obchodní výměny EU. Z ČR se obiloviny nejvíce vyvážejí k našim sousedním zemím (Německo, Rakousko, Polsko, Slovensko), přičemž hlavními vyváženými obilovinami jsou pšenice včetně pšenice tvrdé, ječmen a kukuřice. Ze zpracovaných obilovin se nejvíce vyvážejí pšeničná mouka a jinak zpracovaná zrna z pšenice. Celková úroveň vývozu bude i nadále silně ovlivněna aktuální cenovou úrovní obilovin v zahraničí.

Situace na trhu se postupně začíná zlepšovat, po narušení evropského trhu v důsledku válečného konfliktu na Ukrajině, který výrazně zasáhl i český trh. Byly patrné zvýšené dovozy zejména pšenice z Ukrajiny, v porovnání se stavem před konfliktem, který byl téměř nulový. V souvislosti s nárůstem dovozů byly patrné i problémy s odbytem, kdy oproti běžnému stavu značně poklesl vývoz obilovin do sousedních zemí, trh byl přesycen. V roce 2024 se situace na trhu začala pomalu navracet k době před invazí a stabilizovat.

Dovoz a vývoz obilovin celkem za kalendářní rok v období let 2015–2024

Ukazatel	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*
Dovoz (t)	266 451	211 767	255 476	304 617	424 973	314 371	298 946	288 415	453 185	375 004
Vývoz (t)	3 343 575	3 679 776	3 499 421	2 517 586	2 234 192	3 262 185	3 429 430	3 105 110	3 307 401	3 498 181

Pramen: ČSÚ, * data k 11/2024.

Poznámka: Včetně osiva, bez rýže.

Finanční saldo obilovin celkem je dlouhodobě na kladných hodnotách. Pro HR 2022/23, ale i HR 2023/24 saldo představovalo hodnoty 19 960,7 mil. Kč resp. 15 709,7 mil. Kč.

Dovoz a vývoz obilovin celkem a finanční saldo za HR

Ukazatel	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25*
Dovoz (t)	259 709	202 227	260 960	457 040	336 697	285 120	283 362	377 336	462 460	154 386
Vývoz (t)	3 281 743	4 131 688	2 521 851	2 322 396	2 842 569	3 405 795	3 227 587	3 168 932	3 660 455	1 492 618
Hodnota dovozu (mil. Kč)	2 112,8	1 809,6	1 959,0	2 801,8	2 348,5	2 303,1	2 760,7	3 753,9	3 696,2	1 078,0
Hodnota vývozu (mil. Kč)	14 405,3	17 038,5	10 714,1	11 340,0	12 955,6	16 202,7	20 330,8	23 714,6	19 405,9	7 936,5
Saldo (mil. Kč)	12 292,5	15 228,9	8 755,1	8 538,2	10 607,1	13 899,6	17 570,1	19 960,7	15 709,7	6 858,5

Pramen: ČSÚ, * data k 11/2024.

Poznámka: Včetně osiva, bez rýže.

Balance jednotlivých druhů obilovin za HR 2022/23

Ukazatel	MJ	Pšenice ozimá	Pšenice jarní	Pšenice celkem	Žito	Ječmen ozimý	Ječmen jarní	Ječmen celkem	Oves	Triticale	Základní obiloviny	Kukuřice	Ostatní obiloviny	Obiloviny celkem
Osevní plocha	ha	801 578	52 856	854 434	24 124	122 614	211 890	334 504	45 147	40 566	1 298 775	80 453	6 783	1 386 011
Osevní plocha zaokr.	tis. ha	801,6	52,9	854,4	24,1	122,6	211,9	334,5	45,2	40,6	1 298,8	80,5	6,8	1 386,0
Hektarový výnos	t/ha	6,16	4,73	6,07	5,31	6,13	5,31	5,61	3,72	5,12	5,83	7,95	1,35	5,93
Výroba	t	4 938 549	250 139	5 188 687	128 154	751 184	1 126 179	1 877 363	167 995	207 621	7 569 819	639 467	9 130	8 218 416
Výroba zaokr.	tis. t	4 938,6	250,1	5 188,7	128,2	751,2	1 126,2	1 877,4	168,0	207,6	7 569,8	639,5	9,1	8 218,4
Počáteční zásoby	tis. t			583,1	4,4			126,8	93,2	70,2		378,9	1,7	1 289,5
Dovoz – EU	tis. t			53,8	15,9			51,0	2,9	0,1		175,4	3,8	302,9
Dovoz – třetí země	tis. t			13,4	2,6			0,3	0,2	0,0		45,7	1,1	63,3
Dovoz celkem	tis. t			67,2	18,5			51,3	3,1	0,1		221,1	4,9	366,2
Celková nabídka	tis. t			5 839,0	151,1			2 055,5	264,3	277,9		1 239,5	15,7	9 874,1
Domácí spotřeba celkem ¹⁾	tis. t			2 735,0	111,0			1 446,1	118,0	215,0		643,0	4,0	5 272,1
z toho – potraviny	tis. t			1 210,0	105,0			750,0	27,0	0,0		17,0	3,0	2 112,0
– osiva	tis. t			215,0	5,0			76,1	10,0	10,0		21,0	1,0	338,1
– krmiva	tis. t			1 240,0	1,0			615,0	78,0	135,0		510,0	0,0	2 579,0
– technické užití	tis. t			70,0	0,0			5,0	3,0	70,0		95,0	0,0	243,0
Vývoz – EU	tis. t			2 359,5	17,9			425,9	41,5	20,1		270,5	11,3	3 146,7
Vývoz – třetí země	tis. t			13,2	0,0			1,2	4,5	0,0		0,5	0,1	19,5
Vývoz celkem	tis. t			2 372,7	17,9			427,1	46,0	20,1		271,0	11,4	3 166,2
Intervenční zásoby	tis. t			0,0	0,0			0,0	0,0	0,0		0,0	0,0	0,0
Celkové užití	tis. t			5 107,7	128,9			1 873,2	164,0	235,1		914,0	15,4	8 438,3
Konečné zásoby	tis. t			731,3	22,2			182,3	100,3	42,8		325,5	0,3	1 435,8
Konečné zásoby / domácí spotřeba	%			26,7	20,0			12,6	85,0	19,9		50,6	7,5	27,2
Soběstačnost	%			190	116			130	142	97		100	228	156

Pramen: ČSÚ, MZe.

Poznámka: Zásoby jsou uvedeny včetně SSHR. ¹⁾ kvalifikovaný odhad MZe. Ostatní obiloviny, kromě rýže.

Bilance jednotlivých druhů obilovin za HR 2023/24

Ukazatel	MJ	Pšenice ozimá	Pšenice jarní	Pšenice tvrdá	Pšenice celkem	Žito	Ječmen ozimý	Ječmen jarní	Ječmen celkem	Oves	Triticale	Základní obiloviny	Kukuřice	Ostatní obiloviny	Obiloviny celkem
Osevní plocha	ha	778 972	35 321	3 469	817 762	24 653	128 740	192 393	321 133	42 997	42 010	1 248 555	64 369	4 280	1 317 204
Osevní plocha zaokr.	tis. ha	779,0	35,3	3,5	817,8	24,7	128,7	192,4	321,1	43,0	42,0	1 248,6	64,4	4,3	1 317,2
Hektarový výnos	t/ha	6,56	3,86	5,54	6,44	5,07	6,32	4,94	5,49	2,76	4,98	5,99	7,88	2,04	6,07
Výroba	t	5 106 909	136 240	19 212	5 262 361	124 950	813 806	950 399	1 764 205	118 593	209 126	7 479 235	507 540	8 749	7 995 524
Výroba zaokr.	tis. t	5 106,9	136,2	19,2	5 262,3	125,0	813,8	950,4	1 764,2	118,6	209,1	7 479,2	507,5	8,8	7 995,5
Počáteční zásoby	tis. t				731,3	22,2			182,3	100,3	42,8		325,5	0,3	1 435,8
Dovoz – EU	tis. t				138,8	13,9			38,1	12,0	0,2		165,8	3,7	372,5
Dovoz – třetí země	tis. t				20,0	0,0			0,1	0,9	0,0		53,8	4,2	79,0
Dovoz celkem	tis. t				158,8	13,9			38,2	12,9	0,2		219,6	7,9	451,5
Celková nabídka	tis. t				6 152,4	161,1			1 984,7	231,8	252,1		1 052,6	17,0	9 882,7
Domácí spotřeba celkem ¹⁾	tis. t				2 516,0	101,9			1 395,0	110,0	144,0		547,0	2,5	4 816,4
z toho – potraviny	tis. t				1 100,0	95,0			750,0	27,0	0,0		17,0	2,0	1 991,0
– osiva	tis. t				160,0	4,9			60,0	9,0	9,0		15,0	0,5	258,4
– krmiva	tis. t				1 190,0	2,0			580,0	71,0	80,0		430,0	0,0	2 353,0
– technické užití	tis. t				66,0	0,0			5,0	3,0	55,0		85,0	0,0	214,0
Vývoz – EU	tis. t				2 849,1	37,9			438,8	20,8	16,1		275,9	13,0	3 651,6
Vývoz – třetí země	tis. t				2,2	0,0			1,2	2,3	0,0		1,0	0,0	6,7
Vývoz celkem	tis. t				2 851,3	37,9			440,0	23,1	16,1		276,9	13,0	3 658,3
Intervenční zásoby	tis. t				0,0	0,0			0,0	0,0	0,0		0,0	0,0	0,0
Celkové užití	tis. t				5 367,3	139,8			1 835,0	133,1	160,1		823,9	15,5	8 474,7
Konečné zásoby	tis. t				785,1	21,3			149,7	98,7	92,0		228,7	1,5	1 408,0
Konečné zásoby / domácí spotřeba	%				31,2	20,9			10,7	89,7	63,9		41,8	60,0	29,2
Soběstačnost	%				209	123			127	108	145		93	352	166

Pramen: ČSÚ, MZe.

Poznámka: Zásoby jsou uvedeny včetně SSHR. ¹⁾ kvalifikovaný odhad MZe. Ostatní obiloviny, kromě rýže.

PŠENICE

Pšenice je nejdůležitější rostlinnou komoditou pěstovanou v České republice. Stále si svojí výměrou zachovává své výjimečné dominantní postavení. Podstatná část pšenice je pěstována s cílem dosáhnout potravinářské kvality.

Celková osevní plocha pšenice v roce 2023 meziročně poklesla o 36,7 tis. ha, tj. o 4,3 % a dosáhla výměry 817 762 ha. Tento pokles osevních ploch způsobila jak pšenice ozimá, tak i jarní. Osevní plocha ozimé pšenice meziročně klesla o zhruba 22,6 tis. ha na 778 972 ha, tj. o 2,8 % méně. U pšenice jarní byl zaznamenán pokles o téměř 17,5 tis. ha (-33,2 %) na 35 321 ha.

Produkce pšenice ze sklizně roku 2023 dosáhla celkového množství 5 262 361 tun. Z tohoto množství bylo 5 106 909 tun pšenice ozimé a pouze 136 240 tun pšenice jarní. Celková výroba pšenice meziročně vzrostla o 73 674 tun, tj. o 1,4 %. U pšenice ozimé produkce vzrostla o 168,4 tis. tun, tj. o 3,4 %. U jarní pšenice naopak klesla o 113,9 tis. tun, tj. o 45,5 % méně.

Celkový průměrný hektarový výnos byl ve výši 6,44 t/ha, což představuje ve srovnání s předchozím rokem navýšení o 0,37 t/ha, tj. o 6,1 %. U ozimé pšenice byl průměrný výnos ve výši 6,56 t/ha (meziročně více o 0,4 t/ha, tj. 6,5 %) a u jarní pšenice 3,86 t/ha (meziročně méně o 0,87 t/ha, tj. 18,4 %).

Na mírném zvýšení výroby pšenice v roce 2023 se podílelo především navýšení hektarového výnosu u ozimé pšenice. Pšenice proto i nadále zůstává na našem trhu s obilovinami zcela dominantní plodinou, která tvoří 62,08 % z nabídky všech obilovin.

Při hodnocení úrody pšenice je zapotřebí znovu si uvědomit, že rozhodující vliv na dosaženou úroveň výroby mělo a má opět počasí. V zásadě se nebude celkový charakter našeho vnitřního trhu měnit, vzhledem k neustále nízké domácí spotřebě. Trh bude mít stále rysy převažující nabídky nad poptávkou, ale s poptávkou po kvalitní surovině. Důvody určité stability pěstování ozimé pšenice spočívají především ve výnosové jistotě s možností vývozu a s možností také případné nabídky do intervenčního nákupu.

Vývoj osevní plochy, průměrného hektarového výnosu a sklizně pšenice celkem

Rok sklizně	Osevní plocha (ha)	Výnos (t/ha)	Sklizeň (t)
2014	835 941	6,51	5 442 349
2015	829 820	6,36	5 274 272
2016	839 710	6,50	5 454 663
2017	832 062	5,67	4 718 205
2018	819 690	5,39	4 417 841
2019	839 446	5,73	4 812 163
2020	798 583	6,14	4 902 414
2021	784 784	6,32	4 960 925
2022	854 434	6,07	5 188 687
2023	817 762	6,44	5 262 361
2024	776 502	*	*

Pramen: ČSÚ, * data nejsou dosud k dispozici.

Vývoj osevní plochy, průměrného hektarového výnosu a sklizně pšenice ozimé

Rok sklizně	Osevní plocha (ha)	Výnos (t/ha)	Sklizeň (t)
2014	790 690	6,61	5 222 695
2015	778 200	6,50	5 054 568
2016	809 111	6,57	5 315 630
2017	785 499	5,77	4 529 524
2018	773 678	5,46	4 227 344
2019	814 517	5,79	4 716 450
2020	774 638	6,20	4 799 253
2021	709 537	6,47	4 589 859
2022	801 578	6,16	4 938 549
2023	778 972	6,56	5 106 909
2024	747 506	*	*

Pramen: ČSÚ, * data nejsou dosud k dispozici.

Vývoj osevní plochy, průměrného hektarového výnosu a sklizně pšenice jarní

Rok sklizně	Osevní plocha (ha)	Výnos (t/ha)	Sklizeň (t)
2014	45 251	4,85	219 653
2015	51 620	4,26	219 704
2016	30 600	4,54	139 034
2017	46 563	4,05	188 681
2018	46 012	4,14	190 497
2019	24 929	3,84	95 714
2020	23 946	4,31	103 161
2021	75 247	4,93	371 066
2022	52 856	4,73	250 139
2023	35 321	3,86	136 240
2024	24 101	*	*

Pramen: ČSÚ, * data nejsou dosud k dispozici.

Vývoj osevní plochy, průměrného hektarového výnosu a sklizně pšenice tvrdé

Rok sklizně	Osevní plocha (ha)	Výnos (t/ha)	Sklizeň (t)
2023	3 469	5,54	19 212
2024	4 894	*	*

Pramen: ČSÚ, * data nejsou dosud k dispozici.

Ceny komodity pšenice

Pšenice je v ČR nejdůležitější obilovinou. Podstatná část pšenice je stále pěstována s cílem dosáhnout potravinářské kvality a zajistit si tak vyšší hladinu realizační ceny.

Průměrná roční CZV v roce 2022 u obou pšenic dosáhla hodnoty nad 7 tisíc Kč/t. U pšenice potravinářské kvality dosáhla CZV úrovně 7 605 Kč/t, meziročně o 51,4 % více (+2 582 Kč/t) a cena pšenice krmné úrovně 7 054 Kč/t, meziročně o 49,9 % více (+2 348 Kč/t). V roce 2023 obě pšenice zaznamenaly v porovnání s předešlým rokem pokles, pšenice potravinářská o 23,4 % na 5 825 Kč/t a pšenice krmná o 24,7 % na 5 313 Kč/t. K listopadu 2024 klesla již průměrná CZV u potravinářské pšenice na výši 4 743 Kč/t a u krmné pšenice na 4 204 Kč/t.

V **HR 2022/23**, vzhledem k situaci na světových a evropských trzích, ceny všech obilovin začaly postupně narůstat a různě kolísaly. Tohoto trendu se držely téměř po celý hospodářský rok. V ČR ihned po sklizni CZV pšenice potravinářské kvality dosáhla cenové hladiny 8 268 Kč/t, u pšenice krmné byla cena v této době ve výši 7 840 Kč/t, poté cena postupně mírně klesala anebo kolísala až do konce roku 2022. Od začátku roku 2023, tedy ve druhé polovině tohoto HR, ceny obou pšenic již začaly klesat rychleji, na konci HR byla CZV u potravinářské pšenice na 5 634 Kč/t a u krmné na 4 959 Kč/t. Průměrná roční CZV u pšenice potravinářské dosáhla 7 211 Kč/t, meziročně o 14,6 % více, u pšenice krmné dosáhla 6 773 Kč/t, tj. meziročně o 16,6 % více.

V **HR 2023/24**, s ohledem na další vysokou sklizeň obilovin, došlo k různě velkému kolísání cen na obilném trhu u většiny obilných komodit, a to jednak s ohledem na evropskou a světovou produkci obilovin, na pokračující konflikt mezi Ruskem a Ukrajinou, ale také s ohledem na nárůst veškerých vstupních nákladů. CZV se však v porovnání s předchozím HR snížila a nadále postupně klesala. Nejvyšší cenová úroveň HR 2023/24 byla u pšenice potravinářské docílena v červenci ve výši 5 400 Kč/t a u pšenice krmné v srpnu na hladině 4 681 Kč/t. Průměrná roční CZV dosáhla u pšenice potravinářské 4 892 Kč/t, tj. meziročně o 32,2 % méně, u pšenice krmné 4 283 Kč/t, meziročně méně o 36,8 %.

Dá se očekávat, že měsíční průměrné CZV potravinářské pšenice u zemědělců se budou pohybovat v HR 2024/25 na úrovni kolem 5 000 Kč/t a u pšenice krmné kolem 4 500 Kč/t.

Roční průměrné CZV pšenice za kalendářní rok

Kalendářní rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*
CZV p. potravinářská (Kč/t)	4 321	3 703	3 820	4 096	4 345	4 173	5 023	7 605	5 825	4 743
CZV p. krmná (Kč/t)	3 902	3 519	3 619	3 867	4 136	3 996	4 706	7 054	5 313	4 204

Pramen: ČSÚ, * data k 11/2024.

Poznámka: Průměrné ceny jsou bez DPH, dopravních nákladů a neobsahují žádné další doplatky a příplatky.

Měsíční průměrné CZV pšenice potravinářské v Kč/t za HR

HR	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	Průměr
2015/16	4 330	4 286	4 258	4 213	4 208	4 205	4 131	4 061	3 912	3 711	3 614	3 631	4 047
2016/17	3 589	3 539	3 548	3 563	3 550	3 590	3 594	3 673	3 774	3 814	3 853	3 881	3 664
2017/18	3 884	3 847	3 829	3 918	3 899	3 877	3 858	3 860	3 874	3 903	3 912	3 922	3 882
2018/19	3 917	4 050	4 347	4 474	4 479	4 559	4 600	4 661	4 707	4 614	4 588	4 525	4 460
2019/20	4 363	4 087	4 089	3 982	3 978	3 949	3 969	4 004	4 066	4 123	4 252	4 344	4 101
2020/21	4 221	4 129	4 119	4 200	4 272	4 374	4 486	4 623	4 809	4 916	4 959	4 950	4 505

HR	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	Průměr
2021/22	4 997	4 821	4 982	5 249	5 605	5 883	6 130	6 320	6 885	7 655	8 325	8 654	6 292
2022/23	8 268	7 821	7 750	7 819	7 911	7 723	7 530	7 221	6 787	6 302	5 767	5 634	7 211
2023/24	5 400	5 049	5 087	5 086	5 143	4 899	4 802	4 814	4 685	4 706	4 533	4 498	4 892
2024/25*	4 604	4 777	4 793	4 956	5 010	-	-	-	-	-	-	-	4 828

Pramen: ČSÚ, * data k 11/2024.

Poznámka: Průměrné ceny jsou bez DPH, dopravních nákladů a neobsahují žádné další doplatky a příplatky.

Průměrná měsíční cena – prostý aritmetický průměr z realizovaných prodejních cen.

Průměrná roční cena – aritmetický průměr průměrných měsíčních cen.

Měsíční průměrné CZV pšenice krmné v Kč/t za HR

HR	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	Průměr
2015/16	3 847	3 878	3 872	3 908	3 912	3 945	3 961	3 864	3 697	3 507	3 456	3 492	3 778
2016/17	3 416	3 340	3 351	3 337	3 387	3 414	3 445	3 493	3 551	3 611	3 687	3 706	3 478
2017/18	3 695	3 654	3 631	3 627	3 645	3 680	3 709	3 688	3 717	3 679	3 654	3 668	3 671
2018/19	3 736	3 813	4 038	4 210	4 187	4 304	4 283	4 477	4 466	4 414	4 372	4 328	4 219
2019/20	4 138	3 845	3 833	3 840	3 826	3 810	3 861	3 902	3 926	3 986	4 040	4 150	3 930
2020/21	4 095	3 963	3 914	4 003	4 029	4 082	4 157	4 363	4 454	4 603	4 760	4 699	4 260
2021/22	4 710	4 518	4 658	4 870	5 224	5 452	5 607	5 794	6 114	7 100	7 597	8 073	5 810
2022/23	7 840	7 134	7 071	7 459	7 470	7 389	7 176	6 792	6 502	5 955	5 525	4 959	6 773
2023/24	4 642	4 681	4 543	4 408	4 308	4 246	4 301	4 182	4 114	4 031	3 956	3 984	4 283
2024/25*	4 171	4 273	4 311	4 447	4 478	-	-	-	-	-	-	-	4 336

Pramen: ČSÚ, * data k 11/2024.

Poznámka: Průměrné ceny jsou bez DPH, dopravních nákladů a neobsahují žádné další doplatky a příplatky.

Průměrná měsíční cena – prostý aritmetický průměr z realizovaných prodejních cen.

Průměrná roční cena – aritmetický průměr průměrných měsíčních cen.

Zahraniční obchod ČR se zrnem pšenice a pšeničnou moukou

V HR **2022/23** se do ČR celkem dovezlo 67 125 tun pšenice, tj. meziročně více o 9,9 tis. tun (o 17,3 %). Nejvíce se dovezla pšenice ze Slovenska (43 226 tun), Ukrajiny (13 379 tun) a Polska (5 382 tun). Hodnota dovozu činila celkových 528,5 mil. Kč. Celkový dovoz, v rámci EU a třetích zemí, se v **HR 2023/24** vyšplhal na výši 158 973 tun, meziročně o 136,8 % více (o 91,9 tis. tun). Dovezla se opět nejvíce pšenice ze Slovenska (78 146 tun), dále z Maďarska (42 121 tun) a Ukrajiny (19 992 tun). Dovošní hodnota se zastavila na 888,1 mil. Kč. V probíhající **HR 2024/25** se k listopadu zatím dovezlo 31 701 tun pšenice v hodnotě za 205,3 mil. Kč.

Vývoz pšenice z ČR v **HR 2022/23** se meziročně mírně zvýšil o 6,2 % na úroveň 2 375,0 tis. tun. Vývoz převážně směřoval do Německa (1 912,9 tis. tun), Rakouska (269,3 tis. tun) a do Polska (108,8 tis. tun). Hodnota vývozu celkem dosáhla 17 981,6 mil. Kč. V **HR 2023/24** výše úrovně vývozu dosáhla 2 854,0 tis. tun, došlo tak k dalšímu navýšení vývozu, a to o téměř 479 tis. tun, tj. o 20,2 %. Nejvíce se vyvezlo pšenice opět do Německa (2 395,0 tis. tun), Rakouska (235,8 tis. tun) a do Polska (145,3 tis. tun). Celková hodnota vývozu byla na hladině 15 055,8 mil. Kč. Očekává se, že poměrně vysoké tempo vývozu do zahraničí bude pokračovat i v **HR 2024/25**. K listopadu se zatím vyvezlo 1 178,9 tis. tun pšenice ve vývozní hodnotě za 6 367,8 mil. Kč.

Dovoz a vývoz pšenice včetně souřeže za kalendářní rok v období let 2015–2024

Ukazatel	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*
Dovoz (t)	44 602	37 706	9 252	44 587	43 757	71 948	59 668	58 271	115 565	106 865
Vývoz (t)	2 470 898	2 874 168	2 540 738	1 884 966	1 746 264	2 497 600	2 270 588	2 189 236	2 516 985	2 801 335

Pramen: ČSÚ, * data k 11/2024.

Poznámka: Včetně osiva.

Finanční saldo je u pšenice vždy na vysokých kladných hodnotách, za HR 2022/23 bylo na hodnotě 17 453,1 mil. Kč, za HR 2023/24 pak na 14 167,7 mil. Kč.

Dovoz a vývoz pšenice včetně souřeže a finanční saldo za HR

Ukazatel	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25*
Dovoz (t)	36 893	41 186	38 106	50 971	61 565	63 692	57 222	67 125	158 973	31 701
Vývoz (t)	2 511 297	3 054 956	1 896 135	1 782 616	2 242 696	2 296 088	2 236 106	2 375 031	2 854 017	1 178 933
Hodnota dovozu (mil. Kč)	203,4	200,6	192,1	274,1	307,9	385,3	435,4	528,5	888,1	205,3
Hodnota vývozu (mil. Kč)	10 952,5	12 535,2	8 022,7	8 627,8	10 318,3	11 233,3	14 436,0	17 981,6	15 055,8	6 367,8
Saldo (mil. Kč)	10 749,1	12 334,6	7 830,6	8 353,7	10 010,4	10 848,0	14 000,6	17 453,1	14 167,7	6 162,5

Pramen: ČSÚ, * data k 11/2024.

Poznámka: Včetně osiva.

Spotřeba pšenice na obyvatele a rok v roce 2023 dosáhla podle ČSÚ 137,4 kg v hodnotě zrna a 90,2 kg v hodnotě mouky. Spotřeba poklesla oproti předchozímu roku o 5,8 kg, tj. o 4,1 %. Tímto dalším snížením byl znovu potvrzen trend v poklesu spotřeby pšenice pro lidskou výživu.

Dovoz a vývoz pšeničné mouky za kalendářní rok v období let 2015–2024

Ukazatel	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25*
Dovoz (t)	57 832	74 774	70 001	68 954	75 653	70 606	75 871	81 712	86 620	89 074
Vývoz (t)	44 335	45 995	44 258	50 047	39 877	52 739	34 576	34 582	44 759	41 414

Pramen: ČSÚ, * data k 11/2024.

Dovoz a vývoz pšeničné mouky a finanční saldo za HR

Ukazatel	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25*
Dovoz (t)	71 128	71 353	69 875	72 976	71 104	72 697	79 451	82 851	94 706	40 431
Vývoz (t)	48 010	41 380	51 399	46 782	39 577	47 855	37 063	38 455	37 602	24 752
Hodnota dovozu (mil. Kč)	645,9	540,3	542,4	593,4	625,6	687,5	947,1	1 218,1	1 137,0	448,0
Hodnota vývozu (mil. Kč)	329,3	276,1	336,9	345,0	323,1	397,2	433,2	503,2	457,6	271,7
Saldo (mil. Kč)	-316,6	-264,2	-205,5	-248,4	-302,5	-290,3	-513,9	-714,9	-679,4	-176,3

Pramen: ČSÚ, * data k 11/2024.

Ekonomika pěstování pšenice ozimé v letech 2022–2023 a odhad nákladů v roce 2024

Ukazatel	MJ	Šetření za rok 2022	Šetření za rok 2023	Šetření za 1.–3. q 2024
Osivo (sadba) – nakupovaná	Kč/ha	1 668	2 228	1 931
Osivo (sadba) – vlastní	Kč/ha	160	171	148
Hnojiva – nakoupená	Kč/ha	6 832	8 449	7 035
Hnojiva – vlastní	Kč/ha	401	390	390
Prostředky ochrany rostlin	Kč/ha	3 565	4 231	4 117
Ostatní přímý materiál	Kč/ha	891	796	776
Přímé materiálové náklady celkem	Kč/ha	13 517	16 265	14 397
Ostatní přímé náklady a služby	Kč/ha	3 980	4 404	4 303
Pracovní náklady celkem	Kč/ha	5 140	5 219	5 599
Odpisy DNHP – přímé	Kč/ha	14	21	23
Náklady pomocných činností	Kč/ha	6 526	6 838	7 007
Režie	Kč/ha	5 246	5 242	5 142
Vlastní náklady celkem	Kč/ha	34 423	37 990	36 471
Podíl hlavního výrobku	%	88	88	88
Vlastní náklady hlavního výrobku	Kč/ha	30 292	33 431	32 095
Hektarový výnos hlavního výrobku ¹⁾	t/ha	6,54	6,83	6,07
Vlastní náklady hlavního výrobku	Kč/t	4 633	4 896	5 287
Realizační cena ¹⁾	Kč/t	6 735	5 293	4 717
Jednotková podpora celkem	Kč/t	976	839	-
Nákladová rentabilita	%	45,4	8,1	-10,8
Souhrnná rentabilita	%	66,4	25,3	-

Pramen: ÚZEI.

Poznámka: ¹⁾ odhad ČSÚ pro rok 2024 – odhady sklizně dle operativní zprávy k 30. 9. 2024 a průměrné CZV 2024.

Bilanční tabulka pšenice

Ukazatel	MJ	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24
Osevní plocha	tis. ha	839,4	798,6	784,8	854,5	817,8
Výnos	t/ha	5,73	6,14	6,32	6,07	6,44
Výroba	tis. t	4 812,2	4 902,5	4 960,9	5 188,7	5 262,3
Počáteční zásoby	tis. t	638,0	508,0	493,7	583,1	731,3
Dovoz celkem	tis. t	61,1	64,0	56,6	67,2	158,8
Celková nabídka	tis. t	5 511,3	5 475,2	5 511,2	5 839,0	6 152,4
Domácí spotřeba celkem ¹⁾	tis. t	2 765,0	2 685,0	2 698,0	2 735,0	2 516,0
z toho – potraviny	tis. t	1 270,0	1 200,0	1 200,0	1 210,0	1 100,0
– osiva	tis. t	165,0	165,0	193,0	215,0	160,0

Ukazatel	MJ	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24
– krmiva	tis. t	1 260,0	1 250,0	1 240,0	1 240,0	1 190,0
– technické užití	tis. t	70,0	70,0	65,0	70,0	66,0
Vývoz celkem	tis. t	2 237,5	2 296,5	2 230,1	2 372,7	2 851,3
Intervenční zásoby	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Celkové užití	tis. t	5 002,5	4 981,5	4 928,1	5 107,7	5 367,3
Konečné zásoby	tis. t	508,8	493,7	583,1	731,3	785,1
Konečné zásoby/domácí spotřeba	%	18,4	18,4	21,6	26,7	31,2

Pramen: ČSÚ, MZe.

Poznámka: Zásoby jsou uvedeny včetně SSHR. ¹⁾ kvalifikovaný odhad MZe.

ŽITO

Žito je nepříliš náročnou obilninou, která má nezastupitelné místo v osevních postupech v méně úrodných oblastech, kde umožňuje větší stabilitu výnosu než ostatní obilniny. Ceněna je i jeho odolnost vůči mrazu. Žito je předně využíváno v potravinářství a při výrobě bioetanolu, méně pak v krmivářském průmyslu. Pokud totiž není žito využito v potravinářství, nenachází uplatnění ani v krmivářství, a to z důvodu využití vhodnějších krmných obilovin potřebných k výrobě krmných směsí. K navýšení pěstebních ploch žita by však vedla změna stravovacích návyků, která by zvýšila poptávku po žitném chlebu.

Žito pro sklizeň roku 2023 bylo pěstováno na výměře 24 653 ha. Ve srovnání s předchozím rokem došlo k mírnému navýšení osevní plochy o 529 ha, tj. o 2,2 %. Proměnlivý vývoj osevních ploch žita přímo souvisí s cenovým vzestupem a pádem této tradiční plodiny. Díky šlechtění a získávání nových hybridních odrůd se v hlavních pěstebních oblastech otevírají nové možnosti pro jeho rozšíření a uplatnění nejen jako chlebové obiloviny, ale také pro výrobu bioetanolu.

Průměrný hektarový výnos žita ve sklizňovém roce 2023 dosáhl výše 5,07 t/ha, což představuje ve srovnání se skutečností předchozího roku snížení o 0,24 t/ha, tj. o 4,5 %.

Sklizeň žita dosáhla téměř 125 tisíc tun. Ve srovnání s předchozím sklizňovým rokem to představuje mírné snížení produkce o 3 204 tun, tj. o 2,5 %. Snížený zájem o pěstování žita je způsoben především nestabilitou jeho ceny a dále také tím, že pokud se žito neuplatní jako potravinářské (nesplní kvalitativní požadavky), nenajde uplatnění ani v krmném užití. Mírné snížení produkce v roce 2023, mj. je očekáváno i ze sklizně roku 2024, i tak dostatečně postačuje na pokrytí potřeby domácího zpracovatelského průmyslu.

Pro sklizňový rok 2024 výměra žita zaujímá 24 301 ha, meziročně by se jednalo o pokles o 352 ha, tj. o 1,4 % méně.

Vývoj osevní plochy, průměrného hektarového výnosu a sklizně žita

Rok sklizně	Osevní plocha (ha)	Výnos (t/ha)	Sklizeň (t)
2014	25 137	5,13	129 059
2015	21 980	4,91	107 874
2016	20 951	4,98	104 353
2017	22 221	4,92	109 241
2018	25 355	4,74	120 160
2019	31 129	5,06	157 561
2020	31 432	5,48	172 364
2021	25 154	5,03	126 581
2022	24 124	5,31	128 154
2023	24 653	5,07	124 950
2024	24 301	*	*

Pramen: ČSÚ, * data nejsou dosud k dispozici.

Ceny komodity žita

Kvalitní potravinářské žito patřovalo mezi omezený počet obilovin, které nebyly pod vlivem přebytkové produkce. Přesto k obnovení zájmu o pěstování této naší tradiční plodiny dochází velice sporadicky. Hlavním důvodem je skutečnost, že se žito nacházelo jak na domácím, tak na zahraničním trhu na poměrně nízké cenové úrovni. Cena kvalitního potravinářského žita bývala ale v ČR v předchozích letech (20. století)

nad úroveň většiny ostatních obilovin. K návratu vyšší ceny se žito dostalo až v HR 2021/22, kdy ceny výrazně vzrostly, a to především z počátku s ohledem na evropskou a světovou produkci obilovin, poté vlivem konfliktu mezi Ruskem a Ukrajinou a následným nárůstem veškerých vstupních nákladů (nafta, energie, hnojiva atd.). Měsíční cena potravinářského žita se tak po ruské invazi na Ukrajinu dostala, po několika letech, přes hranici 5 tisíc Kč/t.

Průměrná cena žita se za kalendářní rok 2023 oproti předešlému roku snížila na úroveň 5 814 Kč/t. Meziročně se CZV žita snížila o 15,0 %, tj. o 1 024 Kč/t. K listopadu roku 2024 byla roční průměrná CZV na hodnotě 4 711 Kč/t.

Roční průměrné CZV žita potravinářského za kalendářní rok

Kalendářní rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*
CZV (Kč/t)	3 917	3 751	3 838	4 175	4 254	3 841	4 075	6 838	5 814	4 711

Pramen: ČSÚ, * data k 11/2024.

Poznámka: Průměrné ceny jsou bez DPH, dopravních nákladů a neobsahují žádné další doplatky a příplatky.

Průměrná měsíční CZV potravinářského žita po růstu v HR 2022/23, kdy překročila i hranici 8 tisíc Kč/t v měsíci lednu a dosáhla tak průměrné roční ceny 7 102 Kč/t začala v následujícím HR 2023/24 postupně klesat. Za tento HR klesla průměrná roční CZV žita již na úroveň 4 853 Kč/t, tj. meziročně méně o 31,7 % (o 2 249 Kč/t). Od začátku nového HR 2024/25 se cena stále udržuje nad hladinou 4 tisíc Kč/t. Předpokládá se, že cena velmi kvalitních partií potravinářského žita se bude pohybovat na cenové hladině nad 4 500 Kč/t.

Měsíční průměrné CZV žita potravinářského v Kč/t za HR

HR	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	Průměr
2015/16	4 047	3 927	3 740	3 777	3 780	3 849	3 932	3 914	4 017	3 760	3 804	3 773	3 860
2016/17	3 617	3 688	3 685	3 611	3 443	3 764	3 700	3 702	3 786	3 835	3 753	3 638	3 685
2017/18	3 696	3 783	3 878	3 992	4 007	4 280	4 068	4 182	4 160	4 201	4 173	4 145	4 047
2018/19	4 004	3 917	4 147	4 190	4 456	4 451	4 470	4 479	4 665	4 417	4 391	.	4 326
2019/20	4 600	3 967	3 944	3 862	3 849	3 835	3 942	3 922	3 784	3 974	3 945	3 936	3 963
2020/21	3 975	3 686	3 664	3 617	3 844	3 807	3 800	3 829	3 711	3 811	3 910	3 889	3 795
2021/22	3 992	3 838	4 142	4 378	4 686	4 913	4 883	5 380	5 378	6 387	7 113	7 483	5 214
2022/23	8 150	7 309	7 465	7 148	7 662	7 703	7 562	7 130	6 808	6 484	6 046	5 761	7 102
2023/24	6 300	5 164	4 822	4 826	4 363	4 500	4 189	4 869	4 921	4 629	i.d.	4 800	4 853
2024/25*	4 950	4 339	4 518	4 456	4 406	-	-	-	-	-	-	-	4 534

Pramen: ČSÚ, * data k 11/2024.

Poznámka: Průměrné ceny jsou bez DPH, dopravních nákladů a neobsahují žádné další doplatky a příplatky.

Průměrná měsíční cena – prostý aritmetický průměr z realizovaných prodejních cen.

Průměrná roční cena – aritmetický průměr průměrných měsíčních cen.

. údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý; i.d. individuální (důvěrný) údaj.

Zahraniční obchod ČR se zrnem žita

V HR 2022/23 byl zaznamenán výrazný nárůst dovozu žita, a to na hladinu 18,8 tis. tun, tj. meziročně o 166,7 % více. Především se dováželo žito ze zemí jako je Polsko (13 723 tun), Ukrajina (2 573 tun) a Slovensko (1 765 tun). Dovozová hodnota dosáhla téměř 132,4 mil. Kč. V HR 2023/24 dovoz žita meziročně poklesl o 26,2 % na úroveň 13,9 tis. tun. Za dané období bylo dovezeno nejvíce žita

z Polska (8 123 tun), ze Slovenska (4 861 tun) a z Rakouska (435 tun). Hodnota dovozu činila 76,9 mil. Kč. V aktuálním **HR 2024/25** se prozatím dovezlo 1,6 tis. tun zrna žita v hodnotě za zhruba 21,9 mil. Kč.

Vývoz žita v **HR 2022/23** naplnil očekávání a poklesl oproti předchozímu HR o 50,1 % na 17,9 tis. tun. Nejvíce žita se vyvezlo do Německa (13 695 tun), dále do Rakouska (3 410 tun) a na Slovensko (273 tun). Vývozní hodnota byla na 122,1 mil. Kč. Vývoz realizovaný v **HR 2023/24** činil 38,1 tis. tun, tj. meziroční navýšení o 113,0 %. Žitného zrna se nejvíce vyvezlo do Německa (35 470 tun), dále do Rakouska (1 453 tun) a na Slovensko (273 tun). Hodnota vývozu dosáhla 159,3 mil. Kč. Vývoz žita v **HR 2024/25** je zatím na úrovni 6,7 tis. tun při hodnotě vývozu za 39,0 mil. Kč.

Dovoz a vývoz žita za kalendářní rok v období let 2015–2024

Ukazatel	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*
Dovoz (t)	24 964	22 484	20 990	20 877	15 206	10 553	7 319	11 973	18 787	5 961
Vývoz (t)	17 642	19 411	28 569	22 792	21 011	31 005	76 086	22 554	24 630	26 456

Pramen: ČSÚ, * data k 11/2024.

Poznámka: Včetně osiva.

U žita se finanční saldo v HR 2022/23 po pěti letech propadlo o zhruba 10,3 mil. Kč. V nadcházejícím HR 2023/24 opět vzrostlo na kladné hodnoty a zastavilo se na úrovni téměř 82,4 mil. Kč.

Dovoz a vývoz žita a finanční saldo za HR

Ukazatel	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25*
Dovoz (t)	21 536	17 377	27 826	11 083	16 801	9 927	7 042	18 780	13 852	1 558
Vývoz (t)	13 486	29 486	19 147	28 706	24 719	66 177	35 859	17 895	38 108	6 668
Hodnota dovozu (mil. Kč)	83 524	78 744	129 509	81 362	88 129	53 956	45 861	132 349	76 890	21 868
Hodnota vývozu (mil. Kč)	63 337	105 912	90 926	143 929	98 947	281 694	205 622	122 095	159 277	39 006
Saldo (mil. Kč)	-20 187	27 168	-38 583	62 567	10 818	227 738	159 761	-10 254	82 387	17 138

Pramen: ČSÚ, * data k 11/2024.

Poznámka: Včetně osiva.

Ekonomika pěstování žita v letech 2022–2023 a odhad nákladů v roce 2024

Ukazatel	MJ	Šetření za rok 2022	Šetření za rok 2023	Šetření za 1.–3. q 2024
Osivo (sadba) – nakupovaná	Kč/ha	2 754	2 940	2 740
Osivo (sadba) – vlastní	Kč/ha	18	22	21
Hnojiva – nakoupená	Kč/ha	4 463	5 403	4 499
Hnojiva – vlastní	Kč/ha	182	226	226
Prostředky ochrany rostlin	Kč/ha	2 359	2 507	2 440
Ostatní přímý materiál	Kč/ha	739	841	818
Přímé materiálové náklady celkem	Kč/ha	10 517	11 940	10 743
Ostatní přímé náklady a služby	Kč/ha	2 703	2 267	2 215
Pracovní náklady celkem	Kč/ha	4 488	4 349	4 666

Ukazatel	MJ	Šetření za rok 2022	Šetření za rok 2023	Šetření za 1.–3. q 2024
Odpisy DNHP– přímé	Kč/ha	7	9	9
Náklady pomocných činností	Kč/ha	5 274	5 528	5 664
Režie	Kč/ha	4 679	4 309	4 226
Vlastní náklady celkem	Kč/ha	27 668	28 401	27 523
Podíl hlavního výrobku	%	88	88	88
Vlastní náklady hlavního výrobku	Kč/ha	24 348	24 993	24 221
Hektarový výnos hlavního výrobku ¹⁾	t/ha	5,99	5,76	4,21
Vlastní náklady hlavního výrobku	Kč/t	4 065	4 338	5 753
Realizační cena ¹⁾	Kč/t	6 704	5 362	4 741
Jednotková podpora celkem	Kč/t	1 161	1 066	-
Nákladová rentabilita	%	34,9	23,6	-17,6
Souhrnná rentabilita	%	93,5	48,2	-

Pramen: ÚZEI.

Poznámka: ¹⁾ odhad ČSÚ pro rok 2024 – odhady sklizně dle operativní zprávy k 30. 9. 2024 a průměrné CZV 2024.

Bilanční tabulka žita

Ukazatel	MJ	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24
Osevní plocha	tis. ha	31,1	31,4	25,2	24,1	24,7
Výnos	t/ha	5,06	5,48	5,03	5,31	5,07
Výroba	tis. t	157,6	172,4	126,6	128,2	125,0
Počáteční zásoby	tis. t	5,1	32,8	22,2	4,4	22,2
Dovoz celkem	tis. t	16,8	9,9	7,0	18,5	13,9
Celková nabídka	tis. t	179,5	215,1	155,8	151,1	161,1
Domácí spotřeba celkem ¹⁾	tis. t	122,0	127,0	115,5	111,0	101,9
z toho – potraviny	tis. t	115,0	132,0	110,0	105,0	95,0
– osiva	tis. t	5,0	5,0	5,0	5,0	4,9
– krmiva	tis. t	2,0	2,0	0,5	1,0	2,0
– technické užití	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Vývoz celkem	tis. t	24,7	65,9	35,9	17,9	37,9
Celkové užití	tis. t	146,7	192,9	151,4	128,9	139,8
Konečné zásoby	tis. t	32,8	22,2	4,4	22,2	21,3
Konečné zásoby/domácí spotřeba	%	26,9	17,5	3,8	20,0	20,9

Pramen: ČSÚ, MZe.

Poznámka: Zásoby jsou uvedeny včetně SSHR. ¹⁾ kvalifikovaný odhad MZe.

JEČMEN

Ječmen je pěstován především pro výrobu sladu. Každoročně se stává významná část sladu předmětem vývozu a také je ječmen nepostradatelnou komoditou uplatňující se v krmivářském sektoru.

Celková osevní plocha ječmene pro rok 2023 dosáhla výměry 321 133 ha, meziročně se mírně snížila o zhruba 13 tis. ha, tj. o 4,0 %. Zastoupení osevních ploch jarního ječmene meziročně pokleslo o 9,2 % a dosáhlo 192 393 ha. U ječmene ozimého se naopak výměra zvýšila o 5,0 %, tj. o 6 126 ha a činila 128 740 ha.

Celková sklizeň ječmene byla v roce 2023 na úrovni 1 764 205 tun. Výroba ječmene celkem se snížila proti skutečnosti předchozího roku o 113,2 tis. tun, tj. o 6,0 %. Z celkového sklizeného množství bylo 813 806 tun ječmene ozimého a 950 399 tun ječmene jarního. Meziročně došlo u ozimého ječmene k nárůstu produkce o 62,6 tis. tun, tj. o 8,3 % více a u jarního ječmene naopak došlo k poklesu o 175,8 tis. tun, tj. o 15,6 % méně.

Průměrný hektarový výnos ječmene ve sklizňovém roce 2023 dosáhl hodnoty 5,49 t/ha, přičemž u ozimého činil 6,32 t/ha, u jarního 4,94 t/ha. Proti předchozímu roku jde o mírné snížení hektarového výnosu ječmene celkem o 0,12 t/ha, tj. o 2,1 %. K meziročnímu navýšení výnosu došlo u ozimého ječmene o 0,19 t/ha, tj. o 3,1 % a u jarního ječmene došlo ke snížení o 0,37 t/ha, tj. o 7,0 %.

Vývoj osevní plochy, průměrného hektarového výnosu a sklizně ječmene celkem

Rok sklizně	Osevní plocha (ha)	Výnos (t/ha)	Sklizeň (t)
2014	350 518	5,61	1 967 049
2015	365 946	5,44	1 991 415
2016	325 725	5,67	1 845 254
2017	327 707	5,23	1 712 279
2018	324 724	4,95	1 606 034
2019	319 583	5,38	1 718 061
2020	331 911	5,47	1 816 182
2021	326 743	5,35	1 749 134
2022	334 504	5,61	1 877 363
2023	321 133	5,49	1 764 205
2024	317 119	*	*

Pramen: ČSÚ, * data nejsou dosud k dispozici.

Vývoj osevní plochy, průměrného hektarového výnosu a sklizně ječmene ozimého

Rok sklizně	Osevní plocha (ha)	Výnos (t/ha)	Sklizeň (t)
2014	102 927	5,74	590 689
2015	104 540	5,46	570 973
2016	104 007	6,13	637 443
2017	97 178	5,85	568 135
2018	102 602	4,98	510 562
2019	107 707	5,98	644 113
2020	114 633	6,09	697 914

Rok sklizně	Osevní plocha (ha)	Výnos (t/ha)	Sklizeň (t)
2021	111 006	5,87	651 625
2022	122 614	6,13	751 184
2023	128 740	6,32	813 806
2024	127 125	*	*

Pramen: ČSÚ, * data nejsou dosud k dispozici.

Vývoj osevní plochy, průměrného hektarového výnosu a sklizně ječmene jarního

Rok sklizně	Osevní plocha (ha)	Výnos (t/ha)	Sklizeň (t)
2014	247 590	5,56	1 376 360
2015	261 406	5,43	1 420 443
2016	221 719	5,45	1 207 811
2017	230 529	4,96	1 144 144
2018	222 122	4,93	1 095 472
2019	211 876	5,07	1 073 948
2020	217 279	5,15	1 118 268
2021	215 737	5,09	1 097 509
2022	211 890	5,31	1 126 179
2023	192 393	4,94	950 399
2024	189 994	*	*

Pramen: ČSÚ, * data nejsou dosud k dispozici.

Ceny komodity ječmene

Sladovnický ječmen je obilovinou s nejvyšší realizační cenou a naopak krmný ječmen obilovinou s cenou nejnižší. V roce 2022 došlo ke zvýšení cenové hladiny u všech tří ječmenů. CZV se pohybovala v rozmezí 6 170–7 078 Kč/t. V roce 2023 cena meziročně mírně klesla a její průměrná roční hodnota byla mezi 4 550–6 910 Kč/t. K listopadu 2024 průměrná CZV opět klesla a byla zatím v rozmezí hodnot 3 669–5 971 Kč/t.

V **HR 2022/23** se naplnil předpoklad očekávaného cenového růstu u všech tří ječmenů. CZV sladovnického ječmene svého vrcholu dosáhla v prosinci 2022, a to ve výši 7 992 Kč/t. Průměrná roční CZV za tento HR byla 7 555 Kč/t, meziročně o 29,7 % více, tj. o 1 730 Kč. Také u ječmene potravinářské kvality došlo k nebývalému růstu a jeho nejvyšší hodnota byla dosažena v měsíci listopadu 2022, a to ve výši dokonce 8 443 Kč/t. Celková průměrná roční CZV byla 7 657 Kč/t. Došlo ke zvýšení meziroční cenové hladiny o 47,5 %, tj. o 2 465 Kč/t. U krmného ječmene se rovněž naplnil předpoklad růstu cen. Celková roční průměrná CZV dosáhla výše 5 823 Kč/t, meziročně o 13,9 %, tj. o 711 Kč/t. Krmný ječmen cenovou hladinu 7 tisíc Kč/t v tomto HR již nepřekonal, zpočátku cena stagnovala, ale ve druhé polovině období začala klesat. Ze zhruba 6,6 tisíc Kč/t na začátku HR se ke konci propadla na úroveň až 4,4 tisíc Kč/t. V **HR 2023/24** dosáhla cenová hladina u sladovnického ječmene výše 6 239 Kč/t, tj. meziročně o 17,4 % méně (-1 316 Kč/t). U potravinářského i krmného ječmene se rovněž předpokládal stejný cenový vývoj směrem dolů. Roční CZV byla u potravinářského ječmene na hladině 5 698 Kč/t, tj. meziroční propad ceny o 25,6 % (-1 959 Kč/t). U krmného ječmene se cena snížila na hodnotu 3 734 Kč/t, meziroční snížení o 2 089 Kč, tj. o 35,9 % méně. Očekává se, že CZV u ječmenů v **HR 2024/25** se bude

nadále snižovat a bude se pohybovat v rozmezí od 3 500 do 6 500 Kč/t. U sladovnického ječmene by nemělo dojít k tak velkému meziročnímu cenovému snížení, díky smluvním závazkům, cena je zatím k listopadu v rozmezí 5 223–6 360 Kč/t. U ječmene potravinářského je cena ve výši 5 275–6 133 Kč/t a u ječmene krmného v rozmezí hodnot 3 558–3 892 Kč/t.

Roční průměrné CZV ječmene za kalendářní rok

Ukazatel	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*
CZV j. sladovnický (Kč/t)	4 882	4 457	4 452	4 755	5 164	4 876	4 877	7 078	6 910	5 971
CZV j. potravinářský (Kč/t)	4 528	4 030	3 818	3 928	4 474	4 205	4 281	6 776	6 244	5 691
CZV j. krmný (Kč/t)	3 630	3 259	3 274	3 671	3 943	3 520	4 140	6 170	4 550	3 669

Pramen: ČSÚ, * data k 11/2024.

Poznámka: Průměrné ceny jsou bez DPH, dopravních nákladů a neobsahují žádné další doplátky a příplatky.

Měsíční průměrné CZV ječmene sladovnického v Kč/t za HR

HR	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	Průměr
2015/16	4 711	4 749	4 864	4 944	4 742	4 820	4 746	4 796	4 656	4 599	4 412	4 462	4 708
2016/17	4 025	4 166	4 343	4 396	4 422	4 461	4 384	4 437	4 390	4 476	4 531	4 534	4 380
2017/18	4 354	4 370	4 494	4 494	4 462	4 503	4 709	4 725	4 632	4 650	4 755	4 852	4 583
2018/19	4 516	4 457	4 710	4 836	5 116	5 101	5 169	5 394	5 366	5 480	5 375	5 553	5 089
2019/20	5 222	4 703	4 885	4 957	4 922	4 942	4 987	4 999	4 986	5 241	5 214	5 190	5 021
2020/21	4 889	4 608	4 574	4 599	4 560	4 665	4 641	4 717	4 705	4 695	4 785	4 885	4 694
2021/22	4 743	4 560	4 797	5 072	5 328	5 596	5 876	6 348	6 629	6 544	7 009	7 403	5 825
2022/23	7 638	7 096	7 188	7 501	7 709	7 992	7 758	7 677	7 741	7 493	7 436	7 426	7 555
2023/24	7 111	5 679	5 814	6 069	6 338	6 376	6 324	6 352	6 227	6 328	6 297	5 947	6 239
2024/25*	6 360	5 223	5 456	5 497	5 668	-	-	-	-	-	-	-	5 641

Pramen: ČSÚ, * data k 11/2024.

Poznámka: Průměrné ceny jsou bez DPH, dopravních nákladů a neobsahují žádné další doplátky a příplatky.

Průměrná měsíční cena – prostý aritmetický průměr z realizovaných prodejních cen.

Průměrná roční cena – aritmetický průměr průměrných měsíčních cen.

Měsíční průměrné CZV ječmene potravinářského v Kč/t za HR

HR	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	Průměr
2015/16	4 373	.	.	.	.	.	4 538	4 513	4 156	4 347	4 525	3 875	4 332
2016/17	3 667	.	.	.	.	.	.	.	4 055	3 900	3 936	3 519	3 815
2017/18	.	.	.	.	.	3 967	.	.	.	3 937	3 763	.	3 889
2018/19	.	3 558	3 875	4 250	4 255	4 492	4 541	.	.	4 639	.	4 372	4 248
2019/20	.	.	4 456	5 012	4 515	.	.	3 883	4 601	4 767	4 855	.	4 584
2020/21	.	3 636	3 732	3 802	4 233	4 036	4 217	4 137	4 125	4 186	.	.	4 012
2021/22	.	.	.	4 770	4 690	.	i.d.	5 602	5 705	i.d.	i.d.	.	5 192
2022/23	.	i.d.	6 413	7 492	8 443	8 267	i.d.	7 899	7 425	i.d.	i.d.	i.d.	7 657

HR	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	Průměr
2023/24	i.d.	5 179	5 267	i.d.	.	6 187	6 173	i.d.	5 525	5 623	5 787	5 839	5 698
2024/25*	6 133	5 275	5 553	5 626	5 733	-	-	-	-	-	-	-	5 664

Pramen: ČSÚ, * data k 11/2024.

Poznámka: Průměrné ceny jsou bez DPH, dopravních nákladů a neobsahují žádné další doplatky a příplatky.

Průměrná měsíční cena – prostý aritmetický průměr z realizovaných prodejních cen.

Průměrná roční cena – aritmetický průměr průměrných měsíčních cen.

· údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý; i.d. individuální (důvěrný) údaj.

Měsíční průměrné CZV ječmene krmného v Kč/t za HR

HR	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	Průměr
2015/16	3 550	3 569	3 645	3 688	3 566	3 577	3 561	3 547	3 521	3 454	3 288	3 364	3 528
2016/17	3 074	3 011	3 105	3 092	3 036	3 058	3 019	3 122	3 220	3 353	3 395	3 342	3 152
2017/18	3 281	3 183	3 370	3 338	3 327	3 337	3 368	3 375	3 429	3 497	3 562	3 524	3 383
2018/19	3 468	3 605	3 937	4 083	4 033	4 174	4 229	4 395	4 382	4 145	4 282	4 134	4 072
2019/20	3 754	3 611	3 658	3 650	3 554	3 517	3 471	3 591	3 528	3 574	3 610	3 588	3 592
2020/21	3 495	3 423	3 464	3 433	3 473	3 591	3 661	3 915	3 946	4 042	4 104	4 131	3 723
2021/22	4 092	3 942	4 179	4 293	4 542	4 827	4 868	4 962	5 447	6 198	6 805	7 185	5 112
2022/23	6 563	6 399	6 268	6 467	6 478	6 397	6 218	5 738	5 293	5 036	4 673	4 350	5 823
2023/24	4 003	3 968	3 983	3 794	3 731	3 812	3 725	3 665	3 610	3 426	3 558	3 531	3 734
2024/25*	3 558	3 686	3 842	3 868	3 892	-	-	-	-	-	-	-	3 769

Pramen: ČSÚ, * data k 11/2024.

Poznámka: Průměrné ceny jsou bez DPH, dopravních nákladů a neobsahují žádné další doplatky a příplatky.

Průměrná měsíční cena – prostý aritmetický průměr z realizovaných prodejních cen.

Průměrná roční cena – aritmetický průměr průměrných měsíčních cen.

Zahraniční obchod ČR se zrnem a sladem ječmene

Většina ječmene určeného pro potravinářské užití slouží jako surovina k výrobě sladu. Významná část vyrobeného sladu je každoročně předmětem vývozu do zahraničí.

V **HR 2022/23** byl zaznamenán nárůst dovozu ječmene, a to na hladinu 51,3 tis. tun, tj. meziročně o 11,7 % více. Především se dovezl ječmen z Rakouska (31 696 tun), Slovenska (15 755 tun) a Polska (2 415 tun). Dovozová hodnota dosáhla 380,1 mil. Kč. V **HR 2023/24** dovoz ječmene meziročně poklesl o 25,0 % na úroveň téměř 38,5 tis. tun. Za dané období bylo dovezeno nejvíce zrna ječmene z Rakouska (26 561 tun), ze Slovenska (8 288 tun) a z Polska (1 917 tun). Hodnota dovozu činila 316,7 mil. Kč. V aktuálním **HR 2024/25** se prozatím dovezlo 13,5 tis. tun ječmene v hodnotě za zhruba 100,7 mil. Kč.

Vývoz ječmene v **HR 2022/23** naplnil očekávání a vzrostl oproti předchozímu HR o 26,0 % na téměř 427 tisíc tun. Nejvíce ječmene se vyvezlo do Německa (277 375 tun), dále do Rakouska (67 557 tun) a na Slovensko (55 031 tun). Vývozní hodnota byla na 3 064 mil. Kč. Vývoz realizovaný v **HR 2023/24** činil 438,7 tis. tun, tj. další meziroční navýšení o 2,7 %. Ječmen se nejvíce vyvezl opět do Německa (324 201 tun), dále na Slovensko (41 444 tun) a do Rakouska (40 933 tun). Hodnota vývozu dosáhla výše 2 268 mil. Kč. Vývoz zrna ječmene v **HR 2024/25** je zatím na úrovni 154,7 tis. tun při hodnotě vývozu za 760,2 mil. Kč.

Dovoz a vývoz ječmene za kalendářní rok v období let 2015–2024

Ukazatel	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*
Dovoz (t)	28 730	42 413	41 715	81 392	112 546	5 068	51 309	45 230	43 453	29 263
Vývoz (t)	493 713	461 342	485 681	341 541	216 042	354 391	503 579	375 062	426 299	367 299

Pramen: ČSÚ, * data k 11/2024.

Poznámka: Včetně osiva.

Finanční saldo ječmene si nadále udržuje výrazně vyšší kladné hodnoty, 2 683,9 mil. Kč v HR 2022/23 a v HR 2023/24 bylo na úrovni 1 951,3 mil. Kč.

Dovoz a vývoz zrna ječmene a finanční saldo za HR

Ukazatel	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25*
Dovoz (t)	23 994	48 055	59 877	105 387	72 072	42 355	45 927	51 301	38 454	13 455
Vývoz (t)	509 058	531 428	322 369	276 811	255 759	530 292	338 857	426 950	438 667	154 678
Hodnota dovozu (mil. Kč)	152,4	247,3	315,9	482,7	341,9	220,4	271,3	380,1	316,7	100,7
Hodnota vývozu (mil. Kč)	2 226,4	2 201,8	1 373,8	1 390,7	1 116,7	2 343,8	1 986,2	3 064,0	2 268,0	760,2
Saldo (mil. Kč)	2 074,0	1 954,5	1 057,9	908,0	774,8	2 123,4	1 714,9	2 683,9	1 951,3	659,5

Pramen: ČSÚ, * data k 11/2024.

Poznámka: Včetně osiva.

Dovoz a vývoz sladu ječmene za kalendářní rok v období let 2015–2024

Ukazatel	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*
Dovoz (t)	4 230	9 929	8 557	8 682	9 558	12 055	11 278	8 705	10 475	16 128
Vývoz (t)	236 625	258 742	229 366	240 767	215 668	178 602	228 991	208 397	196 945	170 329

Pramen: ČSÚ, * data k 11/2024.

Dovoz a vývoz sladu ječmene a finanční saldo za HR

Ukazatel	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25*
Dovoz (t)	5 635	10 939	9 073	9 584	11 286	10 202	9 536	8 690	15 928	5 384
Vývoz (t)	242 601	251 023	223 891	238 926	188 354	207 333	214 824	215 166	180 353	74 960
Hodnota dovozu (mil. Kč)	55,0	94,6	77,6	94,7	118,5	101,3	97,4	120,3	237,7	74,6
Hodnota vývozu (mil. Kč)	2 422,0	2 310,0	1 994,9	2 236,2	1 817,4	1 915,1	2 018,7	2 927,9	2 703,3	903,5
Saldo (mil. Kč)	2 367,0	2 215,4	1 917,3	2 141,5	1 698,9	1 813,8	1 921,3	2 807,6	2 465,6	828,9

Pramen: ČSÚ, * data k 11/2024.

Ekonomika pěstování ječmene jarního v letech 2022–2023 a odhad nákladů v roce 2024

Ukazatel	MJ	Šetření za rok 2022	Šetření za rok 2023	Šetření za 1.–3. q 2024
Osivo (sadba) – nakupovaná	Kč/ha	2 269	2 989	2 671
Osivo (sadba) – vlastní	Kč/ha	141	99	88
Hnojiva – nakoupená	Kč/ha	4 078	5 312	4 423
Hnojiva – vlastní	Kč/ha	319	374	374
Prostředky ochrany rostlin	Kč/ha	2 546	2 865	2 788
Ostatní přímý materiál	Kč/ha	727	756	737
Přímé materiálové náklady celkem	Kč/ha	10 079	12 394	11 082
Ostatní přímé náklady a služby	Kč/ha	2 748	3 149	3 077
Pracovní náklady celkem	Kč/ha	5 399	5 657	6 070
Odpisy DNHP – přímé	Kč/ha	4	4	4
Náklady pomocných činností	Kč/ha	5 624	5 831	5 975
Režie	Kč/ha	5 053	5 300	5 198
Vlastní náklady celkem	Kč/ha	28 907	32 335	31 406
Podíl hlavního výrobku	%	85	85	85
Vlastní náklady hlavního výrobku	Kč/ha	24 571	27 485	26 695
Hektarový výnos hlavního výrobku ¹⁾	t/ha	5,54	5,19	5,44
Vlastní náklady hlavního výrobku	Kč/t	4 432	5 301	4 907
Realizační cena ¹⁾	Kč/t	6 728	6 549	6 001
Jednotková podpora celkem	Kč/t	1 163	1 110	-
Nákladová rentabilita	%	51,8	23,5	22,3
Souhrnná rentabilita	%	78,1	44,5	-

Pramen: ÚZEI.

Poznámka: ¹⁾ odhad ČSÚ pro rok 2024 – odhady sklizně dle operativní zprávy k 30. 9. 2024 a průměrné CZV 2024.

Bilanční tabulka ječmene

Ukazatel	MJ	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24
Osevní plocha	tis. ha	319,6	331,9	326,7	334,5	321,1
Výnos	t/ha	5,38	5,47	5,35	5,61	5,49
Výroba	tis. t	1 718,1	1 816,2	1 749,1	1 877,4	1 764,2
Počáteční zásoby	tis. t	181,4	257,6	116,2	126,8	182,3
Dovoz celkem	tis. t	70,4	42,6	46,0	51,3	38,2
Celková nabídka	tis. t	1 969,9	2 116,4	1 911,3	2 055,5	1 984,7
Domácí spotřeba celkem ¹⁾	tis. t	1 455,0	1 470,0	1 418,0	1 446,1	1 395,0
z toho – potraviny	tis. t	730,0	750,0	750,0	750,0	750,0
– osiva	tis. t	110,0	110,0	68,0	76,1	60,0

Ukazatel	MJ	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24
– krmiva	tis. t	610,0	605,0	595,0	615,0	580,0
– technické užití	tis. t	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
Vývoz celkem	tis. t	257,3	530,2	336,5	427,1	440,0
Celkové užití	tis. t	1 712,3	2 000,2	1 754,5	1 873,2	1 835,0
Konečné zásoby	tis. t	257,6	116,2	126,8	182,3	149,7
Konečné zásoby/domácí spotřeba	%	17,7	7,9	12,0	12,6	10,7

Pramen: ČSÚ, MZe.

Poznámka: Zásoby jsou uvedeny včetně SSHR. ¹⁾ kvalifikovaný odhad MZe.

OVES

Oves je pěstován především pro svou krmnou hodnotu, ale i díky vzrůstajícímu potravinářskému užití.

Osevní plocha ovsa v roce 2023 zaznamenala meziroční pokles o 2 150 ha, tj. o 4,8 % na úroveň 42 997 ha. Průměrný hektarový výnos ovsa se v tomto roce propadl pod výnosovou úroveň tří tun z hektaru, a to na 2,76 t/ha. Meziročně je výnos nižší o 0,96 t/ha, tj. až o 25,8 % a byl tak nejnižší za posledních třináct let. Produkce ovsa dosáhla pouhých 118 593 tun, meziročně o 49,4 tis. tun méně, tj. o 29,4 %. Tato sklizeň ovsa se tak stala nejnižší posledních 40 let.

Osevní plocha ovsa pro sklizeň roku 2024 po dvou letech opětovně zaznamenala nárůst výměry nad 50 tisíc hektarů, oproti předešlému roku se plocha ovsa navýšila o 22,4 %, tj. o 9 621 ha.

Vývoj osevní plochy, průměrného hektarového výnosu a sklizně ovsa

Rok sklizně	Osevní plocha (ha)	Výnos (t/ha)	Sklizeň (t)
2014	42 289	3,60	152 232
2015	42 395	3,65	154 576
2016	37 566	3,52	132 220
2017	44 065	3,23	142 441
2018	42 821	3,56	152 656
2019	42 530	3,16	134 410
2020	46 740	3,92	183 357
2021	57 715	3,37	194 745
2022	45 147	3,72	167 995
2023	42 997	2,76	118 593
2024	52 618	*	*

Pramen: ČSÚ, * data nejsou dosud k dispozici.

Ceny komodity ovsa

Průměrná roční CZV ovsa potravinářské kvality dosáhla v roce 2023 hodnoty 7 374 Kč/t, meziročně o 254 Kč/t více, tj. o 3,6 %. Cena ovsa určeného pro krmné užití činila 5 186 Kč/t, meziročně klesla o 89 Kč/t (-1,7 %). K listopadu roku 2024 byla roční průměrná CZV potravinářského ovsa na hodnotě 7 908 Kč/t a krmného ovsa na 4 852 Kč/t.

Roční průměrné CZV ovsa za kalendářní rok

Ukazatel	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*
CZV o. potravinářský (Kč/t)	6 446	5 494	5 027	5 702	7 088	6 940	7 054	7 120	7 374	7 908
CZV o. krmný (Kč/t)	3 516	3 354	3 423	3 535	3 824	3 654	3 731	5 275	5 186	4 852

Pramen: ČSÚ, * data k 11/2024.

Poznámka: Průměrné ceny jsou bez DPH, dopravních nákladů a neobsahují žádné další doplatky a příplatky.

Cena krmného ovsu byla stejně jako u většiny ostatních krmných plodin v **HR 2022/23** na vyšší cenové úrovni. Ceny krmného ovsu mají pro své specifické užití v ČR (například pro koně, plemenná zvířata) úzkou vazbu odbytu na malou část trhu s krmivem, a tak jsou značně závislé na aktuální nabídce a poptávce. CZV krmného ovsu se po celý HR 2022/23 pohybovala nad úrovní 5 tisíc Kč/t. Roční průměrná CZV tohoto HR dosáhla 5 588 Kč/t, tj. o 28,5 % meziročně více (+1 239 Kč/t). V **HR 2023/24** se měsíční cena ovsu již pohybovala mezi 4 300–5 300 Kč/t. Průměrná roční CZV pak byla na 4 850 Kč/t, meziročně o 738 Kč/t méně, tj. pokles o 13,2 %. K listopadu roku 2024 byla CZV ovsu krmného pro **HR 2024/25** zatím na průměrné hodnotě 4 801 Kč/t.

Měsíční průměrné CZV ovsu krmného v Kč/t za HR

HR	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	Průměr
2015/16	3 590	3 455	3 525	3 401	3 467	3 474	3 543	3 514	3 402	3 544	3 373	3 545	3 486
2016/17	3 276	3 070	3 197	3 104	3 290	3 385	3 284	3 509	3 571	3 559	3 659	3 541	3 370
2017/18	3 362	3 399	3 306	3 238	3 316	3 333	3 409	3 532	3 393	3 547	3 480	3 349	3 389
2018/19	3 380	3 381	3 552	3 674	3 892	3 835	3 950	3 990	3 957	4 057	4 083	4 078	3 819
2019/20	3 817	3 750	3 487	3 657	3 485	3 577	3 679	3 737	3 699	3 782	3 837	3 878	3 699
2020/21	3 679	3 434	3 326	3 509	3 661	3 624	3 721	3 701	3 826	3 649	3 740	3 580	3 621
2021/22	3 624	3 461	3 624	3 903	3 965	3 982	4 474	4 616	4 906	4 944	5 267	5 417	4 349
2022/23	5 511	5 354	5 824	5 682	5 691	5 609	5 622	5 922	5 571	5 789	5 321	5 164	5 588
2023/24	5 262	4 382	5 243	4 579	4 653	4 719	4 797	4 728	4 775	5 056	4 875	5 133	4 850
2024/25*	5 187	5 184	4 452	4 608	4 572	-	-	-	-	-	-	-	4 801

Pramen: ČSÚ, * data k 11/2024.

Poznámka: Průměrné ceny jsou bez DPH, dopravních nákladů a neobsahují žádné další doplatky a příplatky.

Průměrná měsíční cena – prostý aritmetický průměr z realizovaných prodejních cen.

Průměrná roční cena – aritmetický průměr průměrných měsíčních cen.

Měsíční průměrné CZV ovsu potravinářského v Kč/t za HR

HR	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	Průměr
2015/16	.	.	5 862	6 258	6 188	6 001	5 950	6 067	.	.	5 583	5 563	5 934
2016/17	5 171	5 138	5 053	.	.	5 038	5 325	5 704	5 915	5 492	.	5 086	5 325
2017/18	.	4 142	4 118	.	.	5 110	5 656	5 629	4 897	5 002	5 167	6 235	5 106
2018/19	.	5 582	5 849	.	.	.	7 117	6 879	7 218	6 949	7 145	.	6 677
2019/20	.	.	5 956	6 875	6 817	6 527	i.d.	.	7 420	7 554	7 715	.	6 981
2020/21	.	.	5 868	6 018	6 055	6 272	6 725	7 200	7 408	.	7 123	.	6 584
2021/22	.	.	.	6 874	7 238	6 570	6 724	6 555	7 266	6 351	6 727	7 425	6 859
2022/23	6 323	i.d.	8 052	7 630	7 891	7 700	7 378	7 424	6 937	6 936	i.d.	.	7 363
2023/24	.	.	i.d.	i.d.	i.d.	7 494	7 130	7 395	7 833	7 994	8 133	.	7 663
2024/25*	.	.	8 116	7 987	8 678	-	-	-	-	-	-	-	8 260

Pramen: ČSÚ, * data k 11/2024.

Poznámka: Průměrné ceny jsou bez DPH, dopravních nákladů a neobsahují žádné další doplatky a příplatky.

Průměrná měsíční cena – prostý aritmetický průměr z realizovaných prodejních cen.

Průměrná roční cena – aritmetický průměr průměrných měsíčních cen.

. údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý; i.d. individuální (důvěrný) údaj.

Zahraniční obchod ČR se zrnem ovsa

Dovoz ovsa v **HR 2022/23** vzrostl na úroveň 3,1 tis. tun, meziročně došlo k navýšení o 321,7 %. Nejvíce ovsa se do ČR dovezlo z Finska (1 622 tun), Rakouska (794 tun) a ze Slovenska (359 tun). Hodnota dovozu činila téměř 23,2 mil. Kč. V **HR 2023/24** se naplnilo očekávání dalšího navýšení dovozu na celkovou úroveň 12,9 tis. tun, tj. meziročně o více než 315 %. V tomto HR byl nejvyšší dovoz ovsa zaznamenán opět z Finska (5 959 tun), dále z Polska (4 022 tun) a z Ukrajiny (924 tun). Výrazně tak vzrostla hodnota dovozu, a to na 113,1 mil. Kč, meziročně o 388,2 % více. K listopadu **HR 2024/25** se prozatím dovezlo do ČR 979 tun zrna ovsa v hodnotě za 9,4 mil. Kč.

Vývoz ovsa v **HR 2022/23** meziročně poklesl o 29,1 % na úroveň 45,9 tis. tun. V tomto HR byl nejvyšší vývoz ovsa zaznamenán do Německa (28 655 tun), Rakouska (5 391 tun) a Polska (5 236 tun). Výše hodnoty vývozu činila 357,1 mil. Kč. Další pokles vývozu ovsa zaznamenal i **HR 2023/24**, kdy nedošlo k očekávanému navýšení dovozu, ale naopak došlo k výraznému poklesu dovozu na celkovou úroveň 23,2 tis. tun, tj. zhruba 50% meziroční propad. Opět se vyvezlo nejvíce ovesného zrna do Německa (16 564 tun), dále do Švýcarska (2 177 tun) a do Polska (1 951 tun). Hodnota vývozu dosáhla hodnoty 186,2 mil. Kč. Ve stávajícím **HR 2024/25** se z ČR vyvezlo zatím 22,4 tis. tun ovsa v hodnotě za 177,9 mil. Kč.

Dovoz a vývoz ovsa za kalendářní rok v období let 2015–2024

Ukazatel	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*
Dovoz (t)	386	317	730	854	1 207	3 970	1 340	382	5 473	11 358
Vývoz (t)	44 401	48 884	37 013	42 433	37 238	29 913	47 097	68 030	31 387	32 513

Pramen: ČSÚ, * data k 11/2024.

Poznámka: Včetně osiva.

Dlouhodobě se u ovsa finanční saldo pohybuje v kladných hodnotách. Pro HR 2022/23 činilo téměř 334 mil. Kč, v HR 2023/24 se však výrazněji snížilo a dosáhlo jen 73 mil. Kč.

Dovoz a vývoz ovsa a finanční saldo za HR

Ukazatel	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25*
Dovoz (t)	536	339	1 040	857	2 483	2 859	738	3 112	12 915	979
Vývoz (t)	51 608	44 167	35 615	45 805	30 063	38 586	64 721	45 912	23 161	22 438
Hodnota dovozu (mil. Kč)	4 782	3 450	6 516	6 045	15 947	19 733	11 064	23 169	113 117	9 425
Hodnota vývozu (mil. Kč)	274 086	250 329	195 594	277 758	188 162	244 655	437 319	357 131	186 224	177 924
Saldo (mil. Kč)	269 304	246 879	189 078	271 713	172 215	224 922	426 255	333 962	73 107	168 499

Pramen: ČSÚ, * data k 11/2024.

Poznámka: Včetně osiva.

Ekonomika pěstování ovsa v letech 2022–2023 a odhad nákladů v roce 2024

Ukazatel	MJ	Šetření za rok 2022	Šetření za rok 2023	Šetření za 1.–3. q 2024
Osivo (sadba) – nakupovaná	Kč/ha	1 400	1 611	1 502
Osivo (sadba) – vlastní	Kč/ha	361	273	254

Ukazatel	MJ	Šetření za rok 2022	Šetření za rok 2023	Šetření za 1.–3. q 2024
Hnojiva – nakoupená	Kč/ha	2 449	3 339	2 780
Hnojiva – vlastní	Kč/ha	563	372	372
Prostředky ochrany rostlin	Kč/ha	1 048	1 057	1 028
Ostatní přímý materiál	Kč/ha	780	803	783
Přímé materiálové náklady celkem	Kč/ha	6 601	7 456	6 720
Ostatní přímé náklady a služby	Kč/ha	3 048	2 698	2 636
Pracovní náklady celkem	Kč/ha	4 310	4 560	4 892
Odpisy DNHP – přímé	Kč/ha	0	3	3
Náklady pomocných činností	Kč/ha	5 466	5 462	5 597
Režie	Kč/ha	4 841	5 257	5 157
Vlastní náklady celkem	Kč/ha	24 265	25 436	25 004
Podíl hlavního výrobku	%	85	85	85
Vlastní náklady hlavního výrobku	Kč/ha	20 626	21 620	21 253
Hektarový výnos hlavního výrobku ¹⁾	t/ha	3,99	3,15	3,90
Vlastní náklady hlavního výrobku	Kč/t	5 174	6 857	5 450
Realizační cena ¹⁾	Kč/t	5 094	4 875	4 880
Jednotková podpora celkem	Kč/t	1 758	2 135	-
Nákladová rentabilita	%	-1,6	-28,9	-10,5
Souhrnná rentabilita	%	32,4	2,2	-

Pramen: ÚZEI.

Poznámka: ¹⁾ odhad ČSÚ pro rok 2024 – odhad sklizně dle operativní zprávy k 30. 9. 2024 a průměrné CZV 2024.

Bilanční tabulka ovsa

Ukazatel	MJ	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24
Osevní plocha	tis. ha	42,5	46,7	57,7	45,2	43,0
Výnos	t/ha	3,16	3,92	3,37	3,72	2,76
Výroba	tis. t	134,4	183,4	194,7	168,0	118,6
Počáteční zásoby	tis. t	43,9	43,8	84,5	93,2	100,3
Dovoz celkem	tis. t	2,5	2,9	0,7	3,1	12,9
Celková nabídka	tis. t	180,8	230,1	279,9	264,3	231,8
Domácí spotřeba celkem ¹⁾	tis. t	107,0	107,0	122,1	118,0	110,0
z toho – potraviny	tis. t	27,0	27,0	30,0	27,0	27,0
– osivo	tis. t	12,0	12,0	12,1	10,0	9,0
– krmiva	tis. t	65,0	65,0	77,0	78,0	71,0
– technické užití	tis. t	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0

Ukazatel	MJ	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24
Vývoz celkem	tis. t	30,0	38,6	64,6	46,0	23,1
Celkové užití	tis. t	137,0	145,6	186,7	164,0	133,1
Konečné zásoby	tis. t	43,8	84,5	93,2	100,3	98,7
Konečné zásoby/domácí spotřeba	%	40,9	79,0	76,3	85,0	89,7

Pramen: ČSÚ, MZe.

Poznámka: ¹⁾ kvalifikovaný odhad MZe.

TRITICALE

Triticale, známé pod názvem žitovec, je hybridní obilnina vzniklá křížením pšenice a žita, výhradně používaná ke krmným účelům. Jedná se o kvalitní krmnou obilovinu, jako potravina se nevyužívá.

Pěstební plochy triticales se dlouhodobě pohybují kolem výměry 40 tisíc hektarů. Osevní plocha triticales pro sklizeň roku 2023 dosáhla výše 42 010 ha. To představuje meziroční navýšení o 1 444 ha, tj. o 3,6 %. Jedná se o obdobnou osevní plochu triticales, která zde byla v roce 2020. Průměrný hektarový výnos triticales ze sklizně 2023 byl na výši 4,98 t/ha. Ve srovnání se skutečností sklizně roku 2022 se jedná o pokles o 0,14 t/ha, tj. o 2,7 %. Produkce triticales činila celkem 209,1 tis. tun. Při porovnání s předešlou sklizní se jedná o nárůst celkové výroby o 1,5 tis. tun, tj. o 0,7 %. Nárůstem výroby triticales je stále deklarováno, že je to plodina, bilančně na trhu s krmnými obilovinami, velmi důležitá.

Pro nadcházející sklizeň roku 2024 došlo k dalšímu navýšení osevní plochy triticales. Meziročně se plocha triticales zvýšila o 2 tisíce hektarů, tj. o více než 4,9 %, na výměru 44 048 ha. Osevní plocha triticales je tak nejvyšší za posledních deset let.

Vývoj osevní plochy, průměrného hektarového výnosu a sklizně triticales

Rok sklizně	Osevní plocha (ha)	Výnos (t/ha)	Sklizeň (t)
2014	48 497	5,03	243 889
2015	42 891	4,72	202 646
2016	39 595	4,88	193 198
2017	36 263	4,89	177 252
2018	37 851	4,55	172 154
2019	39 668	4,93	195 409
2020	42 097	5,07	213 256
2021	40 856	4,73	193 445
2022	40 566	5,12	207 621
2023	42 010	4,98	209 126
2024	44 048	*	*

Pramen: ČSÚ, * data nejsou dosud k dispozici.

Ceny komodity triticales

Průměrná cena triticales se v kalendářním roce 2023 snížila a přiblížila se k hranici 5 tisíc Kč/t. Meziročně se CZV snížila o 17,6 %, tj. o 1 073 Kč/t. K listopadu 2024 byla roční průměrná CZV triticales na úrovni 3 935 Kč/t.

Roční průměrné CZV triticales za kalendářní rok

Ukazatel	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*
CZV (Kč/t)	3 520	3 375	3 312	3 617	3 998	3 768	4 082	6 107	5 034	3 935

Pramen: ČSÚ, * data k 11/2024.

Poznámka: Průměrné ceny jsou bez DPH, dopravních nákladů a neobsahují žádné další doplatky a příplatky.

Měsíční průměrná CZV triticales se dlouhodobě pohybovala hluboko pod hranicí 5 tisíc, většinou pod 4 tisíci Kč/t. První překročení 5tisícové hranice, a to od začátku sledování ČSÚ (od roku 2013),

dosáhla v lednu 2022, ještě před invazí Ruska na Ukrajinu, poté cena neustále rostla. V **HR 2022/23** překročila několikrát i hranici 6 tisíc Kč/t, a tak průměrná roční CZV triticales dosáhla v tomto HR výše 6 017 Kč/t. V **HR 2023/24** CZV triticales začala klesat, pohybovala se již mezi 3,8–4,7 tisíc Kč/t. V tomto HR průměrná roční CZV dosáhla úrovně 4 104 Kč/t, tj. o 31,8 % meziročně méně (-1 913 Kč/t). V následujícím období se cena stále udržuje kolem 4 tisíc Kč/t.

Měsíční průměrné CZV triticales v Kč/t za HR

HR	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	Průměr
2015/16	3 462	3 524	3 443	3 631	3 845	3 511	3 512	3 620	.	3 703	3 235	3 304	3 526
2016/17	3 242	3 163	3 052	3 304	3 512	3 246	3 041	3 247	3 165	3 174	3 183	3 304	3 219
2017/18	3 398	3 170	3 395	3 570	3 668	3 433	i.d.	3 712	3 527	3 533	3 476	3 377	3 478
2018/19	3 439	3 460	3 701	4 078	3 916	3 921	3 917	4 072	.	4 486	.	.	3 888
2019/20	3 948	3 439	3 466	4 080	3 788	3 971	3 764	3 735	4 085	.	3 853	3 589	3 787
2020/21	3 773	3 573	3 530	3 686	3 827	3 944	i.d.	3 937	3 675	4 032	4 058	3 947	3 817
2021/22	3 992	3 850	4 213	4 269	4 315	4 627	5 065	5 134	5 207	5 964	i.d.	i.d.	4 664
2022/23	i.d.	6 177	6 123	6 553	6 487	5 863	6 169	6 625	5 848	5 418	4 783	6 139	6 017
2023/24	4 729	4 771	4 178	4 030	3 936	3 787	3 775	3 757	4 066	4 369	3 973	3 875	4 104
2024/25*	3 799	3 509	4 048	3 976	4 134	-	-	-	-	-	-	-	3 893

Pramen: ČSÚ, * data k 11/2024.

Poznámka: Průměrné ceny jsou bez DPH, dopravních nákladů a neobsahují žádné další doplňky a příplatky.

Průměrná měsíční cena – prostý aritmetický průměr z realizovaných prodejních cen.

Průměrná roční cena – aritmetický průměr průměrných měsíčních cen.

. údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý; i.d. individuální (důvěrný) údaj.

Zahraniční obchod ČR se zrnem triticales

Dovoz triticales do ČR je dlouhodobě nevýznamný, což bylo potvrzeno i v **HR 2022/23** a **2023/24**. Jeho výše byla pouhých 130 resp. 180 tun. Dovoz byl uskutečněn především z Polska, Německa a Slovenska. Dovozová hodnota se pohybovala kolem 2–3 mil. Kč. I v **HR 2024/25** je očekávána nízká míra jeho dovozu ze zahraničí.

Vývoz triticales je rozkolísán, v **HR 2022/23** se vyvezlo téměř 20,2 tis. tun, tj. meziroční navýšení o 9 tisíc tun (o 80,1 %). Hodnota vývozu činila 134 mil. Kč. Nejvíce se vyvezlo triticales do Německa (15 899 tun) a Rakouska (3 141 tun). V nadcházejícím **HR 2023/24** se z ČR vyvezlo 16,1 tis. tun, došlo tak k opětovnému snížení úrovně vývozu triticales do zahraničí, meziročně o 20,1 % méně. Opět se nejvíce zrna triticales vyvezlo do Německa (13 729 tun) a Rakouska (1 724 tun). Celková hodnota vývozu se propadla a činila téměř 74,6 mil. Kč. Vývoz triticales v **HR 2024/25** je zatím na úrovni 8 tisíc tun a vývozní hodnota na 36,4 mil. Kč.

Dovoz a vývoz triticales za kalendářní rok v období let 2015–2024

Ukazatel	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*
Dovoz (t)	1 114	178	238	1 010	1 655	1 504	299	177	232	84
Vývoz (t)	25 267	16 515	18 987	12 199	9 998	14 517	19 527	13 919	19 080	13 815

Pramen: ČSÚ, * data k 11/2024.

Poznámka: Včetně osiva.

Finanční saldo triticales je z dlouhodobého hlediska v kladných hodnotách.

Dovoz a vývoz triticales a finanční saldo za HR

Ukazatel	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25*
Dovoz (t)	1 076	191	774	701	1 807	1 248	233	130	180	67
Vývoz (t)	20 738	19 750	12 062	10 955	12 072	20 576	11 191	20 159	16 105	7 965
Hodnota dovozu (mil. Kč)	5 452	2 062	4 776	4 399	6 886	6 954	3 154	1 951	3 151	1 271
Hodnota vývozu (mil. Kč)	87 583	81 766	54 850	55 655	49 926	97 964	64 887	134 015	74 588	36 356
Saldo (mil. Kč)	82 131	79 704	50 074	51 256	43 040	91 010	61 733	132 064	71 437	35 085

Pramen: ČSÚ, * data k 1/1/2024.

Poznámka: Včetně osiva.

Bilanční tabulka triticales

Ukazatel	MJ	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24
Osevní plocha	tis. ha	39,7	42,1	40,9	40,6	42,0
Výnos	t/ha	4,93	5,07	4,73	5,12	4,98
Výroba	tis. t	195,4	213,3	193,4	207,6	209,1
Počáteční zásoby	tis. t	30,5	40,4	72,6	70,2	42,8
Dovoz celkem	tis. t	0,6	1,2	0,2	0,1	0,2
Celková nabídka	tis. t	226,5	254,9	266,2	277,9	252,1
Domácí spotřeba celkem ¹⁾	tis. t	172,0	162,0	185,0	215,0	144,0
z toho – potraviny	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
– osiva	tis. t	12,0	12,0	10,0	10,0	9,0
– krmiva	tis. t	110,0	100,0	125,0	135,0	80,0
– technické užití	tis. t	50,0	50,0	50,0	70,0	55,0
Vývoz celkem	tis. t	13,1	20,3	11,0	20,1	16,1
Celkové užití	tis. t	185,1	182,3	196,0	235,1	160,1
Konečné zásoby	tis. t	40,4	72,6	70,2	42,8	92,0
Konečné zásoby/domácí spotřeba	%	24,1	44,8	38,0	19,9	63,9

Pramen: ČSÚ, MZe.

Poznámka: ¹⁾ kvalifikovaný odhad MZe.

KUKUŘICE

Kukuřice na zrno je využívána nejen k potravinářským účelům, kde musí splňovat specifické kvalitativní požadavky zpracovatelského průmyslu, ale hlavně své uplatnění nachází v krmivářství. ČR má omezenou výměru pěstebních oblastí, které jsou pro pěstování kukuřice na zrno vhodné, a do značné míry je i závislá na povětrnostních podmínkách daného pěstebního roku. Osevní plochy kukuřice zjišťované ČSÚ k 31. 5. daného roku povětšinou nesouhlasí s údaji sklizňových ploch kukuřice, které jsou pak uvedeny v definitivní sklizni (v únoru následujícího roku), neboť část ploch kukuřice určených pro sklizeň na zrno, především vlivem nepříznivých klimatických jevů, bývá zemědělci sklizena na siláž anebo naopak, místo sklizně na siláž jsou některé pěkné porosty ponechávány pro kukuřičné zrno.

Ve sklizňovém roce 2023 došlo k razantnímu poklesu sklizňové plochy kukuřice na zrno, a to na 64 369 ha. To je nejnižší výměra za posledních 22 let (od roku 2002). Průměrný hektarový výnos kukuřice dosáhl výše 7,88 t/ha. Ve srovnání s výnosem předešlé sklizně jde jen o mírný pokles, a to o 0,07 t/ha, tj. o 0,9 %. Po vysokých výnosech v ročnících 2020–2021 se kukuřice na zrno znovu nachází v hladině průměrných výnosů nad 7,5 t/ha. Kukuřice však druhý rok po sobě opět zaznamenala výrazný propad sklizně. Po vysokém navýšení produkce v předchozích letech její výroba meziročně klesla o 132 tis. tun, tj. o 20,6 % a dosáhla výše pouhých 507 540 tun. Ve srovnání s předchozí sklizní se jedná o poměrně vysoký propad v produkci této komodity a je nejnižší za posledních 5 let. Důvody lze hledat nejen v nepříznivých klimatických podmínkách, kdy kukuřici postihlo sucho, což mělo také za následek snížení hektarového výnosu, ale především ve snížení osevní resp. sklizňové plochy kukuřice.

Tuzemská produkce této komodity se však blíží celkové domácí spotřebě, a tak kukuřici lze zařadit mezi plodiny, v jejichž výrobě je ČR téměř soběstačná.

Vývoj osevní plochy, průměrného hektarového výnosu a sklizně kukuřice na zrno

Rok sklizně	Osevní plocha (ha)	Sklizňová plocha (ha)	Výnos (t/ha)	Sklizeň (t)
2014	100 453	98 749	8,43	832 235
2015	93 575	79 972	5,54	442 709
2016	79 303	86 407	9,79	845 765
2017	83 762	85 995	6,84	588 105
2018	82 127	81 851	5,98	489 154
2019	75 853	74 827	8,29	620 261
2020	78 643	87 231	9,46	825 499
2021	90 934	102 438	9,65	988 038
2022	80 175	80 453	7,95	639 467
2023	73 703	64 369	7,88	507 540
2024	75 461	*	*	*

Pramen: ČSÚ, * data nejsou dosud k dispozici.

Ceny komodity kukuřice

Průměrná roční cena kukuřice na zrno se v roce 2023, stejně jako u ostatních komodit obilovin, meziročně snížila, a to o 13,6 % na úroveň 5 890 Kč/t, tj. o 926 Kč/t méně. K listopadu roku 2024 byla roční průměrná CZV zrna kukuřice na hodnotě 4 535 Kč/t.

Roční průměrná CZV kukuřice krmné za kalendářní rok

Ukazatel	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*
CZV (Kč/t)	3 781	3 900	3 779	4 021	4 097	3 904	4 911	6 816	5 890	4 535

Pramen: ČSÚ, * data k 11/2024.

Poznámka: Průměrné ceny jsou bez DPH, dopravních nákladů a neobsahují žádné další doplatky a příplatky.

Po růstu cen, především vlivem ruské invaze na Ukrajinu, dosáhla kukuřice na zrno svého měsíčního maxima 7 524 Kč/t v listopadu **HR 2022/23**. Tento HR průměrná roční CZV kukuřice činila 7 010 Kč/t, tj. meziročně o 20,6 % více (o 1 197 Kč/t). V **HR 2023/24** poklesla průměrná roční cena kukuřice na 4 706 Kč/t. Došlo tak k meziročnímu snížení dokonce o 2 304 Kč/t, tj. pokles o 32,9 %. V **HR 2024/25** se očekává výše měsíčních cenových průměrů kukuřice v rozmezí 4 500–5 000 Kč/t.

Měsíční průměrné CZV kukuřice krmné v Kč/t za HR

HR	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	Průměr
2015/16	3 653	3 811	3 723	4 219	4 213	4 277	4 300	4 313	4 093	3 884	3 935	4 090	4 043
2016/17	3 984	3 996	3 833	3 554	3 401	3 415	3 503	3 570	3 636	3 754	3 815	3 848	3 692
2017/18	3 879	3 779	3 985	3 866	3 854	3 860	3 864	3 876	3 893	3 902	3 929	3 970	3 888
2018/19	3 993	3 996	4 069	4 293	4 311	4 156	4 268	4 307	4 328	4 257	4 165	4 087	4 186
2019/20	4 039	4 101	4 062	4 098	3 732	3 719	3 730	3 774	3 774	3 865	3 921	3 994	3 901
2020/21	4 069	4 032	4 104	3 845	3 781	3 957	4 101	4 220	4 327	4 696	4 865	4 819	4 235
2021/22	5 129	5 070	5 388	5 239	5 454	5 619	5 551	5 783	5 781	6 473	7 006	7 260	5 813
2022/23	7 245	7 118	7 402	7 213	7 524	7 436	7 483	7 229	6 604	6 450	6 395	6 021	7 010
2023/24	5 318	5 326	5 429	5 329	4 718	4 383	4 230	4 202	4 351	4 175	4 433	4 572	4 706
2024/25*	4 521	4 534	5 001	4 962	4 906	-	-	-	-	-	-	-	4 785

Pramen: ČSÚ, * data k 11/2024.

Poznámka: Průměrné ceny jsou bez DPH, dopravních nákladů a neobsahují žádné další doplatky a příplatky.

Průměrná měsíční cena – prostý aritmetický průměr z realizovaných prodejních cen.

Průměrná roční cena – aritmetický průměr průměrných měsíčních cen.

Zahraniční obchod ČR se zrnem kukuřice

Rozsáhlé změny ve výrobě kukuřice na zrno v minulých letech, které posunuly ČR z role silného dovozce až na současnou pozici vývozce této komodity, ovlivnily výrazně tendence našeho zahraničního obchodu. V souladu se zajištěním většiny domácích potřeb produkcí tuzemské provenience v posledních letech dovoz kukuřice ze zahraničí poklesl a udržuje se na přijatelné hranici, která je nezbytná pro zajištění specifických potřeb tuzemských zpracovatelů. Jedná se především o kukuřici na výrobu potravin či pro osevní účely. Potřeba kukuřice pro potravinářské užití je vzhledem ke specifickým kvalitativním požadavkům zpracovatelského průmyslu doposud z části pokrývána dovozem.

V **HR 2022/23** dovoz meziročně stoupl a bylo tak dovezeno téměř 225 tis. tun kukuřičného zrna, tj. o 57 tisíc tun více (+34,0 %). Dovoz byl uskutečněn především z Polska (109,6 tis. tun), Ukrajiny (44,4 tis. tun) a Německa (25,4 tis. tun). Dovozová hodnota činila 2 534 mil. Kč. V **HR 2023/24** se dovezlo přibližně stejné množství jako v předešlém HR, a to 229 tis. tun. Dovoz byl uskutečněn především z Polska (125,5 tis. tun), Ukrajiny (51,5 tis. tun) a Slovenska (23,2 tis. tun). Dovozová hodnota dosáhla 2 122 mil. Kč. I v **HR 2024/25** je očekávána stejná míra dovozu kukuřičného zrna ze zahraničí.

Vývoz kukuřice v **HR 2022/23** razantně poklesl, a to na hodnotu 270,5 tis. tun, tj. meziročně o 48,7 % méně (o 256,5 tis. tun). Hodnota vývozu činila 1 926 mil. Kč. Nejvíce se vyvezlo kukuřice do Rakouska

(126,1 tis. tun), Německa (81,2 tis. tun) a na Slovensko (46,2 tis. tun). V nadcházejícím **HR 2023/24** se vyvezlo do zahraničí obdobné množství, tj. 276,9 tis. tun, meziročně o 2,4 % více, v celkové hodnotě za 1 546 mil. Kč. Opět se nejvíce zrna kukuřice vyvezlo do Rakouska (119,9 tis. tun) a Německa (100,6 tis. tun), dále následoval vývoz do Maďarska (32,3 tis. tun). Vývoz kukuřice v HR **2024/25** je zatím na úrovni 114,1 tis. tun a hodnota vývozu na 507 mil. Kč.

Dovoz a vývoz kukuřice za kalendářní rok v období let 2015–2024

Ukazatel	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*
Dovoz (t)	162 772	104 532	149 159	151 262	244 748	173 777	173 588	166 842	256 493	213 362
Vývoz (t)	281 589	249 999	370 535	195 469	181 407	312 907	495 402	424 819	274 208	241 447

Pramen: ČSÚ, * data k 11/2024.

Poznámka: Včetně osiva.

Finanční saldo kukuřičného zrna po výrazně kladných hodnotách (+1 211,2 mil. Kč) v HR 2021/22 se v následujících dvou HR propadlo. V HR 2022/23 bylo na hladině -607,7 mil. Kč, tj. o 49,8 % meziročně méně a v HR 2023/24 na hodnotě -576,3 mil. Kč.

Dovoz a vývoz kukuřice a finanční saldo za HR

Ukazatel	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25*
Dovoz (t)	171 608	91 230	129 596	282 347	175 436	157 839	167 664	224 725	229 021	103 415
Vývoz (t)	167 228	437 209	219 464	161 190	252 147	431 621	527 040	270 539	276 903	114 065
Hodnota dovozu (mil. Kč)	1 580,2	1 157,3	1 223,0	1 814,0	1 439,3	1 470,8	1 857,3	2 534,1	2 121,8	684,5
Hodnota vývozu (mil. Kč)	736,7	1 776,4	887,9	742,6	1 044,8	1 850,4	3 068,5	1 926,4	1 545,5	507,4
Saldo (mil. Kč)	-843,5	619,1	-335,1	-1 071,4	-394,5	379,6	1 211,2	-607,7	-576,3	-177,1

Pramen: ČSÚ, * data k 11/2024.

Poznámka: Včetně osiva.

Ekonomika pěstování kukuřice na zrno v letech 2022–2023 a odhad nákladů v roce 2024

Ukazatel	MJ	Šetření za rok 2022	Šetření za rok 2023	Šetření za 1.–3. q 2024
Osivo (sadba) – nakupovaná	Kč/ha	4 547	5 429	5 486
Osivo (sadba) – vlastní	Kč/ha	0	0	0
Hnojiva – nakoupená	Kč/ha	6 161	5 987	4 985
Hnojiva – vlastní	Kč/ha	666	589	589
Prostředky ochrany rostlin	Kč/ha	2 851	3 005	2 924
Ostatní přímý materiál	Kč/ha	1 344	932	910
Přímé materiálové náklady celkem	Kč/ha	15 575	15 942	14 895
Ostatní přímé náklady a služby	Kč/ha	9 945	8 833	8 629
Pracovní náklady celkem	Kč/ha	5 517	5 303	5 690

Ukazatel	MJ	Šetření za rok 2022	Šetření za rok 2023	Šetření za 1.–3. q 2024
Odpisy DNHP – přímé	Kč/ha	I	I	I
Náklady pomocných činností	Kč/ha	7 461	7 893	8 088
Režie	Kč/ha	5 330	5 976	5 861
Vlastní náklady celkem	Kč/ha	43 829	43 949	43 164
Podíl hlavního výrobku	%	85	85	85
Vlastní náklady hlavního výrobku	Kč/ha	37 254	37 356	36 690
Hektarový výnos hlavního výrobku ¹⁾	t/ha	8,78	8,02	7,48
Vlastní náklady hlavního výrobku	Kč/t	4 241	4 660	4 905
Realizační cena ¹⁾	Kč/t	6 414	5 676	4 498
Jednotková podpora celkem	Kč/t	673	623	-
Nákladová rentabilita	%	51,2	21,8	-8,3
Souhrnná rentabilita	%	67,1	35,2	-

Pramen: ÚZEI.

Poznámka: ¹⁾ odhad ČSÚ pro rok 2024 – odhad sklizně dle operativní zprávy k 30. 9. 2024 a průměrné CZV 2024.

Bilanční tabulka kukuřice na zrno

Ukazatel	MJ	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24
Osevní plocha	tis. ha	75,9	87,2	102,4	80,5	64,4
Výnos	t/ha	8,29	9,46	9,65	7,95	7,88
Výroba	tis. t	620,3	825,5	988,0	639,5	507,5
Počáteční zásoby	tis. t	466,1	456,9	387,2	378,9	325,5
Dovoz celkem	tis. t	175,3	157,5	166,3	221,1	219,6
Celková nabídka	tis. t	1 261,7	1 439,9	1 541,5	1 239,5	1 052,6
Domácí spotřeba celkem ¹⁾	tis. t	553,0	623,0	645,0	643,0	547,0
z toho – potraviny	tis. t	15,0	15,0	18,0	17,0	17,0
– osiva	tis. t	18,0	18,0	22,0	21,0	15,0
– krmiva	tis. t	430,0	500,0	510,0	510,0	430,0
– technické užití	tis. t	90,0	90,0	95,0	95,0	85,0
Vývoz celkem	tis. t	251,8	429,7	517,6	271,0	276,9
Celkové užití	tis. t	804,8	1 052,7	1 162,6	914,0	823,9
Konečné zásoby	tis. t	456,9	387,2	378,9	325,5	228,7
Konečné zásoby/domácí spotřeba	%	82,6	62,2	58,7	50,6	41,8

Pramen: ČSÚ, MZe.

Poznámka: Zásoby jsou uvedeny včetně SSHR. ¹⁾ kvalifikovaný odhad MZe.

GM kukuřice

Česká republika pěstuje kukuřici v různých systémech hospodaření. Nejčastěji se jedná o konvenční kukuřici a o kukuřici pěstovanou v podmínkách ekologického zemědělství. V minulosti také čeští farmáři pěstovali geneticky modifikovanou (GM) kukuřici.

Na území EU, tedy i v ČR, je od roku 1998 pro komerční pěstování povolena jediná GM rostlina, kukuřice MON810, označována též jako Bt kukuřice. Tato kukuřice je odolná vůči zavíječi kukuřičnému. Ochrana před škůdcem dosahuje téměř 100 %. V souvislosti s touto přirozenou ochranou je snížena nutnost vstupu do porostu mechanizačními prostředky a aplikace insekticidů. Výsledným produktem tohoto systému pěstování jsou nepolámané, nepoléhavé a houbovými chorobami (zejména rodu *Fusarium*) nenapadené rostliny, které vedou k vyššímu výnosu a ke kvalitnější sklizni.

V ČR byla tato odrůda pěstována v letech 2005–2016. Produkce GM kukuřice se ve většině případů využívala jako krmivo pro hospodářská zvířata, z menší části také jako surovina pro výrobu bioetanolu a bioplynu. Vypěstovaná GM kukuřice nebyla v ČR používána pro potravinářské účely. Z důvodu administrativní a organizační náročnosti pěstování GM plodin (evidence, označování, pravidla koexistence atd.) a požadavku především německých odběratelů mléka na produkci bez používání GMO se u nás již Bt kukuřice nepěstuje.

Plochy GM kukuřice v ČR a počet pěstitelů v letech 2005–2023

Rok	Plocha (ha)	Počet pěstitelů
2005	150	51
2006	1 290	82
2007	5 000	126
2008	8 380	167
2009	6 480	121
2010	4 680	82
2011	5 090	64
2012	3 050	41
2013	2 560	31
2014	1 754	18
2015	997	11
2016	75	1
2017–2023	0	0

Pramen: SZIF.

Klesající trend pěstebních ploch GM kukuřice je k vidění nejen u nás, ale také v ostatních zemích EU. Tento trend přizívuje nejen velmi přísná legislativa GMO, zdoluhavý postup povolování a další povinnosti spojené s pěstováním GMO, ale také negativní medializace celé problematiky. Ve světě je ale situace přesně opačná. Pěstební plochy GM plodin se každoročně zvyšují a jsou nezastupitelnou složkou zemědělské výroby. Ačkoliv EU není pěstování GM rostlin nakloněna, na dovozech především bílkovinných GM komodit pro krmivářský průmysl je zcela závislá.

Vývoj ploch GM kukuřice v EU v letech 2016–2023

Země / Rok	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Španělsko	129 081	124 227	115 246	107 127	98 152	96 605	67 620	46 327
ČR	75	0	0	0	0	0	0	0
Rumunsko	0	0	0	0	0	0	0	0
Portugalsko	7 069	7 308	5 733	2 736	4 216	2 372	2 287	1 898
Polsko	0	0	0	0	0	0	0	0
Slovensko	112	0	0	0	0	0	0	0
Francie	0	0	0	0	0	0	0	0
Německo	0	0	0	0	0	0	0	0
Celkem	136 337	131 263	120 979	109 863	102 368	98 977	69 907	48 225

Pramen: Ministerio de Agricultura España, Agricultura, Florestas e Desenvolvimento Rural Portuguesa; United States Department of Agriculture.

Inovativní techniky šlechtění

Tuto situaci by mohly zvrátit nastupující nové genomické techniky (NGT). Tyto inovativní metody šlechtění umožňují vývoj nových odrůd rostlin o požadovaných vlastnostech úpravou DNA bez vnesení cizorodých genů. V USA, Kanadě, Argentině, Brazílii, Japonsku jsou některé plodiny vyšlechtěné pomocí NGT již na trhu. Výsledné plodiny jsou výhodné pro pěstitele, spotřebitele či zpracovatele, například rostliny s ochranou proti chorobám, škůdcům a plevelům, s odolností vůči suchu a chladu, rostliny s vyšší nutriční hodnotou a další.

V Evropě jsou NGT zatím ve fázi výzkumu a podléhají legislativě vztahující se ke GMO. Tyto přes 20 let staré právní předpisy ovšem neodráží nové vědecké poznatky v oblasti biotechnologií a v podstatě tak brání inovacím v tomto odvětví v EU. Od roku 2023 je v kompetentních orgánech EU vyjednáván nový právní rámec pro rostliny vyšlechtěné za pomoci nových genomických technik, který by měl lépe odpovídat charakteru těchto produktů a adekvátně reflektovat vědecký vývoj v této oblasti. Dosavadní studie EK dokládají, že NGT mají potenciál přispět k udržitelným systémům zemědělství a k produkci potravin v souladu se Zelenou dohodou pro Evropu (European Green Deal), Strategií od zemědělce ke spotřebiteli (Farm to Fork) a se Strategií pro biodiversitu a další.

OSTATNÍ OBILOVINY

Ve skupině ostatních obilovin jsou minoritně pěstované obilniny, mezi které řadíme zejména pohanku obecnou, proso seté, čirok, bér italský, lesknici (chřastici) kanárskou a další okrajové obilniny.

Ostatní obiloviny jsou důležitými surovinami k výrobě potravin a jsou také nezbytnou součástí speciálních krmiv, některé druhy lze využít i pro produkci biomasy. Nejpěstovanější plodinou z této skupiny obilnin je pohanka obecná, která své hlavní uplatnění nachází v potravinářství. Díky vyššímu obsahu rutinu je využívána také ve farmacii.

Osevní plocha ostatních obilnin byla pro sklizeň roku 2023 na ploše 4 232 ha, z toho byla pěstována na 2 162 ha pohanka. Tato skupina plodin vykázala meziroční snížení rozsahu pěstování o zhruba 1,4 tis. ha, tj. o 24,4 %. Rozsah pěstování ostatních obilnin tak poklesl a je nejnižší za posledních osm let. Celková sklizeň ostatních obilovin při průměrném hektarovém výnosu 1,91 t/ha dosáhla 3 961 tun. U pohanky výnos činil 2,17 t/ha a její produkce dosáhla 4 699 tun.

K opětovnému navýšení osevních ploch minoritních obilnin došlo ve sklizni v roce 2024, tedy v nadcházejícím HR 2024/25, kdy osevní plocha zaujímá stejné výměry jako tomu bylo v roce 2020, a to 5,5 tis. ha, což je meziroční navýšení o 30 %.

Vývoj osevní plochy, průměrného hektarového výnosu a sklizně ostatních obilovin

Rok sklizně	Osevní plocha (ha)	Výnos (t/ha)	Sklizeň (t)
2014	4 248	1,28	5 454
2015	4 004	1,75	6 992
2016	5 227	1,48	7 734
2017	4 689	1,60	7 487
2018	4 499	1,79	8 075
2019	4 505	1,45	6 529
2020	5 501	1,91	10 492
2021	6 851	1,53	10 508
2022	5 594	1,40	7 852
2023	2 070	1,91	3 961
2024	3 179	*	*

Pramen: ČSÚ, * data nejsou dosud k dispozici.

Poznámka: Od roku 2023 již nezahrnuje pohanku.

Vývoj osevní plochy, průměrného hektarového výnosu a sklizně pohanky

Rok sklizně	Osevní plocha (ha)	Výnos (t/ha)	Sklizeň (t)
2023	2 162	2,17	4 699
2024	2 322	*	*

Pramen: ČSÚ, * data nejsou dosud k dispozici.

Poznámka: Od roku 2023 je pohanka uváděna samostatně.

Zahraniční obchod ČR se zrnem ostatních obilovin

Nejvýznamnějšími obchodovatelnými komoditami z této skupiny jsou pohanka a proso. Zahraniční obchod lze charakterizovat jako poměrně stabilní a odvíjí se především na základě obchodních vztahů dlouhodobějšího charakteru.

Dovoz ostatních obilovin do ČR v **HR 2022/23** překročil hranici 12 tis. tun, a to především díky dovozu merlíku chilského z Peru, ale i v důsledku nestability trhu reagující na invazi Ruska na Ukrajinu. Meziročně se jednalo o 168% nárůst, kdy bylo celkem dovezeno 12 164 tun semen v hodnotě za 153,7 mil. Kč. Nejvyšší dovoz byl uskutečněn z Peru, kdy se do ČR dovezlo na 4 103 tun merlíku, dále ze Slovenska 2 629 tun pohanky a z Polska na 920 tun také pohanky a 877 tun prosa. Dovoz ostatních obilovin do ČR se v **HR 2023/24** meziročně snížil o 25,5 % na 9 065 tun. Dovozová hodnota činila celkem 176,5 mil. Kč. Nejvíce se dovezlo prosa z Ukrajiny (3 591 tun), dále pohanky z Polska (2 070 tun) a na 889 tun čiroku ze Slovenska. V probíhající HR **2024/25** bylo do ČR doposud dovezeno 3 211 tun ostatních obilovin celkem, a to v hodnotě za téměř 55 mil. Kč.

Vývoz ostatních obilovin z ČR v **HR 2022/23** byl na úrovni 12 446 tun, meziročně byl nižší o 9,9 %. Celková hodnota vývozu činila 129,3 mil. Kč. Nejvíce se vyvezlo pohanky do Francie (516 tun), dále prosa do Nizozemí (402 tun) a pohanky do Polska (230 tun). V **HR 2023/24** bylo celkem vyvezeno z ČR 13 496 tun semene, tj. meziročně o 8,4 % více. Hodnota vývozu celkově činila 116,7 mil. Kč. Nejvíce se vyvezlo opět pohanky do Francie (536 tun), následoval vývoz prosa do Německa (307 tun) a prosa do Nizozemí (279 tun). Vývoz ostatních obilovin v **HR 2024/25** je zatím na úrovni 7 870 tun a vývozní hodnota na 47,9 mil. Kč.

Dovoz a vývoz ostatních obilovin za kalendářní rok v období let 2015–2024

Ukazatel	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*
Dovoz (t)	3 885	4 137	3 393	4 636	5 855	7 550	5 425	5 542	13 182	8 111
Vývoz (t)	10 066	9 458	17 899	18 187	22 232	21 852	17 151	11 489	14 811	15 317

Pramen: ČSÚ, * data k 11/2024.

Poznámka: Včetně osiva, bez rýže.

Finanční saldo semen ostatních obilovin bylo v HR 2022/23, ale i v HR 2023/24 v záporných hodnotách, a to na -24,5 mil. Kč resp. -59,8 mil. Kč.

Dovoz a vývoz ostatních obilovin a finanční saldo za HR

Ukazatel	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25*
Dovoz (t)	4 065	3 848	3 742	5 694	6 534	7 201	4 537	12 164	9 065	3 211
Vývoz (t)	8 328	14 692	17 059	16 314	25 113	22 456	13 813	12 446	13 496	7 870
Hodnota dovozu (mil. Kč)	82 977	120 110	87 193	139 120	148 482	145 895	136 689	153 741	176 502	54 950
Hodnota vývozu (mil. Kč)	64 649	87 145	88 307	101 620	138 801	150 880	132 787	129 282	116 744	47 879
Saldo (mil. Kč)	-18 328	-32 965	1 114	-37 500	-9 681	4 985	-3 902	-24 459	-59 758	-7 071

Pramen: ČSÚ, * data k 11/2024.

Poznámka: Včetně osiva, bez rýže.

Bilance výroby a užití ostatních obilovin

Ukazatel	MJ	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24
Osevní plocha	tis. ha	5,4	6,9	8,2	6,8	4,3
Hektarový výnos	t/ha	1,55	2,65	1,75	1,35	2,04
Výroba	tis. t	8,3	18,2	14,2	9,1	8,8
Počáteční zásoby	tis. t	0,2	1,0	1,3	1,7	0,3
Dovoz celkem	tis. t	13,8	6,9	4,4	4,9	7,9
Celková nabídka	tis. t	22,3	26,1	19,9	15,7	17,0
Domácí spotřeba celkem ¹⁾	tis. t	2,0	3,0	5,0	4,0	2,5
z toho – potraviny	tis. t	1,5	2,0	4,0	3,0	2,0
– osiva	tis. t	0,5	1,0	1,0	1,0	0,5
– krmiva	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
– technické užití	tis. t	19,3	21,8	13,2	0,0	0,0
Vývoz celkem	tis. t	19,3	21,8	13,2	11,4	13,0
Celkové užití	tis. t	21,3	24,8	18,2	15,4	15,5
Konečné zásoby	tis. t	1,0	1,3	1,7	0,3	1,5
Konečné zásoby/domácí spotřeba	%	50,0	43,3	34,0	7,5	60,0

Pramen: ČSÚ, MZe.

Poznámka: ¹⁾ kvalifikovaný odhad MZe.

PĚSTOVÁNÍ OBILNIN V EKOLOGICKÉM ZEMĚDĚLSTVÍ

Pravidla ekologického zemědělství (EZ) a výroby biopotravin jsou stanovena národními i evropskými předpisy, zejména zákonem č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, vyhláškou č. 16/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o ekologickém zemědělství, a dále nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/848 ze dne 30. května 2018 o ekologické produkci a označování ekologických produktů.

Historie EZ se v ČR datuje od roku 1990, kdy byly registrovány první tři ekologické farmy. K 31. 12. 2023 působilo v ČR již 5 345 ekologických zemědělců, což je o 295 ekologických farem více ve srovnání s rokem předchozím a na 969 výrobců biopotravin, tj. meziroční úbytek o 21 výrobců.

Podíl ekologicky obhospodařované půdy v LPIS k celkové výměře zemědělské půdy v LPIS činil 16,8 %. Výměra půdy v EZ dosáhla k 31. 12. 2023 již 595 190 ha, z toho výměra orné půdy činila 120 531 ha a její podíl vůči dominujícím travním porostům v EZ setrvale narůstá. Vůči celkové výměře půdy v EZ tvořil podíl orné půdy ke konci roku 2023 již 20,3 %.

Vzhledem k metodice sběru a zpracování dat jsou podrobné statistické údaje dostupné vždy s přibližně ročním zpožděním. Nově se v roce 2023 v rámci šetření ÚZEI sleduje pouze půda v EZ, tzn. bez plochy v přechodném období, přičemž i meziroční srovnání je provedeno k ploše pouze v EZ. Aktuálně jsou dostupná data o produkci za rok 2023 a trhu s biopotravinami za rok 2022.

Struktura ploch plodin v ekologickém režimu v roce 2023 oproti roku 2022 narostla o 4,3 % na plochu 87 867 ha. Hlavními plodinami na orné půdě v ekologickém režimu byly obdobně jako v předchozích letech obilniny (47,4 %) a píce (35,0 %). Obilniny nadále zabírají významnou část půdy v ekologickém režimu a jejich meziroční nárůst ploch činí 5,0 %. Stejně jako v předchozích letech byly nejčastěji pěstovanými obilninami pšenice setá (34,1 %) a oves (21,5 %). Tyto dvě plodiny společně zaujímaly téměř 56 % ploch obilnin v ekologickém režimu. Dalšími významnými obilninami bylo tritcale (11,5 %), ječmen (9,8 %), žito (8,6 %) a špalda (8,3 %). Oproti minulému roku došlo k nárůstu výměry u ječmene o 42,5 %, žita (40,4 %), tritcale (25,8 %) a pšenice seté (24,7 %). Plochy kukuřice na zrno vzrostly o 18,2 % a plochy ova o 4,4 %. Naopak k meziročnímu poklesu došlo u špaldy o 55,1 %, pohanky (18,1 %), prosa (24,8 %), ostatních obilnin (24,3 %) a pšenice tvrdé (20,9 %).

Struktura, produkce a výnos obilovin na orné půdě v EZ v roce 2023

Plodina	Počet ekofare ¹⁾	Ekologický režim (ha)	Hektarové výnosy (t/ha)	Ekologická produkce (t)
Orná půda celkem ²⁾	2 009	87 867,48	3,22	282 949,45
Obiloviny pro produkci zrna (včetně osiva) celkem	950	41 685,26	3,20	133 581,81
Pšenice setá	575	14 228,71	3,37	47 899,40
Pšenice špalda	115	3 470,59	3,29	11 427,26
Pšenice tvrdá	10	150,61	3,84	577,70
Žito	160	3 591,95	2,93	10 519,46
Ječmen	295	4 081,63	3,05	12 464,75
Oves	454	8 970,90	3,13	28 095,00
Tritcale	259	4 807,96	3,17	15 256,59
Kukuřice na zrno	34	1 064,30	4,60	4 891,55
Pohanka	70	1 183,51	1,87	2 216,60
Proso	8	85,25	1,98	168,40
Ostatní obiloviny na zrno	8	49,85	1,31	65,10

Pramen: ÚZEI.

Poznámka: Data od 4 786 subjektů celkem v rámci šetření v roce 2023. ¹⁾ Počet ekofare, které mají plochy dané plodiny již v ekologickém režimu. ²⁾ Z důvodu odlišné metodiky se údaj za ornou půdu celkem liší od údajů vykazovaných pro EUROSTAT.

Plochy a produkce v EZ na orné půdě v letech 2022 a 2023 a srovnání s celkovou osevní plochou a produkcí v roce 2023

Plodina	2022 (EZ)		2023 (EZ)		Struktura plodin 2023 (%)	Meziroční změna (%)		2023 (ČR)			Podíl (%) na celkové		
	Plocha EZ (ha)	Ekologická produkce (t)	Plocha EZ (ha)	Ekologická produkce (t)		Produkce	Hektarový výnos	Celková plocha (ha)	Celková produkce (t)	Hektarový výnos (t/ha)	ploše	produkci	hektarovém výnosu
Obiloviny	39 689	117 426	41 685	133 582	47,44	13,76	8,31	1 317 204	7 995 524	6,07	3,16	1,67	52,79
Pšenice setá	11 411	34 852	14 229	47 899	34,13	37,44	10,22	814 293	5 243 149	6,44	1,75	0,91	52,28
Pšenice špalda	7 724	22 974	3 471	11 427	8,33	-50,26	10,70	-	-	-	-	-	-
Ječmen	2 864	7 918	4 082	12 465	9,79	57,42	10,46	321 133	1 764 205	5,49	1,27	0,71	55,59
Žito	2 559	7 198	3 592	10 519	8,62	46,14	4,12	24 653	124 950	5,07	14,57	8,42	57,78
Oves	8 594	24 970	8 971	28 095	21,52	12,52	7,79	42 997	118 593	2,76	20,86	23,69	113,55
Triticale	3 822	11 622	4 808	15 257	11,53	31,27	4,36	42 010	209 126	4,98	11,44	7,30	63,74
Kukuřice na zrno	900	4 487	1 064	4 892	2,55	9,03	-7,80	64 369	507 540	7,88	1,65	0,96	58,29

Pramen: ÚZEI, ČSÚ, vlastní výpočty ÚZEI.

Poznámka: V tabulce jsou uvedeny pouze vybrané druhy plodin, které lze srovnat s údaji z ČSÚ za celou ČR. Celkový součet kategorie nemusí souhlasit s jednotlivými druhy plodin.

Uplatnění bioprodukce vyprodukované na ekofarmách

Dle šetření ÚZEI bylo z celkového množství 104 619 tun vyprodukovaných obilovin v roce 2022 prodáno 73 % (76,5 tis. tun), a to z 83 % v bio kvalitě. Na domácím trhu bylo uplatněno 70 % obilovin a 30 % bylo exportováno. Podíl neprodané produkce, tedy zkrmené nebo využitě jiným způsobem, činil u obilovin 27 % objemu, z toho zhruba 42 % bylo spotřebováno jako krmivo. Stejně jako v předchozích letech mělo z obilovin nejnižší podíl v rámci prodeje triticales (51 %), z důvodu jeho uplatnění již přímo na farmě jako krmivo. Dle počtu farem i množství produkce byly stejně jako v minulých letech nejčastěji pěstovanými obilovinami pšenice a oves, které tvořily 51 % produkce obilovin v EZ v roce 2022.

Prodej bioproduktů s certifikátem

U obilovin byl v roce 2022 nejčastěji využívanou obchodní cestou prodej zpracovatelům. Z hlediska prodaného objemu se nejvíce uplatnil prodej do zahraničí, přičemž se touto cestou prodalo 31,0 % bio obilí. Konkrétně u pšenice bylo do zahraničí prodáno 33,8 % objemu, u kukuřice se dokonce jednalo až o 90,6 % prodaného objemu. U prodeje zpracovatelům, což byla z hlediska objemu druhá nejvýznamnější cesta, byly největší objemy prodány u komodit jako je triticales (44,2 %), ječmen (40,6 %), pohanka (39,3 %) a oves (30,2 %). Následoval prodej přes odbytová družstva, kde největšího prodaného objemu z obilovin dosáhlo žito (32,4 %) a špalda (32,3 %). Prostřednictvím prodeje přes zprostředkovatele bylo uplatněno 17,2 % objemu, jiným farmářům bylo prodáno 2,7 % objemu a přímým prodejem se prodalo 0,2 % obilovin z celkové produkce bio obilovin v ČR, jenž se stal i nejméně využívanou obchodní cestou.

Podpora ekologického zemědělství

Dotace jsou ekologickým zemědělcům vypláceny již od roku 1998 formou dotací na plochu zařazenou do EZ nebo přechodného období. Cílem finanční podpory poskytované ze strany státu je podporování systémů hospodaření šetrného k životnímu prostředí – posílit prevenci degradace půdy, zachovat a obnovit cenná stanoviště na zemědělské půdě z hlediska druhové různorodosti, zvýšit ekologickou stabilitu a estetickou hodnotu krajiny a navýšit podíl ekologického zemědělství na celkové výměře zemědělské půdy.

V minulosti bylo vyplácení podpory ekologickým zemědělcům na obhospodařovanou plochu zajištěno v rámci Programu rozvoje venkova (PRV) pro roky 2007–2013, kde bylo EZ podporováno jedním z tzv. agroenvironmentálních opatření v rámci Osy II PRV. V následujícím programovém období PRV na roky 2014–2020 byla již podpora EZ realizována v rámci samostatného opatření M.II Ekologické opatření, v rámci kterého byla financována opatření Ekologické zemědělství a Navazující ekologického zemědělství (NEZ). Tato podpora byla způsobilá pouze pro ekofarmy, které nehosподаřily souběžně v režimu konvenční produkce na zemědělské půdě v případě zemědělských kultur, které jsou způsobilé pro dotaci na EZ.

Od roku 2023 je vyplácení dotací pro opatření EZ realizováno na základě SP SZP, který byl schválen vládou dne 12. října 2022 a následně EK dne 24. listopadu 2022.

Strategický plán SZP je klíčovým nástrojem podpory zemědělského sektoru a venkova pro období 2023–2027. Stanovuje zemědělské, potravinářské a lesnické cíle, kam směřují zemědělské dotace z evropských fondů a kofinancované z národních zdrojů. Vychází přitom z potřeb rozvoje venkova a zvyšování kvality životního prostředí. SP SZP od roku 2023 nahrazuje PRV, nově zahrnuje také přímé platby a intervence SOT.

Celkem bylo na opatření Ekologické zemědělství v programovém období vyčleněno 11 mld. Kč. Předmětem dotace je půda obhospodařovaná v režimu přechodného období nebo ekologického

zemědělství s druhem zemědělské kultury trvalý travní porost, standardní orná půda (pro pěstování zeleniny nebo speciálních bylin, pěstování trav na semeno a víceletých píceň, pěstování ostatních plodin a jahodníku), travní porost na orné půdě, trvalá kultura ovocný sad (intenzivní a ostatní), vinice a chmelnice. Opatření je realizováno formou pětiletých závazků. Žadatel musí být zemědělský podnikatel a registrovaný ekologický podnikatel, obhospodařovat min. 0,5 ha zemědělské půdy evidované v LPIS, musí dodržovat pravidla podmíněnosti a minimální požadavky na hnojiva a přípravky na ochranu rostlin a je povinen zúčastnit se alespoň jednou za dobu závazku školení o vhodných praktikách v EZ. Pro hospodaření na jednotlivých zemědělských kulturách jsou stanoveny dílčí podmínky včetně například minimálního zatížení hospodářskými zvířaty na travních porostech, minimální hustoty životaschopných jedinců na hektar ovocného sadu, vykazování produkce atd.

Co se týče změn, v rámci opatření Ekologické zemědělství je nově možné hospodařit souběžně v režimu konvenční produkce za podmínky oddělení produkčních jednotek. Nově také vznikl titul Pěstování víceletých píceň. V rámci EZ již není podporován úhor (U). Je možné zařazovat díly půdních bloků se zemědělskou kulturou U, avšak není možné na ně poskytnout dotaci. Dále není v EZ podporována tzv. jiná trvalá kultura – krajinnotvorný sad (J), který přešel pod gesci Agroenvironmentálně-klimatických opatření. Podrobné podmínky poskytování dotací jsou stanoveny v nařízení vlády č. 81/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění opatření ekologické zemědělství.

V roce 2023 bylo podáno celkem 5163 žádostí o dotaci s výměrou 578 514 ha a bylo vyplaceno 1 722 562 399 Kč (71 428 197 EUR). V tabulce níže je zobrazen přehled výše podpor pro jednotlivé dotační tituly – dotace na plochu zařazenou do EZ nebo přechodného období v roce 2023.

Výše podpory v rámci opatření Ekologické zemědělství SZP 2023

Druh zemědělské kultury	Hospodaření / dotace	Výše sazby dotace (EUR/ha)	
		Přechodné období	Ekologická produkce
Trvalý travní porost	Trvalý travní porost	106	100
Orná půda	Pěstování zeleniny nebo speciálních bylin	660	638
	Pěstování trav na semeno	137	120
	Pěstování víceletých píceň	137	120
	Pěstování ostatních plodin	323	239
	Pěstování jahodníku	660	638
	Travní porost	137	120
	Pěstování zeleniny nebo speciálních bylin do 6 ha	680	660
Trvalá kultura	Ovocný sad – intenzivní	896	850
	Ovocný sad – ostatní	536	510
	Vinice	900	847
	Chmelnice	900	847

Pramen: MZe.

Poznámka: Pro rok 2023 byl platný směnný kurz 24,116 CZK/EUR.

NEPOTRAVINÁŘSKÉ UŽITÍ OBILOVIN

Obiloviny, jež nacházejí uplatnění rovněž pro nepotravinářské účely, jsou mimo výrobu krmiv pro hospodářská zvířata využívány také k produkci paliv.

Jedná se o paliva ve formě slisovaných nebo rozdružených balíků obilné slámy nebo v podobě tzv. agropelet či briket. Takto upravenou biomasu lze využít při výrobě elektřiny a tepla, a to jednak v procesech přímého spalování nebo při společném spalování s neobnovitelným zdrojem energie (spoluspalování), což je většinou uhlí. K výrobě agropelet a briket se kromě slámy používá také odpad z posklizňových linek, zlomky obilných zrn, plevy, odroly a další odpad rostlinného původu vzniklý při zpracování obilovin. Výroba těchto paliv pro energetické účely zůstává nadále jednou z možností diverzifikace zemědělské výroby.

V současnosti se z obilovin pro energetické využití v celosvětovém měřítku nicméně nejčastěji vyrábí kapalná biopaliva. Alternativou za benzín je nejvíce využíván bioetanol vyráběný kvasným procesem. K jeho produkci je zapotřebí plodina s dostatečným obsahem cukrů, resp. škrobů jako jsou právě obiloviny, ale i například cukrová řepa a v zemích Jižní Ameriky také cukrová třtina.

V roce 2023 byly v ČR v provozu dvě jednotky na výrobu bioetanolu, a to Ethanol Energy, a.s., Vrdy a Tereos TTD, a.s., Dobruška. V následující tabulce jsou uvedeny kapacity, rok zahájení provozu a použítá vstupní surovina pro výrobu bioetanolu a etyl-terc-butyl-éteru (ETBE) jako složky automobilových benzinů.

Bioetanolové lihovary v ČR a jejich roční kapacita

Název společnosti	Rok zahájení výroby nebo zkušebního provozu	Roční produkční kapacita		Základní použítá surovina
		hl	t	
Tereos TTD, a.s. Dobruška	2006	1 000 000	79 000	cukrová řepa
Ethanol Energy, a.s. (lihovar) Vrdy	2007	700 000	55 200	kukuřice, obiloviny
Celkem		1 700 000	134 200	

Pramen: Svaz lihovarů ČR.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/2001 o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů ve znění směrnice (EU) 2023/2413 ukládá cíl využívat nejpozději v roce 2030 obnovitelné zdroje energie (OZE) v dopravě ve výši alespoň 29 % konečné spotřeby energie anebo dosáhnout snížení emisí skleníkových plynů alespoň o 14,5 % oproti výchozí referenční hodnotě. Členské státy sami mohou zvolit, který z cílů pro ně bude závazný. ČR zvolila cíl úspory emisí skleníkových plynů, protože podle provedených odborných studií je za stávajících podmínek snadněji dosažitelný. Směrnice zároveň požaduje plnění tzv. kritérií udržitelnosti biopaliv, která mají za cíl zajistit prokazatelně udržitelnou výrobu a využití těchto biopaliv a naplňování stanovené úspory emisí skleníkových plynů. Uvedené požadavky jsou transponovány zákonem č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, a zákonem č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie.

Zákon o ochraně ovzduší ukládá povinnost pro dodavatele benzínu a nafty, která spočívá v úspoře emisí skleníkových plynů z pohonných hmot pro dopravní účely ve výši alespoň 6 % ve srovnání se základní hodnotou stanovenou prováděcím právním předpisem. Z důvodu plnění výše uvedeného evropského cíle bude novelizací zákona o ochraně ovzduší tato procentuální hodnota úspor emisí od roku 2026 průběžně navyšována. Další změny se budou týkat navýšení energetického podílu pokročilých biopaliv (z nepotravinářských surovin a odpadů) nebo naopak nastavení nejvyššího povoleného podílu energie z konvenčních biopaliv (z potravinářských a krmných plodin) na výši 5,6 %.

Povinné objemové přimíchávání biopaliv do pohonných hmot bylo s účinností od 1. července 2022 zrušeno.

Veškerá biopaliva využitá v dopravě, která jsou započítávána do plnění uvedených cílů, musí splňovat kritéria udržitelnosti a úspor emisí skleníkových plynů. Dodavatelé pohonných hmot, výrobci biopaliv či zpracovatelé zemědělských surovin musí být držiteli příslušného certifikátu, který garantuje, že jejich produkce uvedená kritéria splňuje. Certifikace může probíhat podle národního nebo častěji podle mezinárodního schématu schváleného EK. Kritéria udržitelnosti biopaliv a způsob výpočtu emisí skleníkových plynů stanoví nařízení vlády č. 189/2018 Sb., o kritériích udržitelnosti biopaliv a snižování emisí skleníkových plynů z pohonných hmot.

S koncem roku 2020 byla ukončena podpora čistých a vysokoprocenních biopaliv, mezi které patří například Etanol E85 s obsahem 70–85 obj. % bioetanolu (zbytek tvoří benzin). Podpora spočívala ve snížení sazeb daně nebo vrácení části daně z minerálních olejů podle zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, kterým byla implementována EK schválená Víceletá podpora biopaliv v dopravě. V souladu s pokyny EK budou po roce 2021 k finanční podpoře způsobilá už jen tzv. pokročilá biopaliva vyráběná z nepotravinářských surovin.

Následující tabulka uvádí tuzemskou bilanci výroby, dovozu, vývozu a hrubé spotřeby certifikovaného bioetanolu, výroby ETBE a paliva E85. Ve srovnání s rokem 2022 došlo v roce 2023 u bioetanolu ke snížení jeho výroby o 4 %. Bez daňové podpory se na trhu s pohonnými hmotami uplatnily pouze cca 2 tuny paliva E85.

Bilance výroby, dovozu, vývozu a hrubé spotřeby bioetanolu v ČR a výroby ETBE a paliva E85 (v t)

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023	Index 2023/22
Výroba	93 040	85 688	88 545	80 538	77 462	0,96
Dovoz	22 502	15 886	31 352	41 921	63 648	1,52
Vývoz	18 476	13 036	36 591	9 197	14 133	1,54
Hrubá spotřeba pro přimíchávání	91 408	83 532	87 779	91 263	92 100*	1,01
ETBE pro přimíchávání	51 228	55 590	57 840	73 000	75 000*	1,03
Etanol E85	1 469	357	3	2	2*	1

Pramen: MPO, GRČ, MŽP, Svaz lihovarů, VÚZT & SVB.

Poznámka: * odhad. Hodnoty hustot při 15 °C – pro bioetanol 777,8 kg/m³, ETBE 750 kg/m³, etanol E85 (77,27 % V/V bioetanolu) 770,2 kg/m³, motorový benzin 744,2 kg/m³.

Z podílu tuzemské výroby bioetanolu a roční produkční kapacity je patrné jejich průměrné využití v roce 2023 na 58 %, což je o 2 % méně než v roce předešlém.

Níže uvedená tabulka ukazuje bilanci obilovin využitých na výrobu palivového bioetanolu v letech 2019–2023. V tomto období se v ČR vyráběl bioetanol pouze z cukrové řepy a kukuřice na zrno. Z pšenice se palivový bioetanol v ČR nevyrábí od roku 2015.

Pro výrobu palivového bioetanolu se v roce 2023 využilo cca 208 tis. tun cukrové řepy a cca 170 tis. tun zrna kukuřice. To představuje s ohledem na sklizňové plochy, výnosy a výtěžnosti bioetanolu 5,4 % sklizňových ploch řepy cukrové a 33,4 % sklizňových ploch kukuřice na zrno.

Při zpracování zrna kukuřice na palivový bioetanol se současně vyrobilo 40 tis. tun kvalitního krmiva DDGS.

Co se týká spotřeby bioetanolu v dopravě, podle údajů MŽP vyplývajících ze zpráv o emisích skleníkových plynů z dodaných pohonných hmot, byly na tuzemském trhu s motorovými palivy v roce 2022 uplatněny podíly domácího a importovaného bioetanolu vyrobeného z kukuřice ve výši 64,3 % energetického obsahu (e.o.), z cukrové řepy ve výši 5,6 % e.o., z melasy (jako koproduktu ze zpracování cukrové řepy) ve výši 12,4 % e.o., z žita ve výši 4,4 % e.o., z pšenice ve výši 4,9 % e.o. a z ječmene ve výši 0,8 % e.o. Další zdroje uplatněného bioetanolu pochází mimo jiné i z odpadů a zbytků. Celková energetická hodnota spotřebovaného bioetanolu v roce 2022 činila 2 499,3 TJ.

Bilance obilovin využitých na výrobu palivového bioetanolu

Ukazatel		MJ	2019	2020	2021	2022	2023	Index 2023/22
Výroba palivového bioetanolu	celkem	t	93 040	85 688	88 545	80 538	77 462	0,91
	ze zrna kukuřice		50 479	54 135	53 046	47 757	52 813	0,90
Spotřeba výchozích surovin pro bioetanol ze zrna kukuřice		t	162 038	173 773	170 278	153 300	169 530	0,90
Sklizňové plochy kukuřice na zrno		ha	74 827	87 231	102 438	80 453	64 369	0,78
Výnos zrna kukuřice		t/ha	8,29	9,46	9,65	7,95	7,88	0,82
Produkce zrna kukuřice		t	620 261	825 499	988 038	639 467	507 540	0,65
Plocha kukuřice na zrno při daném výnosu využita pro výrobu bioetanolu		ha	19 546	18 369	17 645	19 283	21 514	1,09
Podíl ploch kukuřice na zrno zpracované na bioetanol z celkových ploch této plodiny		%	26,1	21,1	17,2	24,0	33,4	1,39

Pramen: MPO, Svaz lihovarů ČR, ČSÚ, VÚZT & SVB.

Poznámka: Bilance výtěžnosti – zrno kukuřice: 3,21 kg na 1 kg bioetanolu, tj. 2,5 kg na 1 l bioetanolu.

PŘÍLOHY

Obsah:

- Osevní plochy jednotlivých druhů obilnin a jejich zastoupení na orné půdě
- Vývoj ploch, hektarových výnosů a produkce obilovin
- Cenový vývoj obilovin a jejich produktů
- Celková výměra obilnin pěstovaných v EZ včetně přechodného období (ha)
- Průměrný hektarový výnos obilovin v EZ (t/ha)
- Produkce obilovin v EZ (t)

Osevní plochy jednotlivých druhů obilnin a jejich zastoupení na orné půdě

Plodina	Rok	Osevní plocha ha	Orná půda ha	Osevní plocha /orná půda (%)	% z obilnin celkem
Obilniny na zrno celkem	2020	1 344 877	2 485 825	54,10	100
	2021	1 345 835	2 476 913	54,43	100
	2022	1 386 011	2 481 225	55,86	100
	2023	1 317 204	2 524 276	52,18	100
	2024*	-	2 525 359	-	100
Z toho:					
pšenice celkem	2020	798 583	2 485 825	32,13	59,38
	2021	784 784	2 476 913	31,68	58,31
	2022	854 434	2 481 225	34,44	61,65
	2023	817 762	2 524 276	32,40	62,08
	2024	776 502	2 525 359	30,75	-
pšenice ozimá	2020	774 638	2 485 825	31,16	97,00 ¹⁾
	2021	709 537	2 476 913	28,65	90,41 ¹⁾
	2022	801 578	2 481 225	32,31	93,81 ¹⁾
	2023	778 972	2 524 276	30,86	95,26 ¹⁾
	2024	747 506	2 525 359	29,60	96,27 ¹⁾
pšenice jarní	2020	23 946	2 485 825	0,96	3,00 ¹⁾
	2021	75 247	2 476 913	3,04	9,59 ¹⁾
	2022	52 856	2 481 225	2,13	6,19 ¹⁾
	2023	35 321	2 524 276	1,40	4,32 ¹⁾
	2024	24 101	2 525 359	0,95	3,10 ¹⁾
pšenice tvrdá	2023	3 469	2 524 276	0,14	0,42 ¹⁾
	2024	4 894	2 525 359	0,19	0,63 ¹⁾
žito	2020	31 432	2 485 825	1,26	2,34
	2021	25 154	2 476 913	1,02	1,87
	2022	24 124	2 481 225	0,97	1,74
	2023	24 653	2 524 276	0,98	1,87
	2024	24 301	2 525 359	0,96	-

Plodina	Rok	Osevní plocha ha	Orná půda ha	Osevní plocha /orná půda (%)	% z obilnin celkem
triticale	2020	42 097	2 485 825	1,69	3,13
	2021	40 856	2 476 913	1,65	3,04
	2022	40 566	2 481 225	1,63	2,93
	2023	42 010	2 524 276	1,66	3,19
	2024	44 048	2 525 359	1,74	-
ječmen celkem	2020	331 911	2 485 825	13,35	24,68
	2021	326 743	2 476 913	13,19	24,28
	2022	334 504	2 481 225	13,48	24,13
	2023	321 133	2 524 276	12,72	24,38
	2024	317 119	2 525 359	12,56	-
ječmen ozimý	2020	114 633	2 485 825	4,61	34,54 ²⁾
	2021	111 006	2 476 913	4,48	33,97 ²⁾
	2022	122 614	2 481 225	4,94	36,66 ²⁾
	2023	128 740	2 524 276	5,10	40,09 ²⁾
	2024	127 125	2 525 359	5,03	40,09 ²⁾
ječmen jarní	2020	217 279	2 485 825	8,74	65,46 ²⁾
	2021	215 737	2 476 913	8,71	66,03 ²⁾
	2022	211 890	2 481 225	8,54	63,34 ²⁾
	2023	192 393	2 524 276	7,62	59,91 ²⁾
	2024	189 994	2 525 359	7,52	59,91 ²⁾
oves	2020	46 740	2 485 825	1,88	3,48
	2021	57 715	2 476 913	2,33	4,29
	2022	45 147	2 481 225	1,82	3,26
	2023	42 997	2 524 276	1,70	3,26
	2024	52 618	2 525 359	2,08	-
kukuřice na zrno ³⁾	2020	87 231	2 485 825	3,51	6,49
	2021	102 438	2 476 913	4,14	7,61
	2022	80 453	2 481 225	3,24	5,80
	2023	64 369	2 524 276	2,55	4,89
	2024*	-	2 525 359	-	-
ostatní obilniny a směsky obilnin na zrno	2020	6 882	2 485 825	0,28	0,51
	2021	8 145	2 476 913	0,33	0,61
	2022	6 783	2 481 225	0,27	0,49
	2023	2 118	2 524 276	0,08	0,16
	2024	3 249	2 525 359	0,13	-

Pramen: ČSÚ, data k 30. 11. 2024, dopočet MZe.

Poznámka: ¹⁾ Procenta z pšenice celkem, ²⁾ procenta z ječmene celkem, ³⁾ sklizňová plocha, * data nejsou dosud k dispozici.

Vývoj ploch, hektarových výnosů a produkce obilovin

Obiloviny na zrno celkem

Rok	Plocha osevu (ha)	Výnos (t/ha)	Sklizeň (t)
1989	1 669 850	4,69	7 793 145
1990	1 652 169	5,46	8 946 879
1991	1 620 585	4,87	7 845 290
1992	1 586 262	4,15	6 564 898
1993	1 606 911	4,03	6 467 852
1994	1 660 338	4,10	6 777 231
1995	1 581 341	4,19	6 601 711
1996	1 586 491	4,20	6 644 145
1997	1 696 325	4,14	6 982 772
1998	1 680 760	3,97	6 668 920
1999	1 586 592	4,35	6 928 371
2000	1 647 508	3,91	6 454 237
2001	1 626 785	4,52	7 337 589
2002	1 562 116	4,33	6 770 829
2003	1 452 349	3,95	5 762 396
2004	1 607 251	5,46	8 783 801
2005	1 593 487	4,75	7 659 851
2006	1 527 104	4,12	6 473 588
2007	1 567 191	4,53	7 152 861
2008	1 552 682	5,37	8 369 503
2009	1 541 679	5,08	7 831 998
2010	1 462 836	4,70	6 877 619
2011	1 479 484	5,60	8 284 806
2012	1 454 435	4,53	6 595 493
2013	1 413 143	5,32	7 512 612
2014	1 409 610	6,23	8 779 299
2015	1 389 827	5,89	8 183 512
2016	1 359 014	6,33	8 596 408
2017	1 354 682	5,50	7 456 779
2018	1 338 780	5,21	6 970 919
2019	1 352 530	5,65	7 646 148
2020	1 344 877	6,04	8 126 663
2021	1 345 835	6,11	8 227 107
2022	1 386 011	5,93	8 218 416
2023	1 317 204	6,07	7 995 524
2024*	-	-	-

Pramen: ČSÚ, *data nejsou dosud k dispozici.

Pšenice celkem

Rok	Plocha osevu (ha)	Výnos (t/ha)	Sklizeň (t)
2000	972 711	4,21	4 084 107
2001	927 247	4,85	4 476 080
2002	848 830	4,56	3 866 473
2003	648 389	4,07	2 637 891
2004	863 158	5,84	5 042 523
2005	820 440	5,05	4 145 039
2006	781 519	4,49	3 506 252
2007	810 987	4,86	3 938 924
2008	802 325	5,77	4 631 502
2009	831 300	5,24	4 358 073
2010	833 577	4,99	4 161 553
2011	863 132	5,69	4 913 048
2012	815 381	4,32	3 518 896
2013	829 393	5,67	4 700 696
2014	835 941	6,51	5 442 349
2015	829 820	6,36	5 274 272
2016	839 710	6,50	5 454 663
2017	832 062	5,67	4 718 205
2018	819 690	5,39	4 417 841
2019	839 446	5,73	4 812 163
2020	798 583	6,14	4 902 414
2021	784 784	6,32	4 960 925
2022	854 434	6,07	5 188 687
2023	817 762	6,44	5 262 361
2024	776 502	-	-

Pramen: ČSÚ.

Pšenice ozimá

Rok	Plocha osevu (ha)	Výnos (t/ha)	Sklizeň (t)
2000	888 162	4,34	3 848 694
2001	873 463	4,95	4 305 486
2002	796 214	4,64	3 694 503
2003	541 695	4,14	2 244 457
2004	801 719	5,96	4 775 190
2005	762 793	5,15	3 931 811
2006	719 528	4,49	3 506 252
2007	750 102	5,01	3 761 674
2008	760 399	5,88	4 470 309
2009	793 472	5,33	4 229 261
2010	785 491	5,08	3 992 965
2011	805 779	5,78	4 660 196
2012	746 002	4,34	3 234 859

Rok	Plocha osevu (ha)	Výnos (t/ha)	Sklizeň (t)
2013	788 422	5,75	4 530 773
2014	790 690	6,61	5 222 695
2015	778 200	6,50	5 054 568
2016	809 111	6,57	5 315 630
2017	785 499	5,77	4 529 524
2018	773 678	5,46	4 227 344
2019	814 517	5,79	4 716 450
2020	774 638	6,20	4 799 253
2021	709 537	6,47	4 589 859
2022	801 578	6,16	4 938 549
2023	778 972	6,56	5 106 909
2024	747 506	-	-

Pramen: ČSÚ.

Pšenice jarní

Rok	Plocha osevu (ha)	Výnos (t/ha)	Sklizeň (t)
2000	84 549	2,81	235 413
2001	53 784	3,21	170 594
2002	52 616	3,27	171 970
2003	106 695	3,69	393 434
2004	61 439	4,35	267 333
2005	57 647	3,70	219 228
2006	61 991	3,36	208 594
2007	60 884	2,91	177 250
2008	41 925	3,84	161 193
2009	37 827	3,41	128 812
2010	48 086	3,51	168 588
2011	57 353	4,41	252 851
2012	69 379	4,09	284 037
2013	40 970	4,15	169 923
2014	45 251	4,85	219 653
2015	51 620	4,26	219 704
2016	30 600	4,54	139 034
2017	46 563	4,05	188 681
2018	46 012	4,14	190 497
2019	24 929	3,84	95 714
2020	23 946	4,31	103 161
2021	75 247	4,93	371 066
2022	52 856	4,73	250 139
2023	35 321	3,86	136 240
2024	24 101	-	-

Pramen: ČSÚ.

Pšenice tvrdá

Rok	Plocha osevu (ha)	Výnos (t/ha)	Sklizeň (t)
2023	3 469	5,54	19 212
204	4 894	-	-

Pramen: ČSÚ.

Žito

Rok	Plocha osevu (ha)	Výnos (t/ha)	Sklizeň (t)
2000	44 178	3,42	150 052
2001	40 987	3,72	149 298
2002	35 332	3,37	119 154
2003	41 915	3,80	159 312
2004	59 209	5,29	313 348
2005	46 903	4,19	196 755
2006	22 481	3,33	74 811
2007	37 503	4,73	177 507
2008	43 399	4,83	209 787
2009	38 453	4,63	178 070
2010	30 249	3,91	118 233
2011	24 985	4,74	118 456
2012	30 557	4,81	146 962
2013	37 498	4,70	176 278
2014	25 137	5,13	129 059
2015	21 980	4,91	107 874
2016	20 951	4,98	104 353
2017	22 221	4,92	109 241
2018	25 355	4,74	120 160
2019	31 129	5,06	157 561
2020	31 432	5,48	172 364
2021	25 154	5,03	126 581
2022	24 124	5,31	128 154
2023	24 653	5,07	124 950
2024	24 301	-	-

Pramen: ČSÚ.

Ječmen celkem

Rok	Plocha osevu (ha)	Výnos (t/ha)	Sklizeň (t)
2000	496 382	3,29	1 629 372
2001	497 864	3,97	1 965 611
2002	488 070	3,67	1 792 557
2003	549 955	3,76	2 068 693
2004	468 996	4,97	2 330 582
2005	521 527	4,21	2 195 376

Rok	Plocha osevu (ha)	Výnos (t/ha)	Sklizeň (t)
2006	528 145	3,59	1 897 703
2007	498 692	3,80	1 893 408
2008	482 394	4,65	2 243 865
2009	454 820	4,40	2 003 032
2010	388 925	4,07	1 584 456
2011	372 780	4,87	1 813 679
2012	382 330	4,23	1 616 467
2013	348 992	4,57	1 593 760
2014	350 518	5,61	1 967 049
2015	365 946	5,44	1 991 415
2016	325 725	5,67	1 845 254
2017	327 707	5,23	1 712 279
2018	324 724	4,95	1 606 034
2019	319 583	5,38	1 718 061
2020	331 911	5,47	1 816 182
2021	326 743	5,35	1 749 134
2022	334 504	5,61	1 877 363
2023	321 133	5,49	1 764 205
2024	317 119	-	-

Pramen: ČSÚ.

Ječmen ozimý

Rok	Plocha osevu (ha)	Výnos (t/ha)	Sklizeň (t)
2000	142 110	3,96	561 460
2001	156 732	4,45	695 011
2002	142 916	3,56	508 428
2003	98 818	3,09	305 289
2004	115 605	5,15	595 911
2005	124 806	4,40	549 143
2006	102 510	3,75	384 852
2007	129 515	4,81	623 063
2008	141 174	4,67	659 841
2009	134 613	4,82	648 753
2010	110 207	4,50	495 786
2011	100 809	4,64	467 740
2012	98 004	3,98	390 385
2013	106 265	4,47	474 699
2014	102 927	5,74	590 689
2015	104 540	5,46	570 973
2016	104 007	6,13	637 443

Rok	Plocha osevu (ha)	Výnos (t/ha)	Sklizeň (t)
2017	97 178	5,85	568 135
2018	102 602	4,98	510 562
2019	107 707	5,98	644 113
2020	114 633	6,09	697 914
2021	111 006	5,87	651 625
2022	122 614	6,13	751 184
2023	128 740	6,32	813 806
2024	127 125	-	-

Pramen: ČSÚ.

Ječmen jarní

Rok	Plocha osevu (ha)	Výnos (t/ha)	Sklizeň (t)
2000	354 272	3,03	1 067 912
2001	341 132	3,75	1 270 600
2002	345 153	3,72	1 284 129
2003	451 137	3,91	1 763 404
2004	353 390	4,91	1 734 671
2005	396 722	4,15	1 646 233
2006	425 635	3,55	1 512 851
2007	369 177	3,44	1 270 345
2008	341 220	4,64	1 584 024
2009	320 207	4,23	1 354 278
2010	278 718	3,91	1 088 670
2011	271 972	4,95	1 345 940
2012	284 326	4,31	1 226 082
2013	242 727	4,61	1 119 061
2014	247 590	5,56	1 376 360
2015	261 406	5,43	1 420 443
2016	221 719	5,45	1 207 811
2017	230 529	4,96	1 144 144
2018	222 122	4,93	1 095 472
2019	211 876	5,07	1 073 948
2020	217 279	5,15	1 118 268
2021	215 737	5,09	1 097 509
2022	211 890	5,31	1 126 179
2023	192 393	4,94	950 399
2024	189 994	-	-

Pramen: ČSÚ.

Oves

Rok	Plocha osevu (ha)	Výnos (t/ha)	Sklizeň (t)
2000	50 950	2,71	135 858
2001	49 388	2,85	136 363
2002	61 027	2,75	167 708
2003	77 371	3,02	233 560
2004	58 573	3,88	227 017
2005	51 667	2,92	151 054
2006	57 697	2,68	154 906
2007	59 016	2,70	159 408
2008	49 049	3,18	155 868
2009	50 021	3,32	165 993
2010	52 278	2,64	138 244
2011	45 236	3,63	164 248
2012	50 770	3,39	171 976
2013	43 559	3,19	139 120
2014	42 289	3,60	152 232
2015	42 395	3,65	154 576
2016	37 566	3,52	132 220
2017	44 065	3,23	142 441
2018	42 821	3,56	152 656
2019	42 530	3,16	134 410
2020	46 740	3,92	183 357
2021	57 715	3,37	194 745
2022	45 147	3,72	167 995
2023	42 997	2,76	118 593
2024	52 618	-	-

Pramen: ČSÚ.

Triticale

Rok	Plocha osevu (ha)	Výnos (t/ha)	Sklizeň (t)
2009	52 950	4,21	222 711
2010	45 871	3,73	171 200
2011	43 529	4,52	196 918
2012	44 200	4,31	190 370
2013	46 816	4,58	214 207
2014	48 497	5,03	243 889
2015	42 891	4,72	202 646
2016	39 595	4,88	193 198
2017	36 263	4,89	177 252
2018	37 851	4,55	172 154
2019	39 668	4,93	195 409

Rok	Plocha osevu (ha)	Výnos (t/ha)	Sklizeň (t)
2020	42 097	5,07	213 256
2021	40 856	4,73	193 445
2022	40 566	5,12	207 621
2023	42 010	4,98	209 126
2024	44 048	-	-

Pramen: ČSÚ.

Kukuřice na zrno

Rok	Plocha osevu (ha)	Plocha sklizně (ha)	Výnos (t/ha)	Sklizeň (t)
2001	54 295	61 938	6,60	408 653
2002	70 569	70 570	8,73	616 234
2003	78 040	85 426	5,58	476 371
2004	87 821	89 921	6,13	551 628
2005	79 981	98 044	7,17	702 933
2006	84 900	89 798	6,75	606 366
2007	93 065	111 660	6,80	758 781
2008	107 899	113 777	7,54	858 407
2009	91 610	105 268	8,45	889 574
2010	99 945	103 276	6,71	692 589
2011	109 651	121 006	8,79	1 063 736
2012	109 565	119 333	7,78	928 147
2013	111 931	96 902	6,97	675 380
2014	100 453	98 749	8,43	832 235
2015	93 575	79 972	5,54	442 709
2016	79 303	86 407	9,79	845 765
2017	83 762	85 995	6,84	588 105
2018	82 127	81 851	5,98	489 154
2019	75 853	74 827	8,29	620 261
2020	78 643	87 231	9,46	825 499
2021	90 934	102 438	9,65	988 038
2022	80 175	80 453	7,95	639 467
2023	73 703	64 369	7,88	507 540
2024	75 461	-	-	-

Pramen: ČSÚ.

Pohanka

Rok	Plocha osevu (ha)	Výnos (t/ha)	Sklizeň (t)
2023	2 162	2,17	4 699
2024	2 322	-	-

Pramen: ČSÚ.

Směsi obilovin na zrno

Rok	Plocha osevu (ha)	Výnos (t/ha)	Sklizeň (t)
2009	2 532	1,29	3 275
2010	2 573	1,42	3 649
2011	3 299	2,01	6 631
2012	4 462	2,16	9 633
2013	4 440	1,18	5 253
2014	4 230	1,66	7 034
2015	2 820	1,07	3 027
2016	3 833	3,45	13 220
2017	1 680	1,05	1 769
2018	1 990	2,43	4 845
2019	841	2,08	1 754
2020	1 381	2,24	3 100
2021	1 293	2,88	3 731
2022	1 190	1,07	1 278
2023	48	1,87	89
2024	70	-	-

Pramen: ČSÚ.

Ostatní obiloviny na zrno

Rok	Plocha osevu (ha)	Výnos (t/ha)	Sklizeň (t)
2009	6 336	1,78	11 272
2010	6 088	1,26	7 694
2011	5 517	1,47	8 091
2012	7 403	1,76	13 042
2013	5 543	1,43	7 917
2014	4 248	1,28	5 454
2015	4 004	1,75	6 992
2016	5 227	1,48	7 734
2017	4 689	1,60	7 487
2018	4 499	1,79	8 075
2019	4 505	1,45	6 529
2020	5 501	1,91	10 492
2021	6 851	1,53	10 508
2022	5 594	1,40	7 852
2023	2 070	1,91	3 961
2024	3 179	-	-

Pramen: ČSÚ.

Poznámka: Od roku 2023 již nezahrnuje pohanku.

Cenový vývoj obilovin a jejich produktů

Roční průměrné ceny zemědělských výrobců obilovin v Kč/t (bez DPH)

Komodita / rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Pšenice potravinářská	5 288	4 483	4 321	3 703	3 820	4 096	4 345	4 173	5 023	7 605	5 825
Pšenice krmná	4 901	4 119	3 902	3 519	3 619	3 867	4 136	3 996	4 706	7 054	5 313
Ječmen sladovnický	5 582	5 164	4 882	4 457	4 452	4 755	5 164	4 876	4 877	7 078	6 910
Ječmen potravinářský	5 408	5 335	4 528	4 030	3 818	3 928	4 474	4 205	4 281	6 776	6 244
Ječmen krmný	4 485	3 959	3 630	3 259	3 274	3 671	3 943	3 520	4 140	6 170	4 550
Žito potravinářské	4 621	3 931	3 917	3 751	3 838	4 175	4 254	3 841	4 075	6 838	5 814
Oves potravinářský	6 657	6 617	6 446	5 494	5 027	5 702	7 088	6 940	7 054	7 120	7 374
Oves krmný	4 127	3 590	3 516	3 354	3 423	3 535	3 824	3 654	3 731	5 275	5 186
Triticale	4 599	3 874	3 520	3 375	3 312	3 617	3 998	3 768	4 082	6 107	5 034
Kukuřice krmná	5 062	4 253	3 781	3 900	3 779	4 021	4 097	3 904	4 911	6 816	5 890

Pramen: ČSÚ.

Měsíční průměrné ceny zemědělských výrobců obilovin v Kč/t (bez DPH)

Komodita	Hospodářský rok	Měsíc											
		VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
Pšenice potravinářská	2013/14	5 656	4 424	4 216	4 273	4 343	4 436	4 555	4 585	4 599	4 671	4 778	4 789
	2014/15	4 608	4 353	4 335	4 197	4 159	4 163	4 240	4 412	4 445	4 454	4 423	4 382
	2015/16	4 330	4 286	4 258	4 213	4 208	4 205	4 131	4 061	3 912	3 711	3 614	3 631
	2016/17	3 589	3 539	3 548	3 563	3 550	3 590	3 594	3 673	3 774	3 814	3 853	3 881
	2017/18	3 884	3 847	3 829	3 918	3 899	3 877	3 858	3 860	3 874	3 903	3 912	3 922
	2018/19	3 917	4 050	4 347	4 474	4 479	4 559	4 600	4 661	4 707	4 614	4 588	4 525
	2019/20	4 363	4 087	4 089	3 982	3 978	3 949	3 969	4 004	4 066	4 123	4 252	4 344
	2020/21	4 221	4 129	4 119	4 200	4 272	4 374	4 486	4 623	4 809	4 916	4 959	4 950
	2021/22	4 997	4 821	4 982	5 249	5 605	5 883	6 130	6 320	6 885	7 655	8 325	8 654
	2022/23	8 268	7 821	7 750	7 819	7 911	7 723	7 530	7 221	6 787	6 302	5 767	5 634
	2023/24	5 400	5 049	5 087	5 086	5 143	4 899	4 802	4 814	4 685	4 706	4 533	4 498
	2024/25	4 604	4 777	4 793	4 956	5 010	-	-	-	-	-	-	-
Pšenice krmná	2013/14	4 815	4 241	4 022	4 093	4 054	4 114	4 279	4 344	4 376	4 516	4 666	4 538
	2014/15	4 179	3 930	3 746	3 607	3 636	3 606	3 749	3 916	3 948	3 966	3 958	3 926
	2015/16	3 847	3 878	3 872	3 908	3 912	3 945	3 961	3 864	3 697	3 507	3 456	3 492
	2016/17	3 416	3 340	3 351	3 337	3 387	3 414	3 445	3 493	3 551	3 611	3 687	3 706
	2017/18	3 695	3 654	3 631	3 627	3 645	3 680	3 709	3 688	3 717	3 679	3 654	3 668
	2018/19	3 736	3 813	4 038	4 210	4 187	4 304	4 283	4 477	4 466	4 414	4 372	4 328
	2019/20	4 138	3 845	3 833	3 840	3 826	3 810	3 861	3 902	3 926	3 986	4 040	4 150
	2020/21	4 095	3 963	3 914	4 003	4 029	4 082	4 157	4 363	4 454	4 603	4 760	4 699
	2021/22	4 710	4 518	4 658	4 870	5 224	5 452	5 607	5 794	6 114	7 100	7 597	8 073
	2022/23	7 840	7 134	7 071	7 459	7 470	7 389	7 176	6 792	6 502	5 955	5 525	4 959
	2023/24	4 642	4 681	4 543	4 408	4 308	4 246	4 301	4 182	4 114	4 031	3 956	3 984
	2024/25	4 171	4 273	4 311	4 447	4 478	-	-	-	-	-	-	-

Komodita	Hospodářský rok	Měsíc											
		VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
Žito potravinářské	2013/14	5 314	3 844	3 351	3 678	3 470	3 440	3 438	3 624	3 826	3 918	4 175	4 200
	2014/15	4 214	4 100	3 799	4 123	3 935	3 818	3 712	4 055	3 998	4 068	4 024	4 028
	2015/16	4 047	3 927	3 740	3 777	3 780	3 849	3 932	3 914	4 017	3 760	3 804	3 773
	2016/17	3 617	3 688	3 685	3 611	3 443	3 764	3 700	3 702	3 786	3 835	3 753	3 638
	2017/18	3 696	3 783	3 878	3 992	4 007	4 280	4 068	4 182	4 160	4 201	4 173	4 145
	2018/19	4 004	3 917	4 147	4 190	4 456	4 451	4 470	4 479	4 665	4 417	4 391	.
	2019/20	4 600	3 967	3 944	3 862	3 849	3 835	3 942	3 922	3 784	3 974	3 945	3 936
	2020/21	3 975	3 686	3 664	3 617	3 844	3 807	3 800	3 829	3 711	3 811	3 910	3 889
	2021/22	3 992	3 838	4 142	4 378	4 686	4 913	4 883	5 380	5 378	6 387	7 113	7 483
	2022/23	8 150	7 309	7 465	7 148	7 662	7 703	7 562	7 130	6 808	6 484	6 046	5 761
	2023/24	6 300	5 164	4 822	4 826	4 363	4 500	4 189	4 869	4 921	4 629	i.d.	4 800
	2024/25	4 950	4 339	4 518	4 456	4 406	-	-	-	-	-	-	-
Triticale	2013/14	.	3 764	3 616	3 775	3 818	3 884	4 264	3 897	4 111	3 870	.	4 308
	2014/15	4 041	3 590	3 763	3 541	3 864	3 536	3 205	3 563	3 339	3 679	3 581	3 455
	2015/16	3 462	3 524	3 443	3 631	3 845	3 511	3 512	3 620	.	3 703	3 235	3 304
	2016/17	3 242	3 163	3 052	3 304	3 512	3 246	3 041	3 247	3 165	3 174	3 183	3 304
	2017/18	3 398	3 170	3 395	3 570	3 668	3 433	i.d.	3 712	3 527	3 533	3 476	3 377
	2018/19	3 439	3 460	3 701	4 078	3 916	3 921	3 917	4 072	.	4 486	.	.
	2019/20	3 948	3 439	3 466	4 080	3 788	3 971	3 764	3 735	4 085	.	3 853	3 589
	2020/21	3 773	3 573	3 530	3 686	3 827	3 944	i.d.	3 937	3 675	4 032	4 058	3 947
	2021/22	3 992	3 850	4 213	4 269	4 315	4 627	5 065	5 134	5 207	5 964	i.d.	i.d.
	2022/23	i.d.	6 177	6 123	6 553	6 487	5 863	6 169	6 625	5 848	5 418	4 783	6 139
	2023/24	4 729	4 771	4 178	4 030	3 936	3 787	3 775	3 757	4 066	4 369	3 973	3 875
	2024/25	3 799	3 509	4 048	3 976	4 134	-	-	-	-	-	-	-
Ječmen sladovnícký	2013/14	6 029	5 348	5 321	5 353	5 236	5 272	5 243	5 262	5 204	5 194	5 225	5 280
	2014/15	5 145	5 173	5 144	5 006	5 091	5 001	5 022	5 120	5 033	5 021	4 767	4 795
	2015/16	4 711	4 749	4 864	4 944	4 742	4 820	4 746	4 796	4 656	4 599	4 412	4 462
	2016/17	4 025	4 166	4 343	4 396	4 422	4 461	4 384	4 437	4 390	4 476	4 531	4 534
	2017/18	4 354	4 370	4 494	4 494	4 462	4 503	4 709	4 725	4 632	4 650	4 755	4 852
	2018/19	4 516	4 457	4 710	4 836	5 116	5 101	5 169	5 394	5 366	5 480	5 375	5 553
	2019/20	5 222	4 703	4 885	4 957	4 922	4 942	4 987	4 999	4 986	5 241	5 214	5 190
	2020/21	4 889	4 608	4 574	4 599	4 560	4 665	4 641	4 717	4 705	4 695	4 785	4 885
	2021/22	4 743	4 560	4 797	5 072	5 328	5 596	5 876	6 348	6 629	6 544	7 009	7 403
	2022/23	7 638	7 096	7 188	7 501	7 709	7 992	7 758	7 677	7 741	7 493	7 436	7 426
	2023/24	7 111	5 679	5 814	6 069	6 338	6 376	6 324	6 352	6 227	6 328	6 297	5 947
	2024/25	6 360	5 223	5 456	5 497	5 668	-	-	-	-	-	-	-

Komodita	Hospodářský rok	Měsíc											
		VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
Ječmen potravinářský	2013/14	.	.	4 804	4 765	.	.	4 900	5 188	.	5 247	.	.
	2014/15	.	.	5 441	.	.	4 741	-	4 767	4 814	4 660	5 114	.
	2015/16	4 373	.	.	.	.	.	4 538	4 513	4 156	4 347	4 525	3 875
	2016/17	3 667	.	.	.	.	.	.	.	4 055	3 900	3 936	3 519
	2017/18	.	.	.	.	.	3 967	.	.	.	3 937	3 763	.
	2018/19	.	3 558	3 875	4 250	4 255	4 492	4 541	.	.	4 639	.	4 372
	2019/20	.	.	4 456	5 012	4 515	.	.	3 883	4 601	4 767	4 855	.
	2020/21	.	3 636	3 732	3 802	4 233	4 036	4 217	4 137	4 125	4 186	.	.
	2021/22	.	.	.	4 770	4 690	.	i.d.	5 602	5 705	i.d.	i.d.	.
	2022/23	.	i.d.	6 413	7 492	8 443	8 267	i.d.	7 899	7 425	i.d.	i.d.	i.d.
	2023/24	i.d.	5 179	5 267	i.d.	.	6 187	6 173	i.d.	5 525	5 623	5 787	5 839
	2024/25	6 133	5 275	5 553	5 626	5 733	-	-	-	-	-	-	-
Ječmen krmný	2013/14	4 319	3 846	3 934	3 888	3 836	3 947	3 986	4 050	4 243	4 311	4 519	4 326
	2014/15	4 033	3 874	3 724	3 541	3 478	3 420	3 518	3 679	3 709	3 831	3 628	3 595
	2015/16	3 550	3 569	3 645	3 688	3 566	3 577	3 561	3 547	3 521	3 454	3 288	3 364
	2016/17	3 074	3 011	3 105	3 092	3 036	3 058	3 019	3 122	3 220	3 353	3 395	3 342
	2017/18	3 281	3 183	3 370	3 338	3 327	3 337	3 368	3 375	3 429	3 497	3 562	3 524
	2018/19	3 468	3 605	3 937	4 083	4 033	4 174	4 229	4 395	4 382	4 145	4 282	4 134
	2019/20	3 754	3 611	3 658	3 650	3 554	3 517	3 471	3 591	3 528	3 574	3 610	3 588
	2020/21	3 495	3 423	3 464	3 433	3 473	3 591	3 661	3 915	3 946	4 042	4 104	4 131
	2021/22	4 092	3 942	4 179	4 293	4 542	4 827	4 868	4 962	5 447	6 198	6 805	7 185
	2022/23	6 563	6 399	6 268	6 467	6 478	6 397	6 218	5 738	5 293	5 036	4 673	4 350
	2023/24	4 003	3 968	3 983	3 794	3 731	3 812	3 725	3 665	3 610	3 426	3 558	3 531
	2024/25	3 558	3 686	3 842	3 868	3 892	-	-	-	-	-	-	-
Oves potravinářský	2013/14	.	.	5 161	6 822	.	.	i.d.	.	7 160	7 000	6 794	.
	2014/15	.	.	.	5 974	.	.	i.d.	.	.	.	.	6 517
	2015/16	.	.	5 862	6 258	6 188	6 001	5 950	6 067	.	.	5 583	5 563
	2016/17	5 171	5 138	5 053	.	.	5 038	5 325	5 704	5 915	5 492	.	5 086
	2017/18	.	4 142	4 118	.	.	5 110	5 656	5 629	4 897	5 002	5 167	6 235
	2018/19	.	5 582	5 849	.	.	.	7 117	6 879	7 218	6 949	7 145	.
	2019/20	.	.	5 956	6 875	6 817	6 527	i.d.	.	7 420	7 554	7 715	.
	2020/21	.	.	5 868	6 018	6 055	6 272	6 725	7 200	7 408	.	7 123	.
	2021/22	.	.	.	6 874	7 238	6 570	6 724	6 555	7 266	6 351	6 727	7 425
	2022/23	6 323	i.d.	8 052	7 630	7 891	7 700	7 378	7 424	6 937	6 936	i.d.	.
	2023/24	.	.	i.d.	i.d.	i.d.	7 494	7 130	7 395	7 833	7 994	8 133	.
	2024/25	.	.	8 116	7 987	8 678	-	-	-	-	-	-	-

Komodita	Hospodářský rok	Měsíc											
		VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
Oves krmný	2013/14	4 427	4 216	3 761	3 506	3 289	3 484	3 497	3 707	3 983	3 984	3 849	3 978
	2014/15	3 724	3 245	3 168	3 285	3 263	3 391	3 317	3 445	3 619	3 603	3 747	3 543
	2015/16	3 590	3 455	3 525	3 401	3 467	3 474	3 543	3 514	3 402	3 544	3 373	3 545
	2016/17	3 276	3 070	3 197	3 104	3 290	3 385	3 284	3 509	3 571	3 559	3 659	3 541
	2017/18	3 362	3 399	3 306	3 238	3 316	3 333	3 409	3 532	3 393	3 547	3 480	3 349
	2018/19	3 380	3 381	3 552	3 674	3 892	3 835	3 950	3 990	3 957	4 057	4 083	4 078
	2019/20	3 817	3 750	3 487	3 657	3 485	3 577	3 679	3 737	3 699	3 782	3 837	3 878
	2020/21	3 679	3 434	3 326	3 509	3 661	3 624	3 721	3 701	3 826	3 649	3 740	3 580
	2021/22	3 624	3 461	3 624	3 903	3 965	3 982	4 474	4 616	4 906	4 944	5 267	5 417
	2022/23	5 511	5 354	5 824	5 682	5 691	5 609	5 622	5 922	5 571	5 789	5 321	5 164
	2023/24	5 262	4 382	5 243	4 579	4 653	4 719	4 797	4 728	4 775	5 056	4 875	5 133
	2024/25	5 187	5 184	4 452	4 608	4 572	-	-	-	-	-	-	-
Kukuřice krmná	2013/14	5 210	5 160	4 797	4 266	4 099	4 122	4 282	4 345	4 396	4 546	4 661	4 665
	2014/15	4 572	4 550	4 300	3 957	3 309	3 449	3 475	3 643	3 607	3 576	3 594	3 581
	2015/16	3 653	3 811	3 723	4 219	4 213	4 277	4 300	4 313	4 093	3 884	3 935	4 090
	2016/17	3 984	3 996	3 833	3 554	3 401	3 415	3 503	3 570	3 636	3 754	3 815	3 848
	2017/18	3 879	3 779	3 985	3 866	3 854	3 860	3 864	3 876	3 893	3 902	3 929	3 970
	2018/19	3 993	3 996	4 069	4 293	4 311	4 156	4 268	4 307	4 328	4 257	4 165	4 087
	2019/20	4 039	4 101	4 062	4 098	3 732	3 719	3 730	3 774	3 774	3 865	3 921	3 994
	2020/21	4 069	4 032	4 104	3 845	3 781	3 957	4 101	4 220	4 327	4 696	4 865	4 819
	2021/22	5 129	5 070	5 388	5 239	5 454	5 619	5 551	5 783	5 781	6 473	7 006	7 260
	2022/23	7 245	7 118	7 402	7 213	7 524	7 436	7 483	7 229	6 604	6 450	6 395	6 021
	2023/24	5 318	5 326	5 429	5 329	4 718	4 383	4 230	4 202	4 351	4 175	4 433	4 572
	2024/25	4 521	4 534	5 001	4 962	4 906	-	-	-	-	-	-	-

Pramen: ČSÚ, data k 11/2024.

Poznámka: - údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý, i.d. individuální (důvěrný) údaj.

Měsíční průměrné ceny průmyslových výrobců vybraných mlýnských a pekárenských výrobků v Kč

Rok	Měsíc											
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Pšeničná mouka hladká 00 extra – Kč/t												
2016	7 527,69	7 408,73	7 540,51	7 353,86	7 437,35	7 345,78	7 236,19	7 246,17	7 128,45	7 143,33	7 187,21	7 036,61
2017	7 044,83	7 139,85	6 906,35	7 022,51	7 028,22	6 987,91	7 046,10	6 990,48	7 053,65	6 971,95	7 039,17	7 120,22
2018	7 090,11	7 122,59	7 046,37	7 017,35	7 071,77	6 971,55	6 975,53	7 000,99	6 987,01	7 223,93	7 276,11	7 446,26
2019	7 538,63	7 659,73	7 687,84	7 617,76	7 599,21	7 674,53	7 490,61	7 478,33	7 524,62	7 395,78	7 464,68	7 454,02
2020	7 500,53	7 466,24	7 412,02	7 455,68	7 468,80	7 424,58	7 431,15	7 365,21	7 361,96	7 287,15	7 299,67	7 249,45
2021	7 505,07	7 473,45	7 460,99	7 552,57	7 638,76	7 660,69	7 693,51	7 680,56	7 562,97	7 703,79	8 033,28	8 283,81
2022	8 629,85	9 046,56	9 474,89	10 235,30	11 097,43	11 425,56	11 740,50	11 861,73	12 141,15	12 341,09	13 134,37	13 356,59
2023	13 136,28	13 260,63	13 568,37	13 572,80	13 338,81	13 165,28	13 115,50	12 958,98	12 644,15	12 200,32	11 876,39	11 666,85
2024	11 516,07	11 465,99	11 408,13	11 214,84	10 893,46	10 810,70	10 656,45	10 772,93	10 657,45	10 723,05	10 498,18	-
Pšeničná mouka hladká pekařská – Kč/t												
2016	6 405,82	6 326,79	6 279,95	6 149,92	6 127,43	6 123,69	6 156,00	6 189,50	6 141,65	6 140,81	6 077,55	6 081,42
2017	6 078,23	6 071,52	6 105,39	6 117,93	6 138,01	6 053,62	6 068,96	6 090,99	6 103,81	6 061,60	6 056,14	6 050,59
2018	6 027,09	5 983,31	6 026,78	6 035,49	6 044,90	6 062,84	6 093,67	6 406,44	6 397,76	6 608,13	6 617,28	6 652,17
2019	6 737,43	6 757,39	6 754,72	6 725,34	6 719,13	6 714,10	6 690,90	6 694,83	6 647,09	6 419,48	6 365,97	6 340,78
2020	6 287,53	6 290,12	6 261,12	6 316,33	6 329,99	6 352,86	6 377,52	6 355,35	6 328,71	6 323,88	6 399,34	6 377,60
2021	6 527,46	6 613,99	6 754,51	6 829,16	6 921,21	6 991,88	6 998,05	6 991,09	7 005,23	7 202,80	7 538,78	7 782,28
2022	8 411,14	8 665,13	8 886,76	10 579,39	12 057,70	12 700,19	12 872,03	13 181,81	13 211,16	12 659,16	12 520,51	12 487,47
2023	12 533,01	12 204,75	11 900,76	11 587,89	10 717,23	10 341,63	10 233,85	9 976,73	9 802,96	9 595,57	9 493,96	9 328,84
2024	9 309,67	9 031,99	8 883,44	8 682,48	8 545,51	8 493,70	8 526,98	8 560,76	8 526,35	8 475,30	8 434,56	-
Pšeničná mouka chlebová – Kč/t												
2016	6 161,06	6 059,31	6 029,39	5 899,55	5 846,54	5 807,58	5 874,55	5 914,73	5 863,60	5 810,51	5 714,96	5 663,60
2017	5 618,17	5 620,25	5 656,34	5 658,33	5 675,61	5 640,50	5 646,11	5 632,71	5 645,35	5 598,69	5 667,60	5 694,18
2018	5 702,31	5 698,51	5 701,43	5 677,59	5 680,00	5 693,99	5 755,00	5 861,43	5 951,86	6 356,71	6 486,82	6 508,99
2019	6 477,91	6 546,52	6 571,50	6 473,20	6 473,08	6 469,41	6 424,19	6 408,00	6 248,41	6 010,33	5 830,56	5 704,51
2020	5 585,18	5 486,78	5 391,76	5 413,89	5 417,31	5 540,23	5 544,08	5 567,59	5 550,82	5 526,69	5 590,74	5 656,39
2021	5 815,06	5 893,19	6 227,12	6 347,96	6 404,28	6 620,38	6 649,66	6 683,67	6 646,01	6 906,41	7 116,18	7 318,30
2022	7 764,13	8 287,98	8 833,00	9 760,63	10 827,23	11 342,66	11 491,58	11 350,35	11 701,56	11 837,63	11 534,26	11 411,22
2023	10 821,20	10 649,76	10 415,11	10 283,48	9 248,16	8 892,09	8 802,03	8 687,53	8 355,42	8 042,55	8 212,84	7 980,18
2024	8 019,64	7 917,96	7 610,32	7 545,30	7 467,65	7 238,22	7 236,96	7 182,34	7 202,90	7 200,00	7 303,25	-
Žitná mouka chlebová – Kč/t												
2016	6 326,76	6 298,77	6 377,01	6 330,85	6 372,69	6 322,36	6 306,84	6 233,73	6 254,34	6 289,23	6 252,15	6 178,37
2017	6 163,14	6 129,37	6 140,76	6 152,13	6 167,04	6 143,59	6 163,20	6 158,02	6 180,14	6 161,43	6 294,19	6 325,75
2018	6 347,33	6 684,28	6 374,02	6 381,25	6 401,18	6 415,79	6 402,36	6 425,92	6 470,14	6 574,09	6 673,55	6 685,68
2019	6 619,28	6 719,76	6 735,72	6 757,45	6 755,20	6 736,32	6 764,90	6 719,95	6 686,39	6 602,69	6 544,70	6 524,98
2020	6 486,93	6 304,24	6 214,18	6 243,17	6 225,79	6 204,61	6 206,65	6 222,73	6 220,09	6 214,66	6 187,26	6 216,66
2021	6 219,79	6 246,88	6 228,37	6 200,03	6 234,97	6 380,22	6 370,97	6 423,07	6 391,71	6 497,85	6 698,28	7 077,21
2022	7 432,18	7 918,23	8 299,80	8 786,81	9 142,88	9 488,60	9 718,81	9 914,96	10 099,02	10 432,14	10 919,21	10 881,66
2023	10 959,88	11 144,11	11 033,48	11 025,64	10 338,79	10 203,99	10 456,69	10 291,27	10 145,59	9 786,13	9 506,53	9 365,16
2024	9 350,77	8 963,30	9 016,73	8 876,96	8 741,21	8 722,46	8 645,02	8 701,98	8 500,62	8 496,39	8 273,14	-

Rok	Měsíc											
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Chléb konzumní kmínový – Kč/kg												
2016	15,88	15,49	15,40	15,32	15,25	15,12	14,88	14,94	15,15	15,00	15,00	14,98
2017	14,98	15,18	15,19	15,42	15,49	15,60	15,63	15,65	15,76	15,79	15,77	15,74
2018	15,81	15,70	15,74	15,71	15,74	15,73	15,70	15,65	15,72	15,76	15,74	15,72
2019	16,29	16,67	16,88	16,86	16,85	16,94	16,93	16,90	16,91	16,97	16,96	16,96
2020	16,95	16,94	16,99	17,10	17,42	17,47	17,48	17,49	17,46	17,34	17,29	17,12
2021	17,16	17,18	17,19	17,15	17,09	17,22	17,26	17,38	17,42	17,43	17,52	17,58
2022	18,20	19,08	19,67	20,37	22,16	22,71	22,98	23,01	23,38	24,27	24,82	24,95
2023	25,07	24,93	24,85	24,93	24,91	24,83	24,88	24,87	24,91	24,78	24,72	24,61
2024	24,60	24,65	24,61	24,59	24,56	24,56	24,54	24,42	24,41	24,39	24,41	-
Pečivo pšeničné bílé (rohlík) – Kč/kg												
2016	27,58	26,65	26,42	26,37	26,43	26,18	25,56	25,75	25,89	25,71	25,73	25,59
2017	25,53	25,95	26,06	26,58	27,24	27,39	27,54	27,41	27,38	27,51	27,42	27,38
2018	27,31	27,31	27,34	37,31	27,39	27,41	27,52	27,34	27,31	27,31	27,42	27,38
2019	28,13	29,03	29,35	29,60	29,60	29,70	29,85	29,72	29,68	29,68	29,59	29,24
2020	29,11	29,31	29,30	29,49	29,82	30,02	30,05	30,17	29,93	29,72	29,57	29,18
2021	29,09	29,20	29,12	29,08	28,91	29,26	29,47	29,60	29,62	29,53	29,52	29,57
2022	30,54	32,24	33,38	34,72	37,90	38,81	39,46	39,36	40,02	41,39	42,79	42,99
2023	43,05	42,61	42,58	42,64	42,73	42,63	42,89	42,82	42,79	42,49	42,38	42,14
2024	41,87	41,91	41,84	41,76	41,88	41,92	41,95	41,64	41,59	41,67	41,39	-

Pramen: ČSÚ.

Měsíční průměrné spotřebitelské ceny vybraných mlýnských a pekárenských výrobků v Kč

Výrobek	Rok	Měsíc											
		I.	I.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Pšeničná mouka hladká I kg	2017	11,43	11,71	11,16	10,99	11,39	11,07	11,30	11,31	11,68	12,04	11,77	11,69
	2018	11,88	12,00	11,87	12,04	11,31	10,89	11,59	11,25	11,47	11,22	10,85	11,07
	2019	11,41	12,23	12,37	11,19	11,39	11,62	11,44	11,97	12,11	11,66	12,25	11,77
	2020	11,86	11,94	12,35	12,97	12,82	12,72	12,21	12,61	12,38	11,99	12,05	12,16
	2021	12,11	12,02	11,96	12,62	12,51	12,69	12,70	12,62	12,09	12,41	12,95	14,41
	2022	15,00	15,96	16,31	20,59	22,20	22,72	22,10	22,21	21,21	20,49	20,06	21,60
	2023	22,16	21,86	22,38	22,10	22,14	20,54	19,39	18,58	17,58	17,58	16,94	16,50
	2024	16,04	16,27	15,11	17,14	17,23	15,89	16,13	16,04	15,52	14,88	14,70	-
Pšeničná mouka hrubá I kg*	2017	11,27	11,77	11,43	10,76	11,46	11,23	11,52	11,12	12,16	12,36	11,70	12,08
	2018	12,25	12,24	12,41	12,54	11,87	11,67	12,03	11,71	12,14	11,46	11,21	11,41
	2019	10,86	11,96	11,50	10,51	10,70	10,48	11,25	11,34	12,05	11,25	11,56	11,66
	2020	11,82	11,79	11,92	12,37	12,27	12,26	11,82	11,88	11,73	11,62	11,78	11,72

Výrobek	Rok	Měsíc											
		I.	I.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Chléb konzumní kmínový I kg	2017	22,87	22,56	24,11	24,68	24,62	24,65	24,52	24,56	24,49	23,42	24,64	24,72
	2018	24,71	24,79	24,82	24,25	24,08	24,13	24,30	24,01	23,77	23,65	23,38	24,65
	2019	25,59	25,70	26,56	26,51	26,34	26,22	26,20	26,12	26,25	26,43	26,41	26,41
	2020	26,43	26,81	26,90	27,79	27,64	27,93	27,97	27,56	28,07	27,17	26,99	27,67
	2021	28,32	28,67	28,76	28,66	28,62	29,12	29,06	29,76	29,60	29,56	29,81	29,82
	2022	33,71	34,32	34,88	37,61	39,41	39,97	40,13	40,28	40,97	43,80	44,22	44,32
	2023	44,48	44,72	44,75	44,33	44,67	44,57	44,63	44,66	44,36	44,08	44,26	44,39
	2024	42,87	43,06	43,06	42,83	42,99	43,10	43,15	42,95	42,91	42,82	42,45	-
Pěčivo pšeničné bílé I kg	2017	42,76	45,25	45,21	45,36	45,50	45,50	45,46	45,48	45,31	45,69	45,60	45,80
	2018	45,92	44,33	44,22	41,94	43,77	43,96	43,93	44,94	42,26	42,67	42,91	45,11
	2019	45,41	45,43	47,69	47,65	47,43	47,79	47,75	46,65	47,69	47,77	47,93	47,10
	2020	47,90	46,74	46,69	47,43	47,57	47,84	47,42	46,97	44,61	43,93	44,39	44,15
	2021	41,77	41,43	42,16	42,01	42,04	41,92	41,20	44,49	45,06	44,31	45,35	45,35
	2022	51,50	53,19	53,60	57,35	57,81	59,16	59,54	59,26	60,94	67,27	67,49	68,05
	2023	67,83	67,75	67,78	67,00	68,12	67,96	68,24	67,97	68,14	67,78	67,62	67,50
	2024	64,11	63,74	63,80	62,86	63,63	64,54	64,60	64,67	64,94	64,76	64,78	-

Pramen: ČSÚ, data k 11/2024.

Poznámka: * od roku 2021 údaj není k dispozici (nesledován).

Celková výměra obilnin pěstovaných v EZ včetně přechodného období (ha)

Plodina / Rok	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Orná půda celkem	87 867,48	103 635,80	98 988,67	92 547,09	88 628,08	76 670,21	66 449,07	64 877,42	65 478,97	54 419,23	56 808,88	59 240,21	58 759,83	54 424,73
Obilniny pro produkci zrna (včetně osiva) celkem	41 685,26	46 658,11	42 268,80	39 818,34	40 908,56	35 497,66	29 482,89	27 633,38	27 903,98	24 255,37	25 883,93	27 444,23	24 381,61	24 485,85
Pšenice setá	14 228,71	13 737,31	11 418,91	12 774,02	13 732,41	11 711,79	9 067,05	7 907,49	7 177,15	6 907,63	6 299,13	6 992,69	7 406,16	6 152,95
Pšenice špalda	3 470,59	8 106,79	7 250,40	5 184,26	3 278,43	3 402,19	2 782,01	4 524,91	3 262,26	2 058,45	2 246,93	2 347,88	2 158,36	2 231,48
Pšenice tvrdá	150,61	202,26	170,03	195,05	313,90	87,54	43,77	83,27	108,75	60,47	81,14	223,60	86,65	94,24
Žito seté	3 591,95	2 999,10	1 693,50	2 812,95	3 845,91	3 089,89	1 981,76	1 685,34	2 285,48	1 867,29	2 392,15	2 173,41	1 426,96	2 162,60
Ječmen setý	4 081,63	4 108,59	3 971,77	3 860,13	4 689,43	3 756,41	3 180,25	3 129,70	3 718,05	3 109,72	3 348,61	3 230,06	3 324,17	2 927,14
Oves setý	8 970,90	9 825,95	10 710,34	8 710,84	7 959,17	6 945,83	7 172,45	4 888,17	5 753,48	5 097,37	5 494,77	6 435,69	4 873,55	5 200,13
Triticale seté	4 807,96	4 489,85	4 570,97	3 954,70	4 960,57	4 575,76	3 444,62	3 914,10	3 931,16	3 811,23	4 548,00	3 649,26	3 074,71	3 477,70
Kukuřice setá na zrno	1 064,30	1 367,29	1 230,45	1 127,46	1 103,43	1 042,73	701,59	663,43	587,32	641,73	579,51	919,31	739,24	698,04
Pohanka obecná	1 183,51	1 549,05	935,39	676,16	561,83	756,40	782,02	716,93	617,27	484,25	717,06	1 112,40	882,40	840,78
Proso seté	85,25	120,36	262,01	127,57	98,60	61,88	251,32	73,62	297,34	172,52	162,15	281,17	70,44	163,97
Ostatní obilniny na zrno	49,85	151,56	55,03	395,20	364,88	67,25	76,05	46,42	165,72	44,71	14,48	78,76	338,97	536,82

Pramen: ÚZEI.

Průměrný hektarový výnos obilovin v EZ (t/ha)

Plodina / Rok	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Orná půda celkem	3,22	3,19	3,30	3,23	3,23	3,10	3,17	n. d.	n. d.	n. d.	n. d.	n. d.	n. d.	n. d.
Obiloviny pro produkci zrna (včetně osiva) celkem	3,20	2,96	3,03	2,91	2,95	2,78	2,90	2,89	2,81	2,88	2,66	2,77	2,80	2,90
Pšenice setá	3,37	3,05	3,19	3,01	3,07	3,04	3,12	3,20	3,01	3,05	2,90	2,98	3,04	3,26
Pšenice špalda	3,29	2,97	2,97	3,00	2,92	2,72	3,11	3,05	3,02	2,81	2,76	2,72	2,75	2,91
Pšenice tvrdá	3,84	2,85	3,04	2,88	3,13	2,97	2,22	2,41	2,65	3,58	2,90	3,74	3,83	3,91
Žito seté	2,93	2,81	2,79	2,82	2,96	2,75	2,87	2,79	2,78	2,90	2,34	2,75	3,11	2,82
Ječmen setý	3,05	2,76	2,84	2,76	2,81	2,51	2,77	2,61	2,65	2,84	2,36	2,55	2,63	2,82
Oves setý	3,13	2,91	2,98	2,74	2,68	2,56	2,63	2,62	2,46	2,69	2,55	2,60	2,42	2,54
Triticale seté	3,17	3,04	3,10	3,15	3,08	2,87	3,02	2,89	3,12	2,97	2,86	2,88	3,02	2,95
Kukuřice setá na zrna	4,60	4,98	5,01	3,68	5,31	3,88	4,50	4,25	4,12	3,56	4,47	5,97	5,07	5,09
Pohanka obecná	1,87	1,73	1,67	1,59	1,42	1,72	1,60	1,31	1,68	1,76	1,33	1,55	1,60	1,76
Proso seté	1,98	2,23	2,13	2,22	1,72	2,17	2,11	1,59	2,18	2,26	1,99	1,87	0,73	1,51
Ostatní obiloviny na zrna	1,31	1,73	1,89	1,94	2,54	0,69	2,90	1,98	1,78	2,28	2,73	2,15	2,17	3,08

Pramen: ÚZEI.

Produkce obilovin v EZ (t)

Plodina / Rok	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Orná půda celkem	282 949,45	268 821,42	276 046,28	241 912,72	207 927,55	181 741,88	167 239,58	163 822,88	169 695,56	150 585,26	139 323,91	131 328,69	112 759,18	87 295,54
Obiloviny pro produkci zrna (včetně osiva) celkem	133 581,81	117 425,53	112 346,59	98 568,85	88 216,03	77 018,48	70 208,62	64 897,89	65 846,17	63 888,36	62 210,46	58 975,35	49 404,56	40 564,81
Pšenice setá	47 899,40	34 852,14	30 135,83	31 657,06	27 942,39	24 483,39	20 652,42	17 714,69	16 829,81	18 664,15	16 386,06	15 384,15	13 824,71	8 872,25
Pšenice špalda	11 427,26	22 973,86	20 638,61	14 474,15	9 011,44	9 038,90	8 193,39	13 081,66	9 470,29	5 675,89	6 172,40	6 045,34	5 637,60	6 136,22
Pšenice tvrdá	577,70	543,80	222,19	499,26	867,58	166,20	82,90	63,00	261,00	159,30	210,70	293,33	279,60	281,00
Žito seté	10 519,46	7 198,15	4 366,16	6 611,31	8 765,67	7 555,04	5 148,61	3 686,94	5 481,42	4 894,70	5 427,93	5 146,09	4 006,86	4 887,72
Ječmen setý	12 464,75	7 918,08	8 809,02	8 596,11	8 590,09	6 665,57	7 198,74	6 748,38	7 618,43	7 790,17	7 080,23	5 312,19	5 770,64	3 912,01
Oves setý	28 095,00	24 969,84	29 302,95	20 794,91	16 972,60	14 318,22	15 944,35	10 560,15	12 289,43	12 640,19	12 535,37	13 514,96	8 635,99	7 210,23
Triticale seté	15 256,59	11 621,96	12 640,15	10 728,42	10 971,12	10 855,13	8 747,73	9 352,72	9 955,35	10 474,97	10 509,50	8 490,48	6 706,51	4 356,27
Kukuřice setá na zrno	4 891,55	4 486,57	4 167,94	3 463,90	3 540,76	2 506,62	2 315,55	2 556,20	2 077,38	2 280,15	2 582,86	2 725,22	2 610,20	2 164,00
Pohanka obecná	2 216,60	2 493,93	1 453,95	843,79	792,39	1 265,01	1 214,72	927,83	1 029,55	840,80	943,51	1 539,10	1 309,45	1 236,91
Proso seté	168,40	253,20	539,37	279,40	161,26	134,50	529,20	117,00	537,93	366,94	322,40	461,50	50,00	102,50
Ostatní obiloviny na zrno	65,10	114,00	70,42	620,54	600,73	29,90	181,01	89,32	295,58	101,10	39,50	63,00	573,00	1 405,70

Pramen: ÚZEI.

